דבר

דבר ששי
דבר השבוע
דבר אחר
משא

דבר יום שישי י"ב בשבט תשנ"ה 13.1.95 גליון 21454

64 עמודים, המחיר 3.70 ש"ח (כולל מע"מ) באילת 3.00 ש"ח

ב"ס לפריימריס. אחרי שהיטיב עם החיילים יוצא רענן כהן לשפר את מצב הגימלאים. אמיר גוימן (עמ' 14)

המחווה לאלוויס: מתי באחרונה התאחדו אמנים מסובבים רבים כל־כך וביזו את עצמם בקלות כזאת? טל סילבר (עמ' 17)

דבר יום שישי י"ב בשבט תשנ"ה 13.1.95

ההסתדרות מבטיחה שבשלוש השנים הקרובות לא יהיו שביתות, והמעסיקים, מצידם, מבטיחים שבתוך חמש שנים לא תהיה הסתדרות

רבין הבטיח לחוסיין: נסיגה לגבול הבינלאומי בתוך חודש

רה"מ ומלך ירדן סיכמו על האצת קצב יישום חוזה השלום; עד ה־25 בינואר ייחתמו ההסכמים בענייני כלכלה, סחר, תיירות תעופה, ותחבורה; צה"ל ישלים את פריסתו לאורך הגבול החדש בין שתי המדינות עד ה־10 בפברואר; מפקדי חילות האוויר של שתי המדינות ייפגשו בקרוב לקביעת נתיבי הטיסה מעל ישראל; חוסיין: הטענות על אכזבה מתוצאות השלום – אינן נכונות

מאת כתבנו המדיני

ראש הממשלה, יצחק רבין, נפגש אתמול עם חוסיין מלך ירדן בארמון האשמיה ליד רבת עמון. בפגישה סיכמו השניים, כי יש להאיץ את קצב יישום חוזה השלום בין ירדן לישראל.

נקבע, כי עד ה־25 בינואר תושלם חתימת ההסכמים בענייני כלכלה, סחר, תיירות תעופה, ותחבורה. צה"ל ישלים את פריסתו לאורך הגבול החדש בין שתי המדינות עד ה־10 בפברואר.

הפגישה התקיימה על רקע עיכובים שנגרמו בעבודת הוועדות שניסחו את הסכמי הנורמליזציה. בפגישה אתמול אמר רבין לחוסיין: "בוא נסכם בינינו את כל מה שתלוי בנו עוד החודש".

נקבע, כי בשבוע הבא ייפגשו מפקדי חילות האוויר של ירדן וישראל, כדי להתגבר על הבעיות בהקצאת נתיבי טיסה, המעכבות את השלמת הסכם התעופה בין שתי המדינות.

סוגיה אחרת שעלתה בשיחה היתה אלפי המוקשים הטמונים באזור הגבול, ומתנים את השלמת סימונו. הוחלט, כי הגבול יעבור על שדות המוקשים, ורבין אמר: "לכם יהיו שדות מוקשים שלנו, ולנו יהיו שדות מוקשים שלכם".

המלך חוסיין אמר: "הסכם שלום אינו משנה את המציאות בין לילה. אמרתי זאת גם לעמי, שמבין זאת. אבל הרבה כבר השתנה: לצד השני יש פרצוף אנושי, בעיות המים נפתרו ויש גבול משותף". חוסיין אמר לעיתונאים, כי הטענות על אכזבה בירדן מתוצאות השלום אינן נכונות, וכי הוא ורבין נחושים בדעתם להמשיך ולהתקדם ביישום.

רבין אמר לאחר הפגישה: "נקיים את מחויבותינו לסגת לגבול המוסכם עם ירדן עד ה־10 בפברואר, וננסה להשלים אותה לפני תאריך זה. דנו בסוגיות רבות, ובהן התחייבות ישראל לספק לירדן מים, לפתור את בעיות המים של ישובינו בערבה, וסידורי הביטחון הכרוכים בנסיגה לגבול הבינלאומי. עלינו להיות בטוחים, שכל מה שנוחתם ייושם בהתאם ללשון ולרוח הסכם השלום".

רבין אמר, כי עם השלמת ההסכמים הכלכליים ב־25 בחודש, תוכל ירדן לייצא לישראל סחורות ושירותים. הוא ציין, כי חשוב שחוזה השלום יורגש על ידי האיש ברחוב. ראש הממשלה אמר, כי הוא מקווה שהפגישה תביא להאצה ביישום הסכם השלום, והבטיח שישראל תמלא את כל התחייבויותיה.

שני המנהיגים נועדו בתחילה לשיחה של

(המשך בעמוד 2)

המלך חוסיין וראש הממשלה יצחק רבין ברבת־עמון

ויכוח בין הברפלד לזוילי על שיתוף הפעולה עם סיעת רם

לשכת מפלגת העבודה דחתה הצעה לפרק את הקואליציה בהסתדרות

הלשכה הסתייגה מהמלצת ועדת שחל לצרף ח"כים לסיעה בהסתדרות

מאת אמיר גוימן ואפרים דוידי

לשכת מפלגת העבודה דחתה אתמול הצעת הוועדה לפרק ולעזוב לאלתר את הקואליציה עם סיעת רם בהסתדרות. כל חברי הלשכה שנכחו בהצבעה דחו את ההצעה, חוץ מגרעון בן־ישראל, שהודיע כי הוא נמנע. רוב הדיון אתמול בלשכה הוקדש למסקנות ועדת שחל, וזאת לאחר שהשר שחל מסר ללשכה את עיקרי דו"ח הוועדה שבראשותו.

הלשכה החליטה לאמץ את מסקנות ועדת שחל, אך צמצמה במידה רבה את הקווים האדומים ששרטטה הוועדה. כך, למשל, צמצמה את הצעת הוועדה לצרף לסיעת העבודה בוועד הפועל חברי כנסת, והחליטה כי תוספת חברים לסיעה תיעשה רק במידה שמספר חברי הוועד הפועל יגדל, וגם אז לא יהיה הצירוף מוגבל לחברי כנסת בלבד.

עם זאת אישרה הלשכה את המלצת הוועדה, לדחות את תוכנית רמון לצמצום מספר מועצות הפועלים והקמת מועצות מרחביות במקומן.

חברים בלשכה הביעו אתמול אכזבה מדו"ח הוועדה, שלדבריהם אינו מוצא פתרונות לקשיים בשיתוף הפעולה בין העבודה לסיעת רם. לדבריהם, המסר של שחל ברור – יש לחסום את דרכו של רמון בחזרה למפלגת העבודה.

בישיבת הלשכה אתמול התנהל ויכוח בין שתי גישות עיקריות, זו שהתבטאה בדברי חיים הברפלד, שלמה אביטן ופיני קהלני, חברי ההנהגה הקודמת של ההסתדרות, ולפיה אין מקום לשיתוף פעולה עם סיעת רם ויש לפרק את מהלכיה, וגישה שנייה שייצג מזכ"ל העבודה נסים זוילי, שלפיה יש לחתור להידוק שיתוף הפעולה בקואליציה ולשמירה על ההסתדרות.

בישיבה לא היתה התייחסות ישירה למעמדו האישי של יו"ר סיעת העבודה בהסתדרות, חיים הברפלד. אולם אחד מחברי ועדת שחל אמר, כי בהתייעצות של הוועדה לפני כינוס מסיבת העתונאים אחר הצהריים בבית סוקולוב אמרה שושנה ארבלי־אלמוזלינו, כי מדובר בדו"ח "פשרה".

לדבריה, אמרה ארבלי־אלמוזלינו: "אומר כאן את מה שכולכם חושבים אך חוששים לומר. זה נכון שהסיעה כולה נכשלה, אבל מדובר קודם כל בכשלון של מנהיג הסיעה, וצריך לומר בקול רם שמס' 1 צריך להסיק מסקנות". עם זאת, בישיבת הלשכה תקפה ארבלי־אלמוזלינו את רמון וחבריו, ואמרה, כי "יש להעמידם במקום".

עיקרי דו"ח שחל

הדו"ח שהופץ אתמול הוא פרי עבודתה של הוועדה שבראשה עמד שר המשטרה, משה שחל. הדו"ח משתרע על פני 63 עמודים. על פי כתב המינוי להקמת הוועדה מה־6 בנובמבר 1994, הוועדה היתה צריכה לעסוק בארבעה תחומים: מעמדה ותפקידה של סיעת העבודה בהסתדרות, עיד השותפות וסיעבודה בהנהגת ההסתדרות, ביזונים אפשריים למימון פעילות ההסתדרות ו"הסתדרות 2000 – תפיסתינו את ההסתדרות העתידית".

על כתב המינוי חתום מזכ"ל המפלגה, ח"כ נסים זוילי. כתב המינוי של שחל נפתח במלים: "אני מבקש להודות לך על הסכמתך לעמוד בראש ועדה אשר תמליץ בפני מוסדות העבודה על מדיניותנו בהסתדרות."

בוועדת שחל השתתפו 49 מבכירי המפלגה. כמו כן השתתפו בדיוניה, במעמד של "מוזמנים קבועים" כל חברי הנהגת ההסתדרות מטעם סיעת העבודה: היו"ר חיים הברפלד, יו"ר נעמ"ת עפרה פרידמן, יו"ר ארגון עובדי חברת החשמל יורם אוברקוביץ, מזכיר מועצת פועלי תל־אביב גרשון גלמן, יו"ר אגף מינהל ומשאבי אנוש מאיר גת, יו"ר אגף החינוך ראלב מג'אדלה ויו"ר אגף הארגון ומועצות פועלים פיני

(המשך בעמוד 2)

חיילת שצולמה בבגד־ים כשהיא מרוחה בבוץ – קיבלה ריתוק

מאת און לוי

עונשי ריתוק ממושכים למחנה הוטלו על חיילת מחיל האוויר, המש"קית האחראית עליה, שהצטלמה בבגד ים כשהיא מרוחה בבוץ ומחזיקה ביד רובה אם־16. החיילת והמש"קית נשפטו בפני סגנית קצינת ח"ן ראשית.

מדובר בתצלום שפורסם במספר עיתונים בהם נראתה החיילת סובלת ומרוחה בבוץ, כאשר יחידתה היתה ביום נופש של צה"ל באחד ממלונות ים המלח. סגנית קצינת ח"ן ראשית גזרה על השתיים עונשי ריתוק ממושכים מכיוון שהחיילת הצטלמה עבור העיתונות בהופעה שאינה הולמת חיילות בצה"ל, לדברי הקצינה.

גורמי צבא רשמיים מסרו אמש, כי צילומים מסוג זה הם בניגוד לפקודות הצבא, שרוענו באחרונה והופצו ליחידות. צילומים שבהם מופיעות חיילות לבושות חלקי מדים ונושאות נשק בניגוד להוראות, הן תופעה מביישה הגורמת נזק רב הן לדימוי האשה והן לדימוי צה"ל, לדברי הגורמים.

סוכני תיירות ירדנים – אורחי הפלסטינים בגדה

מאת מיכל סלע

31 סוכני תיירות ירדנים הגיעו אתמול לביקור בגדה המערבית כאורחי משרד התיירות הפלסטינית ומועצת התיירות הפלסטינית.

במהלך הביקור, שימשך כחמישה ימים, יסיירו התיירנים בבית לחם, בירושלים, ביריחו, וגם בנצרת ובעכו. הם ייפגשו עם סוכני תיירות פלסטינים ואישי ציבור פלסטינים במטרה לבדוק את האפשרות לפתח תוכניות תיירות משותפות.

"באמצעות מפגשים כאלה אנחנו מקווים להביא תיירים מירדן ולהיפך", אמר בבואו ראש הקבוצה הירדנית, ניקולא סכאבה, לכתב של רדיו קול פלסטין. מנכ"ל משרד התיירות הפלסטיני, איבראהים ג'אראללה, אמר כי משרדו מקווה להרחיב בעתיד את קשרי התיירות גם אל ארצות ערב האחרות.

המשטרה ממליצה להעמיד לדין את ח"כ מאיר שטרית

מאת נתן רגוני

המשטרה ממליצה להעמיד לדין את ח"כ מאיר שטרית.

תיק החקירה הפלילי נגד ח"כ מאיר שטרית מהליכוד, שהיה גזבר הסוכנות היהודית, הושלם על־ידי היחידה לחקירות הונאה במטה הארצי של המשטרה, והועבר להחלטתה של פרקליטת המדינה, דורית ביניש.

על פי החשד, עשה ח"כ שטרית שימוש בכרטיסי אשראי של הסוכנות היהודית לצרכים פרטיים.

פרשה זו נחקרה ביחידה לחקירות הונאה כספית לפרשת דיניץ, שמשפטו מתנהל בבית המשפט המחוזי בירושלים.

ממשרד המשפטים נמסר, כי התיק נמצא בבדיקה.

כתב אישום יוגש נגד המעורבים בפרויקט בזל בת"א

• עמ' 12 •

א־שרע: השיחות בין ישראל לסוריה בוושינגטון – לא יחודשו בקרוב

לדבריו, לא הושגה התקדמות בשיחות בין הרמטכ"לים של שתי המדינות

מאת דן אבידן

שר החוץ הסורי, פארוק א־שרע, אמר אתמול בדמשק, כי השיחות בין הרמטכ"לים של סוריה וישראל בוושינגטון, בהשתתפות שגרירי שתי המדינות, לא יתחדשו בקרוב. זאת, מכיוון שלדבריו, שיחות אלה לא הניבו שום תוצאות. א־שרע דיבר עם כתבים לאחר שנועד עם שר החוץ הלבנוני פאריס בויז, שביקר אתמול בבירה הסורית, ונועד גם לשיחה ממושכת עם הנשיא אסד.

בויז עצמו אמר, ששאלת שיתופה של לבנון בשיחות הקצינים הבכירים מסוריה ומישראל בוושינגטון, אינה עומדת כרגע על הפרק. הוא סיפר, כי דן עם הנשיא אסד ועם פארוק א־שרע, בהמשך התיאום המדיני בין ממשלות סוריה ולבנון, בצורך לבלום ריצה של מדינות ערביות שונות לנירמול יחסיהן עם ישראל, בטרם תסכים ישראל לסגת מהגולן ומדרום לבנון, ובתיאום העמדות בין שתי הארצות לקראת כינוס "ועדת ירושלים" של ארגון "הוועידה האסלאמית" במרוקו ביום ראשון הקרוב.

כמו כן אמר בויז, כי הוא דן עם אסד "בהתפתחויות האחרונות במו"מ המדיני", כנראה ברמז לשיחות הקצינים בין סוריה לישראל.

בתוך כך אמר אתמול פאהים אל־קאסימי, המזכיר הכללי של המועצה לשיתוף פעולה במפרץ הפרסי, כי בפיסגת אלכסנדריה, בין הנשיאים מובארק ואסד והמלך פאהד, הוחלט להאט את קצב הנורמליזציה של מדינות ערב עם ישראל, עד להשגת פריצת דרך במו"מ בין ישראל לסוריה ולבנון.

ואילו סעיד כמאל, נציג אש"ף בליגה הערבית, קרא אתמול לערפאת להשהות את המו"מ המדיני עם ישראל, עד אשר זו תקפיא להלוטין את פעילות ההתנחלות בשטחים. קריאה דומה היפנה לאחרונה לראש אש"ף יאסר עבד רבו, האחראי על תיק החינוך וההסברה ברשות הפלסטינית.

בארוחת ערב שערך אמש פארוק א־שרע לאורחו פארס בויז, השתתף גם פארוק קדומי ראש המחלקה המדינית של אש"ף. מקורות בדמשק מסרו, כי בשיחת השלושה נדונה שאלת שיגור אלפי לוחמים פלסטינים מלבנון לעזה, לחיזוק כוחות המשטרה הפלסטינית בשטחים. זאת, לטענות, שלפי מקורות פלסטיניים, ערפאת לא נענה כרגע לקלוט לוחמים אלה.

כתבי סוכנויות הידיעות מוסיפים, שלטונות סוריה אמרו, כי דבריו האחרונים של ראש הממשלה יצחק רבין, כי על ישראל להתכונן למלחמה בעתיד הלא כל כך רחוק, מחזקים את הספקות לגבי רצון הישראלים בשלום. "למעשה, מתכוננת ממשלת רבין למלחמה, תוך שיחרור הצהרות מפעם לפעם לתמיכה בשלום", כותב תשרין, המדגיש את "חיזוק המסוכן של מאגר הנשק של ישראל וסירובה להצטרף לאמנה לאי־הפצת נשק גרעיני".

פקיד אמריקני בכיר אמר בוושינגטון, כי מנהיגי ארה"ב משוכנעים שישראל וסוריה נחושות להגיע לשלום, ומתקדמות באופן חיובי ביותר.

"הנשיא קלינטון ושר החוץ כריסטופר משוכנעים, כי הנשיא אסד וראש הממשלה רבין נחושים בדעתם להמשיך ברצינות רבה במהלכים שיזמה ארה"ב", אמר פיטר טארנוף, תת מזכיר המדינה לעניינים מדיניים, בשיחה עם כתבים.

סוריה: הפגישה עם פרס – דמיון

מאת דן אבידן

שר ההסברה הסורי, מוחמד סלמאן, הכחיש אתמול כי אישיות סורית כלשהי נועדה שלשום עם שר החוץ שמעון פרס בפאריס.

השר הסורי אמר, כי הידיעה בעניין זה, שהופצה על ידי אמצעי התקשורת בישראל, "היא ידיעה מסולפת ויסודה בדימיון".

לדבריו, מפגשים בין אישים סוריים רשמיים לנציגים ישראליים יתקיימו רק במסגרת המשא־ומתן המדיני הנערך בוואשינגטון, בחסות ארה"ב.

שני תושבי קריית ארבע נדקרו בחברון

דוד חדד ומרק אוחיון, עולים חדשים מצרפת, נכנסו לא חמושים לחנות כלי בניין בחברון; תוך דקות הגיע למקום מחבל חמוש בסכין, שדקר את השניים ונמלט

מאת און לוי

שני אזרחים ישראלים נפצעו אתמול בצהריים באורח בינוני עד קשה מדקירות סכין וגרזן לאחר שנכנסו, לא חמושים, לחנות ערבית בעיר חברון. שני הפצועים, דוד חדד שנפצע קשה, ומרק אוחיון שנפצע באורח קל עד בינוני, הם עולים חדשים מצרפת ותושבי קריית ארבע. המצוד אחר הדוקר נמשך.

תושב ערבי פינה את השניים לקבלת טיפול רפואי. בצה"ל נשמעה ביקורת חריפה על שני המתנחלים, על שנכנסו לחנות בניגוד להוראות, ללא נשק ותוך סיכון עצמי רב. גורם צבאי בכיר בפיקוד המרכז מסר כי "איננו יכולים לתת הבטחה לכל מי שינהג בניגוד להוראות ולחוק. הכניסה לחנויות היא מסוכנת, ובעבר הותקפו יהודים בצורה דומה".

התקרית אירעה אתמול סמוך לשעה 12 בצהריים, כאשר מרק אוחיון ודוד חדד, שני קבלנים תושבי קרית ארבע, ביקשו לקנות חומרי עבודה בזול. שני המתנחלים הגיעו אל חנות חומרי הבניין אל־הרבאווי הסמוכה לצומת הזכוכית, הלכו להתעניין במחירי הסחורה אצל הסוחר הערבי וביקשו לקנות מספר שקי מלט.

תוך דקות הגיע לחנות מחבל חמוש בסכין. הוא נעצר עם רכבו בפתח החנות, נכנס לחנות ונעמד מאחורי שני הקבלנים הישראלים. דקה מאוחר יותר, לאחר ששמע שהשניים מדברים עם בעל החנות בעברית, שלף המחבל סכין, החל לדקור אותם. מיד לאחר שפצע את השניים יצא המחבל מהחנות, נכנס למכוניתו ונעלם מהמקום.

הפצועים יצאו מהחנות ופתחו בריצה לכיוון קרית־ארבע. לאחר שנפלו בפתח מתחנות הבתים, הבחין בהם ערבי תושב המקום, הוא העלה אותם לרכבו ופינה אותם לכיוון בית החולים עאליה. ליד המיסגד הירוק, הגיע סיור צבאי וביחד ניידות הצלה והאמבולנסים מקריית ארבע אשר נתנו להם טיפול רפואי במקום. לאחר הטיפול הראשוני פונו לבית החולים הדסה עין־כרם.

צבי קצובר, ראש המועצה המקומית קריית ארבע, הגיע גם הוא למקום הפיגוע, ושוחח עם הפצועים. לדבריו "שאלתי את השניים אם היה ברשותם נשק הם השיבו בשלילה. הם היו מאוד מטושטשים".

קצובר מתח ביקורת קשה על השניים שפעלו בניגוד להוראות הצבא. לדבריו "אם הם נכנסו לפה ללא נשק זה חוסר אחריות. יש הוראות מדוייקות להסתובב רק עם נשק, ולהימנע כמה שיותר מלסחור עם המקומיים".

גורמי ביטחון מעריכים כי הדוקר הוא בן 25 תושב העיר חברון.

צה"ל פתח בסריקות נרחבות בעיר חברון ומשטרת יהודה והצבא פתחו בחקירה. המשטרה עצרה את בעלי החנות ושלושה תושבים אחרים כדי לברר אם היו קשורים לארוע.

הברפלד: מקבל את דו"ח ועדת שחל; "יש לקיים את מסקנותיו"

בישיבת לשכת מפלגת העבודה הציג שחל את הדו"ח; מבלי לציין שמות, ממליץ הדו"ח לערוך שינויים פרסונליים

(עו).- "היו לי ימים טובים יותר בבית הזה", כך אמר בעצב יושב ראש סיעת העבודה בהסתדרות, חיים הברפלד, בישיבת לשכת המפלגה שהתכנסה אתמול בבית המפלגה בתל־אביב.

בישיבה הציג השר משה שחל את מסקנות הוועדה בראשה עמד. בדו"ח שלו קבע שחל כי יש לערוך שינויים פרסונליים אך לא ציין שמות. הברפלד חש כי הדברים מכוונים אליו. בתגובה אמר: "מאתמול בערב, התקשורת לא עוזבת אותי, כי ידעו שיהיו המלצות, שאני צריך להתפטר. מה שום מחפשים זה רם. כמי שספג הרבה אש בעבר, זה לא נורא", אמר הברפלד.

הברפלד הביע צער על כך, שהוועדה לא הוקמה מיד לאחר הבחירות. "רמון ניצח בבחירות לצערי, והרכיב קואליציה שלא היתה לרצוננו, אלא נכפתה עלינו לאור התוצאות. מרגע שהמפלגה החליטה על כך, החלטנו בהנהגת ההסתדרות להוסיף לקדם את המטרה, ולראות מה אפשר לעשות למענה".

הברפלד ציין כי הדו"ח מקובל עליו, וכי יש למלא את מסקנותיו.

'תיפקוד סיעת העבודה בהסתדרות לוקה מאוד'

רוב חברי ועדת שחל בעד פרישה מהקואליציה עם רם בהסתדרות

מאת אפרים דוידי

רוב חברי ועדת שחל, שהוקמה במפלגת העבודה בחודש שעבר כדי לבדוק את דרכה של המפלגה בהסתדרות, מצדדים בפרישת הסיעה מהקואליציה בהסתדרות. כך גילה שר המשטרה, משה שחל, שעמד בראש הוועדה.

יחד עם זאת מחייב שחל את המשך השותפות הקואליציונית עם רם, אבל על תנאי: "שותפות אמת". אם תנאי זה לא יתממש על פי השקפתו של השר שחל, הוא ימליץ על הפרישה מהקואליציה. עוד קרא שחל לערוך שינויים פרסונליים בנציגי העבודה בהסתדרות.

הדו"ח שהוגש ליו"ר התנועה, יצחק רבין, כולל המלצות לפעילות מיידית, ובהם שינויים פרסונליים בנציגי העבודה בהסתדרות.

דו"ח הסיכום של ועדת שחל הוצג במסיבת עתונאים שכינס השר בבית סוקולוב בתל־אביב. הדו"ח, הכולל כ־60 עמודים של סיכומים, המלצות ופרוטוקולים, מפרט את מסקנות הוועדה, שמנתה 49 חברים מכל מגזרי התנועה – הסיעה בכנסת, בהסתדרות, נציגי איגודים מקצועיים ואחרים.

חברים: א.ב. יהושע, מזכ"ל העבודה ח"כ נסים זוילי, יו"ר נעמ"ת עפרה פרידמן וסגניתה ליאורה לנגר, מזכ"ל הסתדרות המורים אברהם בן־שבת, השר יעקב צור, השרה לשעבר שושנה ארבלי־אלמוזלינו וסגן השר נאוף מסלחה. בין חברי הוועדה גם כמה חברי כנסת מסיעת העבודה: רפי אלול, שלמה בוחבוט, סאלח טריף, יוסי כץ ויעקב שפי. ריכז את הוועדה שלמה אביטן, העומד בראש האגף ההסתדרותי בעבודה.

בדיוני הוועדה הובלטה בעוצמה רבה העובדה שבעוד שמפלגת העבודה מהווה את המרכיב העיקרי והדומיננטי בממשלה, ובידיה, לבד מראשות הממשלה, כל המשרדים הכלכליים החשובים, הרי שהמציאות, כפי שטענו חברי הוועדה, מצביעה על מצב אחר לגמרי, ולמעשה הפוך. העדר גיבוי העדר התייעצות ואף גילויי תמיכה דווקא בעמדות רם, או כדברי השר שחל: "בוחר – העדר גיבוי, העדר התייעצות, העדר עניין. מאידך – גילויי תמיכה דווקא בעמדות רם".

השר שחל תיאר את מצב הסיעה בהסתדרות ש"תיפקודה לוקה מאוד, הן עקב בעיות פרסונליות והן עקב העדר מדיניות מגובשת". לדבריו, "חברינו בהסתדרות הרגישו מאד את תחושת הניכור וההזנחה, לה הם זוכים מצד מפלגתם, וגם תחושת הזלזול, ההתעלמות והעוינות מצד 'שותפיהם' לקואליציה בהסתדרות: סיעת רם".

המלצות הוועדה כוללות צירוף חברים מרכזיים לוועד הפועל. חברים, אשר ממלאים כיום תפקידים בעלי זיקה לנושאי חברה וכלכלה, ובפרט במישור החקיקתי. "כדי שגם קולה של סיעת העבודה בהסתדרות יישמע, עלינו לצייד את הסיעה בחברים בעלי נסיון פרלמנטרי ובחברים בעלי נגישות לתקשורת. את סיעת רם בהסתדרות מייצגים 5 חברי כנסת. מצב זה מחייב איזון מיידי, שכן אחרת כל הזירה תיוותר בידי אנשי רם", אמר השר שחל.

השר ממליץ לצרף בעלי תפקידים כגון את יו"ר הקואליציה, ח"כ אלי דיין, ויו"ר ועדת העבודה והרווחה, ח"כ כץ. עוד הוא מציע לצרף נציג בכיר מהתק"ם ונציג בכיר מהמגזר הערבי והדרוזי, במקום נציגים אחרים של המפלגה בהסתדרות. השר שחל אמר, כי לא מן הנמנע שהדבר לא ייעשה על חשבון חברים אחרים, אלא על ידי הרחבת הוועד הפועל.

יו"ר נעמ"ת מסתייגת מהצעה זו. בשיחה עם כתב "דבר" אמרה פרידמן: "לא יתכן שיציגיו חברי כנסת לסיעת העבודה בהסתדרות. אנשי הסיעה הם אנשים שנבחרו לתפקיד בבחירות מקדימות. ההשוואה שעושה השר שחל עם המצב ברם היא מגוחכת".

עוד מציעה הוועדה להקים "שולחן מפלגתי", בו ישתתפו ראש הממשלה, שרים, יו"ר הקואליציה וחברי הנהלת הסיעה. אלה יכנסו אחת לשבוע, ויגבשו את עמדת העבודה בנושאים שעל הפרק. "שולחן מפלגתי זה חיוני לנו, לשם גיבוש והצגת חזית אחידה ועמדה מוגדרת ומתואמת בכל נושא שוטף שעולה לדיון", אמר השר.

הוועדה ממליצה גם להקים שני צוותים מקצועיים, שילוו את הסיעה בהסתדרות, אשר יספקו תשובות בדוקות לחברי הסיעה על כל צעד ושעל, בזמן אמת. שחל: "המצב היום הוא, שפשוט אין לסיעה מספיק יכולת מקצועית להתמודד כראוי עם טענות, למשל בדבר גובה הגרעון, או הליכים על פי התקנון או החוקה. למיטב ידיעתי, הבעיה איננה תקציבית".

בהתייחסו לשותפות רם־העבודה בהנהגת ההסתדרות, אמר השר, כי "אין שום שותפות, אלא אופוזיציה חריפה בתוך הקואליציה. מצב זה גרוע מסיעה באופוזיציה, אשר אמנם אינה שותפה, אך גם אינה מתבזה".

השר שחל ציין, כי סיעת העבודה בהסתדרות מקבלת החלטות מוגמרות ונדרשת להיות "חותמת גומי" לאישורן. הוא טען, כי עקב נגישותם הגבוהה של ראשי רם לתקשורת ושליטתם הפרלמנטרית, נוצר מצב בו הקואליציה "אינה רכב אחד נהוג בידי שניים, אלא שני כלי רכב – אחד נוהג והשני נגרר אחריו". הוועדה ממליצה, כי סיעות הקואליציה יהפכו ליחידה תפקודית אחת, ותיווצר שותפות מלאה בקבלת הכרעות וגיבושן. "אני לא מציע להקים סיעה אחת, אלא יחידה תפקודית אחת", אמר שחל.

באשר למפה הארגונית של מועצות הפועלים, קבעה הוועדה שיש לתת גיבוי קואליציוני בהסתדרות שלא לצמצם במספר מועצות הפועלים. "אם המפה תשתנה, יפורקו מועצות פועלים, וייפגעו מכך אנשים שנבחרו באופן דמוקרטי. דבר זה יזהה פגיעה בערך הדמוקרטי של הבחירה, והוא קו אדום עבורנו", אמר. שחל ציין, כי שני תנאים אלה הם בבחינת "ייהרג ובל יעבור", ואשר רק קיומם יאפשר את קיומה של הקואליציה. "אם לא יתמלא תנאי משני התנאים הללו, עלינו לעזוב את הקואליציה בהסתדרות. אופוזיציה במקרה זה תהא עדיפה על מצב של חוסר השפעה", אמר השר שחל.

שחל ציין, כי אין בדו"ח הוועדה קווים אדומים רבים, אך ציין כי על שני הקווים שמציע הדו"ח בעניין השותפות המלאה ומועצות הפועלים, אסור לוותר. "רם צריכה להיחשב כתנועה פוליטית מתנגדת, שאנו עומדים מולה ומנסים להקטין את כוחה ולהחזיר את הכח לעבודה בהסתדרות", הדגיש.

שחל המליץ לקיים דיון דחוף במוסדות המפלגה, כדי לדון במסקנות הדו"ח ולאשר את המלצות הוועדה. "מבחינה מפלגתית, אנו מצויים בדקה ה־90", אמר השר. הוא הוסיף, כי אם תאשר הלשכה את ההמלצות, הן יחייבו את כל חברי הסיעה בהסתדרות לפעול לפיהן.

שחל מציע להסיק מסקנות אישיות, אך במסיבת העתונאים הוא סירב לנקוב בשמו או בשמותיהם של ראשי הסיעה החייבים להסיק מסקנות. שחל אמר, שעל הסוגיה הזו הוא ישוחח עם רבין.

יו"ר סיעת העבודה בהסתדרות, חיים הברפלד, שלא לקח חלק במסיבת העתונאים, סירב להגיב על הדו"ח. הוא רק הדגיש, כי אינו מתכוון להתפטר מתפקידו.

אמש בטלוויזיה / דורון שרם

מתיחות שנמתחו יותר מדי

"בננה ספליט", תוכנית מתיחות עם ראלף ענבר, ערוץ 2.

אין שום פסול בתוכניות בסגנון מצלמה נסתרת, שבהן מתעדים ביצר מציקים לעוברי אורח תמימים (אם כי קשה להבין מה כל־כך מצחיק בזה). הבעיה היא המינון. שלוש פעמים בשבוע מצלמה נסתרת בערוץ 2 זה כבר מינון יתר שיכול להרוג כל רעיון טוב (ולא שיש כאן מי־יודע־מה רעיונות).

קשה להחליט איזו תוכנית גרועה יותר – זו בהנחייתו הוולגרית של יהודה ברקן או זו בהגשתו העילגת של ראלף ענבר. לעומת שני אלה, יגאל שילון נראה אישיות טלוויזיונית ממעלה ראשונה.

יתכן שענבר הוא כוכב גדול בהולנד, אבל יש לתמוה על מי שהחליט להטיל עליו את הגשת התוכנית גם בארץ. המבטא שלו כבד מדי, הבדיחות שלו לא מצחיקות, המתיחות שלו לא מעלות חיוך, והוא עצמו צוחק ללא הרף וללא כל סיבה. נכון שהוא היה חלוץ המתיחות הטלוויזיוניות בארץ, אבל מאז התקדמנו קצת, לא?

ברקן ושילון לפחות נותנים פרסים. ענבר נותן רק מתיחות שנמתחות יותר מדי. במשך חצי שעה שודרו שתי מתיחות בלבד: שחורר על עצמו חוזר ושוב עד כדי מיאוס.

"בננה ספליט" של רלף ענבר היא תוכנית מיותרת שאינה מתאימה ללוח השידורים האיכותי של "טלעד". החזירו לנו את מופע הקסמים של דיוויד קופרפילד, תנו עוד קומדיית מצבים אמריקאית וקחו מאתנו את ראלף ענבר.

התרסקות כלי הטיס בדצמבר נגרמה בשל טעות אנוש

מאת און לוי

טעות אנוש היא שגרמה להתרסקות כלי הטיס בבסיס חיל האוויר במרכז הארץ, בה נהרגו שני אנשי צוות אוויר ואיש צוות אוויר נוסף נפצע קשה.

כך קבעה ועדת החקירה בראשות קצין בדרגת אלוף משנה שחקרה את נסיבות התאונה. הוועדה קבעה, כי היו ליקויים בהליכי קבלת ההחלטות במטה חיל האוויר ובדרגי השדה בבסיס חיל האוויר.

ממצאי הוועדה ההמודים יוצגו היום בפני משפחות הנספים ובפני איש הצוות הפצוע. כנהוג במקרים אלו, יועברו הממצאים לפרקליטות הצבאית הראשית.

ועדת החקירה, אותה מינה מפקד חיל האוויר לאחר תאונת כלי הטיס ב־6 בדצמבר '94, סיימה את עבודתה והגישה את דו"ח החקירה למפקד החיל. כזכור, נספו בתאונה סרן שמואל בן גרשון, ורב סמל משה כהן. איש צוות נוסף נפצע קשה.

מייד לאחר התאונה בדקו צוותים טכניים את שרידי כלי הטיס, פרקו חלקים ופריטים, והעבירו אותם למעבדות של בדיקה של חיל האוויר בניסיון לאתר אפשרות של תקלה טכנית שגרמה להתרסקות בתום אימון ניווט לילה. בתום הבדיקה מצאה הוועדה שלא היתה תקלה טכנית בכלי הטיס או במערכותיו, וקבעה שהתאונה נגרמה בשל טעות אנוש.

הוועדה מצאה ליקויים בהליכי קבלת החלטות במטה חיל האוויר ובדרגי השדה, המליצה על דרך טיפול לתיקונם.

מפקד חיל האוויר, האלוף הרצל בודינגר, אימץ את מסקנות ועדת החקירה ואישר המלצותיה. מסקנות ועדת החקירה יוצגו היום למשפחות הנספים ולאיש הצוות הפצוע ומשפחתו. כנהוג בתאונות עם נפגעים, מועבר הדו"ח גם לעיון הפרקליט הצבאי הראשי.

הרשימה המשותפת תדרוש בוועידת ההסתדרות למנוע מעבר הוועד הפועל לבירה

מאת אפרים דוידי

ראשי הרשימה המשותפת היהודית־ערבית ידרשו בוועידת ההסתדרות המתכנסת בסוף החודש למנוע את המעבר של בניין הוועד הפועל לירושלים. זאת, בניגוד לדרישה של יו"ר ההסתדרות, חיים רמון, העומד על כך שעוד השנה משרדיה המרכזיים של ההסתדרות והאיגודים המקצועיים יועברו לירושלים.

רמון מסר אתמול לכתב "דבר" כי ההסתדרות ניהלה מו"מ עם חברת "בוקי" לקבלת הבניין שמשכירה חברת התקשורת בסמוך לתחנה המרכזית בירושלים. לדבריו "בוקי" חזרה בה ברגע האחרון מאחר שההסתדרות ביקשה לשלם 9 מיליון ש"ח פחות מהסכום שמשלמת היום תמורת שכירות הבניין. עתה עוסקים נציגי ההסתדרות באיתור מבנה מתאים אחר. החיפושים מתרכזים במלחה ובגבעת שאול. הכוונה לעבור לירושלים נתקלת בהתנגדות רבה מצד האיגודים המקצועיים ואף עובדים בוועד הפועל. עובדים אף הודיעו שיפרשו מעבודתם, ביחוד באגף לאיגוד מקצועי, עם השלמת המעבר הצפוי.

דוברת נעמת מסרה אמש כי ארגון הנשים של ההסתדרות נחוש בדעתו שלא לעבור לירושלים. בנעמת החלו כבר לחפש מבנה מתאים בתל־אביב, במקום משרדי הארגון השוכנים בוועד הפועל. "יתכן שנצטרך להסתפק במבנה מרוחק יותר ממרכז העיר, בגלל יוקר דמי השכירות, אך בכל מקרה לא נעבור לירושלים", מסרה הדוברת.

יו"ר הרשימה המשותפת היהודית־ערבית, בנימין גונן, שגם הוא חבר הנהגת ההסתדרות הסביר אמש כי "המעבר לירושלים לא מחויב במציאות. זו הוצאה מיותרת עבור קופתה הדלה של ההסתדרות. למה לשלם שכר דירה בירושלים כאשר להסתדרות יש בית בתל־אביב?" עוד הוא אמר כי "המעבר לירושלים פירושו הרחקת משרדי האיגודים המקצועיים מרוב קהל הלקוחות: העובדים". גונן הרגיש כי "זהו צעד הרפתקני גם מבחינה פוליטית: בצד הפלסטיני יפרשו זאת כצעד פוליטי דווקא עתה כאשר סוגיית ירושלים ניצבת בפולמוס חריף. לא תהיה לי בעיה פוליטית עם המעבר לירושלים, לאחר שתקום מדינה פלסטינית עצמאית לצד מדינת ישראל ובירתה ירושלים המזרחית".

לשכת מפלגת העבודה

(המשך מעמוד 1)

שומר. עוד הוזמנו לדיונים שלושה אנשי העבודה החברים בהנהלת הקואליציה בהסתדרות: גדעון בן־ישראל, אורי אגמי וח'אק אמיר.

להלן עיקרי הדו"ח:

● מעמדה ותפקידה של סיעת העבודה בהסתדרות. בדו"ח נאמר: "תיפקוד הסיעה לוקה מאוד, הן עקב בעיות פרסונליות והן עקב העדר מדיניות מגובשת". המסקנה: "נדרש חיזוק משמעותי של הסיעה בהסתדרות, ובמקביל יצירת תיאום הדוק בין הסיעה בכנסת לחברינו בהסתדרות". הומלץ על צירוף חברי כנסת לפעולת הסיעה והקמת "שולחן מפלגתי" בראשות יצחק רבין ובהשתתפות מספר שרים.

● השותפות בין רם לעבודה בקואליציה. הדו"ח מצדד בהמשך השותפות עם רם, אבל בתנאי שתימצא דרך לעבודה משותפת. ללא שינוי בדפוס ההתנהגות של רם כלפי העבודה, הוועדה ממליצה לפרוש מהקואליציה. עוד צויין בסעיף זה: "לפנינו מצב אבסורדי בו שלושה חברי סיעת עבודה בכנסת – רמון, פרץ ואביטל – מכתיבים את החלטות רם לסיעת העבודה בהסתדרות". המסקנה: "הקמת יחידה תפקודית אחת או ועדה פריטטית להידברות וליישוב חילוקי הדעות".

● דרכי המימון לפעילות ההסתדרות. השר שחל הבהיר בכך שפרק זה בדו"ח הוועדה נכתב בטרם נחתמו ההסכמים הקיבוציים בדבר גביית דמי חבר במגזרים הפרטי והציבורי. יחד עם זאת הוא הדגיש, שלא ניתן לגבות מס באמצעות חוק, ככתוב בהמלצות הוועדה. יחד עם זאת נאמר: "הסכמים קיבוציים הם, מטבעם, הסכמים זמניים, לתקופה נתונה".

● לקראת הסתדרות בשנת 2000. הוועדה לא הצליחה "נוכח לוח הזמנים הצפוף והצורך בקבלת החלטות מהירות בנושאים העומדים על הפרק, לגבש משנה סדורה ומקיפה לפרק זה". בדו"ח צויין, שההסתדרות חייבת להוסיף ולהיות "כללית", לא רק כפדרציה של איגודים מקצועיים. בדו"ח נאמר, כי "במבנה משקי וחברתי פלורליסטי, יכולת הקיום וההשפעה של ה'סוציאליזם הקונסטרוקטיבי' היא תפיסה חברתית כוללת", ובמרכזה ההסתדרות הכללית.

בן־יאיר מעכב חוות דעתו בעניין העמדה לדין של מפקדי החייל המנוח בר־נתן

מאת נתן רועי

היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן יאיר, מעכב מתן חוות דעת שעוסקת בשאלה אם יש מקום להעמיד לדין את האחראים למותו של החייל חיים ברנתן. זאת, עד למתן ההלכה של בית המשפט העליון בעתירה שהוגשה על ידי הורי החייל המנוח, אלי איטה.

חייל גולני, חיים ברנתן, נהרג בדצמבר 1992, מידי של אנשי הצוות שלו בחטיבת גולני בפעילות בדרום לבנון. אביו של המנוח פנה ליועץ המשפטי לממשלה וביקש חוות דעתו בסוגיית התרשלות המפקדים. בן יאיר אמר אתמול כי הוא יבדוק את השאלה מהם גבולותיה של התרשלות בפעולה מבצעית רק לאחר סיום הדיון בעתירה של הורי החייל אלי איטה המנוח בבית המשפט העליון.

בן־יאיר בעקבות פניית צוקר: לפרסם מכרזי עבודה גם בשפה הערבית

מאת נתן רועי

חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה, אשר הוגשה בעת האחרונה למשרדי הממשלה, מחייבת אותם לפרסם מכרזים לעבודות גם בשפה הערבית כדי לתת הזדמנות שווה גם למיעוטים במדינה.

חוות הדעת נמסרה בעקבות פנייה של יו"ר ועדת החוקה של הכנסת, ח"כ דדי צוקר, אשר ציין כי מכרזי הממשלה בעניין גיוס עובדים אינם רואים אור גם בשפה הערבית, ובכך לא ניתנת הזדמנות שווה לערבים להגיש את מועמדותם לתפקידים בשירות המדינה.

הוועדה הפלסטינית לעצירת הרחבת ההתנחלויות התכנסה ברמאללה

מאת מיכל סלע

ועדת ההתנחלויות הפלסטינית התכנסה אתמול לישיבה ראשונה ברמאללה, בעקבות הכינוס הציבורי שהתקיים ביום שני בירידו. בראש המתכנסים ישב המופתי של ירושלים, עכרמה צברי, והשתתפו בכינוס כ־30 איש. בין המשתתפים היו שני שרים ברשות הפלסטינית, יאסר עבד רבו ועבד אל־חפיז אל־אשהב. בין אישי הציבור בלטו יו"ר חירוד עבד אל־שאפי, חנאן עשראוי, ג'מיל תמאמי (איש חמאס), סגן ראש עיריית בית לחם, חנא נאצר, ראש עיריית בית סאחור, חנא אל־אטרש והגיאוגרף חליל תופכג'י.

בתום דיון ממושך שעסק באמצעים העומדים בפני הפלסטינים לנסות ולעצור את הרחבת ההתנחלויות היהודיות בגדה המערבית פרסמו המתכנסים הודעה, שבה מטילה הוועדה את האחריות למצב על ישראל. בהודעה נאמר כי הקיפאון בתהליך השלום וההידרדרות ביחסים בין הישראלים לפלסטינים מקורם בין היתר במעשי המתנחלים.

מטען בשילה

כתב עתים מוסיף, מטען התפוצץ אמש סמוך לצומת שילה שבשומרון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק.

ציאוס

עלה - Q, לב - 9, יהלום - Q תלתן - 9

פיס חוק

(עתים). – בהגרלת פיס חוק מס' 2/95 שנערכה ב־2 בינואר זכו בפרסים המספרים הבאים:

ב־1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מס' 779854.

במכונית זכה כרטיס מס' 592460.

ב־5,000 ש"ח זכו כרטיסים מס' 272191, 800680, 661122, 756576, 624132, 742989, 857417, 352041, 346453, 088341, 386168, 400574, 360023, 425964, 636160, 418428, 278140, 031575, 754796, 310056, 707933, 459198, 488851, 269135, 164081, 504261.

ב־1,000 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־5 הספרות 16987, 86967, 82277, 50106, 19490, 54395, 28877, 59207, 96923, 38434, 07044, 09839, 93243, 31135, 31095, 21422, 48967, 15350, 26248.

ב־100 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־3 הספרות 968, 441, 158, 164.

ב־20 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות 70, 67, 98, 96.

ב־10 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות 48, 20, 13, 22, 01, 23, 44.

ב־7 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים בספרה 0.

מועצת המנהלים של 'הבימה' סמכה ידה על אופן יישוב המשבר הניהולי

מאת אביבה ולצמן

מועצת המנהלים של תיאטרון הבימה סמכה את ידה על פעולות ההנהלה הציבורית ליישוב המשבר הניהולי בתיאטרון.

המועצה, אשר קיימה אתמול את ישיבתה הראשונה בהרכבה החדש, קיבלה דיווח על השתלשלות העניינים, כולל נכונותה של ההנהלה לאפשר למנכ"ל, דוד אלכסנדר, להסיג על החלטת ההנהלה הקודמת להתפטר, ולשכנע אותה לחזור בה. ההנהלה ביקשה להביא לאישור המועצה את התוצאות.

בתחילת הישיבה נשאה שרת האמנויות, שולמית אלוני, דברי ברכה.

מועצת המנהלים בחרה אתמול בוועדת ביקורת, הכוללת את ד"ר ויקי סירה, ליאון רקנטי ואברהם ביגר. כן בחרה המועצה שלושה חברים להנהלה הציבורית, במקום שלושה חברים שפרשו. החברים החדשים הם פרופ' אורלי לובין, עו"ד אבי פילוסוף ואריאל הירשפלד.

מועצת המנהלים של הבימה כוללת 21 חברים, מתוכם מכהנים עשרה חברים בהנהלה הציבורית.

"פנקס שירות" – ספר הוראות למתנחל המפגין

מאת נח זבולוני

מטה המאבק לביטול האוטונומיה הוציא "פנקס שירות למפגינים", ובו הוראות מפורטות למתנחלים שיוצאים להפגנה נגד הממשלה.

ההוראות, 14 במספר, פורסמו בחוברת קטנה בצורת פנקס. החוברת מתחילה בהוראה למפגינים: לא להגיב באלימות על אלימות של שוטרים, אפילו כלפי נשים, "כי זה יקומם את דעת הקהל".

"אלימות נגד המפגינים תפגע בשלטון, ותגלה את פרצופו האמיתי", נאמר בחוברת.

ההמלצה היא להצטייד לפני יציאה להפגנה במצלמה ומצלמת וידיאו, ולתעד אלימות מצד שוטרים.

בהוראות המלצה להעצר. פשוטו כמשמעו: לגשת לניידת, לעמוד בתור, ולהעצר. "המעצר נותן הזדמנות להעלות את המאבק לרמה גבוהה", נאמר.

המפגינים נקראים להתייחס לבית המשפט בדרך ארץ וכבוד, אבל לא לבקש רחמים. בבית המשפט עליהם להכריז על ה"אני מאמין" שלהם, ולהצהיר במאמר במקום בקשה.

הסיסמה המוצעת: "אלפי סרבני חורבן יהודיים בבתי הכלא של הממשלה".

מטען צד שכוון לקומנדקר צבאי התפוצץ סמוך לצומת נצרים

(עו). מטען צד, שכוון לפגוע בקומנדקר צבאי, אשר עשה דרכו בכביש בין צומת נצרים לבין היישוב הפלסטיני הסמוך, התפוצץ אתמול בערב.

לא דווח על נפגעים בצד הישראלי, אך מקורות פלסטינים מסרו על נפגעים ערביים.

רבין הבטיח

(המשך מעמוד 1)

כשעה בארבע עיניים, ולאחריה נערכה סעודת ערב וישיבת עבודה בהשתתפות המשלחות. רבין הביא עימו פמליה גדולה, שכללה את סגן שר הביטחון מוטה גור, סגן שר החוץ יוסי ביילין, הרמטכ"ל אמנון שחק שנועד לראשונה עם עמיתו הירדני, והאלופים עוזי דיין, אורי שגיא ודני יתום, יו"ר ועדת המעקב ליישום הסכם השלום אליקים רובינשטיין והמשנה לראש המוסד אפרים הלוי. כן השתתפו עוזריו של ראש הממשלה, איתן הבר ועודד ברעמי. כמו כן השתתף בפגישה הממונה המוני על שגרירות ישראל בירדן.

בצד הירדני השתתפו ראש הממשלה הודש זיאד בן שקר, שר החוץ עבדל כרים קבריטי והרמטכ"ל הגנרל עבד אל מרעי קהבנה.

נשקו של אוחיון שנפצע בחברון הוחרם והוא לא חידש הרשיון

(עו). נשקו של מרק אוחיון מקרית ארבע אשר נדקר ונפצע אתמול בחברון הוחרם לפני כשלושה חודשים. מדובר בנשק צבאי.

לאחר בדיקה שנערכה בנפקייה של קרית ארבע התברר כי אוחיון לא חידש את רשיונו. דובר צה"ל מוסר כי אוחיון חידש את בקשת רשיון הנשק, ונאמר לו להשלים את תהליך החתימה על הנשק במהרה.

דוד הוד, אשר נפצע גם הוא, הוא עולה חדש אשר הגיע לארץ לפני כמה חודשים וטרם שירת בצבא. לכן לא ניתן להחתימו על נשק של צה"ל.

דובר צה"ל מוסר כי פיקוד מרכז מעודד רכישת אקדחים על ידי תושבי האזור היהודים.

מתנחלים בקרית ארבע ובחברון טוענים כי העובדה שמפקד חטיבת חברון לא איפשר לחניים לשאת נשק להגנה אישית בשל סיבות ביטחוניות פגעה קשות בביטחונם ולא איפשרה להם להגיב כראוי כלפי תוקפיהם.

דובר היישוב היהודי בחברון, נועם ארנון, האשים את הצבא כי החרים את נשקו של אוחיון בשל "סיבה פוליטית" ובכך למעשה הפקיר את חייו. נועם ארנון אמר, כי גם אקדחו כלו החרים בגנו "בשל סיבות פוליטיות", וללא שנקבה כל סיבה כלשהי. לדעתו, "הוצאת הנשק היא הפקרת חיים".

ראש תנועת "כך" לשעבר, ברוך מרזל, דרש להקים ועדת חקירה על מנת שתברר בדיוק כיצד התקבלו ההחלטות הבעייתיות להטיל איסור לנשיאת נשק להוד ולאוחיון.

"העלילו על קשיש יהודי באוזבקיסטאן רצח נער מקומי"

ניו־יורק (ע). – ארגון קהילות יהודי רוסיה טוען, כי יהודי בוכרי בן 76 מואשם ברצח באוזבקיסטאן בגלל אנטישמיות. הארגון טוען, כי משפטו של הקשיש, יוסיף קויינוב, הוא תוצאה של "אווירת אנטישמיות גוברת והולכת ברפובליקה הסובייטית לשעבר".

תחזית מזג אוויר

תחזית מזג האוויר ליום ו' - נאה עם עלייה בטמפרטורות. תסקיף לשבת: דומה.

הטמפרטורות: ירושלים 5 עד 15, גולן 4 עד 13, הרי הגליל 4 עד 13, חיפה 8 עד 19, דגניה א' 7 עד 19, עפולה 4 עד 19, תל אביב 8 עד 19, שכם 6 עד 15, אריאל 7 עד 15, נתב"ג 8 עד 20, עין גדי 14 עד 22, עזה 8 עד 19, באר־שבע 7 עד 19, אילת 12 עד 22, מעלה אדומים 7 עד 16, יטבתה 9 עד 22, סדום 13 עד 22.

ס.י.ל. מזון דגים בע"מ
03-5592080
לרשת הקואופ "סופר סנטר"
ולמנכ"ל מר יעקב גלברד
ברכות המזל
לרגל פתיחת סניף בקניון המרכזון בעכו

צרור ברכות ואיחולים
לרשת הקואופ "סופר סנטר"
ולמנכ"ל מר יעקב גלברד
לרגל פתיחת סניף
בקניון המרכזון בעכו
המשך הצלחה ושיתוף פעולה פורה
DIMEX
דיימקס מערכות בע"מ

מיטב הברכות
לרשת הקואופ "סופר סנטר"
ולמנכ"ל מר יעקב גלברד
לרגל פתיחת סניף
בקניון המרכזון בעכו
עלו והצליחו!
MAISTER
א. מייסטר סחר 1991 בע"מ

לרשת הקואופ "סופר סנטר"
ולמנכ"ל מר יעקב גלברד
סל מלא ברכות
לרגל פתיחת סניף
בקניון המרכזון בעכו
עלו והצליחו!

אוריינט איטריות ביצים
03-7513843

רויט שיווק בע"מ
08-211766
ברכות לבביות
לרשת הקואופ "סופר סנטר"
ולמנכ"ל מר יעקב גלברד
לרגל פתיחת סניף
בקניון המרכזון בעכו
ברכה והרבה הצלחה

ברכות ואיחולים
לרשת הקואופ "סופר סנטר"
ולמנכ"ל מר יעקב גלברד
לרגל פתיחת סניף
בקניון המרכזון בעכו
המשך שגשוג והצלחה
תעשיות סמי בורקס (1979) בע"מ
רח' יקואל 4 אזור התעשיה בת-ים טל. 03-5511155

DAVAR دافار
דבר
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עיתון עובדי ישראל

מייסד ועורך ראשון: ברל כצנלסון
עורך ראשי: ד"ר יורם פרי
עורך אחראי: דניאל בלוך

המו"ל: "דבר בע"מ"	סניפים:
נדפס ב"דפוס דבר בע"מ"	בית "דבר" רחוב שונקין 45 ת"א
המערכת והמנהלה תל־אביב	טלפון: 5286141, מיקוד: 65233
רחוב שונקין 45 ת.ד. 199, מיקוד 65233	ירושלים: רחוב הלל 16
טלפון: 03-5286141 (6 קווים)	טלפון: 02-256873
פקסימיליה: 03-294783	חיפה: רחוב הנביאים 27
מחלקת המודעות, טלפונים ישירים	טלפון: 04-620111
5298032, 5281860, 5286156	רחובות: רחוב הרצל 168
פקסימיליה מודעות: 03-298032	טלפון: 08-451381, 08-453798
טלפון לפניות הציבור 07.30-22.00 03-5286141	הפצה "נד" 03-377056

הרשות הפלסטינית אירחה דיפלומטים צרפתים בהר־הבית

(ע). הקונסול הכללי של צרפת בירושלים ודיפלומט בכיר במשרד החוץ הצרפתי סיירו אתמול בהר הבית, יחד עם הממונה על תיק הווקף והדתות ברשות הפלסטינית.

במסגרת סיורם ביקרו במסגד אל־אקצה. בתום הסיור, שהוגדר כביקור נימוסין, נפגשו ז'אן דה גלניאסט, הקונסול הצרפתי, ולחוסיאן שמפנואה, במשרד המועצה האיסלאמית העליונה עם נציגי הווקף המוסלמי.

מהקונסוליה הצרפתית בירושלים נמסר, כי הדיפלומט הצרפתי ביקר גם בקהילות יהודיות ונוצריות, והוא עומד בקשר עם משרדי החוץ והדתות הישראליים.

רבין: שלום עם לבנון יהיה כשחזבאללה יפורק מנשקו ויהיה שקט ברצועת הביטחון

מאת און לוי ושמעון וייס

אם לבנון תפרק את ארגון החזבאללה מנשקו ותבטיח שקט באזור הביטחון במשך חצי שנה, ישראל תוכל לחתום על חוזה שלום עמה לאחר מו"מ קצר של שלושה חודשים. כך אמר אתמול ראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין, בעת סיור בדרום לבנון.

ראש הממשלה חזר על הצעה, לפיה לפני חתימת חוזה שלום עם לבנון יתפרש צבא לבנון מצפון לרצועת הביטחון, יפרק את החזבאללה מנשקו, וישמור על שקט ברצועה. כאמור, לדבריו, אם תנאים אלה יתממשו, ניתן יהיה לחתום על הסכם שלום תוך שלושה חודשים. לדבריו, ישראל דורשת שצד"ל ישולב בצבא לבנון, ושלא יבולע לתושבי דרום לבנון.

לדברי רבין, הדברים הועברו ללבנון ולסוריה כבר לפני שנה, אולם עדיין לא התקבלה התייחסות רצינית להם.

עם זאת אמר רבין, כי לבנון אינה חופשית כיום לנהל מו"מ עם ישראל, וכי המו"מ עמה נעשה בחסות ארה"ב, וסוריה לא תיתן יד חופשית ללבנון במו"מ.

רבין אמר, כי בתקופה האחרונה ישנו נסיון של הסורים והלבנונים להפעיל לחץ על האוכלוסיה בדרום לבנון ועל אנשי צד"ל, וכן ישנו נסיון להפעיל לחץ על ישראל באמצעות ריבוי פיגועים באזור הביטחון, "אך ישראל לא תיכנע ללחץ זה". הוא אמר לחיילי צה"ל עמם נפגש, כי עליהם לגלות כושר עמידה ולמצוא פתרונות שימנעו נפגעים לצה"ל ולצד"ל.

בתשובה לשאלה מדוע מנהלת ישראל מו"מ עם סוריה למרות ריבוי נסיונות הפיגוע באזור הביטחון בחסות סורית, אמר רבין, כי את השאלה הזו היה צריך לשאול ערב ועידת מדריד שכונסה למרות שהסורים המשיכו להעניק חופש פעולה לארגוני הטרור בדרום לבנון.

רבין ציין, כי נכרה לפני שבועיים התקדמות מסויימת במו"מ עם סוריה, בעיקר בזכות פגישת הרמטכ"לים של שני הצבאות. אך להערכתו, סוריה לא תשנה את דרכה במו"מ, והיא תתנגד למו"מ ישיר עם ישראל שלא בחסות אמריקאית.

במהלך סיורו בגבול הצפון ובדרום לבנון צפה רבין על אזור הביטחון משטח ישראל, ונפגש עם חיילי צה"ל. כן נפגש עם גנרל אנטואן לחד, מפקד צד"ל.

אל שר הביטחון נלוו בסיורו בצפון הרמטכ"ל אמנון ליפקין־שחק, סגן הרמטכ"ל מתן וילנאי, אלוף פיקוד הצפון עמירם לוין, ומתאם פעולות הממשלה בלבנון אורי לוברני.

משה שחל, יצחק רבין ונסים זווילי בישיבת מפלגת העבודה (צילום: אמיר יוחנן, י.פ.פ.א)

פרס: שלום עם סוריה אפשרי עוד השנה

מאת סופי בסוק והסוכנויות

ישראל עשויה להגיע להסכם שלום עם סוריה לקראת אמצע השנה. כך אמר אתמול שר החוץ שמעון פרס בקראקס.

פרס בא לבירת ונצואלה מפאריס, שם נפגש עם אישיות סורית בלתי רשמית.

"אנו סבורים, שאפשר להגיע להסכם לקראת אמצע 1995. אם כי, אינני בטוח כל כך, בהתחשב בעמדה הסורית", אמר.

פרס אמר כי סוריה מכשילה את השיחות בדרישותיה לוויתורים לפני פתיחה של משא ומתן של ממש. "איננו דורשים מסוריה לשנות את עמדותיה בשלב הפתיחה, אולם הם מבקשים מישראל להסכים קודם כל לעמדתם, ורק אחר כך לגשת למשא ומתן. אין אנו מוכנים לפתוח בשיחות כאלה", אמר.

פרס ציין, כי לשם השגת השלום עם סוריה, תהיה ישראל "בצד של הנותנים". "אנו נצטרך להחזיר להם הר או חצי הר, ונקבל בתמורה הר של הבטחות", אמר.

נחתמו הסכמים

פרס נפגש אתמול בוונצואלה עם הנשיא קלדרה ועם שר החוץ מיגל אנחל בורלי. במהלך הביקור חתמו ונצואלה וישראל על שלושה הסכמים דו־צדדיים.

פרס הגיע לוונצואלה שלשום, לביקור של יום וחצי. מיד עם בואו קיים מסיבת עיתונאים בהשתתפות 150 כתבים, מקומיים וזרים.

העיתונאים התעניינו אם מטרת בואו לסייע לוונצואלה במלחמתה העיקשת באלימות הגואה בעריה המרכזיות. פרס השיב, כי לא בא לקראקס כדי לייעץ לממשלת ונצואלה בנושאי ביטחון, אך אם ונצואלה תפנה לממשלת ישראל, ישראל תשמח לסייע לה.

בקבלת פנים שערך שר החוץ של ונצואלה לפרס, נכחו כל חברי הממשלה ונציגי כל הקהילות הדתיות בוונצואלה, כולל נציגי המוסלמים. בקראקס נמצאת הקהילה והמסגד המוסלמי הגדולים בדרום אמריקה.

אתמול בבוקר נפגש פרס עם הקהילה היהודית, הרצה בבית הספר היהודי והניח זר על קברו של סימון בוליבר. אוניברסיטת בוליבר העניקה לפרס תואר של דוקטור כבוד.

אמש הגיע פרס לארגנטינה, שם צפויות לו פגישות עם הנשיא קרלוס מנם, ועם שר החוץ גידו די־טלה, על שורה של נושאים בילטרליים ועל המשך שיתוף הפעולה בין שתי המדינות במלחמה בטרור.

מנם שב לא מזמן מביקור בסוריה, שם נפגש עם הנשיא חאפז אל אסד. פרס ייפגש גם עם הקהילה היהודית בבואנוס איירס.

ערפאת: עיבוי ההתנחלויות בשטחים עלול לפגוע בכל תהליך השלום

בראיון לרדיו מונטה קרלו טען כי ישראל מנהלת מאטה במכוון את המשא ומתן עם הפלסטינים: "ישראל מתחשבת רק בנקודת המבט של עצמה"

מאת דן אבידן

יאסר ערפאת אמר אמש בראיון לרדיו מונטה־קרלו, כי אם תהליך ההתנחלות בשטחים יימשך, ישפיע הדבר באופן שלילי על כל תהליך השלום.

בראיון מתח ערפאת בקורת על ממשלת ישראל על שהיא מנהלת במכוון, כטענתו, באיטיות את המשא ומתן עם הפלסטינים לביצוע הסכמי עזה ויריחו. לדבריו, עד היום ישראל לא פתחה את המעבר הבטוח בין עזה ליריחו, הבחירות עדיין לא נערכו בשטחים, למרות שלפי ההסכם הן היו צריכות להערך בקיץ אשתקד, ולא כל הסוגיות נפתרו בשאלת מעברי הגבול.

"ברור שהצד הישראלי לוקח בחשבון רק את צרכיו הבטחוניים ולא את הצרכים הבטחוניים שלנו. הוא לוקח בחשבון רק את נקודת ההשקפה של עצמו ולא את נקודת ההשקפה שלנו", אמר ערפאת בראיון.

בעיקר מתח ערפאת בקורת על המשך תהליך ההתנחלות בשטחים, המתבצע לדבריו מתוך הפרה של הסכם עזה ויריחו, האוסר הקמת התנחלויות נוספות, הפקעת קרקעות והוספת מתנחלים לישובים קיימים. ערפאת גם קבל על כך שהמתנחלים מתנכלים "יום ולילה" לתושבים הפלסטינים.

מצרים וירדן החליטו לשפר את הקשרים ושיתוף הפעולה ביניהן

שר החוץ הירדני כבריטי נועד בקהיר עם הנשיא מובראק, ראש הממשלה סידקי ושר החוץ מוסא; מתוכננת פגישת פיסגה בין מובראק למלך חוסיין

מאת דן אבידן

מצרים וירדן סיכמו אתמול ליישר את ההדורים ביניהן, לאחר שהיחסים בין שתי המדינות נקלעו למשבר מאז תמך חוסיין בעיראק במלחמת המפרץ.

העובדה שחוסיין לא עידכן את מובארק ערב חתימת הסכם השלום הישראלי–ירדני הגבירה את הקרירות ביחסי שתי המדינות. אתמול סיכמו בקאהיר הנשיא מובארק ושר החוץ הירדני עבד אל־כרים אל־כבריתי "לפתור את כל הבעיות התלויות ועומדות בין שתי המדינות, ולהדק את יחסי הקירבה ביניהן, כך שהיחסים בין מצרים וירדן יחזרו למצבם הנורמלי הקודם" – כדברי שר החוץ הירדני.

כבריתי נועד עם הנשיא מובארק על־פי הזמנתו של שר החוץ המצרי. הוא סיפר, כי השיחה ביניהם התנהלה באווירה ידידותית ובמהלכה הוא העביר שדר בעל־פה מהמלך חוסיין לנשיא מובארק, ונטל ממנו שדר תשובה לחוסיין.

בעקבות הפגישה אמר כבריתי, כי "בימים הקרובים נחזה בהתפתחות חיובית בולטת במישור התיאום ושיתוף הפעולה בין מצרים לירדן". בשובו לרבת־עמון הוא סיפר, כי הנשיא מובארק הסכים לאפשר מחדש לכל הסטודנטים הירדנים, המבקשים ללמוד במצרים, לעשות כן.

כמו כן איפשר הנשיא לחדש את השיחות בין מצרים לירדן בנושאים כלכליים, שנקטעו לתקופה ארוכה, בשל השתבשות היחסים בין שתי המדינות. נוסף, בהקשר זה, כי בקרוב "יערכו מגעים כדי לכנס את הועדה העליונה המשותפת של מצרים וירדן".

בתשובה לשאלות כתבים בקאהיר, אמר שר החוץ הירדני, כי יתכן שבקרוב יערכו מגעים בין הנשיא מובארק למלך חוסיין כדי לקיים מיפגש פיסגה ביניהם. הוא אמר שעדיין לא נקבע מועד למיפגש פיסגה בירדן בין המלך חוסיין לערפאת, למרות שירדן מעוניינת בקיום מיפגש כזה בהקדם האפשרי.

הוא הכחיש שירדן העלתה הצעה לכונן קונפדרציה ישראלית–ירדנית–פלסטינית. הוא רמז, כי הצעת ירדן היא לכונן בבוא העת קונפדרציה בין ירדן לישות פלסטינית, שתקום בשטחים.

כבריתי מתח ביקורת על דברי רבין, כי ישראל צריכה להיערך לאפשרות מלחמה עם הערבים בטווח הארוך, ועל דבריו בדבר היותה של ירושלים המאוחדת בירתה הנצחית של ישראל. "הצהרות אלה לא עולות בקנה אחד עם האווירה ששררה אחרי חתימת הסכם השלום בין ישראל לירדן" – אמר כבריתי. כבריתי נועד בקאהיר גם עם ראש ממשלת מצרים עאטף סידקי.

שר החוץ הירדני חילק הרבה דברי שבח למצרים בדבר מעמדה המוביל בעולם הערבי. הוא אמר, כי ירדן עם האידיאולוגיה הפאן־ערבית שלה, "איננה יכולה ללכת, אלא כשמצרים לצידה".

בעקבות פגישתו עם עמיתו המצרי עמרו מוסא, אמר עבד אל־כרים אל־כבריתי, כי שררה בה תמימות דעים, כולל בשאלת ירושלים. לדבריו, מצרים מקבלת את העמדה הירדנית הגורסת, שירדן תמשיך להיות האפוטרופוס על המקומות הקדושים לאיסלאם במזרח ירושלים, עד אשר הרשות הפלסטינית תקבל ריבונות על מזרח העיר.

כבריתי אמר, שירדן עומדת על־כך שמזרח ירושלים היא עיר ערבית־פלסטינית, וכי היא מתנגדת לכל השינויים שמחוללת ישראל במזרח העיר שנועדו לשנות את זהותה הערבית.

נתניהו: ניערך להקדמת הבחירות; הממשלה רוקחת עסקה עם סוריה מאחורי גבו של העם

מאת אמיר נוימן

יו"ר הליכוד, בנימין נתניהו, אומר כי הליכוד נערך להקדמת הבחירות. לדבריו, קיימת אפשרות ריאלית לכך, שכן גוברים הסימנים כי הממשלה רוקחת עסקה מיידית עם סוריה לנסיגה מרמת הגולן "מאחורי גבו של העם". נתניהו אומר כי הממשלה עשויה להקדים את הבחירות במטרה להשתמש בבחירות באופוריה המלאכותית שהיא מקווה ליצור סביב העסקה עם סוריה.

נתניהו דיבר על כך אתמול בישיבת מזכירות הליכוד, שנועדה לפתוח סדרת דיונים שתביא לגיבוש שיטת הבחירות המקדימות להרכבת רשימת הליכוד לכנסת הבאה.

בהתייחסו לשיטת הבחירות אמר נתניהו כי הליכוד שילם מחיר כבד בשל שיטת השביעיות. לדבריו, טרם גיבש סופית את דעתו באשר לשיטת הפריימריס הרצויה, אולם הדגיש כי יש להכניס בכל שיטה שתתגבש "מרכיב אזורי משמעותי". עם זאת אמר כי ההחלטות יתקבלו בסופו של דבר במרכז הליכוד. הוא הוסיף כי מי שירצה להציע שלא להנהיג פריימריס כשיטת בחירות פנימיות, יצטרך לכנס את ועידת הליכוד, לאחר שזו קבעה כי בחירת הרשימה תיעשה בפריימריס.

חבר הכנסת בני בגין הביע בראיון את התנגדותו לפריימריס והציע לבחור את הרשימה במרכז בסיבוב בחירות אחד. זה אמנם לא סימפטי, אמר בגין, להגן על מפלגות בישראל – שיטת הפריימריס פוגעת במפלגות. בשיטה זאת יש העדפה ברורה של אינטרס מקומי צר על האינטרס הכללי. השיטה אפשרית כעת, אבל צריך להתייחס לעצמנו ברצינות, אמר.

לדבריו, ב־1996 יהיה נתניהו ראש הממשלה ויצטרך למשול בתנאים קשים עם תוצאות הסכם אוסלו ולחץ בינלאומי. על רקע כזה, אמר, נצטרך סיעה עם מרכיב איכותי, אבל גם משמעת סיעתית. בגין הביע עוד את חששותיו מהפריימריס על רקע הצורך במימון נרחב של מערכת הבחירות של המועמדים ותלותם של הנבחרים בממנים.

פלסטיני תושב רצועת עזה נהרג – כנראה במהלך הכנת מטען חבלה

מאת און לוי ומיכל סלע

פלסטיני תושב רצועת עזה נהרג אתמול בדרום הרצועה, כנראה במהלך הכנת מטען חבלה אותו תיכנן להפעיל נגד ישראלים. שני ילדים מבני משפחתו נפצעו קשה בהתפוצצות המטען. הילדים הפצועים פונו באמצעות מסוק של חיל האוויר לבית החולים סורוקה בבאר־שבע. מקורות פלסטינים טוענים כי הילדים רק שיחקו ברימון ישן שאותו מצאו.

מוחמד עוואד אבו ס'אהר בן 19, תושב הכפר קרארה במרכז הרצועה, נהרג ושני פעוטות בני שנה ושנתיים, קרובי משפחתו, ניפצעו פצעים בינוניים – ככל הנראה של רימון רסס. חיילי מוצב צה"ל באיזור צומת כיסופים שמעו את הדי הפיצוץ ותוך דקות ספורות הוזעק למקום האירוע אמבולנס צבאי.

משהגיע למקום הצוות הרפואי נמצאה גופת הצעיר הפלסטיני שסועה, ושני הילדים שנפצעו שכבו לידו כשהם מתבוססים בדמם וזועקים מכאב. הצוות הרפואי טיפל בשני הילדים הפצועים. למקום הוזעק מסוק של חיל האוויר שפינה את השניים לבית החולים סורוקה בבאר שבע.

לדברי מקורות פלסטינים הילדים מצאו את הרימון הישן, וזה התפוצץ כאשר הצעיר ניסה לקחת אותו מידיהם.

שמיר, שומרון ובן־נון יתראיינו בתוכנית גל"ץ לציון 4 שנים למלחמת המפרץ

מאת אביבה ולצמן

ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר, רב־אלוף (מיל') דן שומרון, ומפקד חיל האוויר שלעבר, האלוף (מיל') אביהו בן־נון, יתראיינו במשותף לתוכנית מיוחדת בגלי צה"ל שתשודר מחר זו לציון ארבע שנים למלחמת המפרץ.

המשודר, בשעה 10.00 בבוקר, יעסוק בשאלה אם נהגה ישראל נכון כשהחליטה שלא להגיב באופן צבאי להתקפות הטילים העיראקים; אם נפגע כושר ההרתעה של צה"ל, מי תמך ומי התנגד למעורבות הצבאית של ישראל. מראיין אמיר אורן.

ח"כ בוחבוט לרבין: אי החלת יום לימודים ארוך יגרום קרע בעבודה

מאת אמיר נוימן

חבר הכנסת שלמה בוחבוט (העבודה) הזהיר אמש את ראש הממשלה רבין מפני אפשרות של קרע במפלגת העבודה. במברק ששלח לרבין לקראת פגישתו היום עם יו"ר סיעת העבודה, אלי דיין, אומר בוחבוט, כי הוא מפנה אליו קריאה נרגשת של הרגע האחרון, לתמוך בפשרה שתביא להנהגת יום לימודים ארוך כבר בשנת הלימודים הבאה.

בוחבוט אומר, כי הוא וחברים נוספים בסיעת העבודה הפעילו על דיין מכבש של לחצים שהביא לצמצום ניכר של דרישות דיין. לדבריו, הוא וחברים נוספים בסיעה תומכים בהנהגת יום לימודים ארוך בשנת הלימודים הבאה בבתי הספר היסודיים בלבד בערי פיתוח ובשכונות מצוקה עד השעה 15.00.

עוד נאמר במברק, כי קבלת פשרה זאת תחזק את הממשלה ותהיה גורם מאזן בערי הפיתוח ובשכונות, בעיקר על רקע הדיונים הקרבים בהסדר הקיבוצים, שעלותו כ־3 מיליארד ש"ח.

בוחבוט מזהיר, כי אם לא תתקבל פשרה זאת, עלולה להתחדש המתיחות בין ערי הפיתוח והקיבוצים. הוא מבקש מרבין, כי יתן ידו לפשרה, ומזהיר גם מפני קרע בתוך מפלגת העבודה.

סגן שר החינוך, מיכה גולדמן, מתכוון להציג היום בפני יו"ר סיעת העבודה, אלי דיין, נתונים באשר להתקדמות משרדו לעבר יום חינוך ארוך בשכונות ובערי הפיתוח. גולדמן הביע אתמול תקוה, כי לאחר שדיין יראה את הנתונים שבידיו, הוא יבין כי הממשלה תבצע שלב נוסף בתוכנית להנהגת יום חינוך ארוך. גולדמן סירב לחשוף את הנתונים בטרם הפגישה.

בפגישה היום לפני הצהריים בלשכת ראש הממשלה בתל־אביב ישתתף גם חבר הכנסת רפי אדרי. אתמול אמר עוד גולדמן, כי הוא מקווה, שדיין יבין כי מטרותיו יושגו גם כתוצאה מן החשיפה הציבורית הרחבה של מאבקו בשבועות האחרונים.

בד בבד עם המאמצים להשיג פשרה ולהביא להסרת הסתייגותו של דיין, נערכים כבר הצדדים להצבעות על חוק ההסדרים שיתקיימו בשבוע הבא במליאת הכנסת. ומקיימים מגעים עם סיעות הכנסת וגורמים שונים בתוך הסיעות.

השר שחל: אקיים פגישה דחופה כדי לברר למה נעצר הפעיל חסאן ברגותי

נשאל בנושא טענות של עובדים באזור התעשיה בעטרות, שפורסמו ב"דבר", לפיהן המשטרה מתערבת בסכסוכי עבודה שלהם

מאת אפרים דוידי

"אקיים בהקדם פגישה דחופה כדי לברר למה נעצר חסאן ברגותי". כך אמר אמש שר המשטרה, משה שחל בתשובה לשאלת כתב "דבר". בכתבה ב"דבר" פורסמו טענותיהם של עובדים במפעל באיזור התעשיה עטרות כי משטרת ירושלים מתערבת בסכסוכי עבודה, וכי המשטרה עצרה לשם כך שני עובדים פלסטינים ומנהל המרכז לזכויות העובדים והדמוקרטיה, חסאן ברגותי העומד בקשר עם העובדים.

עוד אמר שחל כי "זימנתי את המפכ"ל לפגישה ביום ראשון יחד עם קציני משטרה בכירים כדי לברר מה קרה". לדבריו "אין למשטרה כל הוראה להתערב בסכסוכי עבודה. איזור התעשייה עטרות הוא חלק מירושלים, בשטח ישראל, ואין המשטרה צריכה לטפל או למנוע התארגנות עובדים".

השר שחל הדגיש כי "קיימת הוראה מפורשת: המשטרה לא צריכה להתערב בסכסוכי עבודה". לדבריו "היום עסקתי בנושא ועברתי על התיק, בתום הפגישה עם המפכ"ל נמסור הנחיות ברורות בכל הנוגע לסכסוכי עבודה". זו התייחסות הראשונה של שר המשטרה לגל המעצרים של עובדים פלסטינים באיזור התעשייה עטרות.

במקום התארגנו העובדים כדי לדרוש קיום חוקי העבודה. בעקבות ההתארגנות ובהתערבות המעסיקים, החלה משטרת ירושלים לעצור ולחקור עובדים קשורים להתארגנות. מאז סוף דצמבר נעצרו שני פועלים פלסטינים המועסקים במפעל מזון – ראדי ואג'י עבד מוסאליב ג'אבר, וחבריא מחמד ג'מל שיחאדה. גם ברגותי נעצר למשך שתי יממות ונחקר ארוכות על המרכז שהוא עומד בראשו והמוקם ברמאללה. (ר' כתבה נרחבת בעמוד 16)

ביקור של בן־יאיר במתקני השב"כ:

כל חקירות השב"כ מתנהלות בהתאם להיתרים של דו"ח לנדוי

היועץ משפטי לממשלה ביקר במתקני חקירות יחד עם צמרת פרקליטות המדינה; "אני מקווה שהחקירות נערכות במסגרת המותר"

מאת נתן רוני

היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן־יאיר, ביקר לאחרונה במתקני החקירות של שירות הבטחון הכללי ובדק מקרוב, יחד עם צמרת פרקליטות המדינה, את דרכי החקירות שנוהגים בהם. הביקור נערך במסגרת הפיקוח של מוסד היועץ המשפטי לממשלה, משרד המשפטים ועדת הועדה לעניני בטחון של הכנסת, על יישום המלצות דו"ח לנדוי מ־87'.

לדבריו, כל החקירות שנערכות במתקנים מאז פרסום הדו"ח, מבוצעות בתאם להיתרים של דו"ח לנדוי. "ההנחיות הללו אינן מתירות עינויים", אמר בן יאיר במפגש עם עיתונאים.

בן־יאיר אמר, כי קיימת בקרה הדוקה ביותר של הכנסת, הממשלה ומוסד היועץ המשפטי לממשלה על חקירות השב"כ. "אם תהיינה תלונות על חוקרים, הן תיבדקנה במחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים, והחוקרים הללו יעמדו לדין. אני מקווה – ואינני נמצא בזמן החקירה במתקנים של השב"כ – שהחקירות נערכות במסגרת המותר", אמר היועץ בן־יאיר.

הוא אמר עוד כי ועדה מיוחדת לבדיקת דרכי החקירה של השירות, "יושבת על זנב החוקרים", כדבריו, ונראה לו כי עניין זה מצוי תחת פיקוח הדוק ביותר.

לדבריו, בשנת 89' נפתחה חקירה נגד שני חוקרים בשירות הבטחון שהרגו מסמבותם, האחד, נשפט, ונידון לעונש מאסר, לא לפני שפוטר מן השירות. מאז חלפו חמש שנים ונראה, כי המצב השתפר, אמר בן־יאיר.

בן יאיר יצא אתמול להגנת השופט לנדוי, נשיא בית המשפט העליון לשעבר, שנאמר כי הועדה שעמד בראשה לבדיקת דרכי החקירות בשירות, התירה לחקור חשודים תחת עינויים. לדבריו, נכח בהרצאתו של השופט לנדוי בפני צמרת המשפטנים של שירות הבטחון הכללי, ולא זכור לו כי כך אמר השופט בהרצאתו. הוא ציטט מן ההרצאה שבה נאמר בין היתר, ע"י השופט לנדוי, כי "מי שעילעל בחלק החסוי של הדו"ח יודע, כי אין שמץ של אמת בהאשמות על עינויים, שהפכו למעין מיתוס".

עוד אמר היועץ בן־יאיר, כי הוא מקווה שהשנים הפכו את השירות למקפיד יותר בעניין החקירות. לדבריו, ההיתר שניתן לחוקרים בעת האחרונה, למשך שלושה חודשים, לפעול בחקירות בהיתר מיוחד, עומד לפוג בקרוב, והוא אינו חורג מהמלצות ועדת לנדוי.

לחב' גזית שחם
מיטב הברכות
ולמנכ"ל מר אריה דייקסל
לרגל חגיגות 35 שנה להיווסדה
חוד HOD חברה לעבודות מתכת בע"מ

ברכות חמות
לחב' גזית שחם
ולמנכ"ל
מר אריה דייקסל
לרגל חגיגות
35 שנה להיווסדה
פיוניר פיוניר קונקריט (ישראל) בע"מ
טלפון: 03-5764242 פקס: 03-5759933

"מרצפת רחובות" בע"מ
קואופרטיב לחומרי בנין ברחובות
רחובות. אזור התעשיה קרית רבטמן ת.ד. 1127 מיקוד 76110
טל. 08-466678, 466130, 466133 * פקס: 08-461139

לחב' גזית שחם
ולמנכ"ל מר אריה דייקסל
צרור ברכות לבביות
לרגל חגיגות
35 שנה להיווסדה
הרבה הצלחה
ושנות פעולה פורה

לחב' גזית שחם
ולמנכ"ל מר אריה דייקסל
שפע ברכות
לרגל חגיגות
35 שנה להיווסדה
המשך הצלחה
ודרך צלחה
שמר שיווק חומרי בנין בע"מ
03-5704475

צבן: הממשלה מחויבת דווקא להגדלת התקציב

(עתים) "האפשרות היחידה שאני רואה לקיצוץ בתקציב משרדי, היא הוספתו של סעיף תקציבי חדש ורק אחר כך קיצוצו", הג־יב אתמול שר הקליטה, יאיר צבן. השר דיבר בטקס פתיחת לשכת משרד הקליטה בנתיבות. השר הגיב בכך על הצעתו של שר האוצר, אברהם שוחט, לקצץ 30 מיליון ש"ח מתקציב משרד הקליטה.

שר הקליטה הוסיף: "אני מוחה על הפרוצדורה ונדהם מתוכן ההחלטה. הגידול במספר העולים בעבר ל־80 אלף ורגשות הזעם בקרב העולים על הפגיעות בתרומתם, היו צריכים להביא את הממשלה דווקא להגדלת התקציב".

הסתדרות המורים: במקום יום חינוך ארוך קיבלנו יום לימודים מקוצר

מאת יעל פישביין

מזכ"ל הסתדרות המורים, אברהם בן שבת, הגיב אתמול על הקיצוץ בתקציב החינוך:

"המור ומצער מאוד שהממשלה, לאחר שבנסיונות לכפר על העוול של ממשלות קודמות הוסיפה שעות ומשאבים, מחזירה עתה את הגלגל לאחור. את המחיר תשלם מדינת ישראל.

"במקום לפעול למען יום חינוך ארוך, התוצאה היא פעולה למען קיצור יום הלימודים".

רובינשטיין: לא לקצץ בשעות הלימוד

מאת יעל פישביין

שר החינוך, אמנון רובינשטיין, הביע אתמול התנגדות לקיצוץ בתקציב החינוך.

רובינשטיין הביע מחאה חריפה על כך שעל הקיצוץ הוחלט ללא שיתוף שרי מרצ בדיונים, ואמר כי הקיצוץ עלול לעלות במחיר של קיצוץ שעות הלימוד.

רובינשטיין טען, כי כתוצאה מההתחייבות לח"כ אלי דיין להאריך את שעות הלימוד בשכונות ובעיירות הפיתוח בשעתיים, כבר נעשה קיצוץ של 14 אחוז בתקציב הפעולות של משרד החינוך, ונגרע ממנו סכום של 30 מיליון ש"ח.

לדברי רובינשטיין, רוב תקציב משרד החינוך נועד לתשלום משכורות.

בעוד רובינשטיין מנהל מאבק נגד הקיצוץ של 85 מיליון ש"ח בתקציב החינוך ו־66 מיליון בהשכלה הגבוהה, ניהלו פקידי האוצר והחינוך משא ומתן על הקיצוץ.

הם הגיעו להסכמה, שהקיצוץ ייערך ללא פגיעה בשעות הלימוד. הוחלט, כי מתוך תקציב הפעולות השוטף יקוצצו באופן דרסטי התקציבים לכנסים, לפרסומים, ולתמיכה בגופים חיצוניים הפועלים עם משרד החינוך.

מערכת הביטחון: אי־אפשר לקצץ עוד

מאת און לוי

במערכת הביטחון הופתעו מדרישת האוצר לקצץ 85 מיליון ש"ח. לדברי גורמים בכירים במערכת, "למרנו על דרישת הקיצוץ בתקציב מהפרסומים בכלי התקשורת, ואיננו יודעים עדיין היכן בדיוק האוצר מתכוון שנקצץ. זוהי דרישה בלתי הגיונית".

לדבריהם, ראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין, טרם זימן דיון של בנושא הקיצוץ המבוקש.

"קיצוץ בתקציב המשרד יביא לפגיעה נוספת בתעשיות הבטחוניות, דבר שיגדיל את המצוקה במשק. אם מדובר בקיצוץ נוסף של אנשי צבא קבע ופגיעה במשכורותם, גם זה אינו מתקבל על הדעת. צה"ל ביצע במהלך ארבע השנים האחרונות קיצוצים משמעותיים ביותר, ולא ניתן לרדת עוד בתקני הקבע".

הבכירים אמרו עוד, כי לאחרונה הציגה מערכת הביטחון תביעה לאוצר לקבלת פיצוי בסך 100 מיליון ש"ח, עלויות השלום עם ירדן, וסכום של 70 מיליון ש"ח כמקדמה עבור תכנון הערכות לפינוי צה"ל מרכזי הערים ביהודה ושומרון. הדרישה הועברה לאוצר לפני שבועות אחדים, ובשלב זה לא התקבלה התייחסותו.

במערכת הביטחון מצפים שהאוצר ייענה לתביעות, על מנת שניתן יהיה להתחיל להערך באופן ממשי לביצוע הסכמי האוטונומיה.

פירושו של דבר: למשרד החינוך יש הרבה שומן

מאת יעל פישביין

באופן עקרוני, צריך לחזק את ידי שר החינוך אמנון רובינשטיין, בהתנגדותו לקיצוץ תקציב החינוך. הממשלה חייבת להפנים היטב את העקרון שבחינוך אין מקצצים. עם זאת, צריך לזכור כי הקיצוץ הנוכחי בתקציב החינוך אינו דומה לקיצוץ הקודם שנערך בשנת '85, ופגע אנושות במערכת החינוך. היום יש למשרד החינוך הרבה בשר וגם שומן.

במערכת החינוך יש הרבה כסף ויותר שעות מכפי שהיא יכולה לעכל, ויש ממה לקצץ. התופעה הפסולה של השתוללות חברות פרטיות המבצעות עבור משרד החינוך פעולות שהוא אינו יכול לבצע בעצמו, חייבת להיפסק. הרבה כספי מדינה נבלעים על ידי החברות האלה, ומערכת החינוך לא מרוויחה מזה כלום.

משרד האוצר, באמצעות קרן קרב, מפעיל פרוייקט עצמאי המעסיק אלפי מורים ומאות תוכניות באמצעות חברות פרטיות שוללות לתיאבון לא רק את כספי המדינה אלא גם את כספי ההורים. בהזדמנות החגיגית של הקיצוץ אפשר לפגוע בזה, ואף אחד אפילו לא ירגיש.

שרי מרצ: נצביע נגד תוכנית הקיצוצים של האוצר

הקיצוצים: בביטחון, בשיקום שכונות, בכבישים, בהשכלה גבוהה ובקליטה

מאת אמנון אמר

שרי מרצ יצביעו נגד תוכנית הקיצוצים של האוצר, אם תועלה להצבעה כמקשה אחת.

השרים צבן ורובינשטיין הודיעו אתמול, כי בכוונתם לנסות לשכנע את ראש הממשלה ואת שר האוצר בישיבת הממשלה הקרובה, שלא לפגוע בתקציבי משרדיהם. שר השיכון, בנימין בן אליעזר, הודיע שהוא מתנגד שהאוצר יורה לו היכן לקצץ בתקציב משרדו.

לעומתם, הודיעו השרים נמיר, חריש וצור, כי הם אינם מתנגדים לתוכנית לקצץ בתקציב המדינה.

אתמול הפיץ האוצר את תוכנית הקיצוצים בין שרי הממשלה, וההצעה תועלה לדיון בישיבת הממשלה הקרובה, ביום ראשון.

ואלה עיקרי הקיצוצים בתקציב שגיבש האוצר:

- מערכת הביטחון – 85 מיליון ש"ח. 60 מיליון ש"ח מסכום זה יקוצצו בסעיפי השכר וכח אדם ו־10 מיליון ש"ח נוספים יופחתו מתקציב פיקוד העורף.
- עבודה ורווחה – 48 מיליון ש"ח. 30 מיליון ש"ח יופחתו מסעיף ההכשרה המקצועית, 10 מיליון ש"ח יקוצצו מתקציב העבודות היזומות, והיתרה תופחת מהוצאות שירות התעסוקה והביטוח הרפואי.
- משרד השיכון – 34 מיליון ש"ח. 10 מיליון ש"ח יקוצצו מפרויקט שיקום השכונות. יתרת הסכום תתחלק בין מספר סעיפים.
- משרד התחבורה – 27 מיליון ש"ח. יקוצצו התקציבים לסלילת כבישים חדשים ולתחזוקת כבישים קיימים, ולפיתוח הרכבת.
- חוק חיילים משוחררים – 80 מיליון ש"ח. בחוק שנכנס לתוקף לפני פחות משבועיים יוכנס תיקון, לפיו תבוטל זכותו של חייל משוחרר להשתמש בכספי הפקדון לצורך שכירת דירה.
- משרד האוצר – 44 מיליון ש"ח. יקוצצו הוצאות פיתוח שונות, וכן התקציב השוטף של המשרד.
- משרד החינוך – 85 מיליון ש"ח. יקוצצו סעיפים שונים, אולם לדברי האוצר, לא יפגע הקיצוץ המוצע בשעות ההוראה לתלמידים.
- משרד הקליטה – 30 מיליון ש"ח. יקוצצו סעיפים שונים שאינם מפורטים בהצעת האוצר.
- השכלה גבוהה – 66 מיליון ש"ח. 30 מיליון ש"ח יופחתו מסעיפי השכר וכח האדם ו־30 מיליון ש"ח יקוצצו מתקציב התמיכה.
- משטרה ושירות בתי הסוהר – 30 מיליון ש"ח. 20 מיליון ש"ח יופחתו מתקציב כח האדם במשטרה, ו־10 מיליון ש"ח נוספים מתקציב פיתוח המשטרה ושירות בתי הסוהר.

ויצמן ושגב: נשלם מס הארגון להסתדרות למרות הפטור

מאת אפרים דוידי

נשיא המדינה עזר ויצמן, ושר האנרגיה והתשתית גונן שגב, הודיעו אתמול כי אין בכוונתם לנצל את הפטור שניתן לנבחרים ממס הארגון להסתדרות.

השר הדש שגב הודיע, כי הוא ישלם את מס הארגון ככל עובד אחר במדינה, ואף קרא לחבריו השרים הוותיקים לנהוג באותה דרך.

ויצמן ושגב הם חברי הסתדרות ותיקים. הנשיא ויצמן הצטרף להסתדרות עם שחרורו מצה"ל בשנות ה־70.

על פי ההסכם שנחתם השבוע בין ההסתדרות לבין האוצר, פטורים מתשלום דמי הארגון: נשיא המדינה, מבקרת המדינה, ראש הממשלה, השרים, חברי הכנסת, שופטים, דיינים, קאדים, שוטרים וסוהרים.

נמיר: מקבלת את הקיצוצים בתקציב משרד העבודה והרווחה

מאת חני פורשנר

"לו נתנו לי לבחור את הקיצוצים בתקציב המשרד שאני מופקדת עליו, הייתי בוחרת את אותם תחומים לקיצוץ" – כך אמרה אתמול שרת העבודה והרווחה, אורה נמיר, בתגובה לתוכנית האוצר לקצץ 46 עד 48 מיליוני שקלים מתקציב משרדה.

לפי תוכנית הקיצוצים, אשר השרה נמיר למדה עליה רק אתמול בבוקר, אמור האגף להכשרה מקצועית לוותר על כ־30 מיליון מתוך כמה־מיליארד השקלים שיועדו לו. עוד 10 מיליון יופחתו מתקציב העבודות המיידיות. שאר הסכום יופחת מביצוע חוק ביטוח־בריאות ממלכתי, והשרה מודה כי "טרם ידועים לי הפרטים על קיצוץ זה".

השרה הביעה שביעות־רצון משיתוף־הפעולה עם האוצר: "יש שיפור גדול ביחס שלהם, ויש מידה לאימבוטלת של עזרה".

בישיבת הממשלה ביום ראשון, תצביע אם כן נמיר בעד הצעת האוצר לקצץ 720 מיליון ש"ח מתקציבי משרדי הממשלה. "יש נקודת־זיכוי לאשה נשואה העובדת מחוץ למשקביתה – וזה יכול גם לעזור במלחמה נגד האינפלציה; אז מדוע להתנגד", אמרה.

היא ציינה בסיפוק, שלא מבקשים לפגוע בתקציבי הרווחה, "כך שאני יכולה לחיות עם הקיצוץ הזה".

ח"כ רענן כהן: אי־אפשר לקצץ בהקצבה לחיילים המשוחררים ללא שינוי בחקיקה

מאת אמיר נוימן

חבר הכנסת רענן כהן תקף אתמול את הודעת האוצר, כי בכוונתו לקצץ ב־80 מיליון ש"ח את ההקצבה לחוק החייל המשוחרר, וזאת במסגרת הקיצוצים במשרדי הממשלה.

כהן, יוזם החוק, אומר כי אין לאוצר כל אפשרות מעשית לבצע את כוונתו, משום שההקצבה המיועדת לחוק החייל המשוחרר משוריינת על־פי סעיף 41 לחוק יסודות התקציב, ויש צורך בשינוי החקיקה ברוב של 61 חברי כנסת על מנת להכניס שינוי בהקצבה.

אתמול נמסר, כי יש בכוונת האוצר לקצץ 80 מיליון מסעיף הדיור שבחוק החייל המשוחרר. כהן הביע תמיהה על כך ששר האוצר מתעלם מן העובדה שההקצבות לחיילים המשוחררים הן אישיות חודשיות, ולא קיימת כל הקצאת כספים נפרדת על־פי סעיפי ההוצאה, כך שאי־אפשר לקצץ דווקא בסעיף דיור.

שר הקליטה יאיר צבן:

העולים תרמו לעליה של 22 אחוז ברמת החיים של תושבי הארץ

לשכה של משרד קליטה נחנכה בנגב המערבי

מאת אמיר רוזנבליט

שר הקליטה, יאיר צבן, אמר אתמול כי דווקא על רקע גל ההכפשות העובר בימים אלה על ציבור העולים, הטוב להדגיש, עד כמה מכרעת תרומתה של העליה לצמיחתו של המשק הישראלי. לדבריו, בחמש השנים האחרונות עלה התוצר הלאומי הגולמי של ישראל ב־33 אחוז, כשלדעת הכלכלנים הגורם העיקרי לכך הוא גל העליה. "כתוצאה מכך גם עלתה רמת החיים הממוצעת של הישראלים הוותיקים ב־22 אחוז".

השר צבן חנך אתמול את לשכת משרד הקליטה בנגב המערבי. הלשכה, הממוקמת בעיירה נתיבות, תשרת אוכלוסיה של 17,000 עולים, המתגוררים בעיקר ביישובים נתיבות, אופקים ושדרות, באתרי הקרוואנים מבועים, מעגלים וצוחר, וביישובים הפזורים במועצות האזוריות עזתה, שער הנגב ומרחבים. עד לפתיחת הלשכה, נאלצו העולים המתגוררים ביישובים אלה להרחיק עד באר שבע על מנת להסדיר את ענייניהם.

מנכ"ל משרד הקליטה, אפרים כהן, אמר כי כאשר החליטו העולים לתקוע יתר בנגב, להיקלט בהם ולתרום לפיתוחם, הוטלה על משרד הקליטה המשימה לספק שרותי קליטה נאותים ברמה גבוהה לעולים במקומות מגוריהם. "פתיחת הלשכה" הוסיף המנכ"ל "מייסמת את תפיסתו של המשרד, הגורסת יציאה אל העולים עלמנת לסייע להם בסביבתם הקרובה."

בקרוב יפתח משרד הקליטה שתי לשכות נוספות, האחת לשירות עולים המתגוררים במפרץ חיפה והשניה באזור השרון.

ח"כ לס מציע לראשי קופ"ח הכללית להקים ארגון עובדים

כך יוכלו עובדי הקופה להימנע מתשלום מס ארגון; "מכבי" כבר הקימה ארגון דומה

מאת אמיר נוימן

חבר הכנסת יורם לס מציע ליו"ר קופת חולים כללית, דן מיכאלי, ולמנכ"ל, אביגדור קפלן, להקים ארגון עובדים אשר יספק ל־30,000 עובדי קופת־חולים שירותי איגוד מקצועי וביטוח רפואי משלים.

בפנייה למיכאלי ולקפלן אומר לס, כי קופת חולים מכבי נקטה כבר בצעד דומה, וכי צעד כזה יאפשר למנוע גיבוי מס ארגון מעובדי הקופה. לס מסתמך על סעיף 25 (א) לחוק הגנת השכר, שלפיו ההסתדרות הכללית יכולה לגבות מס ארגון מעובד שאינו חבר בארגון עובדים, ולפיכך כאשר יקום ארגון עובדי קופ"ח, לא יהיה אפשר לגבות מחבריו מס ארגון עבור ההסתדרות.

כאמור, קופת חולים מכבי נקטה צעד דומה ופנתה למבוטחיה בהצעה להירשם ל"הסתדרות עובדים מכבי", ללא צורך בדמי הרשמה ובתשלום דמי חבר לפי שעה. במכתב שהפנתה למבוטחיה ממליצה קופת מכבי לחבריה לפנות למעסיקיהם כדי לדרוש, על רקע חברותם בהסתדרות מכבי, להפסיק לנכות משכרם דמי טיפול מקצועי־ארגוני.

האחים קהלני עתרו לבג"ץ נגד החיסיון על הראיות במשפטם

(עי). האחים איתן ויהודע קהלני, המואשמים בנסיון רצח של ערבי, עתרו אתמול לבג"ץ בבקשה להורות לשר הביטחון ולפרקליטות המדינה לנמק מדוע לא יבטלו את החיסיון על חלק מהראיות במשפטם.

האחים קהלני מבקשים, כי התביעה תעביר לידיהם את כל חומר החקירה המצוי בידיה, או בידי רשויות החקירה, משטרת ישראל והשב"כ.

עוד מבקשים האחים, כי בית המשפט המחוזי יאפשר להם להגיע לכל ישיבות בית המשפט.

בית המשפט הורה לשחרר קצין שב"כ פלסטיני שניסה להכנס חמוש לבירה

מאת מיכל גרייבסקי

בית משפט השלום דחה אתמול את בקשת המשטרה להאריך את מעצרו של קצין בשב"כ הפלסטיני, סולימן איברהים סאלח עטא.

עטא נעצר שלשום על ידי שוטרי משמר הגבול במחסום חיזמה, כאשר עשה את דרכו מירושלים לירחו. בבדיקה שגרתית במכונית בה נסע, נמצא תחת מושבו של עטא אקדח, והוא לא החזיק באישור שהייה בישראל.

לדבריו של עטא, בן 50, המשמש כקצין מודיעין בכיר בדרגת סגן ניצב בשב"כ הפלסטיני, הוא הגיע לירושלים לסידורים אישיים.

שופט בית משפט השלום, יואל צור, לא התרשם מהמסמכים החסויים שהגישה המשטרה, מהם עולה חשד להמרדת תושבים ערביים במזרח ירושלים. הוא קיבל את הסברו של עטא, שבעת שיצא מירחו גילה כי בטעות השאיר ברשותו את אקדחו האישי. כאמור, הורה השופט לשחררו עד אתמול בחצות.

בנוסף לעטא, נעצרו עוד שני נוסעים, ששהו אתו ברכב. גם הם חשודים שהגיעו לירושלים על מנת לגייס תושבי מזרח העיר לפעילות בלתי חוקית. היום יובאו שניהם לבית המשפט, והמשטרה תבקש להאריך את מעצרם.

מעצרו של עטא ושני הנוסעים הנוספים הינו חלק ממאבק המתנהל בין השב"כ הפלסטיני לבין משטרת ירושלים. בחודשים האחרונים עצרו שוטרי מפלג המיעוטים בבירה למעלה כ־25 מאנשי השב"כ הפלסטיני, ששהו בתחומי העיר ללא אישורים.

תגובתו של ראש השב"כ הפלסטיני ביריחו, ג'יבריל רג'וב הפתיעה. רג'וב אמר: "סולימן איברהים סאלח עטא אינו שייך לנו כלל".

ההסתדרות: הממשלה מקצצת ברווחה – ומטיבה עם המעסיקים

מאת אפרים דוידי

ביקורת קשה נמתחה אתמול בהסתדרות על כוונת הממשלה לקצץ בתקציביהם של המשרדים בתחומי הרווחה והחינוך.

יו"ר בית נבחרי ההסתדרות, ח"כ רן כהן, אמר אמש בתגובה לתוכנית הקיצוצים במשרדי הממשלה, כי "הרכב רשימת הקיצוצים הינו משגה חמור ותוצאותיו עלולות לגרום לנזק חמור בתחומי החינוך, הקליטה והרווחה ובנושאים חיוניים אחרים, בשעה שהאוצר שופע מיליארדים כלפי המעסיקים ללא כל אבחנה".

לדברי ח"כ כהן, "השערוריה הגדולה של תקציב השנה הינה בהעברת 7 מיליארד ש"ח 'שמנים' מהאוצר לביטוח הלאומי במקום המעסיקים. בעת שבסכום קטן כזה ניתן היה לוותר על כל הקיצוצים במשרדי הממשלה, ואף להוריד חלק מנטל המס המוטל על האזרח".

למר עמרם מצנע
ראש עיריית חיפה
מלוא הטנא ברכות
לרגל מינויך לנציג מרכז השלטון המקומי
במינהל מקרקעי ישראל
שא ברכה ודרך צלחה!
אנגל חברה לקבלנות כללית בע"מ
04-422777

ברכות חמות
למר עמרם מצנע
ראש עירית חיפה
לרגל מינויו לנציג
מרכז השלטון המקומי
במנהל מקרקעי ישראל
פריצקר
יזמות בע"מ

ח.י.צ. ליברסקו - חורש
חב' לבנין ופיתוח בע"מ
למר עמרם מצנע
ראש עירית חיפה
ברכות חמות
לרגל מינויך
לנציג מרכז השלטון המקומי
במנהל מקרקעי ישראל
ודרך צלחה

למר עמרם מצנע
ראש עירית חיפה
מיטב הברכות
לרגל מינויך
לנציג מרכז השלטון המקומי
במנהל מקרקעי ישראל
נ.ח.ל.ב.
חברה לבנין ופתוח נצרת
06-574250

אבו שקארה מ.ח. בע"מ
חברה לעבודות בנין ופתוח
רח' שרה 16 חיפה 33263
טל. 517341 פקס. 517482

למר עמרם מצנע
ראש עירית חיפה
לרגל מינויו לנציג מרכז השלטון המקומי
במינהל מקרקעי ישראל
המשך הצלחה ופריחה
ודרך צלחה

לגדעון זיו ולמשפחה
אתכם באבלכם עם מות
האם־הסבתא
ציפורה
בית יטבתה

רבקה ויינשטיין
"אם הנח"ל"
איננה
ההלוויה תתקיים ביום ראשון 15.1.95
בשעה 14.30 בקיבוץ תל־יוסף.
בית תל־יוסף
והמשפחה

מודעות
בהטבות הגדולות ביותר!!
177-022-29 29

חברת החשמל לישראל בע"מ
ח"ג חשמל – שירות טלפוני להודעות על תקלות
24 שעות ביממה

ירושלים	02-580666	נהריה	04-933555
תל־אביב	03-5633777	נתניה	09-602988
חיפה	04-647777	עפולה	06-423333
אילת	07-372191	פתח־תקוה	03-9394488
אשדוד	08-511688	צפת	06-970211
אשקלון	07-770088	ראשון־לציון	03-9632488
באר־שבע	057-462666	רחובות	08-371388
טבריה	06-792275	רמלה	08-221313
חדרה	06-225133	רעננה	09-906186
כרמיאל	04-881731	אריאל	03-9366345-6-7
בית שמש	02-911669		

לחברתנו ציפורה רוזן
אתך באבלך במות עליך
אביך ז"ל
בנק אמריקאי ישראלי בע"מ
ההנהלה והעובדים

כיבוש גרוזני בידי צבא רוסיה כמעט הושלם לאחר יום של הפגזות כבדות

גרוזני (סוכנויות הידיעות) – הכוחות הרוסיים החלו אתמול במה שאמורה להיות המתקפה המוחצת במטרה לכבוש את בירת צ'צ'ניה והפגיזו את מרכז העיר בגלי ארטילריה וטילים בעזר טנקים והכוחות שריון התקרבו לעבר עמדות הצבא הצ'צ'ני.

בהודעת ממשלת רוסיה נאמר כי עם תום הפסקת האש בת 48 השעות, חידשו כוחות הצבא את נסיונם להרחיב את שטח שליטתם ברובעים המרכזיים של גרוזני "והגיעו לתוצאות מרשימות". כמו כן דווח כי 594 חיילים רוסיים שנהרגו מאז תחילת הפעולה הצבאית בצ'צ'ניה, ויותר מאלף נפצעו.

שגריר רוסיה בנאט"ו ויטאלי צ'ורקין, הגן אתמול על מדיניות ארצו בהקשר למשבר הצ'צ'ני, במפגש עם שגרירי מדינות מזרח אירופה בנאט"ו, שהתקיים בבריסל.

המקורות הוסיפו ואמרו כי צ'ורקין לא נתן אומדן לזמן שיידרש לצבא הרוסי כדי לדכא את מרד הבדלנים בצ'צ'ניה.

רוסיה מעבירה גדוד נבחר של נחתים מהמזרח הרחוק כדי להצטרף אל הכוחות הפרוסים כבר באיזור.

יחד עם זאת נמסר אתמול על ידי מקורות צבאיים רשמיים כי מפקד נחתים במזרח הרחוק הרוסי סירב לאפשר לגדודו להשתתף במערכה הצבאית בצ'צ'ניה, באומרו כי חייליו זקוקים לתוספת אימונים.

מומחים רבים מעריכים כי לאחר שהרוסים יכבשו את בירת הבדלנים, תתחיל לוחמת גרילה מתוך הרי קאווקאז שבדרום הרפובליקה.

חייל אמריקאי נהרג בתקרית עם אזרח בהאיטי

פורט־או־פרינס (א.פ.) – חייל אמריקאי ואזרח האיטי נהרגו אתמול בחילופי יריות בנקודת גבול בהאיטי, כך מסרו מקורות אמריקאיים.

חייל אמריקאי נוסף נפצע בתקרית בגונייב, כ־160 קילומטר תצפונית לפורט־או־פרינס, מסר דובר השגרירות האמריקאית סטאן שרגר.

שרגר מסר כי משאית לבנה חסמה את המעבר וכאשר החיילים האמריקאים רצו לקראתה כדי לבדוק מה קורה, יצא מתוכה הנהג והחל לירות.

חייל אחד נפצע קשה ומת בבית החולים זמן קצר לאחר מכן והשני עבר ניתוח מזרועו, מסר שרגר.

"כוחותינו פתחו באש והרגו את האיש שירה עליהם", מסר. האדם השני שהיה ברכב נעצר לחקירה.

"כנראה היתה זו פעילות עבריינית שלא כוונה לעבר ארה"ב", הוסיף.

ממשל קלינטון התכוון להעביר את סמכויות השיטור בהאיטי לידי האו"ם באמצע מרץ. זו התקרית הראשונה בה היו מעורבים אמריקאים מאז הפלישה האמריקאית לאי.

ילדה בת 9 הניצולה היחידה בהתרסקות מטוס קולומביאני בה נהרגו 52 בני אדם

קארטחנה (סוכנויות הידיעות) – ילדה בת 9, הניצולה היחידה בהתרסקות המטוס בו נהרגו 52 בני אדם, תהיה היחידה שתוכל אולי לספר מה קרה במטוס לפני שהתרסק לתוך ביצה בקולומביה.

ראש מנהל התעופה האזרחית בקולומביה אמר כי "יהיה זה מוקדם מדי וחסר אחריות" להסביר מדוע התרסק המטוס בהתקרבו לעיר הקאריבית קארטחנה.

רשות התעופה האזרחית של קולומביה מסרה בהודעה, כי המטוס היה בטיסה פנימית שלשום בערב, מבוגוטה לעיר הנמל קארטחנה בחוף הים הקאריבי, כשלפתע אבד קשר הרדיו עימו והתרסק דקות מעטות לפני הנחיתה.

"ילדה בת 9 ניצלה, אך אין לנו מידע על ניצולים נוספים", אמר מנהל רשות התעופה, אלוארו ראאר גומס. הוא הוסיף כי נראה שהנוסעים ואנשי הצוות היו כולם אזרחי קולומביה.

הילדה ניצלה מטום שנפילתה נבלמה על ידי הצמחיה, וכי פונתה לבית חולים עם שבר בזרועה.

יותר מ־400 שוטרים, חיילים, עובדים של הצלב האדום ומתנדבים מקומיים החלו לסרוק את אתר ההתרסקות, סמוך לעיר מריה לה באחה שבמחוז בוליוואר, כ־550 ק"מ צפונית לבוגוטה, בחיפושם אחר שרידי המטוס ונוסעיו.

עדי ראיה סיפרו, כי צוותי הצלה סורקים את הביצה בסירות קנו, תוך שימוש בפנסים ובמחוללים ניידים כדי להאיר את השטח, בתקווה לאתר ניצולים נוספים.

תחנת רדיו ציטטה מקורות רשמיים במקום, שאמרו כי הסיכויים למצוא ניצולים קלושים ביותר, בשל העובדה שרוב חלקי המטוס שקועים, ככל הנראה, בשני מטר מים.

בריטניה מוציאה חלק מחייליה מרחובות בלפאסט לאחר 25 שנה

בלפאסט (עיר). – בריטניה הודיעה אתמול על פינוי חלקי של חייליה מרחובות בלפאסט, לראשונה במהלך 25 שנים עקובות מדם, וזאת הודות להפסקות האש מצד הצבא הרפובליקאי האירי והכוחות הפרוטסטנטיים.

מפקד משטרת צפון אירלנד, סר יו אנסלי, אמר כי החיילים שהגנו במשך חצי יובל על המשטרה, יפסיקו החל במחרתיים את הסיורים שלהם בשעות היום.

אנסלי הודיע על כך חמישה חודשים לאחר שהצבא הרפובליקאי האירי והכוחות הפרוטסטנטיים הפרו־בריטיים הכריזו על הפסקת אש בסיכסוך הכבר שגרם למותם של יותר מ־3,000 איש ברחבי המחוז הנשלט בידי הבריטים.

זהו הקיצוץ הגדול הראשון בנוכחות הבטחונית הגדולה במחוז, מאז עוררו הפסקות האש תקוה לעידן של שלום.

ב־25 השנים שחלפו נהרגו בסך הכל 648 חיילים, בעיקר בידי רפובליקנים אירים הנלחמים למען ניתוק צפון אירלנד מבריטניה.

קרואטיה דורשת מהאו"ם לפנות את כוח השלום משטחה בסוף חודש מרץ

פריס (א.פ.) – נשיא קרואטיה, פראנגו טודג'מן, דרש אתמול ממזכ"ל האו"ם לפנות את 15,000 חיילי האו"ם משטחה בתום המנדט בסוף חודש מרץ, בטענה שנוכחותם לא הצליחה להביא לקץ השליטה הסרבית של כמעט שליש מאדמתה.

בוטרוס גאלי אמר אתמול כי הוא "מודאג מהאפשרות של חידוש הפעולות העוינות בקרואטיה אם חיילי האו"ם יעזבו את האיזור". הוא הוסיף כי האו"ם "ימשיך את המשא ומתן עם קרואטיה לגבי נוכחות כוח השלום בשטחה".

בון – שר החוץ הקרואטי שנפגש אתמול עם עמיתו הגרמני, קלאוס קינקל, אמר גם הוא כי חיילי האו"ם חייבים לעזוב את שטח קרואטיה אך הבטיח כי מדינתו אינה מתכננת פעולות צבאיות נגד סרביה.

קינקל אמר בתגובה כי החלטת קרואטיה היא מוטעית ופנה לנשיא קרואטיה בבקשה לשקול את החלטתו מחדש. הוא הוסיף כי ארה"ב, בריטניה וצרפת תומכות בעמדת גרמניה. הוא הביע חשש שמלחמה תפרוץ בקרואטיה לאחר עזיבת חיילי האו"ם.

סרייבו – הסרבים הבוסניים התקיפו מובלעת מוסלמית במזרח בוסניה וסרבו לאפשר פינוי פצועים ממובלעת אחרת, בהתעלמם מהפסקת האש שאמורה להאט את הלחימה ולאפשר לעזרה ההומניטרית באיזור.

הסכם יישום הפסקת האש שנחתם שלשום בידי מנהיגים צבאיים מטעם הסרבים, המוסלמים והקרואטים בבוסניה, כונה על ידי מפקד כוחות האו"ם בבוסניה, גנרל מייקל רוז, "בצעד חשוב קדימה".

אך שעות לאחר מכן, הסרבים חדרו לתוך "האיזור הבטוח" של סרברניקה במזרח בוסניה וניהלו קרבות עם הכוחות המוסלמים.

הסרבים גם המשיכו בסירובם לאפשר לפנות 35 מוסלמים מהמובלעת המוסלמית בגורז'דה במזרח בוסניה.

● מזכיר האו"ם בוטרוס גאלי אמר אתמול כי העולם שרוי כיום בתקופה קשה יותר מאשר בימי המלחמה הקרה, שכן בעקבות קץ היריבות בין המזרח והמערב צצו כ־30 סיכסוכים מזויינים.

בראיון ביומון הצרפתי "ליבראסיון" אמר, כי האו"ם שרוי במשבר אמינות, לאחר שלא הצליח לחזור על הצלחתו במלחמת המפרץ, כאשר הכוחות בהנהגת ארה"ב גרשו את חיילי עיראק מכווית, על פי מנדט של האו"ם.

בוטרוס גאלי אמר, "הסדר הבין־לאומי החדש שעליו דיבר ג'ורג' בוש, ועימו השלום, לא התממש בהתאם לציפיותינו. התקופה קשה אפילו מתקופת המלחמה הקרה, והאו"ם איננו מסוגל לפתור את כל הבעיות".

הוא ציין כי לא הצליח אשתקד לשכנע 35 ראשי מדינות באפריקה להתערב ברואנדה, כדי לשים קץ לרצח העם שגרם למותם של לפחות חצי מיליון בני אדם.

"אני נשבע לך, כי באמצעות 400 צנחנים, אפשר היה לשים קץ לרצח עם זה", הדגיש.

דאגה מהתלקחות הקרבות ברואנדה לאחר רצח של ששה דייגים בגבול זאיר

קיגאלי, רואנדה (א.פ.) – כוחות האו"ם סיירו אתמול לאורך הגבול בין רואנדה לזאיר לאחר שחיילי צבא רואנדה לשעבר הסתננו לתוך רואנדה שלשום והתקיפו כפר דייגים קטן.

פקידי האו"ם מסרו כי המתקפה האחרונה עלולה לסמל את תחילתו של ניסיון הממשלה המודחת ברואנדה לחזור ולתפוס השלטון.

פקיד האו"ם מסר כי החיילים פתחו באש על עשרים דייגים [illegible] עשרה דייגים הצליחו להמלט אך ששה מהם מתו.

הכפר מרוחק כ־30 קילומטר ממחנה הפליטים בו שוכנים כ־350,000 פליטים רואנדים קרוב לעיר הזאירית בוקו.

קרוב ל־40,000 חיילים ואנשי מיליציה השייכים לממשלה המודחת נמצאים במחנות פליטים בזאיר.

קצרצר

חולים, חתונות ופצצות

● אוסלו (א.פ.) – נורבגיה תפתח מרפאה כדי לעזור להיפוכונדרים להבין ממה הם חולים. או, בעצם, ממה הם לא חולים, כיוון שהיפוכונדרים הם אנשים בריאים שסובלים ממחלות דמיוניות או דואגים באופן כפייתי לגבי מצב בריאותם. "הם באמת סובלים", מתעקש אינגוארד וליאמסאן, הרופא הבכיר במרפאה החדשה. הרופא בן 45, המתמחה במחלות פנימיות ובפסיכיאטריה, אמר שהיפוכונדרים סובלים מסימפטומים נדירים ואיומים. כאשר רופא אחד לא מצליח למצוא מה לא בסדר איתם, הם הולכים לרופא אחר, ובדרך כלל מדמיינים את הגרוע ביותר עבורם. "כאשר יש להם כאב ראש, הם מדמיינים שזה גידול סרטני במוח", אמר וליאמסאן.

המרפאה החדשה שתפתח בתחילת מרץ תטפל רק בבני אדם שיוכלו להוכיח שמצב בריאותם מצויין.

● מיניאפוליס (א.פ.) – בתו של המנהיג השחור המוסלמי הנודע מלקולם אקס מואשמת בניסיון לשכור שכיר חרב כדי לרצוח את יריבו של אביה, מנהיג הליגה המוסלמית, לואיס פאראקאן. ההתנקשות היתה אמורה להתרחש באילינוי, שם חי פאראקאן. זהות שכיר החרב לא נמסרה. נמסר כי התובע מצפה שהוא יהיה עד מרכזי במשפט.

בני משפחתו של מלקולם אקס מאמינים כי פאראקאן היה מעורב ברציחתו של מלקולם ב־1965.

● וושינגטון (עיר) – משטרת הפיליפינים עצרה שלושה חשודים כקנאים מוסלמים, לאחר שפשיטה על דירה במאנילה חשפה קשר להטמין פצצות במטוסי נוסעים אמריקאים בנתיבי אסיה, מסר אמש משרד החוץ האמריקאי.

● ניו־יורק (ע. ר"א.ס.פ.). – חמישה רעולי פנים תקפו שני תכשיטנים שבאו לנמל התעופה קנדי בלימוזינה, ונטלו עמם אבני חן בשווי של 5 מיליון דולר, דיווחה אתמול משטרת ניו־יורק.

השודדים עצרו את המכונית, נטלו את השלל ונמלטו מהמקום ברכב, כשהם משאירים את שני התכשיטנים ואת הנהג לצד הדרך, בריאים ושלמים.

● ונציה (עיר) – מועצת העיר ונציה מתכוננת להפיק תועלת מעשרות הזוגות הזרים הנוהרים אל עיר התעלות כדי להתחתן, מסרו אתמול מקורות רישמיים בעיר.

זוגות לאתושבים, כולל איטלקים, שיבקשו להתחתן בארמונות מפוארים לאורך התעלות, השייכים לעיר, יצטרכו לשלם 1.3 מיליון לירטות (860 דולר) תמורת הזכות.

● לוס אנג'לס (א.פ.) – מייקל ג'קסון הורה לפרקליטיו לתבוע עיתונים, תוכניות טלוויזיה וכל אחד המפיץ שמועות לגבי קיומה של קלטת וידיאו המראה מגע מיני בינו לבין נער בן 13.

העיתון הלונדוני "הסאן" פירסם דיווחים בסוף השבוע לגבי הקלטת בת 27 הדקות. על פי הדיווח, אחד משומרי הראש של מייקל ג'קסון הנציח מפגש מיני בין ג'קסון לנער.

"מספיק די", אמר ג'קסון בהודעה לעיתונות. "אני לא מתכוון לאפשר לנציגים חסרי אחריות של המדיה להרוס את השם שלי. אני מתכוון להגן על עצמי ועל משפחתי".

הודעות בעניין חוק תכנון ובנייה

הועדה המקומית לתכנון ולבנייה חיפה
הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי: חברת כפיר לאשר תכנית שינויים בבנין ברח' מבצע קדש 6 קרית חיים, גוש 11584, חלקה 105. הבקשה כרוכה במתן ההקלות הבאות: 1. עודף שטח בניה מעל למותר. 2. ניצול קומת עמודים למגורים.

אפשר לעיין בבקשה במחלקה לתכנון העיר, בתיק בנין שמספרו בב־2213/36/02 בבנין העיריה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים: יום ב' – 08.00־11.30, 15.00־17.00, יום ד' – 15.00־17.00.

המעונין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום הבקשה.

ד"ר י. ויזם, מהנדס העיר חיפה

הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה־1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה ת"א־יפו בקשה ליתן היתר בניה של בנית 4 מרתפים ברחוב דרך פתח תקוה מס' 154 גוש 6110 חלקה 377 תיק בנין 0054־154 בקשה מס' 0069־95".

הכוללת את ההקלות הבאות: 1) תוספת של 2 קומות נוספות מעל ל־2 הקומות המותרות.

בעל קרקע או בניין או המחזיק בהם, אשר עלול להיפגע מאישור הבקשה יכול לעיין בבקשה המובאת בנוח בקרה הנמצא ברח' שד' בן־גוריון 68, בשעות קבלת קהל, ימים א־ה, 08.00־11.00, במידה ויש לו התנגדות להוצאת היתר/אישור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבנייה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדויקת וטלפון. ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

אדריכל דן דרין, יו"ר ועדת המשנה לתכנון ולבנייה תל־אביב־יפו

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מכבים־רעות
ד.נ. מודיעין 73906
טל: 08־264151/2

פרסום הקלה בהתאם ע"פ הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה התשכ"ה 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה בקשה [illegible]

מגשת שטקטור
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה
[illegible]

למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולצוות ההקמה
סלו והצליחו, המשק שיתוף פעולה
מאחלים:
אלדם
רח' המצודה 23 אזור
טל. 03-5594533
פקס: 03-5594538

D-International
יבוא ואספקות לבתי מלון ופרויקטים גדולים
מאחלים
למשפחת מלונות אלעד
ברכות חמות להמשך שיגשוג והצלחה
לרגל פתיחת
מלון פרדייז הים האדום
החברה סיפקה למלון:
שטיחי נילון לחדרים
שטיחי צמר לכל האזורים הציבוריים.
כורסאות, ספות, כסאות ושולחנות
מיבשי שיער עם שקע גילוח לחדרי המלון.
כתובתנו: מינצברג 4 ירושלים, טל: 02-423941 פקס: 02-413994

מלוא הטנא ברכות
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל מר מיקי שניידר
לרגל פתיחת המלון
שרף (1989) בע"מ
חברה קבלנית לביצוע מערכות אלקטרו-מכניות

לרשת "מלונות אלעד"
ברכות חמות
לרגל פתיחת מלון
"פרדייז הים האדום"
שיש זיו יפתח
יצרני שיש לריצוף וציפוי ואבן
למשטחי חוץ טל. 03-5271998

קבוצת לקטאור
סניפים - חיפה ★ מרכז ★ אילת
תכנון וביצוע עבודות חשמל במתקנים שונים:
כח מתח גבוה/נמוך, תאורות רחוב, יצור לוחות חשמל
סניף מרכז: רח' משכית 3 אזה"ת הרצליה טל. 09-589133
סניף חיפה: רח' יפו 102, חיפה טל. 04-526264

אלומאיר בע"מ
מוצרי אלומיניום. ... מחיצות ותקרות לבנין
ברכות חמות
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל מר מיקי שניידר
לרגל פתיחת המלון
המשך תנופה ושיתוף פעולה

ברוך מלא ברכות
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל מר מיקי שניידר
לרגל פתיחת המלון
שלו ברכת תנופה והצלחה

נירוסטה
תעשיות בע"מ
09-645778
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל
מר מיקי שניידר
ברכות חמות
לרגל פתיחת המלון
המשך תנופה ושיתוף פעולה

ברכות לבביות
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל
מר מיקי שניידר
לרגל פתיחת המלון
נחשון
תעשיות מטבח בע"מ

ברכות ואיחולים לבבידם
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל
מר מיקי שניידר
לרגל פתיחת המלון
קדיב מערכות בניה (תל-אביב) בע"מ
רח' החרושת 5 אור יהודה
טל. 5336006 פקס. 5333958

למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל
מר מיקי שניידר
ברכות לבביות
לרגל פתיחת המלון
משב הנדסת קרור ומיזוג אויר בע"מ

קסחי נברשות תעשיות בע"מ
ספקי גופי התאורה
רח' אילת 24 ת"א 03-6814242

סל ברכות לבביות
לרשת מלונות אלעד
ולמלון פרדייז
הים האדום אילת
לרגל פתיחת המלון

לאלעד מלונות בע"מ
ולניהול פרוייקטים בע"מ
ברכות חמות
לרגל פתיחת מלון פרדייז
הים האדום אילת
מאורנית פרופילי עץ בע"מ
יצרני שבכות העץ במלון
רח' שנקר 49 מפרץ חיפה
טל. 04-411310 פקס. 04-412407
שילובית

למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל
מר מיקי שניידר
ברכות חמות
לרגל פתיחת המלון
מובילקן בע"מ
אברהם נאווי
חברה להובלה
03-6815860

NEROMAT Water System Ltd
נרומט מערכות מים בע"מ
שיווק מערכות מים לבריכות שחיה וג'קוזי
למלון פרדייז
הים האדום אילת
ולמנכ"ל מר מיקי שניידר
ברכות ואיחולים
לרגל פתיחת המלון
שאו ברכת תנופה ופתוח

שטרית מציע לרבין לתקן את החוק למיסוי הבורסה

מאת אמנון אמר

שר הכלכלה, פרופ' שמעון שטרית, הגיש אתמול לראש הממשלה, יצחק רבין, הצעה רשמית לתקן את החוק למיסוי הבורסה. על ההצעה חתומים 12 חברי כנסת מהעבודה ובהם גם שני סגני שרים.

על פי ההצעה שגיבש שטרית, תהיה תחולת המס רק על מניות שקנה הציבור מיום 1 בינואר 1995. לכל משקיע יהיה חשבון אחד בלבד שינוהל על ידי הבנק או מנהל תיקים. מנהל התיקים יחשב את המס על פי חישוב ההפסדים והרווחים וינכה מס במקור מהיתרה, מבלי שיהיה צורך שהמשקיע יגיש דו"ח למס הכנסה.

עוד מציעים מגישי ההצעה, כי ניירות ערך שהוחזקו שנתיים ומעלה יהיו פטורים ממס רווחי הון בעת מכירתם. כן מוצע על ידם לפטור ממס את משקיעי החוץ. בסיום ההצעה קוראים מחבריה לראש הממשלה לאשר את התיקון המוצע לאלתר.

"יבוא גז טבעי מנסיכות קטאר מסוכן ואינו כדאי כלכלית"

מאת כתבנו הכלכלי

פרופ' גדעון פישלזון, סגן נשיא המכללה האקדמית של ת"א־יפו ופרופ' לכלכלה באוניברסיטת תל־אביב, תוקף את התוכנית הישראלית לייבא גז טבעי מנסיכות קטאר באמצעות מיכליות.

פרופ' פישלזון אומר, כי יבוא הגז במיכליות אינו כדאי מבחינה כלכלית. עלות הגז מקטאר תהיה גבוהה במידה ניכרת מיבוא גז טבעי ממקורות אלטרנטיביים, דוגמת מצרים וסעודיה.

בנוסף להיעדר הכדאיות הכלכלית צופה סגן נשיא המכללה האקדמית של ת"א־יפו, כי במידה שתבוצע התוכנית ייגרמו בעיות אקולוגיות קשות ביותר במישור החוף בישראל. הגז ייובא ארצה במצב נוזלי ויחייב התקנת מתקני פריקה מבודדים שיתפסו שטח חוף ניכר.

"הגז הנוזלי מסוכן ביותר מבחינה בטיחותית ואתר הפריקה יהיה חייב להשתרע על שטח רחב, כדי למנוע גישה. כבר כיום", אומר פישלזון, "אין כמעט שטחים פנויים באזור החוף, והקמת מתקן פריקה לגז נוזלי תפגע קשות במעט שנותר".

פישלזון שולל גם הקמת מתקן פריקה באזור אילת, שכן הבעיה האקולוגית עלולה להיות חריפה במיוחד. סגן נשיא המכללה האקדמית מציין, כי מצרים החלה להתארגן לייצא גז טבעי באמצעות מיכליות כבר לפני 15 שנה, אך עד היום לא עלה הדבר בידה.

פרופ' פישלזון מציע לייבא גז באמצעות צינורות ממצרים או סעודיה, כאשר אורך הצינורות לא יעלה על 500 ק"מ.

ועדים ועובדים / אפרים דוידי

סיכסוך ב"הולידיי־אין"

סכסוך עבודה במלון "הולידיי־אין" בירושלים הוכרז על ידי מועצת הפועלים בבירה. לדברי יו"ר האיגוד המקצועי במועצת הפועלים, יוסף (פפה) אללו, נוהגת ההנהלה שלא בתום לב.

נציגי ההסתדרות הסכימו באחרונה על פיטורים במלון, כי ההנהלה טענה שהמקום נקלע לקשיים. אבל לתדהמת אנשי ההסתדרות ובעיצומם של הפיטורים, קראו במודעות "דרושים" שהמלון מגייס עובדים חדשים. עקב כך החליטה מועצת הפועלים לדרוש את ביטול הפיטורים במלון היוקרתי.

מחריף הסיכסוך ב"דפוס־החדש"

בעוד שבוע יפתחו עובדי "הדפוס החדש" בשביתה, אם לא תחול התקדמות בשיחות עם ההנהלה בנוגע לשמירת זכויות העובדים על רקע מכירת בית הדפוס הגדול שבבעלות הקיבוץ הארצי, לאיש העסקים, יצחק תשובה.

מועצת הפועלים כבר הכריזה על סכסוך עבודה והצדדים (נציגי הבעלים, הקיבוץ הארצי והעובדים ומועצת הפועלים) ייפגשו בשבוע הקרוב בלשכתו של הממונה על יחסי העבודה בניסיון להגיע להבנה.

במידה שלא יהיו הבנות – תפרוץ שביתה. ב"דפוס החדש" מועסקים כ־90 עובדים. שביתה עלולה למנוע את הופעתם של העיתונים היומיים המודפסים בדפוס: "על המשמר", "טלגרף", "הצופה" ו"יתד נאמן".

גודל החוזים האישיים

"מה שמתרחש בשירות המדינה גובל בשערורייה ציבורית ששום איגוד מקצועי המכבד את עצמו לא יכול להתעלם ממנה", אמר אתמול מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה, מנחם לוין, שנדרש לסוגיה השבוע, בישיבת מזכירות האיגוד.

לוין הוסיף, ש"אם בימים הקרובים לא תהיה היענות לדרישת הסתדרות עובדי המדינה לסדר בנושא החוזים האישיים בשירות המדינה, לא מן הנמנע שנאלץ לנקוט בצעדים ארגוניים מתאימים שיכפו הסדר על ממשלת ישראל, כמעסיקה של אלפי עובדים בחוזים אישיים, בחוזים מסוגים שונים ומשונים, מן הדרגות הבכירות ביותר דרך הדרגות הבינוניות ועד לנמוכות ביותר".

התביעה המפורסמת של הסתדרות עובדי המדינה היא משא ומתן עם נציבות שירות המדינה שיקבע הסדר מוסכם לגבי סוגיית החוזים האישיים.

הסכם עבודה ב"אמישראגז"

הסכם קיבוצי מיוחד נחתם בין החברה האמריקנית־ישראלית בע"מ ("אמישראגז") לבין הסתדרות הפקידים והוועד הארצי של עובדי החברה, שתוקפו לשנתיים, מאפריל 1994 ועד מרץ 1996. על כך מסר מזכיר עובדי חברות הגז בהסתדרות הפקידים, מרדכי גלר.

על פי ההסכם, יקבלו העובדים תוספות: ארבעה אחוזים החל מאפריל 94', שלושה אחוזים באפריל 1995 ו־2.8 אחוזים "תוספות אישיות", כפי שיוחלט במסגרת הדיונים בין ועד העובדים והנהלת החברה.

כן נקבע בהסכם, כי החל מיוני הקרוב יונהג בחברה שבוע עבודה בן חמישה ימים בחודשי הקיץ. גלר מסר, כי ההסכם הושג לאחר משא ומתן ממושך עם הנהלת החברה, שהיה רצוף מתחים ואף כמעט הוכרז על סכסוך עבודה (הודעה על שביתה) עפ"י החוק, שנמנע ברגע האחרון לאחר שהצדדים הגיעו להסכמות.

האבטלה בגרמניה עלתה

האבטלה המשיכה לעלות ב־1994 בשני חלקי גרמניה, אם כי המדינה נחלצה מהמיתון הכלכלי, מסר אתמול בהודעה רשמית דובר משרד העבודה הפדראלי. האבטלה הממוצעת במערב גרמניה עלתה אשתקד ל־2.5 מיליון בני אדם, לעומת 2.2 מיליון ב־1993, כלומר, שיעור אבטלה של 8.2 אחוזים לעומת 7.3 אחוזים.

במזרח גרמניה לשעבר ירדה האבטלה הממוצעת ירידה קלה ל־1.1 מיליון, אך שיעור האבטלה עלה ל־15.2 אחוז לעומת 15.1 אחוז בשנה הקודמת. כלכלנים מסרו, כי "אין להניח ששנת 1995 תביא שיפור משמעותי בחזית התעסוקה, משום שחברות גרמניות שפיטרו עובדים רבים בימי המיתון, נעשו הרבה יותר יעילות ואינן זקוקות לעובדים נוספים".

הכלכלנים גם צופים השנה צמיחה כלכלית מתמדת אך בלתי מרשימה בגרמניה, כאשר הדחף העיקרי יבוא מיצוא, בעוד שהצריכה הפרטית במדינה תישאר חלשה. איגודים מקצועיים ב"לנדרים" המזרחיים טוענים, כי מספר המובטלים גבוה יותר ממה שבא לידי ביטוי בנתונים הרשמיים.

עמדת טלפנית בבנק לאומי, עם הפעלת "הבנק הישיר"

היסטוריית מחירי העגבניות חלפה

ובקרוב צפויים עודפי ירקות בשוק

מאת דן הלוי

המחירים בשוק חזרו לרמתם הנורמלית בכל סוגי הירקות, אך בקרוב צפויה בעיה הפוכה: עודפי היצע. דברים ברוח זאת אמר אתמול שר החקלאות, יעקב צור, בעת סיור שערך אתמול בבוקר בשוק הסיטונאי בתל אביב.

לדברי צור, מחירי הירקות הגבוהים בשוק בחודשים האחרונים פעלו על החקלאים כתמריץ להגדלת שטחי המזרע. בחודשים הקרובים צפויים הירקות שנזרעו להגיע לשוק, וצפויה בו כמות עודפת על הביקוש.

אלא שהפעם, לדבריו, לא תחזור הממשלה על טעויות העבר, ותשתתף בחצי עלות פינוי העודפים מהשוק כדי למנוע מחירי היצף שיפגעו שוב ביצרנים, כפי שקרה בקיץ ובסתיו 94'.

בהתייחסו לייבוא הירקות בחודשים האחרונים, במסגרת המאמצים לספק את ביקושי השוק לנוכח המחסור, אמר צור כי היקפי התוצרת המיובאת היתה נמוכה בהרבה מהרושם שנוצר בציבור: הם הסתכמו ב־1994 באחוז אחד מהיקפי הייצור המקומי השנתי הממוצע של ירקות:

בשנה רגילה (כפי שלא היתה אשתקד) מיוצרים בארץ כמיליון וחצי טון ירקות. בחודשי הסתיו האחרון יובאו בסך הכול כ־15 אלף טון עגבניות, תפוחי אדמה, בצל וגזר.

הסוחרים הסיטונאים הפעילים בשוק קבלו בפני השר על הצפיפות הגדולה בו, המכבידה על המסחר בפירות ובירקות, מסרבלת אותו, ומייקרת את הסחורה. לדבריהם, הדבר גורם נזק בקנה מידה ארצי, מאחר שהמסחר בשוק בתל אביב קובע את רמת המחירים בשווקים בארץ כולה.

באשר לצפיפות "הזכיר" צור תוכנית קיימת להעתקת השוק אל מחוץ לעיר ומיקומו באתר גדול ומודרני יותר. אך הוא ציין שמימוש תוכנית זו נתקל בקשיים רבים, ולא ברור מתי יצא הדבר אל הפועל.

למעשה כוונה הביקורת לחלוקה ליברלית מדי, לטעמם של הסוחרים, של רשיונות לסחור בשוק הסיטונאי, הנהוגה במשרד החקלאות. לדבריהם, הסוחרים החדשים שכניסתם הותרה לשוק, הורסים את המחירים ופוגעים בכך גם באינטרס של החקלאים.

אולם שר החקלאות הודיע לסוחרים, שלא ייסוג ממדיניות הליברליזציה במסחר הסיטונאי שהנהיג, הנחוצה, לדבריו, כדי לייעל את מערכת השיווק (כלומר, כדי להקל על הצרכנים). מצד שני אמר צור, שלא ניתן לבטל לחלוטין את השימוש המחייב בתעודות משלוח שמוציאה מועצת הירקות, שכן בלעדיה יאבד משרד החקלאות את השליטה על הנעשה בשוק.

מחיר המים לחקלאות: 54 אג' לקוב

ייקור של 4.4 אחוזים כעידכון אוטומטי בשל התייקרות סל התשומות

מאת דן הלוי

נציב המים, גדעון צור, הודיע אתמול, כי מחיר המים לחקלאות עלה ב־4.4 אחוזים, בשל עליית מדד סל התשומות של עלות הפקת המים והובלתם. המחיר הממוצע של המים לחקלאות לאחר ההעלאה יהיה 54 אג' לקוב, לעומת 51.7 אגורות עד כה. המחיר החדש ייכנס לתוקף באופן רטרואקטיבי החל מ־5.1.95. מחירי המים לתעשייה ולצריכה ביתית יעודכנו במועד מאוחר יותר.

לאחרונה התייקרו המים בחקלאות בחודש אוגוסט. להלן תעריפי המים החדשים על פי הצריכה: צריכת המחצית הראשונה של הקצאת המים לחקלאי תעלה לו 45.5 אג' לקוב; מחיר 30% הבאים של המכסה יהיה 54.9 אג' לקוב; יתרת ה־20% – 73.6 אג' לקוב.

נציב המים מסר, שהמשתמשים במי ביוב מטוהרים, המסופקים מהשפד"ן, ימשיכו ליהנות ממחיר מוזל של 47.9 אג' לקוב על כל המכסה. חקלאים המשתמשים במי ביוב שמקורם במפעלי הטיהור של חיפה, חדרה ונתניה, ישלמו 43.2 אג' לקוב על המחצית הראשונה של המכסה ו־35 אג' לקוב של המחצית השנייה.

יצוין, כי התעריף למי ביוב מטוהרים הוא בשיטת המדרגות ההפוכות, על מנת לעודד את השימוש החקלאי במים אלה, שאיכותם ירודה יותר ולא ניתן להשתמש בהם לצריכה ביתית, כמי שתייה. זאת, כדי למנוע את הצורך להזרימם לים.

אנשי העסקים הפלסטינים הזמינו מעט מדי פנקסי חשבוניות

מאת כתבנו הכלכלי

30 אלף פנקסי חשבוניות הוזמנו ע"י אנשי עסקים ברשות הפלסטינית, ותוך ימים ספורים התברר שהכמות אינה מספיקה. על כך נמסר בערב עיון בנושא "החשבוניות מיוחדות מול עוסקים בשטחים" שנערך אתמול ע"י איגוד לשכות המסחר.

אנשי העסקים לא העריכו נכון את כמות העסקות המתבצעת ביניהם לבין ספקים מישראל. סכומי העסקות יתבררו רק לאחר ה־20 בחודש, תאריך בו עברו התשלומים למע"מ.

ב־29 באוגוסט 1994 נחתם עם הפלסטינים הסכם להעברה מוקדמת של סמכויות לרשויות הפלסטיניות. לפיכך הועברו ב־1 בינואר 1995 הסמכויות לגביית מסים גם באזורי יהודה ושומרון. עקרונית, רשאית הרשות הפלסטינית לגבות מסים רק מפלסטינים המתגוררים באזורים שצוינו. היישובים הישראליים הנמצאים בשטחים כפופים לחוק הישראלי.

החל ב־1 בינואר 1995 לא יקוזו בישראל מס תשומות בשל קנייה בשטחים, אלא על פי חשבונית מיוחדת שהונפקה ע"י הרשות הפלסטינית. העוסקים בישראל יכולים לקבל את החשבוניות המיוחדות במשרדי המע"מ האזוריים, ואילו העוסקים הפלסטינים בשטחים יכולים לקבל את החשבוניות המיוחדות מהרשויות הפלסטיניות.

החשבוניות המיוחדות הן תנאי לניכוי מס תשומות בקרב הפלסטינאים וכן בישראל.

במידה שהמשרד ממוחשב, יש להשתמש במערכת הממוחשבת כרגיל, וכאשר ייצא משלוח, יש לרשום על חשבונית ההתחשבנות כי הפרטים מופיעים על החשבונית הממוחשבת.

כך לא תיפגע המערכת הממוחשבת וכן בעל העסק יכול להוציא חשבוניות התחשבנות. במקרה זה יש לתת לקונה מקור של חשבונית מיוחדת + העתק חשבונית ממוחשבת.

כאשר מתבטלת עסקה או במקרה בו מחזירים חלק מהמוצרים ייתכנו שתי אפשרויות:

במקום הוצאת תעודת זיכוי ניתן להוריד את סכום הזיכוי מחשבונית עוקבת לאותו קונה. או במקום תעודת זיכוי, יש לקבל מהקונה חשבונית מס מיוחדת בגובה הזיכוי. אם הקונה לא ירצה לספק זאת, יש לפנות למשרדי המע"מ ולדווח על כך.

שערי מטבעות חוץ ביחס לשקל

12.1.95		בנק ישראל: ש. יציג	בנק ישראל: שינוי בשקלים	בנק הפועלים: העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים: העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים: מזומנים מכירה	בנק לאומי: העברות והמחאות קניה	בנק לאומי: העברות והמחאות מכירה	בנק לאומי: מזומנים מכירה	בנק דיסקונט: העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט: העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט: מזומנים מכירה
ארצות הברית	1 דולר	3.0160	-0.0170	2.9860	3.0262	3.08	2.9851	3.0302	3.07	2.9892	3.0308	3.07
בריטניה	1 ליש"ט	4.7039	-0.0348	4.6761	4.7218	4.81	4.6635	4.7292	4.78	4.6679	4.7328	4.85
גרמניה	1 מרק	1.9607	-0.0010	1.9422	1.9696	2.00	1.9406	1.9679	1.99	1.9459	1.9730	2.00
צרפת	1 פרנק	0.5677	[illegible]	0.5634	0.5714	0.58	0.5620	0.5699	0.58	0.5615	0.5693	0.58
הולנד	1 גילדן	1.7483	-0.0092	1.7323	1.7568	1.78	1.7332	1.7577	1.78	1.7356	1.7597	1.79
שוויץ	1 פרנק	2.3356	-0.0055	2.3147	2.3475	2.39	2.3151	2.3477	2.38	2.3170	2.3493	2.39
שבדיה	1 כתר	0.4021	[illegible]	0.3994	0.4051	0.42	0.3989	0.4045	0.41	0.3979	0.4035	0.41
נורבגיה	1 כתר	0.4473	-0.0014	0.4430	0.4494	0.46	0.4431	0.4494	0.46	0.4427	0.4489	0.46
דנמרק	1 כתר	0.4974	-0.0001	0.4931	0.5001	0.51	0.4970	0.5000	0.51	0.4938	0.5007	0.51
פינלנד	1 מרק	0.6360	-0.0039	0.6287	0.6377	0.65	0.6293	0.6352	0.65	0.6282	0.6369	0.65
קנדה	1 דולר	2.1299	-0.0025	2.1073	2.1371	2.17	2.1044	2.1785	2.17	2.1076	2.1369	2.17
אוסטרליה	1 דולר	2.3201	-0.0035	2.3000	2.3334	2.39	2.2978	2.3302	2.37	2.3064	2.3385	2.37
דרום־אפריקה	1 רנד	0.8524	-0.0001	0.8488	0.8578	0.87	0.8462	0.8581	0.86	0.8469	0.8588	0.85
בלגיה	10 פרנק	0.9514	-0.0007	0.9452	0.9568	0.98	0.9450	0.9583	0.97	0.9446	0.9578	0.97
אוסטריה	10 שילינג	2.7861	-0.0015	2.7504	2.7994	2.84	2.7609	2.7998	2.84	2.7570	2.7962	2.84
איטליה	1,000 לירטות	1.8563	-0.0053	1.8398	1.8658	1.92	1.8411	1.8670	1.90	1.8418	1.8675	1.92
יפן	100 ין	3.0254	+0.0071	2.9900	3.0313	3.08	2.9841	3.0363	3.08	3.0006	3.0423	3.09
ספרד	100 פזטות	2.2551	-0.0013	2.2317	2.2633	2.35	2.2366	2.2681	2.32	2.2307	2.2618	2.30
ירדן	1 דינר	4.2827	+0.0494	–	–	4.41	–	–	4.43	–	–	–
מצרים	1 לירה	0.9500	-0.0099	–	–	0.91	–	–	0.90	–	–	–
אקו/ECU		3.7101	-0.0026	3.6760	3.7270	–	3.6766	3.7284	–	3.6710	3.7221	–

סנה: התשלומים לאחיות לילה בבתיה"ח מוגזמים

(עתים) שר הבריאות, ד"ר אפרים סנה, אמר אתמול כי יש להידרש לנושא מימון שירותי אחים ואחיות בשעות הלילה בבתי החולים, כשהתשלומים לשירות זה מוגזמים, כדבריו.

השר דיבר בפני חברות נעמ"ת במועדון התנועה בשיכון בבלי בתל אביב. השר נתבקש להתייחס לטענה, כי שוק האחיות בשעות הלילה "הוא פרוע", שכן נדרש תשלום של 360 ש"ח לכל תורנות לילה. לדבריו, בקרוב יעביר משרד הבריאות את "חוק האחיות" שישים גבול לתופעה זו.

שר הבריאות חזר והציג את מהות סעיפיו של חוק הבריאות הממלכתי והשלכותיו. הוא ציין שוב, כי מדובר בחוק חברתי אשר יעניק חלק ניכר מהשירותים ללא תשלום לכלל תושבי המדינה. זאת, בעוד שבמדינות אחרות בעולם, שירותים אלה ניתנים רק לעשירים או אינם ניתנים כלל.

יו"ר נעמ"ת, עו"ד עופרה פרידמן, פנתה לשר סנה ואמרה, כי העובדה שהוא לוקח על עצמו את כל הטיפול בחוק הבריאות "לא משחקת לטובתה של העבודה". לדבריה, כל זמן שהחוק מעורר עדיין בעיות, לא כדאי למפלגה להיות מזוהה עמו.

בתשובה לשאלת כתב עתי"ם אמר השר סנה, כי עדיין אין הוא יודע בכמה יקוצץ תקציב משרדו בעקבות צעדי האוצר, ואין הוא יודע עדיין כיצד קיצוץ תקציבי זה ישפיע על פעילות המשרד בכללותה.

בכל מקרה, הדגיש השר, אסור שזה ישפיע על חוק הבריאות הממלכתי, משום שהוא מעוגן ב"סל הבריאות".

אלי דיין: הפרטת כי"ל תגרום לתבערה בכל הנגב

מסתמנת פשרה במשבר יום לימודים ארוך

מאת אמנון אמר

יו"ר הקואליציה, ח"כ אלי דיין, תקף אתמול בחריפות רבה את תוכנית הממשלה להפריט את קונצרן כימיקלים לישראל. בישיבה נוספת שקיימה אתמול ועדת הכספים בנושא הפרטת החברה, אמר דיין כי כי"ל הוא אחד המפעלים הרווחיים והמצליחים במשק, וכי אין כל טעם להפריט מפעל רווחי שיש לו הנהלה טובה ושומרים בו יחסי עבודה טובים.

דיין הזהיר, כי הפרטת כי"ל עלולה לגרום לתבערה של כל הנגב, שלא זכורה כדוגמתה.

בעניין המשבר שהתפתח בשל דרישתו להנהיג יום לימודים ארוך, אמור ח"כ דיין להיפגש היום עם ראש הממשלה, יצחק רבין, בניסיון למצוא פשרה בנושא. בפגישה שבה ישתתף גם ח"כ רפי אדרי, יעלה דיין הצעת פשרה, לפיה יופעל יום הלימודים הארוך בעיירות הפיתוח בשנת הלימודים הקרובה רק עד שעה שלוש אחרי הצהרים ובבתי הספר היסודיים בלבד.

זאת לעומת ההצעה המקורית, שדיברה על הנהגת יום הלימודים הארוך מגן חובה ועד כיתה י"ב ועד השעה ארבע אחרי הצהרים.

שוקי ההון בעולם / ביל כספי

ביקוש גדול לין היפני

שוקי המטבע בעולם לא חייכו אתמול לדולר, וזאת בשל חילוקי הדעות בין ארה"ב ליפן על נושאים מסחריים. בקרב המשקיעים יש תחושה, שהיצוא האמריקאי יצא נפסד במחלוקת הזו, דבר שיביא להחלשת הדולר במיוחד לעומת הין היפני, וביום ששי המשקיעים כבר פעלו בכיוון הזה.

במהלך המסחר אתמול הורידו ההיצעים הדולריים את שערו של המטבע האמריקאי לשפל יומי של 98.78 ינים, ירידה יומית של 1.14 ינים, ל־1.5265 מארק, 1.2797 פר"ש, והלירה שטרלינג עלתה ל־1.5722 דולר.

הירידה בשער הדולר מנוגדת להערכות המומחים, ולמרות שאין זו הפעם הראשונה שמצפים לעליית שערו של הדולר וזה לא עולה, ההיצעים הכבדים של אתמול הפתיעו. יש טוענים שהדולר ירד בשל מחזור עסקים נמוך מאוד שעיוות את המסחר. אולם אין ספק שהמשקיעים מפחדים מהשקעות במטבע של ארה"ב – תופעה מוכרת, והדבר בא לידי ביטוי בהיצעים הדולריים ובירידה התלולה של שער המטבע האמריקאי.

היצעים היו אתמול גם בשוק ניירות הערך האמריקאיים, ומשום כך ירד מדד הדאו ג'ונס ל־3,858.33 נקודות, ירידה חצי יומית של 3.70 נקודות.

ההיצעים בניו יורק לא היו מרובים, ורוב הברוקרים מסבירים אותם כטכניים, כלומר, שהם לא נובעים ממגמות מקרו כלכליות אלא מהתפתחויות המשפיעות ספציפית על מניה זו או אחרת.

בקרב המניות הישראליות, הנסחרות בניו יורק היו אתמול ביקושים ומדד המניות שלהן עלה ל־111.96 נקודות, עלייה חצי יומית של 0.58 נקודות.

בבורסות האחרות לא היו התפתחויות חשובות. בלונדון היו היצעים, אך ברוב הבורסות האירופיות היו ביקושים. במזרח הרחוק היו היצעים קלים בטוקיו וביקושים קלים בהונג קונג.

רמון: איני פוסל אפשרות לעמוד בראש סיעת העבודה בהסתדרות

בפגישה עם כתבים לענייני עבודה מודה חיים רמון שמה שעשה "לא עולה בקנה אחד עם חברות נאמנה במפלגת העבודה, אבל היו אחרים שעשו מעשים לא פחות חמורים והם לא הוצאו מהמפלגה". הוא גם לא רואה שום בעיה לחזור ל"עבודה": "המפלגה גירשה אותי והיא צריכה להחזיר אותי"

מאת אפרים דוידי

"מבחינה מפלגתית, אני הומלס", אומר מי שהיה עד לפני פחות משנה שר הבריאות, כיום הוא יו"ר ההסתדרות ויש המכתירים אותו כיורשו של רבין, לאו דווקא כשר הדתות.

"חסר הדיור" מהקומה החמישית בבניין הוועד הפועל שטח אתמול בפני כתבים לענייני עבודה את הקשרים המפותלים שלו ושל חבריו ברשימת "רם" עם מפלגת העבודה. שטף הדיבור של חיים רמון נקטע בשאלות רבות. השאלות הפוליטיות הפיחו בו רוח קרב. כאן מובאים הדברים במעט ברצף, תוך ציון כמה מהשאלות.

בתשובה על שאלה בדבר מעמדו במפלגת העבודה אמר רמון, "אין לי מעמד. זו המפלגה שהחליטה להוציא אותי משורותיה. לא אני הוצאתי את עצמי ממנה, לא אני ולא חברי. אני לא טוען שמה שעשיתי עולה בקנה אחד עם חברות נאמנה במפלגת העבודה. התמודדתי מול מועמדי המפלגה בבחירות להסתדרות. אבל היו אחרים שעשו מעשים לא פחות חמורים והם לא הוצאו מהמפלגה. המפלגה גירשה אותי והיא צריכה להחזיר אותי. הם צריכים לבטל את המכתבים שנשלחו לחברי ואלי. אני לא שלחתי כלום, לכן אני גם לא צריך לחזור בי. אני לא רואה שום בעיה בנוגע לחזרתי למפלגה, אבל אני לא מתכוון לנקוט שום צעד כדי לחזור".

שר הבינוי והשיכון בנימין בן־אליעזר אמר השבוע בטלוויזיה, בתוכנית "ישירות", שהיתה קנוניה בינך לבין רבין. הוא אמר: "התנצחנו ביום למחרת הישיבה שלנו, של המפלגה, ובלילה רבין סגר דברים עם רמון". אתה מקבל את התיאור הזה?

"שטות. אין דבר כזה שלא היה ולא נברא. אני מבטיח לכם שבמשך כל תקופת הבחירות להסתדרות לא נפגשתי עם רבין ולא שוחחתי איתו ולו פעם אחת, פרט לשיחה אקראית בקבלת פנים, שיחת קוקטייל מנומסת ותו לא. היה זה דווקא רבין שתקף אותי במהלך מערכת הבחירות. הוא גם חתם על מכתבים בשם מפלגתו נגדי. אני לא מאשים את ראש הממשלה. הוא היה חייב לעשות את זה, הוא עמד בראש מפלגה שנאבקה על המשך השליטה בהסתדרות. אבל דבריו של פואר הם גם שקר וגם כפיות טובה. רבין בסך הכל פעל על־פי מה שהתחייבו לו אנשי מפלגתו בהסתדרות. בסוגיות רבות היו לרבין דעות שונות מאוד מאנשי העבודה בהסתדרות. תמיד הוא ויתר להם ואמר: 'אני אפעל על־פי השקפותיכם. אתם בהסתדרות ואתם יודעים מה צריך לעשות שם'. הוא ניסה כמה פעמים לשכנע את חבריו, אבל בסוף התקפל. לכן, דבריו של פואר הם או הונאה או לשון הרע".

בכל זאת השתתפת בישיבה הממצעת אחרונה של ועדת שחל במפלגת העבודה?

"שחל גילה בפגישה עולם שלא הכיר. חלק מאנשי העבודה בהסתדרות אמרו בישיבה שאני דיקטטור. אני דיקטטור? ביקשתי שיתנו דוגמה אחת. אני בעצמי הצלחתי לגייס רק דוגמה אחת לכך שכפיתי את דעתי על אנשי העבודה. העברת המכון ההסתדרותי מבית ברל לגבעת חביבה. על זה עומד עתיד ההסתדרות? זה הנושא העקרוני? סלע המחלוקת בהסתדרות? אז כשהם לא מצאו מה להגיד, פיני שומר אמר שמפריע להם הסגנון שלי. בסדר, אשנה את הסגנון.

"האמת היא שאנשי העבודה מסכימים איתנו בכל. בישיבות הוועדה המרכזת מסכימים בכל, אבל כשמגיעים לישיבות הסיעה מכנים אותי בכל מיני שמות. יש אנשים בסיעת העבודה בהסתדרות שמעדיפים שהכל יחרב בהסתדרות, כדי שהם יוכלו להגיד 'אמרנו לכם'. אני יושב עם פיני שומר ועם מאיר גת בישיבות הנהגה ונוהג בסוגיות רבות. בעוד זה כבר אחרת. הוויכוחים היחידים המהותיים שהיו עם מפלגת העבודה בהסתדרות הם על מוקדי כוח. למשל, בשאלת ועדי הפועלים במגזר הערבי. אני טוען שאני ניצחתי בבחירות, הם טוענים טענה מחוה למרי, שהם ניצחו בבחירות. עכשיו מנסים להגיע להבנות גם בנושא הזה.

"נקודת מחלוקת נוספת היא הקבוצה של מועצות פועלים כרותיות. הם יודעים שזה נחוץ והם גם מדברים על זה שנים, אבל הבעיה שלהם היא איבוד מוקדי כוח מפלגתיים. בישיבה אמר ישעיה שהוא לא רוצה לפגוע במנגנוני המפלגה. זה שיקול פוליטי כשר, שאין לו כל קשר להסתדרות. הוא רוצה מועצות פועלים כדי לא לפגוע בתאים המפלגתיים. אילולא היה חבר כנסת שיש לו חסינות פרלמנטרית, הוא היה עובר בבירור על החוק.

"גם הוויכוחים בעבר היו על מוקדי כוח. הם היו יכולים לבחור בין אגף האיגוד המקצועי לבין האגף לאיגוד מקצועי. הם בחרו במועצות פועלים בגלל שיקולים מפלגתיים. האמת היא שאין למפלגת העבודה קשר עם העובדים, הם מנותקים מהעובדים. בבחירות להסתדרות היו מכסובי עסקנות רבים. לא ראיתי בהם ולו איש אחד מבצרות העבודה. הם מבוסיסים לראות בהסתדרות כלי שרת מפלגתי".

אם המפלגה תקרא לך לחזור הביתה, אך בעקבות מסקנות ועדת שחל, האם תעמוד בראש סיעת העבודה בהסתדרות?

"יתכן, אני לא פוסל דבר. אבל שאף אחד לא ישלה את עצמו, גם בראש סיעת העבודה אבצע בדייק את מה שהבטחנו בבחירות. לא אראה בהסתדרות כלי של המפלגה".

צוות ישראלי־ירדני־פלסטיני ידון בקידום הסכמי הסחר המשותפים

מאת אמנון אמר

צוות תיאום קבוע ישראלי־ירדני־פלסטיני יפעל לקידום הסכמי הסחר המשותפים בין כל הצדדים. כך סוכם אתמול בפגישה ראשונה שקיימו מנכ"ל האוצר, דוד ברודט, ומנכ"ל משרד החוץ, אורי סביר, בפורום משותף עם הירדנים והפלסטינים שהתקיימו בארצות הברית.

בפגישה הוחלט עוד, כי פגישת העבודה הראשונה של הצוות המשותף תתקיים בעוד מספר שבועות.

אתמול התקיימה גם ישיבה של נציגי המדינות התורמות לאוטונומיה. בישיבה דיווח הבנק העולמי על העברת הכספים שבוצעו עד עתה ועל הפרויקטים הכלכליים והעבודות הציבוריות בשטחי האוטונומיה.

הפלסטינים מצידם דיווחו על גביית המיסים והעשית על ידם. בנושא הבנק האזורי לפיתוח הוחלט על הקמת צוות עבודה שירכב מנציגי המדינות המשתתפות. על הצוות יהיה לגבש במהלך החודשים הקרובים את דרכי הפעולה של הבנק ולבחון את האפשרויות ליצירת מסגרת לשיתוף פעולה כלכלי.

בסוף חודש אוקטובר השנה אמורה להתכנס הועידה הכלכלית בעמאן ובה יוכרז, ככל הנראה, על הקמת הבנק האזורי.

על יתרונות התיירות הכפרית

מאת כתבנו הכלכלי

השפעותיה הישירות והעקיפות של התיירות הכפרית בארץ יוצרות גידול משמעותי בתפוקה ובתעסוקה של האיזור בו היא קיימת. מעצם טבעו יוצר האירוח הכפרי פעילויות מגוונות של הנופשים מחוץ לאתר הלינה, כמו הסעדה, קניות, ומגוון פעילויות בילוי ופנאי במקומות אחרים באיזור.

כך מסר יוסף אנג'ל (ג'וחא), יועץ שר התיירות לתיירות כפרית, מתוך ממצאי סקר בנושא "התיירות הכפרית בישראל – תמונת מצב, מאפיינים, עבודות והצעות".

התיירות הכפרית כוללת היום כ־3,500 חדרי אירוח (12,500 מיטות) במושבים, קיבוצים, מושבות וישובים קהילתיים. 36% אחוז מהם בגליל עליון, אחוז ניכר באזור עמקית יואב, בגליל המערבי וביתר חלקי הארץ.

האירוח הכפרי מספק היום כ־1,000 מקומות תעסוקה, שעליהם במפורש לעיל נוצרים כמעט 2,000 מקומות עבודה נוספים באטרקציות ופעילויות תיירותיות אחרות. המחזור הכספי בענף הוא כ־50 מיליון ש"ח מלינות בלבד, ובנוסף 125 מיליון ש"ח בצריכת שירותים נלווים ללינות.

עם זאת מסתבר מהסקר, כי הפוטנציאל עדיין לא מוצה – הביקוש לפעילויות תיירות נופש עולה עם העלייה בהכנסה ובפנאי. הענף נמצא בתהליך של צמיחה, ואתרי הלינה המוצלחים במיוחד מלאים בהזמנות לסופי שבוע ולחגים כבר עד סוף 1995.

מרבית הנופשים בתיירות הכפרית הם בגילאי 30־50, משכילים ובעלי אמצעים. משך החופשה הממוצע – 2.5 לילות ומרביתן בסופי שבוע ובחגים. האירוח הכפרי מהווה בעיקר נופש משפחתי ושכיחות הרצון מתנאי הנופש גבוהה.

ב־1994 הקצה משרד התיירות 500 אלף ש"ח לתכנון תיירות כפרית ו־4.5 מיליון ש"ח לצורך סיוע ישיר למפעילי התיירות הכפרית לשיפוץ ובנייה חדשה של יחידות אירוח באיכות.

שר התיירות, עוזי ברעם, מסר כי עם התפתחות תהליך השלום והגידול בתיירות הנכנסת, ועם הנטייה הגוברת בעולם לתיירות אינדיבידואלית, תיתן התיירות הכפרית תשובה טובה גם לתיירות נכנסת.

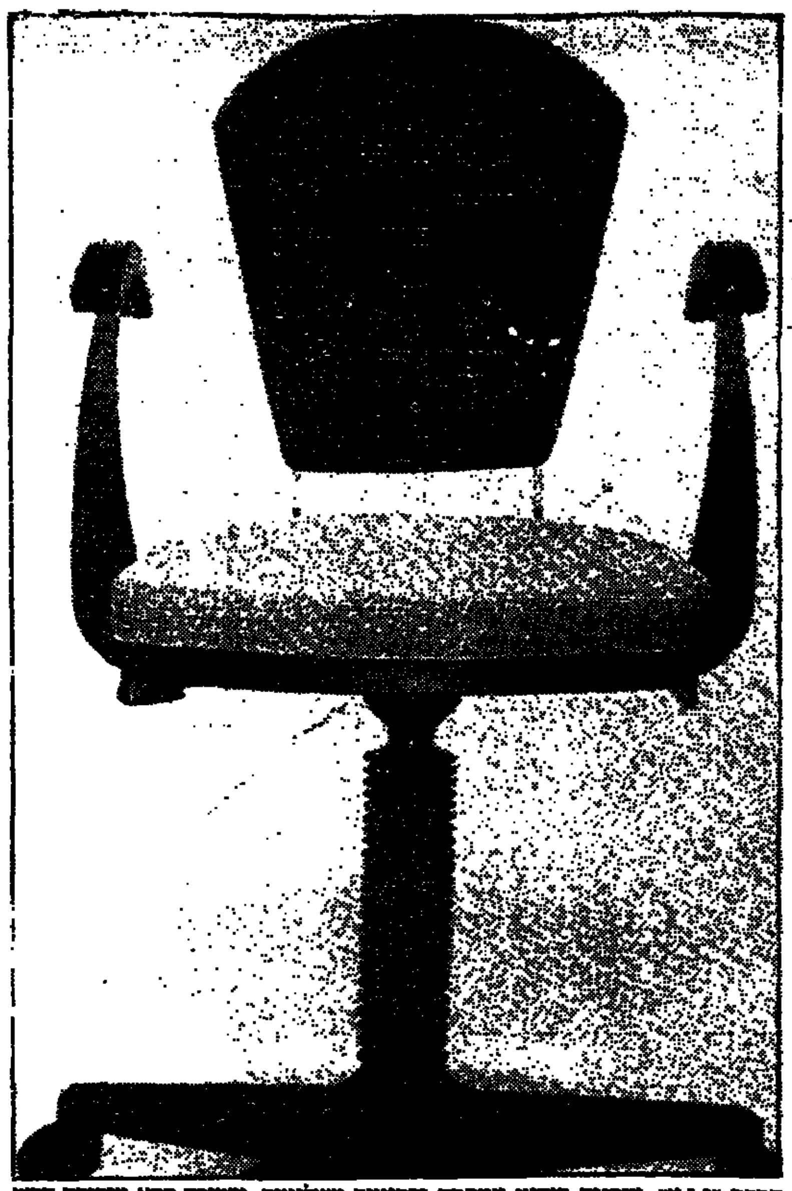

חברת "י.ג.א.", יצרנית ריהוט מסתבת הפריטים משלימים, משיקה כסא מזכירה חדש מדגם "יסוניה". מבנה הכסא חזק, אך נשמר מגעו הנעים. מחיר: 663 ש"ח. מחיר כסא אורח "יסוניה": 493 ש"ח

נמשך המעבר מהחיסכון הדולרי לחיסכון צמוד מדד

מאת אמנון אמר

גם בחודש האחרון של השנה החולפת נמשכו הפדיונות בתוכניות החיסכון הצמודות למטבע חוץ, ובמקביל נמשכה הצבירה החיובית בתוכניות המודדות. מנתונים שפירסם אתמול אגף שוק ההון באוצר מתברר, כי הצבירה השלילית בתוכניות הצמודות למטבע חוץ נמשכה במשך כל שנת 1994, פרט לחודש אחד.

בסך הכול הסתכמה הצבירה השלילית בתוכניות אלה בבנקים הגדולים בכ־534 מיליון ש"ח.

בניגוד למגמה זו, נרשמה בתוכניות המודדות צבירה חיובית רצופה החל בחודש מארס ועד סוף השנה. בסך הכול הסתכמה הצבירה בתוכניות המודדות בכשלושה מיליארד ו־666 מיליון ש"ח. בכלל תוכניות החיסכון הסתכמה הצבירה החיובית בשנת 1994 בכשלושה מיליארד ו־132 מיליון ש"ח.

חשוד בדיווח כוזב למס הכנסה נעצר לשישה ימים

מאת אורי שורון

סאלח סעד סלימאן, סוחר מכוניות משפרעם, נעצר אתמול בפקודת שופט שלום בחיפה לשישה ימים. הוא חשוד בהשמטת הכנסות רבות מדיווחיו לפקיד השומה.

רכז המבצעים במחלקת החקירות של מס הכנסה, יעקב שובוק, אמר בבית המשפט שהאיש הצהיר כי בשנים 90־'93 הסתכמו הכנסותיו בכ־274 אלף ש"ח, וכי בהצהרת הון כוזבת לדצמבר '93 הוא השמיט פרטי הון שנים במאות אלפי שקלים.

לדברי חוקר המס, הצהרותיו של האיש עומדות בסתירה גמורה לרכושו הרב: מקרקעין, מכוניות ומזומנים שצבר מהכנסות שנבעו מעסקי המכוניות. עוד אמר שובוק, שבחיפוש שנערך בביתו נמצאה כספת מוסתרת שהכילה 200 אלף דולר במזומן, שבקודם, על פי החשד, בהכנסות העסק.

כן נמצאו ברשותו מסמכים המעידים, לכאורה, שעשרות מכוניות פאר אמריקניות ו"מרצדס" רשומות על שם אחיו, בעוד שבפועל סוחר, כאמור, החשוד במכוניות. עוד נטען נגד סלימאן, שהוא רכש קרקעות ורשמן על שם בני משפחתו.

הסניגור, עו"ד ירון דינר, הסכים להארכת מעצר שלוחו.

בקשה לביטול מכסים על כבלים תת קרקעיים

מאת הדס נייפמן

עמוס רון, מנכ"ל כיסוד האנרגיה התעשיתית, ביקש מיוסי שגיא, מנכ"ל משרד המסחר בירושלים, לפעול לביטול המכס על כבלים תת קרקעיים למתח גבוה ומעל 10 קילוואט.

היום מוטל מכס בשיעור של 57% על כבלים תת קרקעיים. כאשר כבלים המיוצרים בארצות הקהילה האירופית וארה"ב פטורים ממכס זה. זאת, מכיוון שחלק ניכר מייצור הכבלים האיכותיים נעשה במזרח הרחוק ולכן נוצרת הטיית סחר לטובת כבלים המיוצרים בארה"ב ובקהילייה האירופית.

שחרור ממכס יכול להביא להוזלה משמעותית של כבלים יקרים אלה, ועל ידי כך להפחתת עלויות לחברת החשמל. בסופו של דבר יביא מהלך זה להפחתת מחיר החשמל לצרכנים.

תוכנית הנוטעים ל"רשת ביטחון" בענף נדונה בוועדת הכנסת

מאת רן הלוי

תוכנית שהכינו באחרונה ארגון מגדלי הפירות בשיתוף עם מועצת הייצור לייצוב הענף, נדונה ביום ג' בתת הוועדה לחקלאות של ועדת הכספים בכנסת.

בבסיס התוכנית – הסכם רב שנתי בין המגדלים, מועצת הפירות והממשלה על הקמת קרן משותפת שתבטיח הפעלת "רשת ביטחון" למחיר מובטח ופינוי עודפים בשנים של התמוטטות מחירים, שתסמן גם את מאמצי הפיתוח בענף בביצוע חרשת ליצוא, פיתוח שווקים ליצוא, שיפורים טכנולוגיים באריזה ובשיווק. ההשתתפות הממשלתית המבוקשת היא בשיעור שמונה מיליון דולר לשנה, מול שני מיליון שישקיעו המגדלים.

ח"כ אלי גולדשמידט, יו"ר תת הוועדה לחקלאות, הודיע שההצעה הגיונית, היא התקבלה על דעת הוועדה ותועבר לדיון בוועדת הכספים. הוא עמד על הצורך להבטיח לחקלאים מחיר הוגן לתוצרתם, שהתגלם בפרשת "הבהלה לעגבניות" לא מכבר.

תוכנית הנוטעים עולה בקנה אחד, עקרונית, עם מדיניות משרד החקלאות בעניין רשתות הביטחון ומימון פינוי עודפים, בתחליף לתכנון פרטני למגדלים באמצעות מכסות ייצור. עם זאת, כבר התגלעו סביבה חילוקי דעות בין המגדלים למשרד ומועצת הפירות במספר נקודות קריטיות.

כך למשל, מדבר משרד החקלאות על פינוי עודפים רק לגבי פירות קיץ שאינם ניתנים לאיסום, כל אימת שהמחיר יירד מתחת ל־80% מעלויות הייצור לחקלאי, ותוך הבטחת מחיר ברמה של 60% בלבד מן העלויות לחקלאי בשער המטע.

המגדלים דורשים החלת מנגנון זה על כל סוגי הפירות, לרבות פירות בני איסום, והפעלתו עם ירידת המחיר בשוק אל מתחת לעלות הייצור במלואה. הם גם תובעים להבטיח להם מחיר מינימלי כזה, שלא יאפשר רווח לנוטע, אך גם לא יגרום לו הפסד, בהתחשב בחלקו במימון הקרן.

שלוש שנות מאסר למתחמק מתשלום מס הכנסה

מאת אורי שורון

תושב בקה אל גרביה נידון אתמול בבית משפט השלום בחדרה לשלוש שנות מאסר, לאחר שהורשע בהשמטת הכנסות משלטונות מס הכנסה, בזיוף ומתוך כוונה להתחמק מתשלום מס.

התביעה טענה, שהאיש השתמש בחשבון בנק הרשום על שם אחת משתי נשותיו, בו ביצע הפקדות ומשיכות לצורך עיסוקו. עוד טענה התביעה, שהנאשם רשם את כל נכסיו על שם אשתו.

בשק"ם נאבקים נגד ההחלטה לפטר 30% מעובדי החברה

מאת אמיר רוזנבלים

בכינוס חירום שנערך אתמול במועצת פועלי באר שבע, בהשתתפות כ־350 עובדי השק"ם בנגב, הוחלט לפתוח במאבק נגד פיטורי 30 אחוז מעובדי החברה.

הכינוס התקיים בעקבות סכסוך עבודה שהוכרז ביום ראשון על ידי הסתדרות הפקידים, לפי בקשת הוועד הארצי של 2,610 עובדי השק"ם, על רקע כוונת ההנהלה החדשה לפטר כשליש מהעובדים ללא פיצויים מוגדלים. במסגרת הליך ההפרטה, נרכש ביום 14 בדצמבר 1994 גרעין השליטה בחברה על ידי חברת אלקו.

יצחק כריאל, יו"ר הוועד הארצי, אמר כי "צמצומים הם לא מתכון פלא להבראה. הבעיה המרכזית של השק"ם היתה תמיד ניהול כושל. תפסיקו לשחק איתנו. אם תוך 14 יום לא ייכנסו איתנו למשא ומתן, נשבית את כל מתקני החברה".

"לא נסכים להיות קורבנות ההפרטה", אמר בכינוס הרצל יצחק, יו"ר ועד עובדי השק"ם בנגב, "זהו מאבק קיומי שלא אנחנו בחרנו בו. תמיד נהגנו על פי ההיגיון. ציבור עובדי השק"ם הוא הנאמן ביותר במדינה.

מעולם לא שבתנו והגענו להפרטה מתוך הבנה, אבל לא עוד: אנחנו מוכנים לשבת עם ההנהלה, אך אם לא תהיה לנו ברירה – נצא למאבק".

במעמד זה הודיע הוועד על הקמת הבחירות ל־15 בפברואר, על מנת לחזק ולתת לו גיבוי מחודש, לקראת המאבק הצפוי.

מזכיר ההסתדרות במרחב באר שבע, מאיר בביוף, הודיע כי הוא תומך במאבקם של עובדי השק"ם וייתן להם את מלוא הגיבוי. הוא ציין, כי ניצול ההפרטה והעברת החברה לידיים פרטיות לצורך פיטורי עובדים, הוא צעד חמור העלול לפגוע במערכת יחסי העבודה.

לדבריו, תהליך ההפרטה ותוצאותיו בחברת השק"ם ישמשו דגם להתייחסותם ולשיתוף הפעולה מצידם של העובדים בחברות ממשלתיות אחרות העומדות בפני הפרטה.

הלקוח יוכל לבחור את החברה שתבטח את הרכב שחכר

מאת רן הלוי

החברה לישראל ת.ל. ליסינג מציגה חידוש שיקל על הלקוח בבעיה אופיינית לענף: עד כה חויבו לקוחותיהן לבטח בהן בלבד את כלי הרכב שרכשו אצלן בליסינג. כיוון שהרכב רשום על שם חברת הליסינג בזמן שהוא מצוי בשימוש הלקוח, הן מחויבות, לפעול כך כדי לוודא שישנו ביטוח תקף.

ההכרח לבטח את הרכב בחברת הביטוח שנקבעה ע"י החברה המחכירה את הרכב עורר אי נחת מצד הלקוח שכושר המיקוח שלו נפגע, ולעתים חי בהרגשה שבעצמו היה מוצא ביטוח זול וכדאי יותר.

לפיכך הלכת ת.ל. לקראת הלקוח, ובאפשרותו לו, החל מינואר '95, לבחור בין ארבע חברות ביטוח עם התקשרה: אריה, המגן, הבשרת היישוב והסנהדרים הישראלי. כן נהנים לקוחות החברה מהנחה קולקטיבית של 28% מן התעריף הרשמי, מכינון ערך ללא תוספת תשלום ושירותי גרירה ורכב חלופי בהסדר מוזל.

טוניסיה – יעד יצוא פוטנציאלי לתעשייה

מאת כתבנו הכלכלי

טוניסיה מהווה יעד יצוא פוטנציאלי לתעשייה ולענפי יצוא השירותים המקצועיים הישראליים. בסקירה כלכלית שהוכנה על־ידי מכון היצוא הישראלי הודגש, כי טוניסיה עוברת עתה תהליך של פתיחות כלכלית, ליברליזציה והרחבת היקפי ההשקעות.

הכלכלנית שלומית איתן, מהמחלקה הכלכלית במכון היצוא, שהכינה את הסקירה, ממליצה ליצואן הישראלי לנצל תהליכים אלה לקידום הסחר ההדדי בין ישראל וטוניסיה.

בעקרונות המומלצים בסקירה נאמר, כי את הקשרים רצוי לנהל בצרפתית או בערבית, רצוי להתמקד בענפי יעד יחסית המיועדים להשקעה ולפיתוח, כגון יעוץ מקצועי, העברת ידע, חקלאות, עיבוד מזון, תקשורת, חשמל, ציוד ומוצרים רפואיים.

לדבר עורכת הסקירה, פוטנציאל היצוא לטוניסיה מוערך ב־70 מיליון דולר בכל שנה, בשלוש השנים הבאות. בטוניסיה קרוב לתשעה מיליון תושבים, רובם מוסלמים. המטבע הנהוג הוא דינר טוניסאי והתמ"ג לנפש בשנת 1991 היה כ־1,570 דולר, גבוה יותר מהתמ"ג לנפש במרוקו, ירדן ומצרים.

ענפי המשק העיקריים בטוניסיה הם נפט וגז טבעי, מחצבים, טקסטיל, עיבוד מזון, כימיקלים, תיירות, בנייה, תקשורת ומים.

ההסתדרות דוחה את הסיכום בעניין הפנסיה לעובדי רשות הדואר

מאת כתבנו הכלכלי

בדיון שנערך אתמול בלשכת אפרים זילוני, ממלא מקום יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, נדון הסיכום שנתקבל בין שרת התקשורת לשר האוצר בעניין סוגיית הפנסיה של כ־800 עובדי רשות הדואר (עובדי משרד התקשורת לשעבר) ומימונה על־ידי רשות הדואר.

בדיון השתתפו גם מנכ"ל הסתדרות עובדי המדינה, מנחם לוין, יו"ר נציגות העובדים, מרדכי רעקני, ונציג העובדים בדירקטוריון הרשות, רוני חן.

בסיכום הדיון הודיע זילוני, כי ההסתדרות אינה מקבלת את הסיכום שהושג בין רשות הדואר לשרת התקשורת ושר האוצר, מאחר שהוא יוצר הפליות והבחנות מיותרות בתוך קבוצות עובדי רשות הדואר שהועברו בשעתו משירות המדינה לשירות הרשות.

זילוני ציין, כי המהלך נעשה ללא היוועצות כלל עם נציגי ההסתדרות, וזאת על אף פניותיו בעבר בעניין זה. הסיכום הוא פתרון כפוי, בלתי צודק, בלתי־שוויוני וללא הסכמת הנהגים, העובדים והגימלאים. המדינה, לטענת זילוני, אינה רשאית להנחות לרשות הדואר חובת תשלום פנסיה המוטלת עליה ללא הסכמת הנוגעים.

הפתרון המוצע מטיל על רשות הדואר נטל כספי כבד, שכמותו של דבר יתגלגל על שכמם של כלל העובדים ברשות הדואר ויפגע בתנאי עבודתם. האגף לאיגוד מקצועי, יחד עם הסתדרות עובדי המדינה ונציגות העובדים, דוחים את הפתרון הנ"ל ותובעים להיות צד לכל הסכם הנוגע לעובדי רשות הדואר, אמר זילוני.

קרנות נאמנות

נכון ליום 12.1.95

אב	1157.87	1149.36	-34.75	-0.30%
אבוקה	1442.31	1434.56	-1.10	-0.08%
אביר	145.16	147.28	0.14	0.10%
אגיז	754.36	753.12	0.05	0.01%
אגס	319.03	328.95	0.13	0.04%
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
להק שחף	152.15	149.55	-	[illegible]
להק שלדג	171.54	170.26	0.05	0.03%
להק שקנאי	129.25	126.86	-0.18	-0.14%
להק תור	279.33	277.18	0.64	0.23%
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

בורסה

משתנים נכון ליום 12.01.95

שם מניה	שער נק.	שינוי נק.	ש. אחוז	ע.ב.	ת.כ.
קרדן השק 5	270	0	0.00	0.00	0.00
אגן	4125	10	0.02	1400.00	57753.85
מגן נפט 5	4700	0	0.00	0.00	0.00
מבטח שמיר	1058	0	0.00	0.00	0.00
מלל	329	0	0.00	0.00	0.00
מליבו 5	748	2	0.02	0.00	0.00
עזרא	1733	17	1.10	240.00	4164.60
משוב	265	6	2.25	550.00	1496.00
מולת	5284	-13	-0.02	-0.00	0.00
פריקלוס	1961	-10	-0.05	-0.00	-0.00
כלכליות ים	992	0	0.00	8.00	0.00
בולוס שיש	1775	0.5	0.02	2100.00	3731.00
פוסידון	575	0	0.00	0.00	0.00
קווי אשראי	1415	0	0.00	4000.00	5660.00
כלל ביטוח	1059	-3	-0.02	-150.00	-1576.50
מבני תעשיה	393	0	0.00	400.00	1572.00
בזק	523	-4	-0.07	-19800.00	-103584.00
ישרמקו יהש	63	0.2	2.25	81400.00	50820.00
אקרשטין תעש	290	3	1.10	0.00	0.00
מגן	757	4	0.05	1000.00	7570.00
הכל יהש	65	0.1	1.10	1800.00	1206.00
אבנק יהש	192	0.7	3.37	2800.00	5376.00
רב בריח	1068	0	0.00	0.00	0.00
יער	573	6	1.10	0.00	0.00
פורמולה	978	0	0.00	320.00	3129.60
אורמת	706	5	0.07	800.00	5690.00
אבנר יהש	52	-0.3	-5.55	-4000.00	-2040.00
ברנית	456	2	0.05	2500.00	9636.00
כיל	256	1	0.05	2280.00	58446.00
כיתן	1005	3	0.02	315.00	31648.50
אסם	1794	35	2.20	2480.00	44484.00
מכתשים	1526	4	0.02	1800.00	27468.00
אבים	1610	-63	-3.37	-4640.00	-74966.40
אורגוויהשק	2214	33	1.15	130.00	2892.50
נסיטל	952	-5	-0.05	-520.00	-4910.10
שקם	1685	-15	-0.07	-560.00	-9520.00
חברהלישר 1	22397	111	0.05	91.00	20373.92
חברהלישר 5	21425	107	0.05	7.00	1499.75
רומזין	1418	-40	-2.27	-1330.00	-18424.70
מישור החוף	439	-1	-0.02	-0.00	-0.00
יואל	1225	1	1.10	1200.00	1486.00
אריה	430	7	1.15	700.00	2621.00
איטונג	775	0	3.00	2080.00	15500.00
ליפשיץ 1	275	4	1.15	600.00	1674.00
בינלאומי 1	25660	613	1.15	12.00	4240.68
בינלאומי 5	32493	691	2.20	292.50	95042.03
לאומי	326	5	0.06	8550.00	27855.00
טפחות מבני	26118	65	0.02	5.00	1304.65
כלל תעשיות	1668	8	0.05	1170.00	19508.40
אמריקה 0.1	303457	0	0.00	4.00	12145.87
אמריקה 1	286508	-1490	-0.05	-12.50	-35813.50
הכשרת ישוב	993	27	2.27	295.00	2821.50
קרור 5	1753	9	0.05	400.00	7012.00
טבע	65743	972	1.15	208.00	136913.04
ים המלח	728	0	0.00	1530.00	11100.00
נייר חדרה	14432	-34	-0.02	-30.00	-4296.90
דלק	6409	21	0.02	2220.00	2136.36
דסקונט השק	14047	-96	-0.05	-2160.00	-41141.52
נפטא	662	-39	-5.55	-600.00	-4053.00
טיבון ויל	293	9	3.32	0.00	0.00
משכן	27351	271	1.10	0.00	0.00
כור	22455	-262	-1.12	-1932.00	-432475.47
פועלים	419	-3	-0.07	-6750.00	-34795.50
ספחות רג	170376	3541	2.22	27.90	47512.34
מהדרין	13395	0	0.00	0.00	0.00
פריון	9499	140	4.15	60.00	5727.60
כבלים	1513	4	0.02	0.00	0.00
אלקו	8759	108	1.12	106.00	9459.72
פועלים השק	7229	72	1.10	340.00	24578.60
נכסים ובנין	17635	0	0.00	0.00	0.00
אוסיף	7198	0	0.00	0.00	0.00
יצוא	1206	3	0.02	100.00	1218.00
כלל סחר	754	2	0.02	180.00	1353.60
אורים	3627	-6	-0.02	-42.00	-1497.20
כללישראל 1	7160	-16	-0.02	-580.00	-41616.00
אידיבי אחז	956	0	0.00	5250.00	50047.50
עלית 5	1505	7	0.05	300.00	4515.00
אלרון	9466	20	0.02	376.00	35759.90
תמש	1047	5	0.27	1330.00	13971.50
פולגת ב	362	-7	-2.22	-2.00	-0.00
מספורס	53	3	3.37	4500.00	3735.00
מגוריקיים	1423	2	0.22	1200.00	17114.40
פיבי	41213	509	1.12	115.50	47551.11
אלביט	14705	98	2.25	360.00	70952.72
אורדן	351	-5	-2.25	-0.00	0.00
ספנות בנק	1997	2	0.00	70.00	1411.90
שופרסל	4973	56	1.17	1260.00	62537.90
אידיבי פתוח	4957	12	0.22	1500.00	73969.50
פקר	9424	-26	-0.02	-45.00	-4315.50
תאת 5	397	-3	-1.12	-450.00	-1323.00
סמטר	1238	6	0.05	24.00	292.50
כללאלקטרונ	23262	173	0.27	234.00	54399.15
כרן פיתוח	556	0	0.00	0.00	0.00
דנבאר 5	1639	0	0.00	0.00	0.00
בריח אג2	103	0.5	2.25	1500.00	1552.50
שקם ברקן 4	126	0	0.00	0.00	0.00
יואל אג 2	825	0	0.00	1800.00	1593.00
כור אג2	7222	54	0.27	60.00	4344.00
כור אג1	109	0	0.00	0.00	0.00

אזהרה לקוראים

מערכת "דבר" עושה כמיטב יכולתה לרכז ולעבד תוך זמן קצר את נתוני הבורסה והביאם לידיעת הקורא.

כל שימוש בנתונים המתפרסמים טעון בדיקה האימות. כל החלטה על ידי המשתמש בנידע נעשית על אחריותו. אין המערכת אחראית במקרה של טעות בנתונים.

אין בפרסום הנתונים משום המלצה או חוות דעת למשקיע ויש לאמתם עם יועצי ההשקעות.

נמסר ע"י מבט לכלכלה ולחברה

שימרו על ארץ ישראל יפה

בולים / א. לינדנבאום

על מיסים, בולים ובולאות...

מבחינה מסויימת יש המשווים את הטלת המס על הבורסה, בימים של "בורסת שפל", להטלת המס הגבוה וביטול ההנחות של הארנונות במועדוני הבולאים בארץ, שגם הם בשפל.

זה שנים, שמועדונים, במיוחד בערים הגדולות, מנהלים ויכוח נוקב עם הרשויות על גובה הארנונות המוטלות עליהם. בערים הגדולות יש לבולאים מועדונים פרטיים והם לא נזקקים לאכסניות עירוניות, אלא להנחות במיסוי, בהתאם לתקציב המועדון.

משום מה, לא הבינו פרנסי הערים, שמועדון בולאי שמרכז עשרות אספנים בכל מיפגש, הוא נכס ליישוב, לא פחות מכל מועדון נוער או קשישים שכל הוצאותיו חלות על הרשות המקומית. במקרה שלנו מדובר בתמיכה סמלית בלבד, שכן המבנים בירושלים, תל־אביב וחיפה הם רכוש הבולאים והם אינם זקוקים לא למדריכים ולא לתחזוקה עירונית אלא, כאמור, להקלה בנטל המיסים.

ביישובים הקטנים, שאין לבולאים מועדונים משלהם, הם נעזרים במועדוני מועצות פועלים, או מיני מוסדות ציבור, ששמחים לפתוח שעריהם בפני קבוצות תחביבאים מקומיים, אין כמעט בעיות תקציב. המס המוטל על חברי המועדון מספיק, בדרך כלל, לכסות את מעט ההוצאות שיש במועדון. לא כן במועדונים בערים הגדולות, שכאמור, הארנונות שהעיריות דורשות עתה עולות על כל מס החברות שאפשר לגבות מחברי המועדון.

עיריית תל־אביב, למשל, ביטלה השנה כל הנחה שנהגה לתת למועדון התל־אביבי והארנונה הנדרשת היא כ־20,000 שקל, ולזה יש, כמובן, להוסיף הוצאות החזקה השוטפת כמו חשמל, מים מזגנים, ביטוח ומיני תיקונים.

בעיריית תל־אביב טוענים משום מה שהמועדון הוא בבחינת "עסק", כי בימינו אין עוד "החלפות", אלא "רכישות", כלומר, כדי להוסיף בול לאוסף יש לשלם בעבורו, ואם כך, טוענים בעירייה, זהו עסק.

האחראים על המועדון שוקלים עתה סגירתו, כי לא יעמדו בהוצאות הצפויות השנה ויצטרכו להכפיל את דמי החבר ולהעמידם על כ־200־250 שקל, סכום שאף בולאי לא יסכים לשלם. ופשוט יוותרו על הביקור במועדון, וממילא התופעה תביא לסגירתו.

כמי שמבקר במועדון התל־אביבי, אני יכול להעיד שמבלים בו פעמיים לשבוע (פעם אחת אספני בולים ופעם אחרת אספני מטבעות) עשרות אנשים, מהם גימלאים והרבה עולים חדשים, שלא מבקשים כל סובסידיה מן העירייה (גם לא הנחות בחנייה), אלא התייחסות פיסקלית הגיונית על פי שטח הדירה, שבמקרה משמשת למפגש תחביבאים, אבל במקורה היתה דירה בת 3 חדרים.

הארנונה הנדרשת מן המועדון התל־אביבי היא פי כמה מארנונה על דירת פאר, הגדולה ביותר בעיר. אף־על־פי שמועדון בולאים נחשב, בכל זאת, כמקום לפעילות תרבותית ומוסד ללא רווחים.

האומנם תוותר עיריית תל־אביב על אכסניה למיפגשי תרבות לכל הדעות, המצויה בכל עיר תרבותית בעולם (רק אצלנו לא?!)

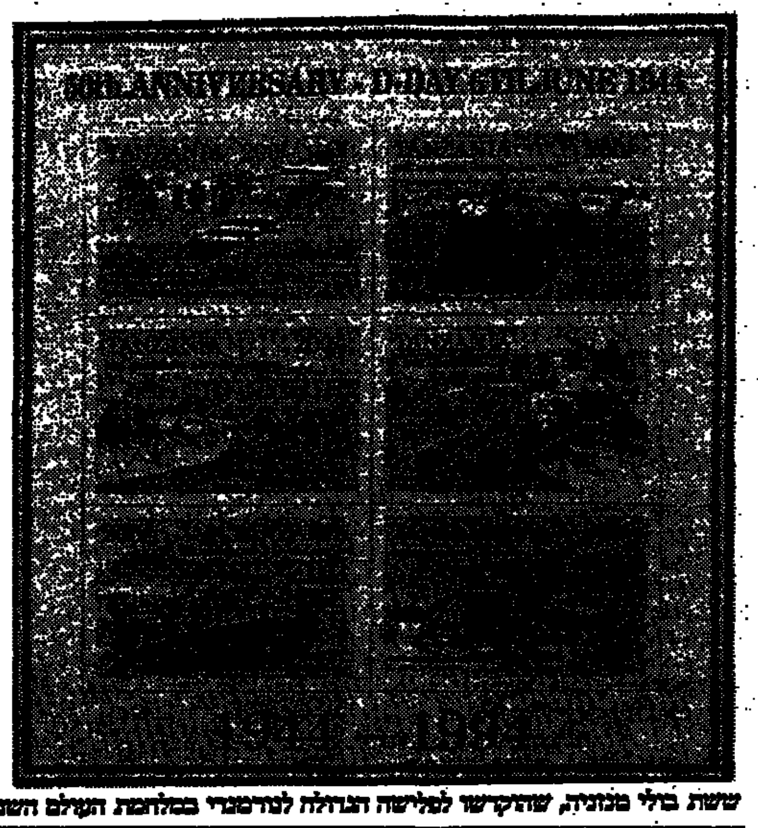

ששת בולי מונקו, שהוקדשו לפלישה הגדולה לנורמנדי במלחמת העולם השנייה.

בזין לנון והגראוצ'ו מרקס, היהודי־אמריקאי, בגליונית זכרון של אבחזיה.

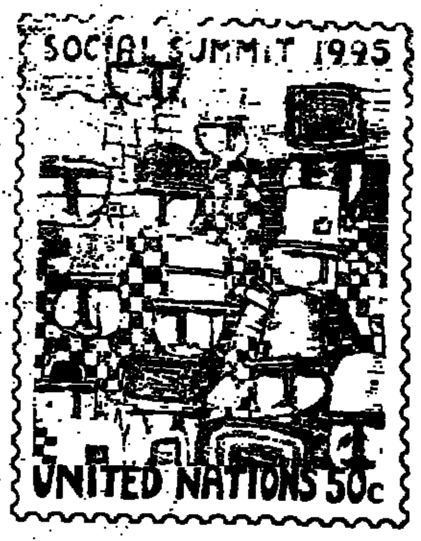

בדואר או"ם 1995 – יצירות הונדרטואסר

עתה עשה זאת בגדול פרד בלאו, מארצות הברית, בפירסום הנרחב שנתן בעיתון הנ"ל, עם שפע הוכחות, לרבות מובאות מתוך חוזה המכר הנמצא בספרייה הלאומית בירושלים.

שעושים לממציא היהודי, במדינות מסויימות.

המאמר, המופיע באנגלית, סוקר את טיסות הצפלין בשמי ארץ־ישראל ב־1929, עם שפע פרטים ועדויות אנשים, הידועים בדרך כלל לאספני טיסות, אבל ספק אם היו ידועים גם אי שם במזרח הרחוק.

שנת סטיבנסון

לא מזמן הזכרנו את הסופר הנודע רוברט לואי סטיבנסון עם הופעת ספריו בבולי האי נייווס. עתה, הופיעו בולים נוספים לכבודו של סטיבנסון והפעם באיי קוק. ארבעה בולים מתארים את "אי המטמון", "ד"ר ג'ייקל ומר הייד", "החטוף", ו"דוד בלפור" (האחרון הוא למעשה המשכו של ה"נחטף").

רוברט ל. סטיבנסון נולד באדינבורו שבסקוטלנד, אבל חי בארה"ב ובאיי האוקיאנוס השקט, שם פירסם כמה מספריו.

אני מניח, שסידרת בולי סטיבנסון הבאה תופיע בוודאי באי סמואה, בה חי הסופר מספר שנים לפני מותו ב־1894.

יודאיקה באבחזיה

ברפובליקה הגרוזית אבחזיה, אחת ממדינות חבר העמים ברוסיה, המוציאות בולים עצמאיים, הופיעה בימים אלה גיליונית זיכרון ראשונה בנושא שיצורף לאלבומי יודאיקה, אם כי ספק אם היתה כוונה כזאת מראש.

דואר אבחזיה הנפיק גיליונית זיכרון עם שני בולי דיוקן שהוקדשו דווקא לאחים מארקס היהודים, הקומיקאים־האמריקאים. לשניים היתה משום מה "פרוטקציה", שכן ספק אם באבחזיה יש מישהו הנעול דווקא על ההומור של האחים מארקס...

תשובות

שני השמות שהוזכרו בציור בולי גאנה וגמביה – רון ואבנעזר, אינם יהודים. אבנעזר מנסה (מנשה?) הוא צייר אגנאי, שצייר באחרונה מספר סדרות בולים בגאנה, וכאמור, אינו יהודי.

לגבי רון רונרו, שצייר בולי מרילין מונרו בעבור גמביה, אין לנו פרטים. על כל פנים הוא יושב בארצות הברית.

שמורת הטבע

בהאמס הצטרפה למלחמה באיכות הסביבה בהנפקה של 5 בולים וגליונית זכרון עם תמונות מקרקעית הים. חמשת הבולים הופיעו בשורה של צמודים עם גוף המשתרע על פני חמשת הבולים.

טיסות א"י בעיתון סיני

כתב העת הבולאי "Postal Service Today" המופיע בטאיוון, פירסם בגיליון אוקטובר 1994 מאמר גדול (9 עמודים), על טיסות צפלין בשמי ארץ ישראל ובו הוכחה נמרצת על מכירת המצאת הצפלין של דוד שווארץ, לגראף צפלין, שעל שמו נקראת ספינת האוויר. בהזדמנויות שונות, בכל פעם שמופיעים בולי צפלין בלי שמזכירים את שם הממציא דוד שוארץ, אנו אכן מרגישים את העוול

ברידג' / ארנונה שפאן

באולימפיאדה

אחת התחרויות המעניינות באולימפיאדה שנערכה לפני כמה שנים היתה זו בין שבדיה לצרפת, שתיהן היו, בשלב זה, מועמדות ל"מקום בצמרת", כך שהתחרות משכה קהל צופים גדול.

ברוב שלבי התחרות הובילה שבדיה בהפרש ניכר, רק לקראת הסוף צימצמה צרפת את הפער, והיד הבאה היתה אחד הגורמים לכך:

	♠AKJ7 ♥Q8 ♦K65 ♣K543	
♠1085 ♥J763 ♦Q852 ♣J2	צפ מע מז דר	♠964 ♥K9542 ♦10 ♣Q1087
	♠Q32 ♥A10 ♦AJ974 ♣A96	

מחלק: צפון
פגיעים: צפון־דרום
ההכרזה:

צפון	מזרח	דרום	מערב
1 בלי שליט	---	3 קלאב	---
3 דיאמונד	---	4 בלי שליט	---
6 דיאמונד	---	---	---

מארי בצפון, וקוחטין בדרום, הגיעו לחוזה של 6 דיאמונד לאחר הכרזה מינימליסטית (3 קלאב־טרנספר, 4 בלי שליט – שאלה למינימום־מקסימום). מכיוון שצפון (מארי) הכריז, הוביל מזרח ב־6 ספייד (הובלה בהארט היתה פותרת את הבעיות, לצופה המומצע נראה שהכרוז ייאלץ למסור לקיחה בדיאמונד, ובנוסף לכך לקיחה בהארט או בקלאב (יש אפשרות להשליך מפסיד אחד על הספייד הרביעי), אולם כמובן, אם אנו מפרסמים את היד, הרי ברור שהכרוז מצא פתרון לבעיה.

הכרוז שיחק את המלך דיאמונד, המשיך בדיאמונד קטן, המצב מתברר, ומערב זכה הלקיחה במלכה. מערב המשיך בספייד ולא משנה, הכרוז זכה עם המלכה בידו, משך את כל הדיאמונדים, שיחק את האלוף הארט, ושיחק ספייד לדומם כשהמצב כזה:

	♠J ♥Q ♦-- ♣K5	
♠-- ♥J7 ♦-- ♣J2	צפ מע מז דר	♠-- ♥K ♦-- ♣Q108
	♠-- ♥10 ♦-- ♣A96	

עתה שיחק מארי את הנסיך ספייד, תנסיך זה מילא את התפקיד המלכותי, הוא לחץ את מזרח לחיצת מוות, אם מזרח משליך הארט, תגבה המלכה שביד הכרוז, לכן השליך מזרח קלאב, אולם כך הוגבהה ידו של הכרוז, והחוזה בוצע.

שחמט / רונן הר־צבי

העולות בקצוות

משחקי הליגה הלאומית בשחמט שנפתחה ב־7.1.95 מיקמו במהירות את העולות בקצוות. במשחק בין שתי העולות החדשות ניצחה הפועל גבעתיים את אליצור נתניה בתוצאה מכסימלית של 0־5. בתוצאה זהה הסתיים גם המשחק בין האלופה ומחזיקת הגביע ראשל"צ א' על העולה החדשה ראשל"צ ב'. שאר התוצאות:

הפועל הרצליה – אס"א תל אביב 1־4 להרצליה (בלוח הראשון לב פסוויס מבצח את גד רכליס מאס"א).

אליצור פתח תקוה – ביכורי העתים ½1־½3 לאליצור (אליה סמירין מסיים בתיקו עם ליאוניד גופשטיין מביכורי העתים).

אס"א טכניון – מכבי רעננה ½2־½2
באר שבע א' – באר שבע ב' ½־½4 לבאר שבע א'.

במשחקה נגד אוקראינה, גם כן נבחרת חזקה מאוד, נערך קרב צעירים מעניין מאוד על הלוח השלישי. להלן הקרב:

לבן: רובלבסקי סרגיי (רוסיה ב')
שחור: ארניצוק אלכסנדר (אוקראינה)

1. הא4 הה5 2. פו3 פג6 3. פב5 פו6 4. ד־4 רב4 (ההמשך העיקרי הוא 4... הד־4 5. פד־4 רב4...). 5. פה5 מהה7 (מעניין גם 5... פה4 6. מה4 עם סיבוכים). 6. מהד3 פה5 7. דה5 מהה5 8. רד2 0־0 9. 0־0־0 ד6 (9... רפ 10. רד מהה4 11. מהו3! מהו6 12. רד3: מהח6 (לאחר 12... מהמה 13. המה ללבן יתרון גדול) 13. רד2 מהה5 14. מהג7 עם יתרון גדול ללבן שפילמן־בוגוליבוב 1919). 10. 41 מהה7. 11. צה1 (ללבן עמדה נוחה מאוד. המלך שלו מוגן היטב והוא פשוט הולך להתקיף את מלך השחור). 1... צה8. 12. מהז 3ג6 (לא ניתן 12... רפ 13. הד וכעת על 13... פה4 14. מהז7 מט). 13. רד3 פד7. 14 אז3 ראה5. 15. צחו1 רג7? (אחרי מסע זה עמדת השחור קשה. הכרחי היה 15... פג5). 16. וה5! (מסע מצויין, אמנם מפקיד את העזובה הה5 אך כעת מה שחשוב זוהי ההתקפה). 16... מח8 (לא יועיל 16... פו6. 17. רו5 עם הרעיון 18. הה5 ר־19. פה4; גם כן לא טוב 16... 61 17. רג4 מח8 18. מהה4 עם הרעיון צו3־וגצ...) 17. 61!

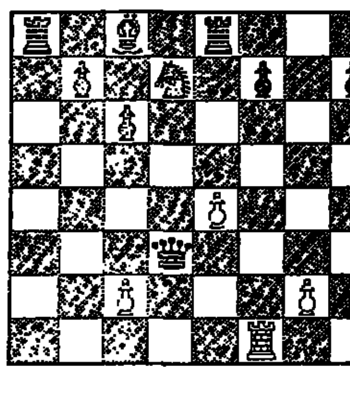

מסע מצוין. לבן בשביל להתקיף חייב לפתוח טורים ואלכסונים. לחייל אין כל משמעות. 17... זו6 (17... פו6 18. הה5! (כמובן) דהה5 (18...פח5 מפסיד ל־19. הד6! פמה 20. צמה והלבן עם כלי יותר) 19. מהח4!! מסע המפתח (19... הה4 ("חידי"). 20. פהה4 פהה4 21. צפה!! כעת עם 21... מהמה אז 22. צצ מט ואם 21... רה6 אז 22. רו5 המשחק קרוב מאוד לסופו. 18. הה5! (כמובן) הה5. 19. רה7! (מסע כשחק מרשים ויפה של הלבן למוד להתקיף). 19... ד5 (לאחר 19... מאר מט הינו בלתי נמנע 20. צו5 פו6 21. מהה4 מו8 22. צו5 ומט במסע הבא). 20. רו5 61. 21. מהה4 מו8. 22. צו3 הה4. 23. פהה4! והשחור נכנע לאחר 23... דהה4 24. צוה4 פהה 25. צו3 לא ניתן למנוע מט.

צעירים בצמרת

באולימפיאדה שנסתיימה זה עכשיו בנצחון רוסיה א' (קספרוב, קרמניק, ברייב, טיווקיאקוב) כיכבה רוב האולימפיאדה דווקא רוסיה ב' בנבחרת צעירים (ממוצע הגיל פחות מ־20).

מטבעות / אריה לינדנבאום

מדליה ממלכתית ישראלית לאמריקאים משחררי מחנות הריכוז

מדליה ראשונה מסוגה צפויה השנה לכבוד החיילים האמריקאים שהשתתפו בשחרור שרידי השואה במחנות הריכוז במלחמת העולם השנייה. המדליה תופיע בהנפקה ממלכתית של החברה הממשלתית למטבעות ולמדליות ותהיה יוצאת דופן הן בנושא והן באופן הטבעתה.

מדליית משחררי מחנות הריכוז היא רפליקה של פסל השחרור ("ליבריישן"), יצירתו של נתן רפפורט, המוצבת בניו ג'רסי, שבארה"ב, שם הוקמה ב־1985, כאות תודה לחיילים האמריקאים שהשתתפו בשחרור מחנות הריכוז באירופה הכבושה.

הפסל היהודי נתן רפפורט הנציח באנדרטות זיכרון הרבה זיכרונות מן השואה, וכאמור, אחת האנדרטות מוצבת עתה בניו־ג'רסי שבארצות הברית. הפסל מראה חייל אמריקאי מחזיק בידיו ניצול שואה.

החברה הממשלתית למדליות העתיקה את הפסל למדליה יצוקה (לראשונה במדינת ישראל) שתהווה אות תודה של מדינת ישראל והעם היהודי לכל צבא ארצות הברית, שהביא לניצחון בנות הברית על הנאצים, בנוראה שבמלחמות, בה העם היהודי היה הקורבן הגדול ביותר.

המדליה, שתיקרא מדליית החירות, תופיע במסגרת אירועי הזיכרון לציון מלאות 50 שנה לשחרור והשמדה.

לראשונה תופיע אצלנו מדליה יצוקה במקום הטבעה שהשתמשו בה בכל המדליות שהופיעו עד כה. היא תהיה גדולה מהרגיל, קוטרה של מדליית הכסף הוא 59 מ"מ ומשקלה 175 גרם:

מדליית הארד היא בקוטר 82 מ"מ ומשקלה 340 גרם: בשל טכניקת ההפקה תהיה לשתי המדליות צורה פיסולית כעין פסלים מיניאטוריים.

גם המהדורה תהיה למדי, שכן מדליות הכסף יוצאו במהדורה של 599 יחידות בלבד ומדליות ארד במהדורה של 1000 יחידות.

בימים הקרובים ייקבע העיצוב הסופי וכן המחיר של כל אחת משתי המדליות.

תשובות

רשימת המטבעות שפרסמנו במדור זה מתייחסת למטבעות זהב של בנק ישראל המונפקים ע"י החברה הממשלתית למטבעות ומדליות. ברשימה לא נכללו מדליות שהן אינן הילך חוקי ואינן מטבע העובר לסוחר. חשוב לדעת שמטבעות הזהב, על אף שנקובים בערכים של מטבעות, לא נסחרים בערכים הנקובים.

אולו מדליות השלום מזהב

כל 2,000 מדליות הזהב "הסכם השלום ישראל־ירדן" שהנפיקה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות לרגל האירוע ההיסטורי של חתימת חוזה השלום, אזלו.

מדליות הזהב 30 מ"מ, שמחיר כל אחת מהן היה 1,079 ש"ח, נחטפו ואזלו תוך שבועיים מגמר הטבעתן.

מדליית השלום עם ירדן מציגה את דגלי שתי המדינות וענף עלי זית עם כיתוב תלת־לשוני "הסכם שלום ישראל־ירדן".

בצידה השני של המדליה סמל מסוגנן מעוצב מתוך סמלי שתי המדינות – מגן דוד, חצי הסהר ויוני שלום.

3 מדליות ט"ו בשבט

עץ שקד במלוא פריחתו מופיע על־גבי המדליה המיוחדת לט"ו בשבט שהטביעה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות. זו המדליה השמינית בסידרת י"ב מועדי ישראל, המונפקת בחסות ועדה ציבורית בראשות הרב הראשי לישראל, הרב ישראל לאו. היא מופיעה בשלוש מתכות:

זהב – 375 ש"ח
כסף – 130 ש"ח
ארד – 59 ש"ח

חירום

ב"ה

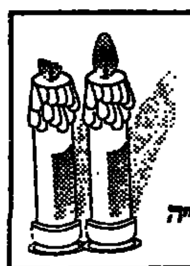

זמני הדלקת נרות
י"ב בשבט תשנ"ה
פרשת בשלח

כניסה	יציאה
ירושלים – 4.19	ירושלים – 5.34
תל־אביב – 4.37	תל־אביב – 5.36
חיפה – 4.26	חיפה – 5.33

טיפול נמרץ לב

- לב 1 – קריאה 24 שעות – 03־5618791
- קה"ל – 03־5625555
- נבל"י – 4224־022־177, 03־5757788

ניידת טיפול נמרץ

- אשדוד 08־551333
- בית־שאן 06־587223
- בת־ים 03־5511111
- הרצליה 09־541333
- חדרה 06־322333
- חיפה 04־512233/4
- טבריה 06־790111
- ירושלים 02־523133
- כפר־סבא 09־33222
- כרמיאל 04־988555
- מגדל העמק 06־540062
- מעלות 04־979333
- נהריה 04־823333
- נצרת 06־573335
- נתניה 09־623333
- עכו 04־912333
- עפולה 06־593334
- פתח־תקוה 03־9311111
- קריית־אונו 03־344442
- קריית־ביאליק 04־761062
- קריית־שמונה 06־944333
- ר"ג, ב"ב, גבעתיים 5793333
- רחובות 08־451333
- סודות 051־697074
- תל־אביב 03־5460111

מרפאות שיניים

תל־אביב
- דיזנגוף סנטר שער 3 או 5 טל' 294869, 03־285822

- טיפולי חירום בבי"ח אסותא – טל' 5201515־03, 5201432/1. 24 ש'. גם בשבת וחג.
- טיפולי חירום, בי"ח איכילוב, תל־אביב. עד חצות (כולל שישי־שבת). 03־5436696.
- תורנות 24 שעות – ה' באייר 20 (כיכר המדינה) טל' 254397, 03־452173: יהודה המכבי, איתורית 03־5449911, מנוי 4318.
יפו: יפת 99, 09.00־13.00, 16.00־02.00, טל' 864256.
גבעתיים: וייצמן 12, טל' 324547 איתורית 5193193 מנוי 3743.
ירושלים: צפת 23, טל' 251794, 02־253767.
בי"ח משגב לדך – טל' 02־633708, 08.00־16.00, ד' 08.00־19.00.
בת־ים: מרפאת שיניים לטיפולי חירום – קניון בת־ים רח' יוספטל טל' 5531505 – 24 שעות ב' מבה.

נפגעי אלימות

- סיוע לקורבנות אונס: ת"א (24 שעות) 234819־03. י־ם 02־514455. חיפה 04־382611. אילת 059־31977.
- ויצ"ו – לנשים מוכות – טל' 5461133: טל' 02־514111 – 24 שעות – 08־550506 – 07־376310.
- מסל"ן – קו פתוח לנשים – נפגעות אלימות מינית – מרכז סיוע לנשים בנגב. 08.30־12.00, 16.00־19.00, טל' 057־74907.
- אור אדום – למען נפגעי אלימות שוטרים והתעמרות, בתוך האגודה לזכויות האזרח בישראל. טל' 03־663162/3.
- נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, א'־ה', 9־16, 03־231675, 03־235922.
- מכונים אנונימיים טכ.א־ו, מידע תמיכה וסיוע 24 ש'. 03־5131046.
- זכויות הגבר במשפחה. 24 ש'. 04־322003, 04־256417, 03־378572.
- האגודה להגנת הילד: 03־6961070, 03־6956763.
- האגודה לנפגעי תקיפה מינית. טל' – קו חירום 6850041, קו גברים 6850036.

תחבורה

- קווי אוטובוס "דן" טל': 5614444.
- "אגד" – טל': 03־5375555.
- זמני נחיתת מטוסים. תקליט: 03־9731111.
- מודיעין נמל התעופה: 03־9712484.
- רכבת זמני נסיעה ותעריפים באמצעות "שלמור" טלפונים: 04־303133, 03־5652200.

עזרה רפואית ונפשית

- ער"ן, עזרה ראשונה נפשית. ת"א 03־5461111, לילדים ולנוער 03־6961113, י־ם 02־610303. קו

בזוסית 02־661122. חיפה 04־672222/3. קו בזוסית 04־672223. כרמיאל 04־9888770. קו בזוסית 04־9387826. נתניה 09־625110. קו בזוסית 09־828755. ב"ש 07־281128. קו בזוסית 07־275871. גליל 04־9988410. כ"ס 09־974555. חדרה 06־346789. קו בזוסית 06־343269.

- המרכז להתנדבות בישראל, 03־5614144 לזקוקים למתנדבים ולמבקשים להתנדב.
- מגג, יעוץ למשפחות נפגעות סמים. א'־ה' 09.00־14.00. 03־829970.
- אנוש – יעוץ למשפחות נפגעי נפש, 5400474־03, 03־5400672.
- יד ביד, אוזן קשבת לילדים לנוער ולהורים 24 ש'. 03־226027, 04־229488, 04־922222, 02־243358, אילת 09־76366. לח"יל 222732, כ־ 17 עד 24.
- "אוזן קשבת" לנוער ולהורים. ברכז עזרתי ר"ג. 6728697, 6734752, ג' 8.00־13.00, ד' ה' 16.30־19.00.
- "אליסם" – רח' פקיעין 7, ימים א'־ה'. 16.00־20.00. טל'. 5463587, 54620276, 02־663902, 02־663828.
- הוועד למלחמה באיידס. מידע וסיוע לחולים 03־614576, 03־565380. ת.ד. 33602 ת"א.
- אלי, אלימות כלפי ילדים. 03־450879, 03־261070. ב־08.00 עד 22.00.
- "הקו הלבן". אוזן קשבת להומוסקסואלים ולסביות. 03־292797. ימי א', ג', ה' ב־19.30 עד 23.30.
- קופת חולים – מוקד מידע רפואי. א'־ה': 08.00־20.00, ו': 08.00־15.00. טל' 03־433300.
- בר"א – שירות רופאים לביקורי בית, ובהנהגת בר"א, שעות: 19.00 עד 07.00. טלפון הרדום 101.
- הדר בית פיזי תורה, טר"ם. קהילת סלונים 9 וליד כיתון ת"א, 499978.
- אלכוהוליסטים אנונימיים. הפניה לפגישות: 03־319281, 03־202951, 03־319845.
- אלכוהוליום (24 שעות) 03־721161.
- אלכוהוליסטים אנונימיים ירושלים. 02־630524, 02־830092.
- "קשב לקשיש", א.ב.ל. 03־299089. א'־ה' 09.00־14.00.
- אוזן קשבת לגיל המבוגר רמת הכהן ימים א'–ה' 16.00–20.00, טל' 5493244.
- נשים במצוקה. קו אדום 09־505720.
- ארגון הורים ארצי, אוזן קשבת לילדים ונוער. 24 שעות ביממה 03־621515.
- "יד שרה" – סיקום השלה. י־ם 02־244242; ת"א 03־812304. חיפה 04־381704.
- "תהל"ה" – תמיכה בהורים של לסביות והומוסקסואלים: טל'. 09־587779.
- תמיכה נפשית לחולי סרטן. 02־435516.
- שירותי חירום פסיכיאטריים כולל ביקורי בית. טל' 09־344615, 03־6750750, ביפר 35686.

בעריכת: ניסן פרידמן

מה עם החצי השני?

לאחר מחצית ראשונה סבירה נקלעו כדורסלני מכבי ת"א לחולשה מדהימה שעלתה להם בתבוסה צורבת מול פאוק סאלוניקי. לשם שינוי, הקהל היווני לא הפריע, כך שאין תירוצים

חולשה מדהימה של כדורסלני מכבי ת"א במחצית השניה, עלתה להם אמש בתבוסה בהפרש של 17 נקודות במשחק החוץ שלהם מול פאוק סאלוניקי – 79:62 (42:40).

קשה להבין מה קרה לחניכיו של מולי קצורין באותה מחצית שניה אומללה. הם פשוט שיחקו מתחת לכל ביקורת. הגנתם היתה חדירה, הנעת הכדור היתה איטית, השחקנים הירבו לאבד כדורים ולהחטיא כטירונים. הגדיל לעשות דורון ג'מצ'י שבשלוש דקות הפתיחה של המשחק קלע תשע נקודות ואת המחצית הראשונה הוא סיים עם 13 נקודות והוסיף סל בודד כאשר נותרו 30 שניות לסיום. אומנם דורון עומד בראש קלעי מכבי, אבל הוא אחד מהסיבות המרכזיות לתבוסה של אמש.

במצב של 50:52 לזכות פאוק, החטיא דורון ג'מצ'י שלוש זריקות מעבר לקשת, קולמן הוסיף עוד החטאה וקורפאס בשלשה ופרלביץ' בסדרת קליעות לא התקשו לעלות את פאוק ליתרון של תשע נקודות – 54:63, בדקה ה־31. דורון החטיא פעם נוספת מעבר לקשת ומייד לאחר־כן הוא נחסם מתחת לסל ופאוק, תוך ניצול דקות טובות של סטויאקוביץ' עלתה ליתרון של 12 נקודות – 58:70, בדקה ה־35.

מכאן ועד לסיום קלעו שחקני מכבי ארבע נקודות בלבד, לעומת תשע של היוונים וירדו מוספלים מהמגרש.

יש לציין שהיה זה נצחונה השלישי של פאוק במסגרת בית הגמר ונצחון שני על מכבי ת"א, מה עוד שפאוק שיחקה רק עם שחקן זר אחד וגם יש לציין את הקהל היווני, שלא מילא בהמוניו את היציעים ובאופן יחסי היה שקט והוגן.

מכבי ת"א קלעה במחצית השניה רק שמונה סלי שדה ו־20 נקודות ועם מאזן כל־כך עלוב קשה לנצח בחוץ.

כעת מצפה למולי קצורין מלאכה קשה כדי להבין מה קרה לחניכיו במחצית השניה, לאחר שבמחצית הראשונה הם עוד הצליחו להוות יריב שקול ואף להוביל מידי פעם, בזכות יכולת קליעה טובה בהתקפה (75 אחוזים בזריקות לשתי נקודות) בעיקר של ג'מצ'י בפתיחה וקולמן ודניאל, שהיה הטוב במכבי, בהמשך.

4,000 צופים בלבד חזו במשחק שנערך באולם היידיים בסאלוניקי.

נקודות לפאוק: סאביץ' 21, סטויאקוביץ' 17, גלקטרוס ופרלביץ' 14 כ"א, קורפאס 8, גיאנוליס 5.

נקודות למכבי: ג'מצ'י 16, קולמן 14, צ'ורצ'יץ' 11, דניאל 9, גודס 6, הנפלד 4, סרי פייר 2.

צסק"א מוסקבה הובסה בליסבון

חרף התבוסה המרגיזה בסאלוניקי, שמרה מכבי ת"א על מקומה הרביעי בבית, בעקבות ההפתעה הגדולה של אמש, כאשר בנפיקה ליסבון זכתה בנצחונה הראשון, דווקא על חשבונה של צסק"א מוסקבה ועוד בהפרש מדהים של 22 נקודות – 80:102.

בראש טבלת הבית צועדת ריאל מאדריד, לפני פוארה, פנתינאייקוס ומכבי ת"א. צסק"א מדורגת רביעית, לפני פאוק סאלוניקי ובנפיקה.

בשבוע הבא תארח מכבי ת"א את פנטינאייקוס אתונה במשחק שעשוי לקבוע רבות את גורל שתי הקבוצות במיקום הסופי בבית.

הפתעה גדולה נרשמה בבית השני, כאשר אפס פילזן הביסה את אולימפיאקוס פיראוס בביתה בתוצאה 56:78.

בצל עונש הרדיוס

הפועל ת"א מתארחת בעמק

מאת משה כהן

הפועל עמק יזרעאל תארח מחר (בשעה 8 בערב) את הפועל ת"א במשחק דחוי מהמחזור העשירי.

כדורסלני הפועל ת"א שבו רק אמש לארץ, לאחר שהם נתקעו בסופת שלגי בקופנהגן, לשם הם הגיעו מריגה.

בהפועל ת"א ינסו להתאושש כבר מחר, למרות שלקבוצה מצפה משחק חוץ קשה מול קבוצה הנאבקת על חייה.

היום מתכוונת הפועל ת"א לקיים שני אימונים מסכמים לקראת משחקה מחר.

ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל הפעילה אמש את עונש הרדיוס שעמד נגד הפועל ת"א והיא תאלץ לקיים את משחקה מול מכבי ראשון לציון ברדיוס של 30 ק"מ עם קהל.

העונש הוטל על הפועל ת"א בעקבות דו"ח חריף ביותר של השופטים, וידובניק ובכר והמשקיף, איתן רוב, שציינו אירועים חריגים מצד אוהדי הקבוצה כלפי הספסל של בני הרצליה, במהלך משחק הליגה בין שתי הקבוצות.

שופטים ישראלים ישפטו בקפריסין

שלושה שופטי כדורגל עם שני קוונים מישראל ביחד עם עוד חמישה שופטי כדורגל מרומניה וקווניהם הוזמנו על־ידי ההתאחדות הכדורגל של קפריסין לנהל ביום ראשון את משחקי הליגה הראשונה באי.

ההזמנה שוגרה לבוקארשט בעקבות שביתת 200 שופטי הכדורגל בקפריסין, כתגובה על שארבעה מחבריהם נפצעו בראשית השבוע, על־ידי אוהדי כדורגל קנאים.

ג'ינולה בנבחרת

חלוץ קבוצת פאריז סן ז'רמן, דייויד ג'ינולה, הוחזר אתמול לסגל נבחרת צרפת, לאחר היעדרות בגלל פציעה ונסיגה ברמה, לקראת משחק רעים ביום רביעי הבא נגד הולנד.

המאמן הצרפתי, איימה ז'וקה, זימן 17 שחקנים לסגל וכלל שני שחקנים, להם זו הזמנה בכורה: שוער: אוקסר ליונל שארבונייה ובלם מונאקו ליליאן טוראם.

נבחרת צרפת היא היריבה הבאה של ישראל בקדם אליפות אירופה בחודש מארס הקרוב.

לידס יונייטד מקוה להשלים את החתמתו של חלוץ נבחרת גאנה, אנטוני יבואה, בעקבות בעיות בהשגת רישיון העבודה עבורו שהתעוררו אתמול. ללידס תיכננה לשתפו בשבת נגד סאותהמפטון.

בת־ים נפרדה בכבוד מהזירה האירופית

בדורעף

מאת ניל ויטל

הפועל בת־ים הודחה אמש מהמשך משחקי גביע אירופה למחזיקות גביע בכדורעף, לאחר שגם במשחק הגומלין במסגרת שלב שמינית הגמר, הפסידה למחזיקת הגביע הצרפתי, פאריס סן ז'רמן. בעוד שבמשחק הראשון הובסה בת־ים ללא תנאי בשיעור 3:0, בגומלין הצליחו הבת־ימים להוות יריב שקול לצרפתים, שבסופו של דבר ניצחו 2:3 (12:15, 15:9, 15:13, 14:16, 16:18).

המפגש הכפול הוכרע כבר במערכה הראשונה של המשחק אמש, שכן בת־ים היתה זקוקה לנצחון חלק. בשורות הצרפתים בלט הור הרוסי, דימיטרי סטוסקוב ובבת־ים בלטו אלון גרינברג וצחי אלבס.

ספטו פנקוב וגרצ'קוב מבולגריה במשחק שנמשך 130 דקות לעיני 150 צופים בלבד בבת־ים.

מה קרה לדורון ג'מצ'י במחצית השניה?

יפו ואשדוד במשחקי חוץ

משחקי המחזור ה־15 יחתמו את הסיבוב הראשון. מכבי יפו תוכתר לאלופת החורף והפועל אשדוד קרובה לתואר הסגנות

ליגה ארצית — מחזור 15

היום ומחר יסתיים הסיבוב הראשון בליגה הארצית בכדורגל. מכבי יפו תוכתר לאלופת החורף ואילו הפועל אשדוד תישאר, קרוב לוודאי, במקום השני, גם ממנו עולים לליגה הלאומית.

● הפועל בת־ים – מכבי יפו. איצטדיון בת־ים, שבת, 15.00. שופט: חיים ליפקוביץ.

הפועל בת־ים, העשירית בדירוג, תנסה להפתיע את מוליכת הטבלה. דווקא אחרי הניצחון הגדול על הפועל כפר־סבא, עלולה מכבי יפו להיתפס למעט שאננות.

בכל מקרה, יזכו היפואים בתואר אלופי החורף, אך הם ישאפו לסיים את הסיבוב המצויין בצורה טובה.

ליפו 33 נקודות והפרש שערים נהדר – 8:23, המוכיח על יציבות ויכולת טובה של כל מערכי הקבוצה.

● הפועל טייבה – מכבי יבנה. יבנה, שישי, 14.30. שופט: משה אהרון.

שתי הקבוצות שואפות להבטיח לעצמן מקום טוב באמצע הטבלה. טייבה, אחרי עונה מוצלחת אשתקד, נראית השנה הרבה פחות טוב ומצויה עדיין באיזור הסכנה. הקבוצה מסוגלת לנצל את יתרון הבית ולנצח את הקבוצה הלא יציבה של מכבי יבנה.

● הפועל ירושלים – הכח ר"ג. טדי, שבת, 14.30. שופט: שבתאי נחמיאס.

הפועל ירושלים המתאוששת כבר מדורגת במקום השישי בטבלה ואולי החלה לפתח ציפיות הרשות. הכח ר"ג יצאה בהצהרת כוונות צעקנית בתחילת העונה, אך עדיין לא מימשה את הציפיות, אם כי במחזור הקודם זינקה למקום השלישי.

ניצחון גבוה מול הפסד גבוה של אשדוד, עשוי להקפיץ את הכח למקום השני בסיום הסיבוב השני, אך קשה להאמין שהירושלמים בביתם יאפשרו זאת.

● הפועל אשקלון – מכבי קרית־גת. אשקלון, שבת, 14.30. שופט: אייל צור.

הדרבי הדרומי בסימן אמצע הטבלה. אף אחת משתי הקבוצות אינה רוצה להפסיד. תיקו יכול להתאים לשתיהן, למרות שהאשקלונים זקוקים יותר לנקודות.

קרית־גת, שפתחה את העונה בתנופה, נרגעה וחזרה למקומה הטבעי באמצע. אשקלון קרובה יותר לתחתית, ותנסה לנצל את ביתיותה.

● הפועל לוד – שמשון ת"א. לוד, שבת, 14.30. שופט: ויקטור בוסקילה.

משחק תחתית מובהק, בין שתי קבוצות לאומיות לשעבר, שהביעו תקוות גדולות בתחילת העונה, וצנחו צניחה חופשית לאיזור המסוכן.

לוד ושמשון הציגו כדורגל חלש ברוב משחקי הסיבוב הראשון. שתיהן צמאות לנקודות, והשאלה אם הן מסוגלות להשיג אותן.

● הפועל רמת־גן – הפועל אשדוד. המכתש, שבת, 14.30. שופט: שמואל שטייף.

משחק קצות מעניין. האשדודיים בתנופה גדולה. העיר באווירת כדורגל, בתקוה לראות דרבי לאומי בעונה הבאה. האוהדים מלווים את שחקניהם למשחקי חוץ, ועשויים להעניק להם אווירה ביתית חמה גם בר"ג.

לאור יכולתה הגילה והבלתי משכנעת של הפועל ר"ג, מסוגלת הפועל אשדוד לחזור הביתה עם קופה מלאה.

● הפועל קרית־שמונה – הפועל חדרה. קרית־שמונה, שבת, 14.30. שופט: דוד דמרקוז.

הקבוצה הביתית חייבת לצבור נקודות, כיוון שמצבה הולך ורע בתחתית הטבלה. קרית שמונה החלה את הליגה בניצחון חוץ גדול, 0:1 על שמשון בת"א, אך לאחר מכן הפכה שמשון לקבוצה היחידה שמתחת לקרית שמונה בטבלה.

לקריה חלוץ בין־לאומי מסוכן, לירון בסיס, אך אין בסיס לקבוצה טובה. חדרה אינה יציבה ולכן כל תוצאה אפשרית במפגש הזה.

● הפועל כפר־סבא – נס־ציונה. כפר־סבא, שבת, 14.30. שופט: דוד ברק.

היורדת מהלאומית עדיין מתקשה בליגה הארצית. במחזור הקודם נוצחה ביפו וירדה למקום הרביעי. נס ציונה מפתיעה לטובה העונה ומדורגת רק מקום אחד מתחת לכפר־סבאים.

מחר עשוי להתפתח משחק מעניין, עם יתרון מסויים לקבוצה הביתית.

הליגה הארצית — עונת 1994/95

קבוצה	מש.	נצ.	תיקו	הפס.	שערים	הפרש	נק.
1. מכבי יפו	14	10	3	1	8—23	15	33
2. הפועל אשדוד	14	7	4	3	15—28	13	25
3. הכח רמת־גן	14	6	4	3	17—21	4	22
4. הפועל כפר־סבא	14	5	6	3	17—26	9	21
5. ס.ב. נס־ציונה	14	6	3	5	19—22	3	21
6. הפועל ירושלים	14	5	5	4	23—25	2	20
7. מכבי יבנה	14	5	5	4	16—18	2	20
8. הפועל חדרה	14	5	4	5	17—22	5	19
9. מכבי קרית גת	14	5	4	5	20—23	3	19
10. הפועל בת־ים	14	4	5	5	20—20	0	17
11. הפועל אשקלון	14	4	4	6	26—19	-7	16
12. הפועל טייבה	14	3	6	5	16—11	-5	15
13. הפועל רמת־גן	14	3	5	6	23—15	-8	14
14. הפועל לוד	14	3	5	6	27—13	-14	14
15. הפועל ק. שמונה	14	3	4	7	25—12	-13	13
16. שמשון תל־אביב	14	2	5	7	19—10	-9	11

היום בגמר הגביע הבין־יבשתי בריאד:

ארגנטינה נגד דנמרק

ארבעה כדורגלנים מהשורה הראשונה יובילו שתי נבחרות מצויינות משני עברי האוקיאנוס למשחק גמר הגביע הבין יבשתי היום אחה"צ בריאד, ערב הסעודית, בין ארגנטינה לדנמרק.

אצל הדנים מדובר באחים בראיין ומיכאל לאודרופ, שמחלקים ביניהם בצוותא יותר מ־100 הופעות בין לאומיות. ומנגד נבחרת ארגנטינית מחודשת המתבססת על כשרונם של הצמד גבריאל באטיסטוטה וחוזה צ'אמוט, המשחקים בליגה האיטלקית.

בעיקרו מדובר במפגש בין שתי נבחרות ששחקניהם אלמונים יחסית הדי אם נציין כי לאחים לאודרופ יש יותר הופעות בין לאומיות מאשר לכל חבריהם יחדיו.

גם חניכיו של דניאל פאסארלה, המאמן הארגנטיני, אינם מוכרים כל כך מחוץ לגבולות ארצם, אך אסור לזלזל בהם.

במשחק על המקום השלישי ייפגשו אלופת אפריקה נבחרת ניגריה ואלופת מרכז אמריקה נבחרת מקסיקו.

אמברוסו ללה קורוניה

קבוצת הכדורגל לה קורוניה הספרדית עומדת להחתים ולצרף לשורותיה את הברזילאי בן ה־28 מרסיו אמברוסו דוס סאנטוס המכונה בקיצור אמברוסו.

הספרדים ישלמו תמורת הכדורגלן שכבר לבש פעמיים את מדי נבחרת ברזיל, סכום של 4.8 מיליון דולאר.

אמברוסו הוגדר ע"י מאמן נבחרת ברזיל מריו זאגאלו כאחד הכדורגלנים הטובים בארצו.

הגרלה נוחה לאגאסי החדש

אליפות אוסטרליה הפתוחה

ההגרלה האירה פנים לאנדרה אגאסי בהופעת הבכורה שלו באליפות הפתוחה של אוסטרליה, שתחל ביום שני על מגרשי "פלינדרס פארק" במלבורן. אגאסי, ששינה צורה וגזז את מחלפות ראשו, ישחק בשני הסיבובים הראשונים נגד יריבים שעלו מהמוקדמות.

לפיכך לא יצטרך אגאסי לשחק נגד יריבים שדירוגם גבוה מ־136 בעולם לפחות עד הסיבוב השלישי.

פיט סאמפראס, המדורג ראשון בעולם, יפתח את קרב ההגנה על תוארו, נגד האיטלקי ג'יאנלוקה פוצי, המדורג 22 בעולם, ובן ארצו ג'ים קורייר, שפתח את השנה ברגל ימין וזכה במודרניר ראשון אחרי 17 חודשי אכזבה, יתקל בסיבוב הראשון בצ'כי דייויד ריקי.

במשחקים נוספים בהם יהיו מעורבים מדורגים יפגוש מיכאל שטיך (7) את ג'ף טארנגו, גוראן איבניסביץ' (4) את הגרמני קרל אובה. סכוב ומייקל צ'אנג (5) את פול קילדרי האוסטרלי.

שטפן אדברג (6) יפגוש מול מרק פיליפוסיס האוסטרלי ובמוצא יוגני חיין פריירה (11) ישחק מול הגרמני קרסטן בראש.

לבוריס בקר המדורג שלישי מצפה יריב ממשפחת בקנה, אלא שהפעם מדובר באח הצעיר, פטריק, שלא יקשה את החיים על הגרמני שהוא אחד המועמדים לזכיה. טוד מרטין (8) יפגוש בגרמני אחרי אלייבר גרחם.

הגרלת הנשים תהיה היום אך כבר עתה ברור ששטפי גראף וה"ציפר ספורטאי" לא ישתתפו במשחקים בגלל פציעות.

מיטב הברכות והאיחולים
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
המשך עבודה פוריה ומשגשגת
י.א. מאור
יבואני סאודר בישראל

ביסקול RISCOL
ברכות לבביות
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
שאו ברכה שגשוג והצלחה

לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
סל ברכות
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
עלו והצליחו!
נועם אורים בע"מ
03-5376111

סלבו
יבוא ושיווק כלי בית
מלוא הטנא ברכות
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
שאו ברכה והרבה הצלחה

מ.פרופ ובנו בע"מ
רח' רבנו חננאל 22, תל־אביב
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
המשך שגשוג והרבה הצלחה

טחנות קמח ב"ש
07-230343
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
ברכות חמות
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
שאו ברכת שגשוג והצלחה

ב.ד.א.
בשר דרום אמריקאי
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
המשך עבודה פוריה ומשגשגת

ברכות חמות
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר
שאו ברכת שגשוג והצלחה
"נשר" רביבוביץ מברשות ואביזרי בית בע"מ

ששון יוסף סוכן שיווק והפצה
למוצרי משחות נעלים "קיווי" ומטליות "וילדה"
ברכות ואיחולים
לסופר סל מחסני מזון
ולמנכ"ל מר יעקב גינצבורג
לרגל פתיחת "יוניברס קלאב" בנשר

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל
"בת־דור" למען קרן לב"י
השבוע נערכה הופעת להקת "בת־דור" למען קרן לב"י.
המופע נתרם ע"י גב' בת־שבע דה רוטשילד וגב' ג'נט אורדמן.
ההופעה התקיימה בפני ידידי קרן לב"י, פעיליה, מוקיריה ותורמיה הרבים כאות הערכה לפעילותם הברוכה.
המופע כלל שלש יצירות: פנימה והחוצה, קרטונס ושלאגה, וזכה לתשבחות רבות.
קרן לב"י מודה מקרב הלב לגב' בת־שבע דה רוטשילד, מייסדת ומנהלת להקת "בת־דור". לגב' ג'נט אורדמן, מנהלת אמנותית של להקת "בת־דור". לגב' סימה אלמוג מנהלת שיווק ואדמיניסטרציה של להקת "בת־דור". לרקדני להקת "בת־דור" ולגילי ופנינה מפרחי R – פקס 45 ת"א – תודות על סידורי הפרחים המקסימים.

בתמונה (משמאל לימין): אלוף (מיל) דני מט – יו"ר קרן לב"י, אל"מ מאיר בלייר – מפקד קרן לב"י ורח"ט (תא"ל מיל) אביגדור קהלני – יו"ר אגודת ידידי קרן לב"י. צילום: בן פרג' – במחנה
היום יותר מתמיד – תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' (אר"א) 7, הקריה, תל־אביב 64734

חבורת הצמרת במרתון טבריה 1995, שרצה בדבוקה אחת כמעט עד הק"מ ה־35, ואז פרץ קדימה אחמד חוסיין אל הניצחון. אסף בימרו שלנו נשאר חמישי, אך ההיצמדות העיקשת לדבוקה הזאת הובילה אותו אל השיא האישי המפתיע שלו (צילום: א. קנפו)

אם האיגוד יעזור לי אני אגיע לאטלנטה

דברי האלוף החדש של ישראל בריצת מרתון, אסף בימרו, עולה מאתיופיה, ומדריך במוסד ברמלה ● במרתון השלישי בחייו, ללא אימונים סדירים ומקצועיים קבע את הזמן הטוב ביותר של ישראלי על אדמת ישראל – 2.17:12 שעות, ומקווה כי בשנת התקציב 1995 יוכל להקדיש את כל זמנו לאימונים כדי להגיע לאליפות העולם באוגוסט ואל השיא – המשחקים האולימפיים באטלנטה 1996

בעקבות מרתון טבריה

מאת ניסן פרידמן

מאז מרתון טבריה ה־13 שולטים בו הרצים האתיופים בכיפה. שש זכיות רצופות לרצי אתיופיה, מהם 3 ניצחונות לאחמד חוסיין, שני ניצחונות ללמי צ'נגרא וניצחון אחד לדטה באגסה, שפתח בשנת 1990 את השרשרת של בני ארצו.

לשליטה האתיופית בוטן השבוע היבט חדש – העולה מאתיופיה, אסף בימרו, זכה באליפות ישראל וסוף־סוף מימש את הפוטנציאל הגדול הגלום בעלייה האתיופית.

לעולים החדשים מאתיופיה שורה של רצי צמרת למרחקים הבינוניים והארוכים ואפילו שחקן כדורגל בנבחרת הנערים של ישראל.

לעולים מאתיופיה יש אותן תכונות גופניות, שניחנו בהם שחומי העור. מרכז הכובד של הגוף והמשקל היחסי שונים מאלה של הלבנים. נתונים טבעיים אלה גורמים לגמישות, לכושר, לסיבולת וליכולת של שחומי העור להצטיין בכמה תחומי ספורט.

הנתונים הללו הם מגרעת בכל הקשור לשחייה. דווקא במים יש ללבנים יתרון גופני על פני שחומי העור, ולכן לא תמצאו שחיינים שחומי עור רבים בכלל ובאיזור הצמרת בפרט.

אסף בימרו, מדריך במוסד ברמלה, בן 27, רץ בסך הכל שלוש פעמים את מירוץ המרתון. בכל פעם התקדם בצעדי ענק, והמומחים מנבאים לו עתיד גדול אם יתאמן בצורה סדירה ומקצועית.

"איגוד האתלטיקה לא עוזר לי", טען בימרו אחרי המרתון בטבריה. "זה לא נקרא עזרה. אני צריך לעבוד קשה בשביל הפרנסה ולעזור למשפחה (נשוי פלוס שניים) ולא נשאר לי מספיק זמן לאימונים".

ואם במצב עניינים כזה הצליח בימרו להיות הישראלי המהיר ביותר בכל הזמנים על אדמת ישראל – 2.17:12 שעות (רק דב קרמר עשה תוצאה טובה יותר במרתון, אך היה זה בהלסינקי הקרה והנוחה – 2.1:45 שעות בשנה שעברה.

עד כה החזיק בשיא הישראלי במרתון טבריה ועל אדמת ישראל בכלל, הרץ הוותיק יאיר קרני – 2.17:34 שעות מהמרתון של 1981.

"הגיע הזמן...", מלמל בסיום המרוץ השבוע, יאיר קרני. הוא עצמו לא סיים את המרוץ. בקילומטר ה־27 סבל מתיחה בשריר התאומים ברגלו ונאלץ להפסיק. הוא הצטרף למכונית שלנו, שעברה בדיוק ברגע הפציעה לידו.

דקות אחדות קודם לכן, עודדנו אותו מבעד לחלון המכונית ולפי החישובים שלנו הוא ניהל ריצה מצויינת, בעלת סיכוי לזמן טוב. הריאות והלב היו בסדר, אבל שריר אחד מרדן בגד בו.

מהמכונית עקב אחר ריצתו של אסף בימרו. מצד אחד, שמח לראות את הריצה הפנטסטית של בימרו, אך בלבו פנימה חש צער על כי שיאו עומד בסכנה.

35 ק"מ נשאר בימרו צמוד לדבוקת הצמרת, שכללה שלושה אתיופים ודוסי אחר. אז פרץ אחמד חוסיין קדימה אל הפיניש הקטלני הידוע שלו. שלושת האחרים עשו מאמצים לשמור על מרחק סביר ממנו, ואילו בימרו עשה רושם שנשבר.

אולם הוא החזיק מעמד עד הסיום בקצב האישי הסביר שלו וסיים את המרתון חמישי בדירוג הכללי וראשון בין הישראלים. הוא קיזז כ־5 דקות משיאו האישי הקודם, שנקבע רק לפני חודשיים במרתון ניו־יורק. איזה השיא, איזה הספק.

עתה, יש לנו שני מרתוניסטים ברמה סבירה. קרמר ובימרו. השיאן הישראלי, דב קרמר, לא נטל חלק במרתון הזה עקב פציעה ועודד את בימרו מהצד. קרמר ייצג את ישראל באליפות העולם שתערך בגטבורג [illegible] 1995, ולבימרו יש עתה [illegible] אליו. [illegible] אריה שקס, אמר בתום המרוץ, כי בימרו יזכה בשנת התקציב 1995 לסיוע כספי גדול יותר מאיגוד האתלטיקה, עקב הצלחתו.

"אתה שואף להגיע לאטלנטה?" נשאל בימרו והשיב בחיוך נבוך: "אם באמת אקבל עזרה מאיגוד האתלטיקה ואוכל להקדיש את כל זמני לאימונים, אני מאמין שאגיע לאטלנטה. אני מסוגל לשפר את הזמן שלי".

התקציב הקטן העומד לרשות האיגוד מאפשר לתמוך רק באתלטי הצמרת הגבוהה, ולכן, מי שאינו מצליח להגיע למעלה בכוחות עצמו, לא יכנס לרשימת הזכאים לסיוע. בבחינת מה בא קודם – הביצה או התרנגולת. וכי איך אפשר להגיע להישגים ספורטיביים מצויינים בעידן המקצועני, ללא תנאים מתאימים?

מכל מקום, העובדה שלישראל יש יותר ממרתוניסט טוב אחד, יכולה לעזור לשניהם לדחוף זה את זה ולמשוך אחריהם עוד רצים מהדור הצעיר.

אחת הבעיות הקשות של האתלטיקה הישראלית היא מיעוט המתחרים בתחרויות השונות. אין עם מי להתמודד בתחרויות הפנימיות, אין ממי ללמוד ואין קנה מידה להשוואה.

מנצחי מרתון טבריה

מרוץ גברים - כללי		מרוץ נשים - כללי	
1. ורנר דורנבאכר (גרמניה)	2:19:33	זהבה שמיאלי (ישראל)	3 02 38
2. קווין שאו (דרא"פ)	2:14:02	קלייר טיילור (דרא"פ)	3 08 18
3. ורנר דורנבאכר (גרמניה)	2:18:31	מזל שלום (ישראל)	3 16 06
4. ג'ים דינגוול (בריטניה)	2:16:19	זהבה שמיאלי (ישראל)	2 52 45
5. קולין קירקהם (בריטניה)	2:17:11	ג'יליאן דרייק (ניו זילנד)	2.46 37
6. רלף זלצמן (גרמניה)	2:16:39	סאלי סטראיס (ארה"ב)	2:46:15
7. הנס פיסטרר (גרמניה)	2:20:00	שנטאל לאנגלסא (צרפת)	2:41:58
8. לינדזי הוברטסון (בריטניה)	2:15:34	סיב לארסין (שבדיה)	3 05 19
9. לינדזי רוברטסון (בריטניה)	2:15:34	שרלט גילברט (ארה"ב)	4:42:54
10. יאיר קרני (ישראל)	2:23:12	קרסטין פרסלר (גרמניה)	2:36:33
11. לינדזי רוברטסון (בריטניה)	2:16:06	מאיה יהירינן (פינלנד)	2:42.15
12. פטריק ג'ואנה (צרפת)	2:18:08	מאיה יהורינן (פינלנד)	2:40:01
13. דטה באגסה (אתיופיה)	2:15:23	מריה סטאריובסקה (צ'ילה)	2.40:39
14. אחמד חוסיין (אתיופיה)	2:18:55	לנטינה אנאצ'י (בריה"מ)	3:00:32
15. למי צ'נגרא (אתיופיה)	2:17:07	מריה סטאריבסקה (צ'כיה)	2:34:17
16. למי צ'נגרא (אתיופיה)	2:17:30	פרית יאן־דרמרייא (דרא"פ)	2 39:11
17. אחמד חוסיין (אתיופיה)	2:14:52	ליאורה ליבוביץ (ישראל)	2:51:36

אלוף ישראל		אלופת ישראל	
1. יאיר קרני (הפ. ג.זק חפר)	2:39:01	זהבה שמיאלי (איילית)	3:02:58
2. אלי אביסרור (הפ. עמק חפר)	2:39:01	מזל שלום (איילית)	3:24:48
3. יאיר קרני (הפ. עמק חפר)	2:29:38	מזל שלום (איילית)	3:16:06
4. אבי לוי (אליצור רמלה)	2:24:06	זהבה שמואלי (איילות)	2:52:45
5. יאיר קבני (הפ. עמק חפר)	2:17:34	עדנה פריד (איילית)	3:13:37
6. יאיר קרני (הפ. עמק חפר)	2:18:32	עדנה פריד (איילית)	2.59:59
7. יאיר קרני (הפ. עמק חפר)	2:25:59	זהבה שמיאלי (הפ ע חפר)	2:49:14
8. שם טוב סבג (איילות)	2:22:15	רוזה סיידון (הפ ע חפר)	3:17:44
9. שלמה אזולאי (הפ. עמק חפר)	2:22:34	רוזה סיידון (הפ ע חפר)	3:25:11
10. יאיר קרני (הפ. עמק חפר)	2:23:12	זהבה שמואלי (אס"א ר"ה)	2:49:22
11. שם טוב סבג (מכבי ת"א)	2:27:57	זהבה שמואלי (אס"א ר"ה)	2:43:54
12. עמית נאמן (מכבי ת"א)	2:23:54	אמל עבדאלאל (הפ ס צור)	3:08:48
13. יאיר קרני (הפ. עמק חפר)	2:26:49	עדית גנות (מכבי ת"א)	3:03:42
14. יובל רחמילביץ (הפ. איילות)	2:30:03	אתי יניל (הפ. באר שבע)	3:06:03
15. דב קרמר (מכבי ת"א)	2:20:37	עדית גנות (אס"א ת"א)	2:51:08
16. דב קרמר (מכבי ת"א)	2:19:57	עדית גנות (אס"א ת"א)	3:03:26
17. דב קרמר (מכבי ת"א)	2:18:08	ליאורה ליבוביץ (הפ כ"ס)	2:51:36

שלושה מגיבורי המשחק הגדול בשבוע שעבר בליגה הספרדית, בו הביסה ריאל מדריד את ברצלונה 0:5. למעלה מתבונן הגיבור השמח של המשחק, הצ'יליאני איוואן זאמוראנו (כבש שלושער והיה מעורב בשני השערים האחרים), על שני הגיבורים העצובים מברצלונה: [illegible] ראשו של הבולגרי חריסטו סטויצ'קוב, שספג כרטיס אדום והורחק משני משחקי הליגה הקרובים. לריאל מצפה במחזור הקרוב משחק קשה מול המארחת לה קורוניה. מאמן ברצלונה, יוהאן קרויף, מתחיל לבנות [illegible] אחרי סידרה של 4 אליפויות ספרד ואליפות אירופה אחת. רומאריו עזב, בוטראגניו מועמד להצטרף והלב הוותיקים כמו קימאן, כבר מעבר לשיאם

גוזלי פרגוסון בעקבות תינוקות באסבי

מנג'ר מנצ'סטר יונייטד מחשל את הכשרונות הצעירים שלו, שהוכיחו עצמם ב־0:4 על גאלאטאסראי, לקראת גביע אירופה בעונה הבאה, לאור העובדה שמלבד אנגלים, נחשבים כל שאר שחקניו לזרים ● לחידוד התקפה רכש פרגוסון את החלוץ המצטיין אנדי קול מניוקאסל ● עתה עומד לרשותו סגל רחב ומגוון להתמודדות בכל החזיתות

כדורגל

מאת שמואל טל

חרף העובדה שקבוצת מנצ'סטר יונייטד סיימה את העונה האירופית שלה בשלב מוקדם מהצפוי, נמצא מפלט האופטימיות ב"אולד טראפורד" במגבלת עלייה.

רכישתו של החלוץ ניוקאסל, אנדי קול, בסכום שיא של שבעה מיליון ליש"ט (כמנו קוו מיליון במכירתו של הצעיר הצפון־אירי בן ה־18 קית ג'ילספי לקווין קיגאן), תוסיף ללא ספק הרבה מחץ להתקפה, המחשבת גם כך לחוליית מחץ עם כמות כמו אריק קאנטונה, מארק יוז, בראיין גיגס, אנדרי קאנצ'לסקיס ולי שארפ.

אבל, יותר מכך מפזר אלכס פרגוסון, מנהלם של ה"שדים האדומים" אופטימיות בעקבות שילובם המוצלח של נערי הקבוצה, שהוכיחו לאורך העונה, עד כה, כי ליונייטד יש על מי לסמוך גם בשנים הבאות.

צעירי היונייטד זכו, בשל הרכבה של הקבוצה, לטבילת אש ראשונה דווקא בזירה הקשה מכל – גביע אירופה לקבוצות אלופות, והם הוכיחו כי מקו הייצור של המועדון מופק חומר מעולה.

אגב, גם רכישתו של קול נועדה לפתור לפרגוסון את בעיית ההרכב של הקבוצה בגביעי אירופה.

אופ"א מגבילה את הקבוצות הנוטלות חלק במפעליה, לשיתוף ארבעה זרים בלבד. ליונייטד יש בנוסף לשוער הדני, פיטר שמייכל, לצרפתי אריק קאנטונה ולרוסי־אוקראיני קאנצ'לסקיס, גם אירים, וולשים וסקוטים, הנחשבים לזרים באנגליה לפי תקנון אופ"א.

בשל עובדה זאת, התייצבה היונייטד למשחקה האחרון בגביע אירופה, נגד גאלאטאסראי התורכית, עם הרכב צעיר שכלל, בין היתר, שמות אלמוניים כמו פול סקולס, סימון דייויס, דייויד בקהאם, ניקי באט וגארי נוויל, כולם בוגרי קבוצת הנוער של המועדון.

הצעירים לא איכזבו ובתום הניצחון המרשים 0:4 על התורכים, שלא מנע אמנם את הדחת הקבוצה מהמפעל האירופי, היה פרגוסון נרגש מאוד, כשאמר לעיתונאים: "הייתי מאוד גאה בהם".

ההצלחה של הצעירים מעניקה ליונייטד. שטרם אמרה את המילה האחרונה בקרב על כתר האליפות באנגליה (מול המוליכה בלקבורן כשבגבה נושפת ליברפול המתעוררת), ובמסגרת הגביע האנגלי, את התחושה כי בשנה הבאה לא "תסכים" הקבוצה לסיים את חלקה במפעל האירופי בשלב מוקדם יותר משלב הגמר.

אריק קאנטונה, שהתבקש להתייחס לנקודה, אמר "אנחנו נהיה שם בשנה הבאה. חוקי אופ"א לגבי הזרים, אינה הגיונית, אך בעונה הבאה יהיו לנו הכלים להתמודד בכל החזיתות עם סגל רחב ומגוון".

ליונייטד שמורה, כידוע, זכות הראשונים, כקבוצה האנגלית הראשונה שזכתה בגביע האלופות. זה קרה בשנת 1968, כאשר בשורותיה כיכבו שמות לוהטים כמו בובי צ'רלטון, ג'ורג' בסט ודניס לאו.

אז כונו שחקני הקבוצה "התינוקות של באסבי" (המנג'ר האגדי מאט באסבי, שהלך לעולמו לפני שנתיים). בעונה הבאה ינסו לעשות את המלאכה "הגוזלים של פרגוסון", ועל פי היכולת שהם מפגינים העונה, זה בהחלט חלום הניתן להגשמה.

ספרד

ועכשיו לה קורוניה מחכה לריאל מדריד

אחרי הנצחון המוחץ על ברצלונה בשבת החולפת (0:5) תשחק מחר ריאל מדריד נגד יריבה קשה נוספת דפורטיבו לה קורוניה המדורגת שלישית.

ברצלונה תנסה להתאושש מתבוסתה ונסיעתו הביתה של רומאריו, במשחק בית נגד קבוצת התחתית של לוגרונוס.

סארגוסה, השניה בטבלה, שנצחה בשבת שעברה תצא ביום ראשון למשחק חוץ לא קל נגד סביליה.

איטליה

רומא תבחן את יובה

שבוע אחרי שעלתה לפיסגה האיטלקית תצטרך ביום ראשון יובנטוס להוכיח את עצמה במשחק קשה מול השלישית בטבלה קבוצת רומא, במשחק המרכזי של המחזור.

שתי הקבוצות יופיעו בהרכבן החזק ביותר כשמשדרות יובה ימשיכו להעדר רוברטו באג'יו, יורגן קולר ודידייה דשמפ.

פארמה, השניה בדירוג, ללא שישה משחקני הרכב תצא למשחק חוץ קשה נגד פיורנטינה.

מילאן שעלתה באמצע השבוע למקום השביעי בזכות נצחון 1:2 על רג'יאנה במשחק השלמה תתארח אצל בארי.

אנגליה

נוטינגהאם מחכה למוליכה בלקבורן

קפטן נבחרת אנגליה לשעבר סטיוארט פירס יוביל מחר את קבוצתו נוטינגהאם פורסט (רביעית בטבלה) במשחק המרכזי של המחזור נגד המוליכה בלקבורן רוברס שלא נוצחה ב־11 משחקי ליגה רצופים.

נצחון של ה"יערנים" יגרום נחת רוח ליריבותיה של בלקבורן בקרב על התואר, מנצ'סטר יונייטד וליברפול. היונייטד תבקר אצל החמישית בטבלה ניוקאסל ביום ראשון בידיעה שהפעם לא יתייצב מולם החלוץ המסוכן אנדי קול שנרכש על ידם באמצע השבוע ולא ישחק הפעם.

מבין שלוש הראשונות צפוי לליברפול המשחק הקל ביותר שעה שיפגשו את הלפני אחרונה בטבלה איפסוויץ'.

קריסטאל פאלאס שלא הבקיע שער ליגה מזה זמן רב תנסה לשפוך זעמה על סוגרת הטבלה לסטר.

טוטנהאם עם רוני רוזנטל ועם 10 משחקים ללא הפסד תשחק ב"דרבי" עירוני נגד ווסטהאם.

בגמר גביע הליגה

גרולה מול קטנה

בהגרלת חצי גמר גביע הליגה באנגליה נקבע כי ליברפול תפגוש את קריסטאל פאלאס וסווינדון תשחק מול בולטון.

המשחקים יתקיימו בשיטת בית וחוץ במהלך חודש פברואר.

טניס

אדלייד: אגאסי ניצח

בטורניר הטניס באדלייד: אנדרה אגאסי – ג'ים קורייר 4:6, 2:6; ג'י פרדה – יבגני קאפלניקוב 6:7, 1:6.

מלבורן: ניצחון לצ'אנג

בגמר טורניר הטניס במלבורן המשמש הכנה לקראת האליפות הפתוחה ישחק מייקל צ'אנג שגבר על בוריס בקר 6:4, 4:6, 6:7 מול המנצח במשחק היום בין שטפן אדברג ופיט סאמפרס.

מיכאל שטיך גבר על וולי מאסור 3:6, 2:6

סידני: הפסד לילדה

בסיבוב השני של טורניר הנשים בסידני, גברה המדורגת ראשונה האמריקאית לינדסי דוונפורט על השווייצרית בת ה־14 מרטינה הינגיס 1:6, 6:3, 3:6.

שאקיל החלים: עד 127

החלמתו של שאקיל אוניל משפעת הורגשה היטב אתמול. הוא קלע 37 נקודות בניצחון המג'יק על דטרויט 107:127 ● לארי ג'ונסון משרלוט רשם טריפל־דאבל רביעי בקריירה

אנ.בי.איי

שאקיל אוניל וחבריו חזרו לממלכת הקסם הנצחונות לאחר שגברו בצורה משכנעת על הפיסטונס מדטרויט 107:127.

אוניל, שהחלים משפעת קלע 37 נקודות וחברו אנפרני הארדווי הוסיף 20, והשניים השכיחו את התבוסה שנחלו המג'יק 24 שעות קודם לכן נגד הבולס משיקגו 109:77.

אודלנרו סרם נוצחה העונה בביתה ומאזנה עומד על 0:16. אצל הפיסטונס שנוצחו בתשעה מ־10 משחקיהם האחרונים הירבו לקלוע ג'ו דומארס 21 ואריק לקנר 16.

● ביוטה: נצחונם של הג'ז על הנבר נאגטס לא הוטל בספק לאורך כל דקות המשחק ושיא ההפרש כבר הגיע במהלך המשחק ל־34 נקודות.

קרל מלון 22 וג'ף הורנסאק שהישווה שיא המועדון בקליעות משלוש וסיים עם 16 נקודות, היו גיבורי הנצחון.

● בלוס־אנג'לס קלע צ'ארלס באורקלי 24 נקודות ודני מנינג הוסיף 20 כדי להוליך את הסאנס לנצחון 110:118 על הלייקרס. זו היתה נקמתם של הסאנס בבאורהם שגברו עליהם ב־30 בדצמבר 112:127.

ניק ואן אקסל הישווה את שיא הקריירה שלו בקליעות כשסיים עם 35 נקודות בצלפו 7 מ־11 מהשלוש.

● בשרלוט הכלים לארי ג'ונסון את ה"טריפל דאבל", הרביעי בקריירה כשקלע 23 נקודות, קטף 10 ריבאונדים וחילק 10 אסיסטים כדי להוביל את ההורנטס לנצחון 91:100 על מינסוטה, השביעי שלהם ברציפות.

למינסוטה, שנוצחה בפעם השביעית ברציפות הירבה לקלוע כריסטיאן לייטנר 20 נקודות.

● ביוסטון: 25 נקודות של קני סמית, מהן ארבע מהקו בדקה האחרונה לבישחק, הובילו את האלופה לנצחון 97:108 על מיאמי.

האקים אולג'ואן 24, ודנן מקסוול 23 והזבדים הורי 21 סייעו לנצחון על קבוצה שנחלה הפסד חוץ שביעי ברציפות. הרולד מינור קלע 19 למנוצחים.

● בבוסטון: 25 נקודות של די בראון ו־20 מידיו של דומיניק וילקינס הובילו את הסלטיקס לנצחון 97:100 על אינדיאנה פייסרס לזכותם הירבו לקלוע רג'י מילר 23 וריק סמיתס 22.

● בפילדלפיה עצרו הבולס את הסיקסרס על שמונה נקודות ברבע השלישי בדרך לנצחון 77:115. סקוטי פיפן 21 וארמסטרונג 15 הירבו לקלוע למנצחים. קרון רייט קלע 21 לפילדלפיה שנוצחה בשישה משחקיה האחרונים.

● בדאלאס קלע ג'ייסון קיד שמונה מ־21 נקודותיו (שיא קריירה) בארבע הדקות האחרונות והמבריקס ניצחו את הקליפרס מלוס־אנג'לס 93:98.

ג'מל מאשבורן הירבה לקלוע למנצחים 25 והוסיף 7 כדורים חוזרים ו־6 אסיסטים.

● במילווקי: הבאקס ניצחו אחרי שלושה הפסדים רצופים 88:97 את סקרמנטו קינגס כשוין בייקר 26 וטוד דיי 20 מרבים לקלוע לזכותה. מיץ' ריצ'מונד הוביל את ה"מלכים" שנוצחו אחרי שלושה נצחונות רצופים.

אישום על עבירות מס ומרמה יוגש נגד המעורבים בפרוייקט בזל בת"א

מאת נתן רועי

כתב אישום על עבירות מס ומרמה יוגש בימים הקרובים על ידי פרקליטות מחוז ת"א נגד 16 מהמעורבים בפרשת "פרויקט בזל", בהם אנשי העסקים יצחק (איז'ו) שני ויוסף דיאמנט, הקבלנים אריה ומרדכי ברנוביץ', עו"ד שטריקס, דינרי, ברזל ואחרים.

הגשת כתב האישום התאפשרה בעקבות דחיית שני שימועים שנערכו לנאשמים בפני היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן־יאיר. כתב האישום נשלח אל הנאשמים לאחר שאושר על ידי פרקליטת המדינה דורית ביניש ופרקליטת מחוז ת"א למיסוי וכלכלה, עו"ד אמירה אדר.

תחילת הפרשה לפני עשר שנים כשרכשו אנשי העסקים שני ודיאמנט, באמצעות חברה בשם "ברוקיפסה אינטרנשיונל", קרקע באיזור בניין מכבי האש הישן ברחוב בזל בתל אביב במחיר 4 מיליון דולר, בשעה שהמחיר הריאלי היה כ־12 מיליון. לאחר רכישת האדמה מעיריית תל אביב הם תיכננו להקים עליה בתי דירות פאר גדולות ופנטהאוזים. כדי לקים את הפרויקט, הם צירפו אליהם את הקבלנים ברנוביץ' והגיס של ברנוביץ', גדליה בדארי.

על פי כתב האישום, נוצרה בין הנאשמים שותפות סבה נערכו עסקאות פיקטיביות במרמה ותוך הונאת שלטונות המס. אנשי העסקים, שהיו גם בעלי הקרקע, קיבלו 11 דירות ו־4 פנטהאוזים במחיר נמוך מאוד של 90 אלף דולר לדירה, בשעה שהשווי הריאלי היה כרבע מיליון דולר לדירה – בתמורה לאדמה שנמסרה לקבלנים. הדיווחים למס הכנסה על עסקות אלה היה כוזב.

צורת המרמה היתה על ידי הצגת העסקה כולה כשתי עסקאות נפרדות לחלוטין, כאשר בעסקה אחת הוצגה לשלטונות המס מכירת האדמות במחיר סימלי לברנוביץ', ובעסקה אחרת נרשמה רכישת הדירות במחיר סימלי. כל זאת מתוך כוונה להונות את שלטונות המס.

משפטם של המעורבים בפרשה אמור להתקיים בבית המשפט המחוזי בת"א.

ללא כל קשר לפרשה זו, כתב "דבר" מציין כי בעת תכנון הדירות גילה מבקר עיריית ת"א דאז, שמואל רוזביצ'ק, כי הקבלנים רימו בחריגות בנייה את מנהל ההנדסה העירוני בכ־1,000 מ"ר, ועם גילוי הפרשה הם נסוגו מהתכנון. רוזביצ'ק תקף אז בחריפות את הנהלת העיר על שלא גבתה מחיר ריאלי עבור האדמות בפרויקט בזל.

בכיר בבנק הפועלים מואשם שגנב 1.6 מיליון ש"ח מלקוחות

(עז) - רפאל זוארץ, בן 48 מאשקלון, שעבד כיועץ השקעות בכיר בסניף בנק הפועלים בשכונת אפרידר בעיר, נעצר לפני כשלושה שבועות בנמל התעופה בן גוריון. במזוודתו נמצאו סכומי כסף גדולים, חמישה כרטיסי טיסה, פנקסי צ'קים של לקוחות הבנק, ומסמכים של הבנק. אמול הוגש נגדו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע כתב אישום על שורת עבירות גניבה, מרמה וזיוף תמורות, שהסתכמו בגניבת 1.6 מיליון שקלים מבנק הפועלים ומלקוחות הבנק.

את כתב האישום נגד זוארץ הגישה עו"ד הגה מגר, סגנית בכירה לפרקליט מחוז הדרום. היא האשימה את זוארץ בעבירות של גניבה בידי עובד, גניבה בידי מורשה, זיוף בנסיבות מחמירות, מרמה וזיוף בנסיבות מחמירות, נסיון מרמה בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, ביצוע עסקות במטבע חוץ והחזקת מטבע חוץ ללא היתר.

נטען כי לפני כשבע שנים התחיל זוארץ לעבוד בסניף אפרידר של בנק הפועלים באשקלון. את העבירות המתוחכמות האלה, טוענת התובעת, הוא התחיל לבצע באפריל האחרון. עו"ד מגר טוענת, שזוארץ ריגל וגנב כספים של הבנק ושל לקוחות, בעיקר באמצעות יזימת פרעון מוקדם של תוכניות חסכון של לקוחות. הוא עשה זאת ללא ידיעת הלקוחות וללא הסכמתם.

בסופו של דבר, הגיעו הכספים לחשבונות בנק פרטיים שלו, אותם פתח וניהל בסניפי בנקים שונים ברחבי הארץ. התובעת טוענת, שלצורך ביצוע מזימתו, השתמש זוארץ בחשבונות של ארבעה לקוחות, ששימשו לו "תחנות מעבר" לכסף שגנב, בדרכו לחשבונות הפרטיים שלו. את העברת כספי הבנק ולקוחותיו לחשבונותיו הפרטיים, טוענת התובעת, ביצע זוארץ באמצעות זיוף מסמכים של הבנק ושל הלקוחות.

יחד עם הגשת כתב האישום ביקשה עו"ד מגר מבית המשפט לצוות על הארכת מעצרו של זוארץ עד לסיום ההליכים נגדו. סניגורו של זוארץ, עו"ד אמיר טנדליך, הודיע לשופט שרק דקות אחדות קודם לכן נמסר לידיו עותק מכתב האישום והוא טרם הספיק לעיין בו. לכן ביקש הסניגור לדחות את הדיון בבקשת המעצר.

נכה צה"ל שאנס את אשתו: פעלתי ע"פ עצת רב היישוב

מאת אורי שרון

תושב טירת הכרמל, נכה צה"ל בן 54, חשוד באונס אשתו. בחקירתו במשטרה טען האיש, כי פעל על פי עצת רב היישוב, לפיה זכותו כבעל לבעול את אשתו, גם בניגוד לרצונה.

לעומת זאת, בדיון אתמול בבקשת המשטרה להאריך את מעצרו הציג סניגורו חוות דעת רפואית, לפיה החשוד אינו יכול להגיע לזקפה, ולכן אינו מסוגל בכלל לקיים יחסי מין.

נציג המשטרה, רס"ר יעקב פולק, אמר לשופט השלום בחיפה, כמאל חיר, כי בין החשוד לבין אשתו קיים סכסוך ממושך, וכי בשבת שעברה הוא אנס אותה לעיני ילדיהם הקטנים, ואחד מהם אף העיד על כך במשטרה.

הסניגור, עו"ד בני שקד, הכחיש את החשד שיוחס לשולחו, וטען ש"האשה מגרה את הילדים נגדו", לקראת דיון צפוי בבית הדין הרבני.

השופט הורה לשחרר את האיש בערבות של 25 אלף שקלים, וציווה עליו לשהות בבית קרובים במשך חודש, במהלכו אף נאסר עליו להיכנס לביתו.

רעידת אדמה קלה היתה באיזור חיפה

מהאגף לסיסמולוגיה במכון למחקרי נפט וגיאופיזיקה נמסר, כי רעידת אדמה חלשה מאוד הורגשה היום באיזור חיפה ב־15.32. מוקד הרעש, שעוצמתו 3.0 בסולם ריכטר, אותר בים, כ־20 ק"מ מערבית לחיפה. לא נמסר על נפגעים או נזקים.

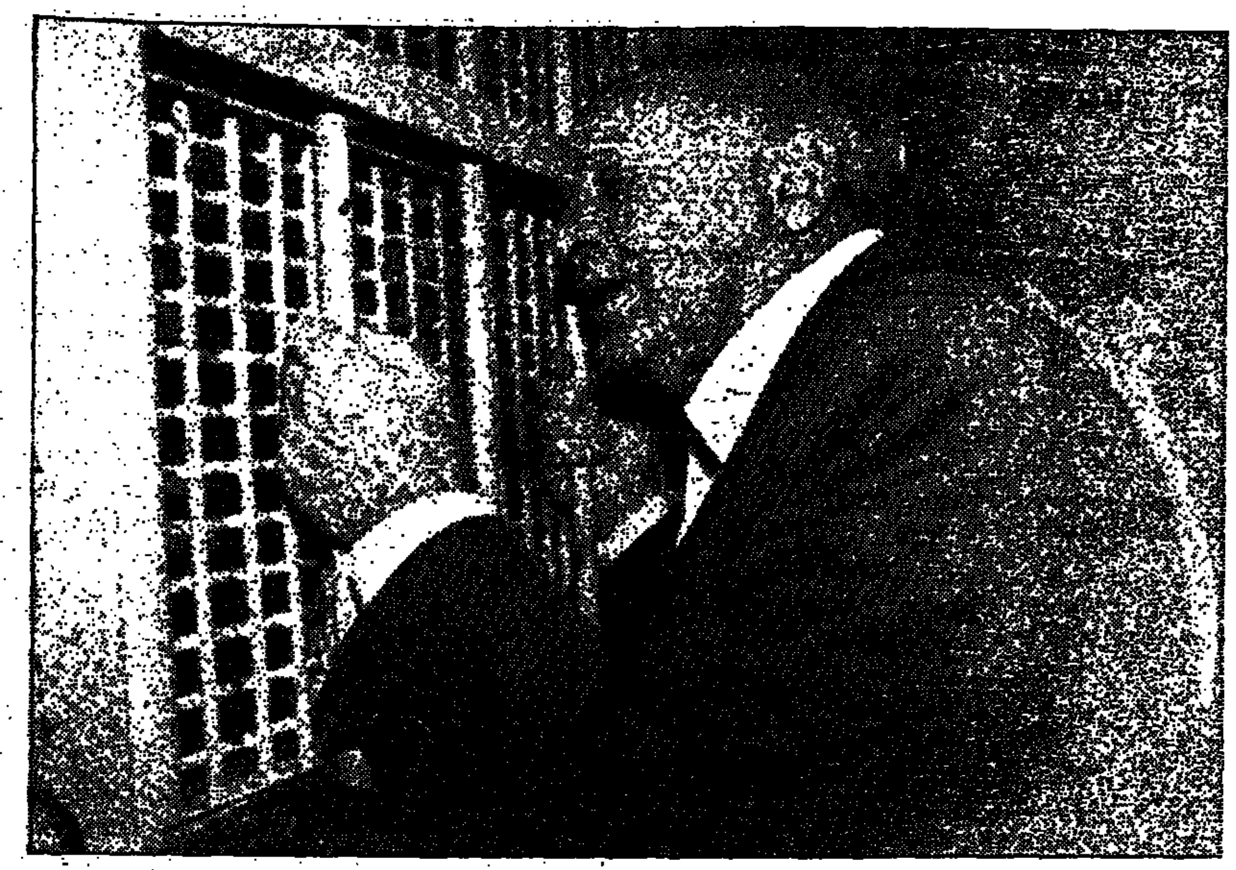

האיש מאחורי הסורגים הוא ח"כ דב שילנסקי, שהחליט לבדוק על עצמו את התנאים בבתי המעצר בארץ (צילום: יפמא)

הליכי שימוע ייפתחו נגד ראש עיריית ר"ג וסגנו על מרמה והפרת אמונים

(עז) - היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן יאיר, הודיע אתמול בפגישה עם עיתונאים, כי ייפתחו הליכי שימוע נגד ראש עיריית רמת גן צבי בר. השימוע, על החשדות נגד בר בעבירות של מרמה והפרת אמונים, יחל לדברי בן יאיר ב־7 בפברואר, ויכלול גם את סגנו של בר, דוד מלמדוביץ', ואת חברי המועצה עופר גוראריה ודינה גורן.

על פי החוק, חבר מועצת רשות מקומית אינו יכול לקבל משכורת. לדברי בן יאיר, נוצרה שיטה לפיה הועברו כספים לתאגידים שונים, כמו אגודות ערים, שהעבירו את הכספים כמשכורות לחברי מועצה. בעבר הוגשו שני כתבי אישום בעקבות מקרים דומים, בבית שמש ובקריית מלאכי.

היועץ בן־יאיר אמר, כי השאלה אם יש בעבירות אלה קלון צריכה להתברר בבית המשפט. הוא הודיע כי פנה לשר האוצר אברהם שוחט בבקשה לתקן את סעיף 12 א' של חוק המכרזים, הקובע שחובה על הממשלה לפרסם מכרזים פומביים שלה, או של כל תאגיד ממשלתי, בשני עיתונים יומיים בעברית. היועץ המשפטי קבע, כי יש לתקן את הסעיף כך שהממשלה תתחייב לפרסם מכרזים גם בעיתון יומי או שבועי בשפה הערבית.

חוות הדעת של בן־יאיר יצאה אתמול בבוקר בעקבות פנייה של ח"כ דדי צוקר (מרצ), שטען כי הוראת החוק פוגעת בשוויון. היועץ המשפטי לממשלה הודיע, כי הוראה זו לא תחול על מכרז שאינו נוגע במובהק למגזר הערבי, כגון מינוי רבנים.

בן־יאיר הודיע באותה פגישה, כי לא ניתן להסיר את חסינותו של ח"כ הרב יוסף באיגר, בעקבות דבריו בכנסת על חסיפת חייל. לדבריו, מדובר בחסינות מהותית שיש לח"כ על דברים שהוא אומר במליאה. הטיפול בבאיגר יכול לבוא רק מצד ועדת האתיקה של הכנסת.

עו"ד אודי רגב, מהמרכז לפלורליזם יהודי, פנה ליועץ המשפטי וקבל על השימוש בתואר "ראשון לציון" על ידי הרב עובדיה יוסף. לטענת רגב, זהו תוארו של הרב הראשי הספרדי, ואין לרב עובדיה יוסף זכות להשתמש בו לאחר שסיים את תפקידו. היועץ בן־יאיר קבע, כי התואר "ראשון לציון" הוא תואר ותיק הניתן לרבנים בכירים. אין לזהות תואר זה עם תואר הרב הראשי, וכי אין מניעה שהרב יוסף ישתמש בכינוי זה.

מאסר של מספר דקות נגזר על מנהל בית בושת מלוד

(עז) - שופט בית משפט השלום בתל אביב, זכריה כספי, הרשיע אתמול את שוטה שמלאשוילי (43) מלוד בעבירות של סרסרות לזנות והחזקת מקום לשם עיסוק בזנות – וגזר עליו עונש של מאסר בפועל למשך דקות ספורות בלבד.

השופט ציין, כי על פי החוק, אם ברצונו לגזור על הנאשם עונש מרתיע של מאסר בותנאי, אין הוא יכול להסתפק בעונש הזה ועליו לצרף אליו גם מאסר בפועל. לכן קבע השופט, כי הנאשם ייאסר באמצעות פקודת מאסר, יורד לבית המעצר הנמצא בתחתית בניין בית המשפט, וישוחרר משם כעבור כמה דקות.

השופט גזר על שמלאשוילי, שהורשע בניהול בית בושת במסווה של מכון עיסוי, גם שנת מאסר על תנאי וקנס של 3,000 ש"ח. השופט מתח ביקורת על האכיפה הסלקטיבית של המשטרה ביישום החוק בנושא זה.

השופט כספי דחה את בקשת התביעה להורות על עיכוב ביצוע גזר הדין כדי לערער עליו, בנימוק שבשעת הערעור הנאשם כבר יסיים את ריצוי עונשו.

שופט שיחרר אדם שאיים להרוג את אשתו ואת בנו

מאת אלי ברנר

בית משפט השלום בתל־אביב שיחרר בערבות אדם שנעצר לאחר שאיים להרוג את אשתו ואת בנו בגלל סכסוך משפחתי.

מאיר בדידר (54), היום תושב ערד, נעצר שלשום לאחר שאחד מבני המשפחה התלונן במשטרה, כי הוא בא לבית אשתו ביהוד, שממנה הוא חי בנפרד ונמצא בהליכי גירושים, ואיים להרוג אותה ואת בנם. בית משפט נמנע מלחשוף את זהות מגיש התלונה, שאמר כי בדידר הוא אדם אלים ומסוכן.

בדידר טען בבית המשפט ביחס להאשמות נגדו: "לא היה ולא נברא". השופט גלעד נויטל שיחרר אותו, בהסכמת המשטרה, בערבות של 2,000 ש"ח והורה לו לא להתקרב לבית אשתו ובנו ביהוד במשך חמישה ימים.

במקרה אחר שוחרר בעל בן 50 שהיכה את אשתו במהלך נסיעתם במכונית שלהם. לשאלת שופט המעצרים גלעד נויטל, למה עשה זאת, השיב הבעל: "הייתי בעצבים".
השופט הורה לשחררו בערבות וציווה עליו לא להתקרב לבית אשתו.

ח"כ שילנסקי נכנס למעצר כדי לבחון את התנאים ויצא משם "מזועזע"

מאת אלי ברנר

ח"כ דב שילנסקי, סגן יו"ר הכנסת, נראה אתמול בצהריים במסדרון בית משפט השלום בתל־אביב ללא עניבה ועם צווארון פתוח, כשהוא מובל על ידי שוטר מיחידת הובלת העצירים. למי שהתפלא לראות את המחזה, הסביר שילנסקי כי שהוא רוצה לבחון אישית את תנאי המעצר, ובאישור שר המשטרה משה שחל, הוא "עצר" את עצמו אתמול בבוקר ל־48 שעות.

הלילה בא שילנסקי למרתף העצירים, הנמצא מתחת לאולם שופט המעצרים, שם בילה בין העצירים שהובאו אתמול לדיון. שילנסקי, שישב כמה חודשים בכלא בשנות ה־50 על הפרת סדר על רקע פוליטי נגד הממשלה, ואף פרסם ספר על ימי הכלא, חזר הפעם אל מאחורי הסורגים מרצונו.

התרשמותו מתנאי כליאת העצירים היתה קשה. שילנסקי דיבר עם ח"כ אלי גולדשמידט מהעבודה, שבילה לילה בבית המעצר באבו־כביר לפני כמה שבועות, גם כן כדי לבחון את התנאים, וקיבל ממנו כמה עצות.

לכתבים אמר שילנסקי, כי הוא הזדעזע לראות את תנאי המעצר במרתף בית המשפט. "התנאים פה קשים מאוד, צריך לעשות שיפוץ יסודי, אין פה שירותים, יש פה חור ברצפה. נתקלתי באחד שאמר שמתפוצצת לו הבטן כי הוא אינו מסוגל לעשות כאן את צרכיו. בעבר ביקרתי בתנאי המעצר המצב השתפר, אבל הוא עדיין רע".

אחר הצהריים הובל שילנסקי לבית המעצר ניצן בכלא רמלה ב"פוסטה" עם העצירים האחרים.

דירות חירום יוקצו לנשים מוכות שעזבו את בתיהן

שר השיכון בנימין בן־אליעזר החליט להקצות דירות ביישובי הצפון והדרום, כמו קריית גת, אשקלון, באר־שבע וכרמיאל, לנשים מוכות הנוטשות את ביתן עקב איום על שלומן.

הדירות יתנו מענה לפרקי זמן קצרים לנשים הזקוקות להגנה, וינוהלו על ידי הרשויות המקומיות והארגונים הוולונטריים. בנוסף לזה, משרד השיכון הפעיל מסלול ביזור לנשים מוכות, כך שכאשר הן עוזבות את המקלט, הן יקבלו באופן מיידי סיוע בגובה משכר דירה כמו 810 ש"ח לחודש למשך שנה – בלי קשר להכנסתן או בעלות על הדירה. סיוע זה אמור יהיה לאפשר לנשים מוכות למצוא פתרון דיור עצמאי.

5 הנערים הנאשמים באונס בת ה־14 נשלחו למעצר בית

(עז) - חמישה תלמידים בני 15־17 הואשמו אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב באונס קבוצתי של נערה בת 14.

התביעה מציינת, כי החבורה נהגה לבלות בגנים ציבוריים בגבעתיים וברמת גן. במספר הזדמנויות ביולי־אוגוסט '94, בגן הזכרון בגבעתיים, אנסו הנאשמים את הנערה בזה אחר זה וביצעו בה גם מעשי סדום, תחת איומים. הנערים אנסו את הנערה פעם נוספת, במקלט ביתו של אחד מהם.

התביעה טוענת, כי הנאשמים הפחידו את הנערה והתעללו בה בצורה בהמית. בידי התביעה, לטענתה, תשתית ראייתית טובה להוכחת המעשים המיוחסים להם, לרבות ההודאות של המתלוננת וקלטת וידאו שהוסרטה.

בהתחשב בגילם הצעיר, בעברם הנקי ובחלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות, לא התנגדה התביעה לשחרורם של הנאשמים בערבות ובתנאים מגבילים, ביניהם מעצר בית, לאחר שעות הלימודים.

מתקן שהומצא בארץ מאפשר לנכים חובבי ספורט מוטורי לנהוג ברכב שטח. בתמונה, [illegible] משתעשע בעזרת המתקן הייחודי בפארק המוטורי [illegible].

ברכות חמות
לח"כ גונן שגב
לרגל מינויו
לשר האנרגיה והתשתית
אתך לאורך כל הדרך
פז

גונן שגב
הרבה אנרגיה בתפקיד החדש
בהצלחה!
דור אנרגיה
דור תחנות ונכסים
דור גז
דור כימיקלים

צרור ברכות
ואיחולים לבביים
לח"כ גונן שגב
לרגל מינויו
לשר האנרגיה והתשתית
המשך שגשוג ופריחה
ושיתוף פעולה פורה
סונול
סונול תחנות תדלוק בע"מ
רח' הוצרת הארץ 16 מיקוד: 67891 טלפון: 03-6916240/8 פאקס: 03-6968655

מערכת: איילת דרימלר. אילנה ארבל

בין פרי לראש השב"כ

המונחים מטעים – משרדי־ההגנה עוסקים בביטחון ושירות־הביטחון באבטחה – אך משותפת להם לוחמת המידע, שחשיבותה לסיכול סכנות קיומיות לכלל וליחיד גוברת, אך שתועלתה מותנית בידיעת הקברניטים מה ומי רצוי למדינה

אמיר אורן

ב חופרה עצמה עמוק־עמוק לתוך הפח המתקרא הסכם אוסלו, ממשלת רבין היא עגלת־נפץ ויתנמה לתמור. אוסלו לבלוע, אוסלו להקיא, היא ממולכדת בין התחומים המופפים חלקית של הביטחון הלאומי והאישי, זה קיומי לכלל וזה ליחיד. הדיו הביטחוניים של השבוע, מפיגועי עזה והיתקלויות לבנון עד לביקור שר־ההגנה האמריקאי וסערות השב"כ, היטיבו לייצג סבך זה.

ויליאם פרי לא הועיד לישראל ביקור חשוב. עוד קודם צאתו מוושינגטון נודע בפנטגון כי יושב־ראש מישלב ראשי המטות שם, גנרל ג'ון שאליקשווילי, שב מביקור־הוא בארץ בחודש שעבר משותומם על שמיצחק רבין ומטה לא ניצלו הישראלים את שהות בכיר הקצינים האמריקאים כאן להבעת משאלות חדשות ומהותיות. מפגשים רמי־דרג היו לשיגרה תכופה כל־כך, עם רבין הכפול בראש־ממשלה ושר־ביטחון המתראה עם הנשיא קלינטון ועם משתתפי מרכזי כלשהו בגיבוש מדיניות החוץ והביטחון האמריקאית אחת לחודשיים, עד שהמערכת הישראלית שבתה מייצור רעיונות עדכניים לעיצוב מתכונת יחסי וושינגטון עם ירושלים.

התידרוכים המפוהקים שהוטחו בו שיעממו את פרי – להבדיל מן התצוגות של תנובת הטכנולוגיה הביטחונית המתעשת של ישראל – והוא גמל בנוסחאות שדופות משלו. בבייג'ינג, באוקטובר, נאם פרי וציטט את גרהם גרין, לאמור, "תמיד מגיע רגע כלשהו שבו נפתחת דלת לכניסתו של העתיד". בירושלים, השבוע, התעצל האיש־הייבר של פרי להנפיק נוסח חדש ומיחזר את גרין עם הרגע של הדלת, משופץ באיזכור פרס נובל.

כבר חמש שנים, מאז נפלה חומת ברלין, אין למנהיגי ישראל הבזק מוחי שימלא תוכן את המיכל האסטרטגי שכוננו עימם האמריקאים, משיקולים אמריקאיים־סובייטיים וישראליים־ערביים, בשיא ממשל רייגן. ב־1989, תחת בוש, השיק הפנטגון סדרה תלת־שנתית של תירגולים משותפים, רובם בדיקת־נוהל ומיעוטם תחוות בשטח, המוכרת באגף התיכנון של המטה המשולב ובפיקוד אירופה כ"ג'ייאיאף". בתקופת קלינטון, רב הפיתוי לנחש שהכוונה להנצחת חביבתו ברימוס, ג'ניפר פלאוארס, אך המציאות האווירית שידכה את הערער שבערבה עם מגדלי הבוים שבמדבריות ערב, לצמד "ג'וניפר פלקנר". התכונה הדלה בזרועות הצבא האמריקאי לקראת ג'ייאיאף 3, האמור לנקב במרץ חלקי את כרטיסים הנפרדים של נושאים מרכבת אווירית ועד לבית־חולים בחוזרים, דומה בגימגומה לתגובתה של פמליית־פרי על סקירות אמ"ן ואג"ת בתל־אביב.

אף שהמערכת הישראלית כפופה בעוצמה המקבילים לרבין, אין בה גורם־מטה המוסמך לרכז את המדיניות הביטחונית מול וושינגטון. הכל שותפים במקצת ואיש אינו מוביל, גם מפני היריבות המסורתית בינות אגפי המטכ"ל ובין צה"ל לבין משרד־הביטחון. האחרון, יחסית לגודלו, הוא היעיל מכולם, אולי מפני ששמו של מנהל קשרי־החוץ של המשרד תחת המנכ"ל דוד עברי הוא (קותי) מור – ובאוזני האמריקאים אין כצלילו של "מור" זה לנגן כי בהתקלף הרשימות המפורטות רוצה ישראל, בעצם, עוד. "נשמח לקבל מתנות", מאפיין משקיף וושינגטוני מנוסה את הדימוי האמריקאי של הגישה הישראלית, כזו של חתן וכלה/בר מצווה, "אבל עוד יותר מכך נשמח אם תתנו כסף".

לכן עומד במרכז העניין הישראלי בוושינגטון, מימשל וקונגרס גם יחד, שימורו של הסיוע הביטחוני, ה־1 שנתיי של מאות מיליוני הדולרים. בשולי 1.8 מיליארד זה של רכש הסיוע נבנים עוד תלי־תלים רצנות מעת לעת מהמורות, מהרכבו של הפיצוי האמריקאי על ויתורי ישראל בגולן דרך הייצוא הביטחוני של ישראל לסין (האמריקאים חוששים מכוונות בייג'ינג לתקוע יתד צבאית בים סין הדרומית, סביב איי ספראטלי הצופים נפט ובאיום על נתיביים עולמיים חיוניים) ועד לסירוב הישראלי להצטרף למישטר הפיקוח על התפוצה הגרעינית. בנושא אחרון זה אין נימוקים חדשים לכאן או לכאן, אך טענתם הבסיסית של האמריקאים, שהודגשה לאחרונה בדברי מנהל סוכנות בקרת־הנשק המתנפת לסטייט דיפרטמנט, היא שהתמוססות מישטר פיקוח־התפוצה, כתגובת־שרשרת לסירוב הישראלי, תורו את ההתגרענות האיראנית, העיראקית והצפון־קוריאנית ותשמוט כל בסיס משפטי לפעולה מדינית או צבאית נגדה.

צה"ל רוצה במערכות האמריקאיות המתוחכמות ביותר, אך לא אם הענקתן לישראל תביא גם למכירתן למצרים, סעודיה ולבסוף גם סוריה. לסעודים כבר יש מטוסי בקרה התרעה אייוואקס, אבל אספקת מטוסי הפיקוד החדשניים ג'ייסטארס לחיל־האוויר עלולה להתגלות במהרה כאותה דלת שמבעדה נבנסו ג'ייסטארס למדינות "בריית־סטארס", שותפותיו הערביות של המערב באיזור. כך גם מודיעין לוויני וטילי אוויר־אוויר מתקדמים לטווח בינוני, שהרי אחד מיתרונות צה"ל על אויביו ב־30 השנים האחרונות, אם כי לא בכל עת ולא בכל תחום, היה בכושרו לפגוע רחוק יותר ולפיכך גם מהר יותר ובתותחנות טנקים ולא רק בטילנות מטוסים. חברת מקדונל־דגלס, יצרנית ה"אפאצ'י", להטה למכור לחיל־האוויר את הדגם החדש של מסוק הקרב, המצויד במערכת הגילוי והתקשורת "לונגבאו". שתי טייסות אפאצ'י/לונגבאו, האמורות לבלום בדיוק קטלני מתקפת־פתע של שריון סורי לאחר החזרת הגולן, יעלו כ־700 מיליון דולר.

ה"לונגבאו" היא רק אחת מגזרות האופנה הצבאית האחרונה, לוחמת המודיעין. האליל המשותף של המשפיע הבכיר על תיקצוב הצבא האמריקאי – הרוב הרפובליקאי בבית־הנבחרים, בהנהגת ניוט גינגריץ' – ושל ראש־הממשלה של צבא זה, בהנהגת ראש־המטה גנרל גורדון סאליוואן, שביקר בצה"ל בסתיו שעבר, הוא העתידן אלווין טופלר. הגנרלים והגינגריצ'ים מקדשים את קביעת טופלר בדבר מרכזיותה של לוחמת המידע – החתירה להשגה, עיבוד, הפצה ואבטחה של מידע – במערכות הצבאיות הבאות.

הבנת מקומו של המידע אינה חדשה, כשלעצמה, אבל ההתפתחויות הטכנולוגיות של השנים האחרונות מקנות מימד גורלי לשאלת יכולתם של דרגי הפיקוד והביצוע לרכוש, לעכל ולתרגם לפעולה תכליתית את שפע הנתונים המרחפים בשדות־הקרב השונים, בחזית ובעורף, בציבור ובממשלה. המנהג להשתלט על מרכז־הכובד של המידע יהצה במאבק על יחסי־השמיכה, שעליו להיות קצר אך יותר מקוצר־הרוח של התמיכה העורפית במיבצע. מי שידע ראשון, במלוא מובנה של הידיעה, ממוצב הפיקוד העליון ועד לאחרון הטנקיסטים והמוסקים, ישלוף ראשון ויפגע בהלכה, באויב ולא בכוחותיו. בסעיף אבטחת המידע נועד, לצד ההטעיות ומיסוך התשדורות המיבצעיות, מקום גם לתקשורת ההמונית – ההתערבות הצבאית האמריקאית הבאה צפויה להיות גם מלחמת שלג, כי נגני לוויין־השידור של רשתות הטלוויזיה יופעלו אמצעי־שיבוש, לבל ישבשו השידורים החיים את חיי הלוחמים ברגעי ההתקרבות, הפלישה, ההבקעה וההכרעה.

המידע הוא המידה, אך כה במידה מקרין טוהר־המידות על טוהר המידע. אירגון מודיעיני שהתרגל לשקרים, קטנים וגדולים, נמצא תדיר על מיפתנו של מארב עצמי. ראש מו"פ (מחקר־ופיתוח, אך בהקשר זה אפשר גם מודיעין ופילוסופיה) בצה"ל, תא"ל ד"ר יצחק בן־ישראל, השתעשע לאחרונה בחיבור שתי משוואות נודעות – "ידע הוא כוח" (פרנסיס בייקון) ו"כוח משחית; כוח מוחלט משחית בהחלט" (לורד אקטון) – ותהה האמנם ידע מוחלט מביא את בעליו לשחיתות מוחלטת.

התשובה המעשית היא שנחוצה בקרה מתמדת על אירגונים מודיעיניים, לבל יהיו לחבורות סוד מוחלט בהחלט. על שולחנו של רבין מונחת בקשתו של ראש השב"כ למנות לו יורש, למען יוכל לפרוש באביב. בשני חלקיה, העיתוי והאיוש, זוהי אחת ההכרעות החשובות ביותר בשירות הממלכתי, תמיד וביתר שאת עתה.

כאשר תהליך אוסלו מפרפר – גם המוכנים לשלום הכרוך בהרבה ויתורים ובמעט טרור אינם מוכנים לוויתורים ולטרור בלי שלום – ועימו גם הממשלה, יכולה שגיאה במינוי ראש שירות הביטחון הכללי להאיץ את נפילת הממשלה. ראש השב"כ יודע הרבה מאוד – ולכבד מאוד, הוא ודרג־עבודה במטה המיסוד המודיעיני והאיסופי – על פעילותם של פוליטיקאים ישראלים, מכל המפלגות, מול אש"ף. בכוחו לאשש או להזים את גירסאותיהם הפומביות; בכוחו לשתוק ולצבור, או אף לקבור, את זכיותותיו. עליו להשכיל לדעת מתי לדווח לאחוניו, כי דיווח חלקי או נמהר מדי לפוליטיקאי פזיז או פרוע ישרוף מקור ערבי ומקור ישראלי גם יחד. בעת שהחברה הישראלית שסועה לאורך הגולן ולרוחב הגדה, עם התנגדות רבים (אם כי לא בהכרח רוב) למדיניות הממשלה ולפעולות הצבא, נחוץ במיוחד ראש שב"כ המצוייד בהבנה דקה של מותר ואסור במדיניות ובפוליטיקה – אדם עם "פינס", לא לואי והדפינס.

שלא כרמטכ"ל, האמור להבחות את צה"ל במבט־על ולהישמר מעיסוק מופרז בפרטי־פרטים, ניכר ראש שב"כ במאפקו, במיקוד המקצוע: דרושה לו מיומנות באחד המאמצים העיקריים של השירות. בשנותיה הראשונות של המדינה היו אלה ההתגוננות הפנימית והריגול הזר. לאחר מלחמת ששת הימים, עבר הרגש לפעילות החבלנית העויינת (ואכן, לאחר הצלחת אברהם אחיטוב, שבא מאגף זה, נכשל מינוי יוצא מעדף האבטחה, אברהם שלום). השב"כ מופקד, אמנם, גם על אבטחת אישים, מיתקנים ומחשבים, אך קידום בוגר מעדף זה לראשות השב"כ, בלי התנסות בהתערבות מדינית או בפח"ע, דומה למינוי מפקד חיל־הים לרמטכ"ל – אפשרי, אך לא סביר. בהביזו את יוקרתו המקצועית על כפי המאוזניים, מומלצו לירושה, טוען ראש השב"כ כי למרות חולשתו היחסית של מ"מ־מקומו בתחום

השתהות ממושכת נוספת במינוי ראש חדש לשב"כ עלולה להפקיר איוש גורלי זה לממשלה הבאה עלינו לרעה

הלוחמה בפח"ע גוברת התנסותו הרב־תחומית בשטח ובמטה על זו של מתחריו אחרים.

גם לאחר פרישת סגן ראש השב"כ, ג', אין כ' המועמד הפנימי היחיד. בכיר אחר, ה', החליט להציג את מועמדותו, אף שאינו מומלץ ראש השב"כ (יחסי השניים היו קרובים בעבר, הצטננו והפשרו לאחרונה חלקית); ח', שהיה ראש אגף החקירות, מנהל את אגף ההדרכה, שבאחריותו – אך באישור ראש השב"כ – נבללה הזמנת השופט ברימוס משה לנדוי לאותו אזכרה לראש השירות לשעבר יוסף הרמלין שממנה נוכחה תחושת לנדוי כי "נבגד".

ראש השב"כ משותק לפרוש בתוך שבועות מעטים, אך גם שיורשו יבוא מתוך השירות, לא כסידור־עבודה לאלוף פרש כלשהו. בכך הוא מוביל לסתירה פנימית, אם יאמר לו רבין (שבלשכתו פועלים נגד כ') כי טרם השתכנע כי כ' בשל לתפקיד. ראש השב"כ, המכהן מאז אפריל 1988, ייאלץ או לבחור בין כניסה לשנה שמינית בתפקידו לבין בריחה בהצ־פה לה, המועמד הפנימי האחר. כפי שמלחמת יום־הכיפורים עיפה, כך או אחרת, המטכ"ל ודור שלם של אלופים שהיו מועמדים מתבקשים לרמטכ"ל והקפיצה מעל לכל השאר את מוטה גור (ארבע שנים אלוף, פיקוד הצפון פעמיים ונספחות וושינגטון במלחמה, ללא התנהה המקובלת של ראשות אג"ם במטכ"ל), באה פרשת קו 300 וניפתה מהשירות את ראש השב"כ, את מישנהו ודור שלם של ראשי־אגפים, אך לא את ראש השב"כ הנוכחי, שנמצא אז לשמתו ולהתרעמת מבקריו מחוץ למלחמה הפנימית.

בתקופת ראשונה, היו לשב"כ הצלחות חשובות בסיכולים, לצד החמצות משועות, שהתבררו (בתוך השירות, אם גם לא תמיד מחוצה לו) בחקירות מאוחרות. בתחום מוסר העבודה היה ראש השב"כ מופת לעבודה, לא למוסר. בשטח העריכו את הידע המקצועי שלו, אך גינו את תנאי־השירות המועדפים לפקידי המטה, על חשבונם של רכזי השטח. בחצר המטה תישאר אחריו המורשת שהורה להציב: מורשת אחרת, נטולית פחות, תלויה במי שיבוא אחריו.

נטייתו האופיינית של רבין, להקפאת המצב האישי, תוכל להסתמך על התובענות המיבצעית של בעיית הטרור מעזה (לשב"כ לא חסר מידע, אלא נכונות של הדרג המדיני לפעול לפיו) ושל ההיערכות המודיעינית לפינוי ערי הגדה, אבל שכרו המידי עלול או לצאת בהפסד גדול. כראש־הממשלה באביב 1977, אישר למוטה גור שנה רביעית כרמטכ"ל. התוצאה היתה שרבין ושר־הביטחון שמעון פרס הלכו בצד הבוחרים הביתה ובמקומם באו לא ראש־הממשלה פרס ושר־הביטחון יגאל אלון, בסדר שהגו, אלא מנחם בגין ועזר ויצמן, שמינו לרמטכ"ל את רפאל איתן. השתהות ההחלטה על יורשו של ראש השב"כ הנוכחי, הנמצא עכשיו מול רבין במצבו של גור אז, עלולה להשהות את המינוי עד לאחר הבחירות לכנסת ולפיכך גם לעליית כוחות אחרים, אישים אחרים, לשלטון.

זה, כמובן, כבר יהיה משחק אחר לחלוטין, עם תפיסה פנימית. חורת תקרים, יהודית כעירבית, בקרב מתנגדי הקו המדיני של הממשלה הנוכחית, אולי גם עם מאמץ אמריקאי מוגבר, אנשי בנושא לתרבות המשוכללות של עיניים ואוזניים המופעלות תמיד, לריגול אחר ממשלה שתחזיק אצבע פחות על יותר מהדק אחר. אותה משענת אמריקאית מובטחת, של ביקור פרי, של שנות רבין ופרס, אפילו אלה של שמיר וארנס אך פחות מכך של בגין ושרון, תתערער בבוא נתניהו עם שרון. השארת מינויים של ראשי שירותי מודיעין לממשלה זו לא תהיה התנזרות מפוליטיזציה, אלא הפקרות. ■

האתגר הרוסי

יורם פרי

העולים מרוסיה מציבים אתגר מרתק לחברה הישראלית. הם מציגים סימני שאלה על אופיה, על דמותה, על זהותה הקיבוצית, על תרבותה. כדאי להתחיל להבין אותם יותר מכפי שעשינו זאת עד עתה. וזה מתחיל באמצעי התקשורת

"מדוע אתם מתנהגים כך?", זה היה לפני כשנה, במפגש עם צעירים במרכז הישראלי במוסקווה, השואל היה איגור, צעיר בראשית שנות ה־20 שלו ששקל עלייה לארץ, "מדוע אתם שונאים אותנו כל־כך? למה אתם קוראים לנו רוסים?"

ניסיתי להסביר לו שאין במושג רוסים כל התייחסות שלילית. שהיא משמשת, פשוט, קיצור למושג יהודים שעלו־מרוסיה, בדיוק כמו שהמושג מרוקאים הוא קיצור של יהודי מרוקו, וייקה היה עולה חדש מגרמניה. אבל איגור התקשה להשתכנע. אם כוונות העלייה שלו היו מהוססות־משהו – הדבר נבע בעיקרו מהחשש מפני קבלת הפנים החמוצה שבה יקבלו אותו הישראלים.

השבוע חשף מיכאל קרפין בתוכנית המצויינת שלו "מבט שני" את אחד המחדלים הגדולים של העיתונות הישראלית בשנים האחרונות: העלייה הרוסית. חצי מיליון אנשים עוברים בישראל תהליך אנושי חברתי מרתק. ואנו, הוותיקים, איננו יודעים על כך דבר. כן, כמובן, אנחנו יודעים הרבה על הזונות, ועל המאפיה שחוטפת ילדים, ועל ההומלסים הקופאים למוות מעודף וודקה בלילות קרה. אבל כמה מתוך חצי מיליון האנשים הנשים והטף האלה, הם זונות, שיכורים והומלסים?

הציבור הישראלי אינו שונא את העולים האלה, כפי שנדמה לרבים מהם. היפך, הרוב הגדול של הישראלים תומך בהצטרפותם אלינו. התחושה שנוצרה אצלם – באחד העיתונים הרוסים כתב מישהו, עכשיו כשיש שלום עם הפלסטינים האוייב החדש של הישראלים הם הרוסים – רחוקה מאוד מן המציאות. אבל המציאות חשובה פחות, חשוב יותר שיש לעולים תחושה כזו. ותחושה זו לא היתה מתפשטת כל־כך אילו כיסתה העיתונות הישראלית את סיפורם של הרוסים כפי שהיתה צריכה לכסות אותו. כפי שהיא מכסה עניינים אחרים, הרבה פחות חשובים. ראשית, בהיקף, במרכזיות הנושא, במספר הכתבות והידיעות והמאמרים, ויותר מזה בתוכן, באמפטיה, באופן הצגת הבעיות של המהגרים האלה.

כיסוי העלייה הרוסית חשוב לא למען העולים בלבד, כדרך של קליטה. הוא חיוני במידה לא פחותה לנו הקולטים. כי מי שעוקב אחר המתח שנוצר בין הרוסים לבין קולטיהם מגלה עד מהרה שהעולים מרוסיה הציבו בפני החברה הישראלית אתגר שטרם הכירה כמותו ושעדיין איננה מסוגלת להתמודד עימו. כאן אולי טמון סוד המתח הדרמטי הזה, הפער העמוק בין העולים לבין קולטיהם.

במלים אחרות, העולים מרוסיה מכריחים את החברה הישראלית, בגלל אופיה המיוחד, לשאול את עצמה שאלות יסודיות על זהותה הקולקטיבית, על ערכיה ועל הנורמות התרבותיות שלה. שאלות שעד כה לא נדרשנו להן. האם זוהי הסיבה שאנו נסגרים מפניהם?

מכיוון שמדובר בקבוצה גדולה, כאמור חצי מיליון, מכיוון שמדובר בקבוצה בעלת השכלה ורמה תרבותית גבוהה, ומכיוון שמדובר בקבוצה בעלת זהות קולקטיבית מגובשת למדי, מודעות עצמית וביטחון עצמי, נוצר הפעם מה שלא קרה כל־כך בעליות הקודמות: העולים החדשים אינם רואים כמובן מאליו את הצורך להיטמע בתרבות המקומית, מציגים סימני שאלה על נורמות תרבותיות מאוד בסיסיות שלנו: השירות בצבא נתפס למשל כנטל, לא כערך. לימודי התנ"ך בבתי־הספר נתפסים כביטוי לדליגיוזיות מופרזת ומיותרת. ואלה רק שתי דוגמאות. אבל איזה עוצמה יש להשגות בשני עניינים מקודשים כאלה, הצבא והתנ"ך, לא פחות ולא יותר.

באופן כוללני יותר מציגה העלייה מרוסיה בפני החברה הישראלית בפעם הראשונה את הבעיה התרבותית המורכבת ביותר בארה"ב בשנים האחרונות, את ה־multiculturalism, הגיוון התרבותי. בעקבות "הפנתרים" וההתעוררות העדתית של שנות ה־70 הודתה החברה הישראלית. כי במסווה של קליטת העלייה ניסתה לאכוף על עולי שנות ה־50 להתאשכנז. רשמית נזנחה תפיסת "כור ההיתוך" והכל דיברו בשבח שמירת וטיפוח המיגוון התרבותי העדתי. אבל למעשה כל זה היה בעיקרן מוגבל. יש טיפוח כורשת ויש חגים עדתיים, ומוסיקה מגוונת, אבל הלחצים לקונפורמיות תרבותית ולקונפורמיות חברתית לא נחלשו.

העלייה הרוסית מכריחה אותנו לשנות כיוון. מועדוני הזמר ואולמות הריקודים, התיאטרונים והעיתונים ברוסית, וכל שאר המסגרות התרבותיות וההברתיות, כל אלה, כפי הנראה, אינם דומים ללאנדסמנשפטים המאפיינים כל גל עלייה, מפגש של מהגרים המבקשים למצוא נחמה בקרב קבוצת הגורל שלהם בשנים הראשונות של ההגירה. הפעם נראה כי מדובר בתופעה ארוכת־ימים יותר, רצון לשמר ולקיים את המסורת התרבותית, לא רק לצורך ריכוך קשיי הקליטה, אלא מתוך השקפה המאמינה בפלורליזם תרבותי.

יתכן שניסיון זה יתקבל בהתנגדות קשה. הצברים אינם רגילים ואינם מוכנים לוותר על ההגמוניה התרבותית שלהם. יוצאי עדות המזרח יכעסו על כך שהחברה הישראלית נותנת היום לרוסים מה שלא נתנה להם לפני 40 שנה. ויהיה כמובן צדק בטענתם. אבל מה אפשר לעשות, זה טיבה של חברת מהגרים, שהיא לומדת מהניסיון, לעתים רבות מנסיון־הנפל, של גל אחד כיצד לטפל טוב יותר בגל השני, וסמנו בשלישי וברביעי והחמישי.

החברה הישראלית היא חברה מאוד פוליטית, היפר־פוליטית. מכיוון שהרוסים סייעו ל"עבודה" להגיע לשלטון, ומכיוון שכוחם האלקטורלי רב ויש אפשרות שיקימו מפלגה, ידברו בהם יותר מעתה ועד לבחירות. אבל זה לא יהיה מספיק. העלייה הרוסית מציבה אתגרים מרתקים לחברה הישראלית, גם מעבר לתחום הפוליטי. על אופיה, דמותה, על זהותה הקיבוצית, על תרבותה. כדאי להתחיל להבין אותה הרבה יותר מכפי שעשינו זאת עד עתה. וזה מתחיל באמצעי התקשורת. הם, אנחנו, צריכים לכסות אותם הרבה יותר מכפי שעשינו זאת עד עתה. ■

העט הלוהט

שלמה גינוסר

ביבי נתניהו קפץ על נערת הליווי החשאית של האוטוביוגרף הלהוט אבו־מאזן כאילו היתה קלטת לוהטת. אבל מי שלא הצליח למכור קלטת כחולה אחת ב"פריים טיים" של הטלוויזיה הישראלית, ספק רב אם אפילו אבו־מאזן יבחר בו לאיש השיווק של זכרונותיו המעורפלים

מישהו כבר אמר פעם, שאחרי הקופירייטר הכותב פירסומות לנדל"ן – האוטוביוגרף הוא הפרוזאיקן המפוקפק ביותר. הנרי קיסינג'ר תיאר כך את ספרו על תקופת כהונתו בממשלים האמריקאיים: "אני מאוד כן עם עצמי בספר זה. על הטעות הראשונה שעשיתי תוכלו לקרוא בעמוד 850".

מדינאים כותבי זכרונות יכולים ללוש את עברם כמו פלסטלינה. החכמים ביניהם יודעים שהם מתווכחים, בעצם, עם ההיסטוריונים של הדורות הבאים. במקרים רבים הוויכוח הזה הוא המניע העיקרי לכתיבת הזכרונות. כאשר אישים בקנה מידה היסטורי עוסקים את עצמם בתיעוד זכרונותיהם יש לזה גם משקל היסטורי לא קל. אבל כאשר מדינאים קטנים עושים זאת, הם יכולים לצפות לכל היותר לסערות בצלוחית מים. כעומק הצלוחית כך עוצמת הסערה. במיוחד אם הם כותבים בתנאים של מצוקה אישית. אבו־מאזן, למשל. ובמיוחד כאשר הם מתייחסים לתוכנן של פגישות חשאיות.

פגישות חשאיות פרוצות בדרך־כלל לגירסאות הפרועות ביותר. החשאיות היא נערת הליווי של כל אוטוביוגרף והיא טומנת בחובה את כל הסכנות הידועות. במיוחד אם אתה מגיד לספר לחבר'ה. הסופר האנגלי אוולין ואו גרס שרק כאשר אדם מגיע לגיל שבו הוא מאבד את הסקרנות לגבי העתיד, מותר לו להתפנות לכתיבת זכרונות. ייתכן שאבו מאזן התייאש מהר מדי מסיכוייו להגיע ולמלא תפקיד חיוני בשלבים הבאים של תהליך השלום.

ביבי נתניהו קפץ על נערת הליווי החשאית של האוטוביוגרף הלהוט אבו־מאזן כאילו היתה קלטת לוהטת. אבל מי שלא הצליח למכור קלטת כחולה אחת ב"פריים טיים" של הטלוויזיה הישראלית, ספק רב אם אפילו אבו מאזן יבחר בו לאיש השיווק של זכרונותיו המעורפלים.

הספינקס נעלב

התפנית האנטיפתית של מצרים כלפי ישראל היא לא לגמרי שלילית. יש בה אפילו סימנים מעודדים.

מאז נחתם הסכם השלום בין מצרים לישראל, הקפידו המצרים לשמור את היחסים בין שתי המדינות על אש נמוכה נמוכה. כשם שסאדאת פירש את האינטרס המצרי כמאיץ להחלטה האסטרטגית שלו לעשות שלום עם ישראל כך פירש מובארק את האינטרס המצרי כסיבה לקרירות, קורקטית יחסית, של קשרים עם ישראל בשלבים הבאים של ביסוד היחסים הפורמליים בין שתי המדינות. קשיים מבית (הסתייגות ועתרת של העילית האינטלקטואלית מהשלום עם ישראל והתחזקות היסודות האיסלאמיים הקיצוניים) ובעיות בין־ערביות (הזעם הנחלש אך המתמשך על פריצת הדרך הלא־מתואמת שעשתה מצרים כלפי ישראל) היפנו את האנרגיות המצריות במישור הבילישראלי איתנו לשמירה על קרירות.

הסכם אוסלו והסכם השלום בין ישראל לירדן אמורים היו, לכאורה, להאיץ את הפשרת היחסים בין קאהיר לירושלים. הרי, בסופו של דבר, הסכמים אלה והתחממות היחסים בין ישראל למדינות ערביות ומוסלמיות באפריקה ובאסיה אינה אלא תוצאה הגיונית מהחלטתה האמיצה של מצרים בסוף שנות ה־70. אלא שמעשה שטן: דווקא התפתחות ברוכה זאת, הבאותתת על תפנית היסטורית במזרח התיכון גרמה למצרים התחושה מוחה של איבוד גובה. כביטול נסמכה סכנה הבכורה. מובארק חש נבגד גם על־ידי ישראל וגם על־ידי ירדן, שלא להזכיר את מדינות המאגרב ואת נסיכויות המפרץ, על גילוי נועז של אי־תלות בחוכמת התיווך של האח הגדול מקאהיר.

לא רק עניינים של כבוד מעורבים בתנועת הכתף הקרה שמובארק מפנה כלפי ישראל. נראה כי מצרים באמת סבורה כדווקא תהליך השלום והמפה הגיאופוליטית החדשה העשויה להצטייר במזרח התיכון ובעולם הערבי כולו ירחיקו אותה ממעמדת הבכורה שבקושי היא הצליחה להחזיר לעצמה, אם בכלל. זה נראה כמו דרה זו, אבל מצרים שוב שולפת מהבקבוק את השד הישראלי, הפעם לא כאיום צבאי וכסרטן בלב האומה הערבית, רחמנא ליצלן, אלא כגורם מדיני וכלכלי המנסה, כביכול, לנצל את השלום כדי להתהרפק ולתפוס מקום מרכזי באיזור.

זה לא נעים. זה מעצבן. זה אפילו קצת מגוחך. אבל זאת גם הוכחה שהולך ומסתיים עידן העימותים הצבאיים באיזור. הפחדים של מצרים ומשחקי הברוגז שלה שייכים כבר לעידן אחר. ואם זה מה שמצפה לנו במצב של שלום כולל – נעבור גם את זה.

אפשר גם כאפייה

אם יהודי אינו צריך להרגיש בנוחה כשהוא חולץ נעליים בהיכנסו למקום קדוש למוסלמים, בתנאי שהוא החליף גרביים באותו בוקר, מדוע מובארק נמלא תיעוב עמוק כל־כך נוכח האפשרות להצטלם ב"יד ושם" כשהוא חובש כיפה. אם הכיפה מרתיעה אותו, שיחבוש כאפייה. יתירה מזאת, אם זה התירוץ שלו להימנע מביקור בישראל – הייתי מוותר לו על ביקור ב"יד ושם". מובארק הוא לא תופעה ייחודית כזאת בהיסטוריה האנושית שצריך להתעקש לעמת אותו עם הפרק הנורא ביותר בהיסטוריה היהודית אם זה כל־כך מביך אותו משום מה. גדולים וחשובים ממנו ביקרו ויוסיפו לבקר ב"אוהל יזכור" העציב הזה והאומה לא ייגרע משרדי עפרם של קורבנות השואה אם נשיא מצרים לא ירכין ראש בפניהם.

התלוש והפתק בקלפי

שר האוצר בייגה שוחט מבשר כי ל־90 אחוז מהשכירים יעלה הנטו החל מהחודש הבא. יעלה, יעלה, יעלה. השאלה היא: כמה זה יעלה לנו. והתשובה לשאלה זאת תקבע גם כמה זה יעלה לממשלה, לא בתקציב אלא ביום הבחירות. במיכלול היחסים עם שרי אוצר יש לציבור השכירים (לפחות ל־90 אחוז מתוכו) הכי הרבה תבונות ודק תבונות־יתר אחת שבינתיים הוכיחה את הגיונה: הזכות להיות סקפטים. בייגה הוא שר אוצר הגון, אבל המציאות הכלכלית לדורותיה היא ממורית מאין כמוה ו־90 אחוז מהשכירים מצליחים איכשהו לצאת תמיד דפוקים. ל־90 האחוז האלה יש קצת יותר משנה וחצי כדי לדעת אם עבדו עליהם בעיניים או ש"תרגיל הבחירות" הזה, כפי שהוא מבונה על־ידי הליכוד, אלוף תרגיל הטלוויזיות הצבעוניות הידוע, זה לא רק תרגיל על יבש אלא התגשמות של חלום רטוב. ■

הדרך לאופוזיציה רצופה כוונות טובות

לוי מורב

יש משהו מתסכל ועצוב בממשלה הזאת, בדרך תפקודה ותיהולה היום־יומי, במיוחד בתחום הכלכלי. יש משהו מרגיז ולא הוגן בביקורת שאנו מותחים עליה, אבל אין מנוס מכך, כיוון שהממשלה והאוצר מצליחים ליפול בכל בור, מהמורה ומלכודת הפזורים בדרך.

נכון שהיעד שאליו הממשלה הזאת מובילה אותנו הוא נבון, צודק והכם. נכון שכל דרך אחרת תוביל אותנו למבוי סתום או לאסון. נכון שאיכות המכונית טובה ללא הכר מהמכונית הקודמת שבה נסענו. נכון שהרדיו במכונית מכוון על קול השלום ולא על ערוץ 7. אבל הקישקעס שלנו מתהפכים בגלל צורת הנהיגה.

הנהג שלנו חברמן והוא מוביל אותנו בדרך הטובה, אבל אין בור שהוא לא נכנס לתוכו. ההאצות הפתאומיות והעצירות הלא צפויות והמיותרות מעוררות בנו תחושה קשה של קבס.

נאמר כמה מלים טובות לפני שנעבור לביקורת הבלתי נמנעת. תהליך השלום – הסכם אוסלו, הסכם קהיר והתרגום שלהם בשטח, עם כל המצוקות והטרור החמאסי – הוא הדבר הנבון מבחינה פוליטית, צבאית וכלכלית.

לא יעזור לליכוד ולנתניהו שום דבר. הצמיחה הכלכלית היא תוצאה משולבת של תהליך השלום והעלייה מברית־המועצות לשעבר. לכן התנאי ההכרחי, גם אם לא המספיק, למדיניות כלכלית נכונה נעוץ בתהליך המדיני. מנכ"ל משרד האוצר לשעבר, אהרון פוגל, הגדיר זאת בצורה קולעת כשקבע שתהליך השלום ופתיחת השווקים בדרום־מזרח אסיה המוסלמית הם הפיתוח הריאלי הטוב ביותר שאפשר היה לעשות למען התעשיינים והיצואנים. התוצאות הכלכליות של 1994 מדברות בעד עצמן: צמיחה כלכלית בשיעור של 7.5 אחוזים, ירידה דרמטית באבטלה מ־11.2 אחוז ב־92' ל־7.2 אחוזים, גידול ברסים של 12 אחוז ביצוא ועלייה של 22 אחוז בהשקעות – וכל זה במחיר מגוחך של עליית האינפלציה מ־11.2 אחוז ב־93' ל־14.2 אחוז (משוער) ב־94'.

הצבת היעדים ששר האוצר אברהם שוחט חוזר עליהם שוב ושוב היא נכונה: צמיחה, הורדת האבטלה, הבטחת רווחיות היצוא והורדת האינפלציה. גם אם יש לנו ויכוח טקטי או טכני עם שוחט, אי־אפשר להציב את יעדי המדיניות הכלכלית בצורה טובה יותר משמציב אותם שר האוצר ומדרך הטבע גם הממשלה.

לכן, אם נחזור לדימוי המכונית, אין בינינו ויכוח על יעד הנסיעה ועל טיב הרכב. הבעיה היחידה שלנו היא שהמכונית הזאת נוסעת בזיג־זג והנהג מגיב בפראות על כל מכשול שעומד בדרך. כך הופכת הנסיעה לסיוט ואין פלא שנמתחת ביקורת חריפה כל־כך על צורת הנהיגה של האוצר ושל ראש הממשלה.

רק לפני שבועיים אישרה הכנסת את חוק התקציב וכבר מגישים לנו קיצוץ. מה קרה? האוצר לא ידע בנובמבר ובדצמבר 94' מה שהוא יודע בינואר 95'? הממשלה, שתמכה כמעט פה אחד בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לא הבינה שנטל המס על הציבור יגדל בעקבות החוק?

ניקח את הסיפור האחרון השבוע – הישיבה הבהולה של שרי מפלגת העבודה עם ראש הממשלה ושר האוצר כדי להחליט על קיצוץ של 700 מיליון שקל מהתקציב. רק לפני שבועיים אישרה הכנסת את חוק התקציב וכבר מגישים לנו קיצוץ. מה קרה? האוצר לא ידע בנובמבר ובדצמבר 94' מה שהוא יודע בינואר 95'? הממשלה, שתמכה כמעט פה אחד בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לא הבינה שנטל המס על הציבור יגדל בעקבות החוק? היא לא תיארה לעצמה שחיבור כל הצעדים יחד – מס הבריאות הגבוה, הרחבת בסיס הגבייה של הביטוח הלאומי, המשך התשלום לקופות החולים לשם ביטוח משלים, העלאת מחירי התרופות והביקור אצל הרופא, מס הבורסה ואחרון חביב מס הארגון – יפגע בציבור בצורה זו או אחרת? היא לא העריכה שהאופוזיציה תעשה מהעניין הזה מטעמים? היא לא תיארה לעצמה שעיקר הזעם יופנה אליה ולא אל ח"כ חיים רמון, יו"ר ההסתדרות, שבזכותו, ורק בזכותו, עבר חוק הבריאות? היא לא העלתה על דעתה שאף אחד לא יזכור שבלי תמיכתו של הליכוד חוק הבריאות לא היה עובר?

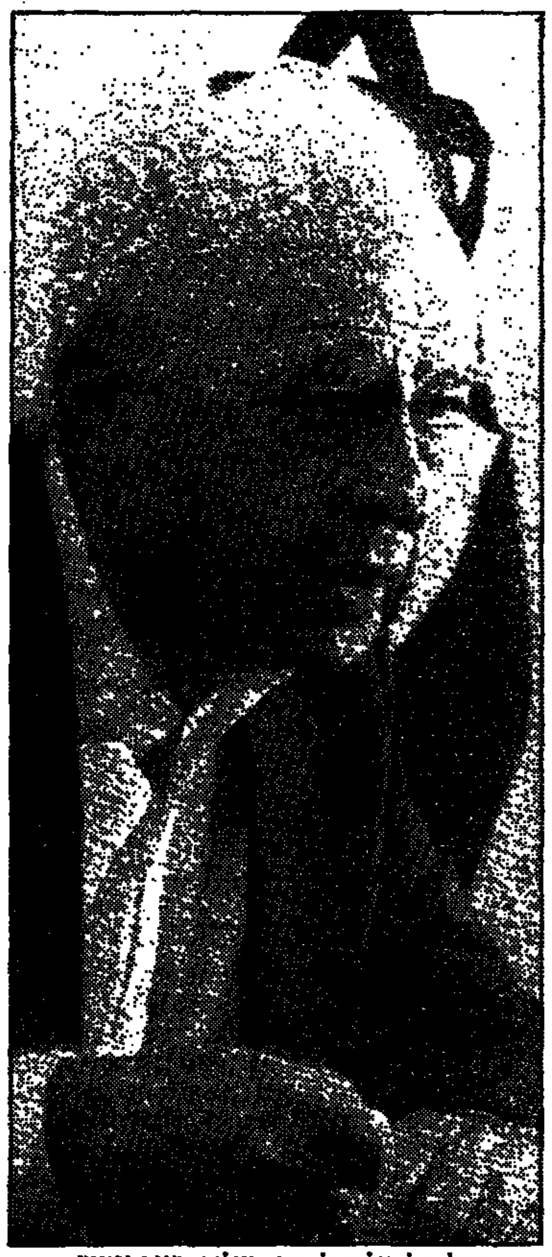

רבין. מצליח ליפול בכל בור. צילום: חנוך גוטמן

גם אם נטל המס נטו יירד בכמה עשרות שקלים, התחושה בקרב מעמדות הביניים, ובמיוחד המעמד הבינוני הגבוה, שהם התומכים המסורתיים של העבודה, של הממשלה ושל תהליך השלום, תהיה שהוליכו אותם שולל, שהכבידו את נטל המס ופגעו בכיס.

שוחט יכול להסביר שוב ושוב, והוא יצדק בהסבריו, שעליית נטל המס כאחוז מהתוצר מ־39 אחוז ב־92' ל־41 אחוז ב־94', ועתה, עם הטלת מס הבריאות ל־43 אחוז מהתוצר, נובעת בעיקר מהצמיחה והעלייה ברמת החיים.

הוא יכול להסביר שוב ושוב שבמקום לשלם לקופות החולים מס אחיד רגרסיבי ולא צודק משלמים היום מס בריאות פרוגרסיבי וצודק. אף אחד לא יקשיב לו. כולם יסתכלו על השורה התחתונה שלפיה בזמן הליכוד היה נטל המס 39 אחוז והיום הוא 43 אחוז; בזמן הליכוד היה המס השולי 50 אחוז והיום, עם מס הבריאות ודמי הביטוח הלאומי, הוא ממריא ל־60 אחוז.

לא יעזור לשוחט ולרבין שום דבר. התחושה השוררת בציבור שחוזרים לימים האפלים של מפא"י ההיסטורית ולבולשביזם האדום היא עובדה קיימת. צחוק הגורל הוא שהזעם על ההסכם לגביית מס ארגון עם המעסיקים הפרטיים והמעסיק הציבורי, מס שיחול גם על מי שאינו חבר הסתדרות, לא יופנה לפתחם של רמון, אורון ופרץ, אלא לפתחם של האוצר והממשלה.

ועדיין לא אמרנו דבר על מס הבורסה. אם יהיה לממשלה מזל והבורסה תתחיל להתאושש במחצית 95' ותגיע לפריחה לקראת הבחירות של סוף הקיץ ותחילת הסתיו של 96' ישכחו לה, אולי, את מס הבורסה. אולם כעת, דווקא בגלל המחזורים המגוחכים בבורסה, יוצא הקצף גם על המס הזה.

וכאילו לא די בכך, ממהרים האוצר ושרי העבודה לערוך התכנסות כיתתית (ללא שרי מרצ) ומחליטים לקצץ 720 מיליון שקל בתקציב כדי לממן את ההקלות במיסים, כגון נקודת זיכוי נוספת לאשה נשואה עובדת והורדת 2 אחוזים מהמס המקביל של המעסיקים. יש היגיון בהחלטת האוצר, מכיוון שלפי חוק התקציב הגירעון כאחוז מהתוצר חייב להיות במגבלות של 2.5 אחוזים. אולם בשלוש השנים האחרונות היה הגירעון בפועל, לעומת המתוכנן, נמוך בהרבה ובשנת 94' הוא היה פחות מ־2 אחוזים, לעומת תכנון של 3 אחוזים. מה יקרה אם הממשלה תסכים שהגירעון ב־95' יהיה 3 אחוזים במקום 2.5 אחוזים? האם העולם יתמוטט? ברור לכל שבטיעונים האלה אין לגירעון שום השפעה על האינפלציה. אז בשביל מה צריך את הקיצוץ הטפשי והמיותר הזה בתקציב?

במקום כל ההתבזות סביב מס הבריאות היתה הממשלה יכולה להחליט שמכיוון שמס הוא מס ואין הבדל מה מטרתו, יש לבטל את מס הבריאות ולהפוך אותו למס הכנסה רגיל, כפי שאין מס מיוחד על החינוך או על הביטחון

זרזו את ההפרטה. הגדילו את הדיווידנד מהחברות הממשלתיות ובוא לציון גואל. אבל האוצר והממשלה שבויים במגבלות שהטילו על עצמם ואין להם מספיק דמיון ויצירתיות כדי לחרוג מהן.

כך, למשל, במקום כל ההתבזות סביב מס הבריאות היו יכולים להחליט שמכיוון שמס הוא מס ואין הבדל מה מטרתו, יש לבטל את מס הבריאות ולהפוך אותו למס הכנסה רגיל, כפי שאין מס מיוחד על החינוך או על הביטחון. בהזדמנות זו היו מחליטים להוריד אותו כבר השנה כאשר המטרה היא להמשיך ולהוריד את נטל המס גם ב־96' (שנת בחירות) וגם ב־97'.

זה הרבה יותר פשוט, חכם והגיוני מאשר כל הזיגזגים המיותרים. הרבה יותר חכם היה כמובן לחתום על הסכם עם הקופות הקיימות ולהתיר להן את הגבייה. אבל מכיוון שאי־אפשר להחזיר לסיר חלב שנשפך ואבן שטיפש זרק לים גם מאה חכמים לא ימצאו, צריכה הממשלה לבטל את מס הבריאות, להעלות בינתיים את מס ההכנסה ולהוריד אותו בתהליך מהיר.

על הממשלה להתנער במהירות ובאלגנטיות ממס הבריאות, אלא אם כן ברור לה שמישהו אחר יקח את ההגה לידיו בשלהי 96'. אבל גם במקרה כזה היא צריכה לעשות את הנחוץ בתחום המדיני והכלכלי וליצור עובדות כאלה שאם יבוא נהג אחר במקומו של רבין הוא ייאלץ להמשיך בדרך שבה המכונית נוסעת. גם זה משהו. ■

סוס ושמו חוק

אמיר נוימן

חבר הכנסת רענן כהן אינו נהנה מאהדה יתירה בסיעתו, סיעת העבודה. עוף מוזר מבחינה חברתית. לא תמצאו אותו בשום הרכב בין ההרכבים המתגבשים ומתפרקים חדשות לבקרים. שום חמישיה, שישיה, שביעיה או שמיניה אינה ביתו הפוליטי. הוא אחד החפ"שים המעטים של הסיעה – לא שר, לא סגן שר, לא יו"ר ועדה ואפילו לא סגן יו"ר הכנסת לשם כבוד. 10 כאלה יש בין 44 חברי הסיעה. אבל לכולם זו הקדנציה הראשונה בכנסת. שניים מן הח"כים הטריים – אורי אור ויוסי כץ – הם ראשי ועדות. אחד, אפרים סנה, אפילו שר. כהן, שזו לו קדנציה שנייה בכנסת, היה משוכנע בראשית הקדנציה שיתמנה לסגן שר במשרד התחבורה, ועל כן לא נכנס כלל לסידור העבודה בסיעתו.

בימים אלה הוא ממלא־מקומו של אלי דיין, וזכה אפילו לשבחי ראש הממשלה כתום ההצבעה על התקציב. כהן אינו מסתיר את הסיפוק שהוא חש מן התפקיד הבכיר שנשר בחיקו ביום בהיר אחד, כשדיין נעשה אופוזיציונר בלתי־מתפשר. ביום שני האחרון החליטה הסיעה לקרוא ליושב־הראש שלה לשוב לתפקידו, אבל זה אינו ממהר. הוא ממשיך אמנם לשבת בלשכתו, לשכת יו"ר הסיעה, אבל לא נענה להחלטת חבריו ביודעו שהקרב לא הוכרע עדיין. בשבוע הבא יובא חוק ההסדרים למליאת הכנסת וכהן עוסק בגיוס הקואליציה להצבעות כנגד הסתייגויותיו של היו"ר דיין, באם לא תושג הבנה בין הצדדים טרם הצבעה.

תוך כדי כך יתברר בשבוע הבא, האם יו"ר הסיעה יישאר על מקומו או שעל הסיעה להכתיר את מחליפו. בסיעת העבודה שוררת עתה תמימות דעים, שלא ייתכן שדיין ימשיך לכהן בראשה בלי להסיר את הסתייגויותיו לחוק ההסדרים, כלומר בלי להגיע להסכמה עם הממשלה. ממלא־המקום כהן, אם יורשה לנהוג, לא יסרב להפוך את הפקדון שבידיו למציאות של קבע עד סוף הקדנציה, אבל עניין זה מסור להחלטת הסיעה.

איש לא צפה מראש את ההתפתחות הזאת. בסך הכל מאזנה של הסיעה הזאת אינו כה חיובי, אבל דבר אחד לא ייקחו ממנה – את יציבות ההרכב שלה. שנתיים וחצי חלפו מאז כינונה של הכנסת ה־13. בסיעות אחרות חלו חילופי גברי – בליכוד, עם התפטרותו של רוני מילוא, בחד"ש, לאחר מותו הטראגי של תופיק זיאד ובאגודת ישראל היתה רוטציה. צומת התפלגה, המתפלגת יעוד התפצלה, מולדת שסועה וגם ש"ס סובלת בתסבוכת זו, אבל סיעת העבודה, ידועת המשברים וההיסטריה, ניהלה לכל היותר משחק כסאות מוסיקליים – רמון עם סנה, פרץ עם כץ. האיום הממשי היחיד לעת עתה בחילופי גברי נשקף מצדו של בורג אם ייבחר ליו"ר הסוכנות, ובמקרה כזה יושבע במקומו חגא הדר (ואחריו בתור – השר לשעבר אברהם כץ־עוז, האיש שצפה והתריע מבעוד מועד – בשלהי הכנסת שעברה – מפני מפגעי הפריימריס).

ראשות הסיעה לא עמדה על סדר־יומו של רענן כהן, חבר הכנסת הבודד, כמעט סיעת יחיד בתוך סיעת העבודה. לא מכבר, כאשר עמדה על הפרק שאלת ראשות ועדת העבודה והרווחה, הודיע כהן, תוך שגרס כי התפקיד מגיע לו בדין ותק, כי מועמדותו באה בחשבון אך ורק אם יהיה מועמד מוסכם ללא התמודדות. לרעיון לא נמצאו תומכים ובתום התמודדות נבחר יוסי כץ. יש להניח שגם הפעם, אם וכאשר יהיה על כך דיון בימים הקרובים עשוי כהן להציב עמדה דומה – ללא התמודדות. לא שאינו יודע להתמודד, אלא שלא הסיעה היא מגרש המשחקים שלו, אלא הפריימריס.

ועכשיו לגימלאים

לפריימריס הבאים של מפלגת העבודה הוא מתכוון לבוא כשהוא חובש לראשו שני כתרים – חוק חיילים משוחררים וחוק הגימלאים, שניהם חוקים אוניברסליים, המיועדים לשפר את רווחתן של שתי קבוצות אוכלוסיה רחבות ביותר. את החוק הראשון העביר, ובקרוב, בעיתוי המתאים שתוכנן בקפידה מראש, ייצא לקמפיין על החוק השני. לפני שבועות אחדים חגג במלון "דניאל" בהרצליה מסיבה לרגל החלת חוק חיילים משוחררים. ראש הממשלה יצחק רבין, שהיה מוכן בזמנו – ביחד עם שר האוצר – לקרוע כדג את כהן בגלל עלויות החוק לאוצר המדינה, היה אורח הכבוד בערב הזה. את חברי הכנסת שהגיעו ל"מלון דניאל" אפשר היה למנות על אצבעות כף יד אחת – מוטה גור, אביגדור קהלני, יעקב שפי, שאול יהלום.

עמיתיו לכנסת לא יפרגנו לו על נצחונו בחוק החיילים המשוחררים והוא מצדו יהפוך כל פסיק בחוק להישג בפריימריס. מי שכן הגיעו היו נציגי בעלי ההון שסימנו את הקמפיין המתוחכם של כהן – משפחות עבודי, מאיר עזרא, נחומי, סמי שמעון ועוד כהנה וכהנה בעלי הון ממוצא עיראקי. כשמדובר בפופוליסטים, יכול כהן לעשות לחבריו בית־ספר, כמו שאומרים.

חוק הגימלאים אמור להיכנס לתוקפו על־פי תוכנית כהן ב־1.1.1996, לקראת תום מערכת הבחירות הפנימיות במפלגת העבודה. זה יהיה הסוס שעליו הוא מתכוון לרכוב אל הקלפי, ועל הכנתו המדוקדקת למסע הזה הוא שוקד מזה שנה.

הליכי החקיקה יושלמו, כאמור על־פי התוכנית, עד סוף אוקטובר, עוד לפני שיתחילו הדיונים המעשיים על התקציב הבא. עד אז תוקם עמותה בשם "60+", שנשיאה יהיה ד"ר ישראל פלד, לשעבר שר העבודה והרווחה. חבריה יהיו אקדמאים, תעשיינים, נציגי סקטורים שונים במשק, נציגי כל המפלגות ואישים העומדים בראש ארגוני גימלאים.

עיקרי החוק הם ההטבה לציבור הגימלאים: 50 אחוז הנחה בארנונה, 50 אחוז הנחה בתחבורה הציבורית, 50 אחוז הנחה באגרת רשות השידור ובתשלומים לכבלים, 50 אחוז הנחה בכרטיסי כניסה לכל מוסדות התרבות הממומנים בידי רשויות ממלכתיות, כולל רשויות עירוניות, פטור מתשלום לצריכת חשמל בסך 500 קילוואט בחודשי החורף, 120 פעימות מונה טלפון פטורות מתשלום לחודש וכן שיפוץ והקמת מועדונים ובתי אבות לקשישים (סעיף אחרון זה הוא יותר בגדר הצהרת כוונות מאשר סעיף למימוש מיידי בשל עלותו הגבוהה).

העלות השנתית של החוק נאמדת ב־250 מיליון שקל לשנה. האוצר ייצא הפעם בזול מידי כהן. בפעם הקודמת זה עלה לו כ־600 מיליון. אלא שכהן השתכלל בינתיים והוא מצביע גם על המקור למימון ההטבות. "חסכתי לאוצר 650 מיליון שקל, כאשר הבאתי לכך שהחל מה־1 בינואר נושאת מערכת הביטחון בעול תשלומי המילואים, במקום המוסד לביטוח לאומי".

עד כה, אומר כהן, עלו ימי המילואים לאוצר קרוב ל־2 מיליארד שקל. מערכת הביטחון מתקצבת את הנטל הזה ב־1.350 מיליארד שקל בלבד וזו התוספת שקיבלה בתקציב כדי לממן את התשלומים לאנשי המילואים. הצבא יקמץ עוד יותר בהוצאות, ועל כן תישאר בידיו גם לאחר הקיצוץ בעלות הכוללת עוד יתרה הגונה. "כל הצדדים מרוויחים כתוצאה מכך", אומר כהן, "מדוע שאני לא איהנה? שהמדינה תפנה שליש מהחסכון שהשיגה לטובת אזרחיה הגימלאים".

המגעים המוקדמים לקידום החקיקה נמצאים בשלב מתקדם. כהן היה כבר אצל שר האוצר ואצל ראש הממשלה, והוא אינו צופה קשיים גדולים. לכאורה יכול היה כבר לצאת עם היוזמה החוצה ולקדם אותה מבחינה ציבורית. אבל מה שקובע כאן הוא לוח הזמנים הפוליטי, ועל־פי לוח זמנים זה מוטב לו שלא להיחשף בינתיים.

בלוף הבריאות ושקר המס

גם חבר הכנסת יוסי לס אינו מוביל במצעד הפופולריות בסיעתו. פרופ' לס, אדם שנוי במחלוקת, רוכב לפריימריס הבאים כמו לפריימרים שהכניסו אותו לכנסת, על סוס הבריאות. הוא אחד מאלה שעמדו במוקד הוויכוח העינייני – בשלביו הראשונים ואחר־כך כבר לא – סביב חוק הבריאות. חוק רע, צעק לס מעל כל במה, שימיט אסון על מערכת הבריאות. הוויכוח, כמו החוק, היה כל־כך מסובך, שרק מתי מעט הצליחו לעקוב אחר נפתוליו. לס היה אחד המעטים, אלא שמולו עמד רמון, מגדולי הרטוריקנים, שלא לומר דמגוגים, החורשים בישראל. לא כתוות, יאמרו הילדים.

עכשיו מתחילות להתגלות ההשלכות הקשות של החוק. תומכים מובהקים נעשו למתנגדים, ובראשם עיתונאים בכירים שתמכו מעל דפי "הארץ" ו"ידיעות אחרונות" תמיכה ללא מצרים בחקיקה. פוליטיקאים, ובהם מקורבי רמון, רואים כבר בעין בלתי מזויינת את הריקושטים שיינתזו לעבר כל מי שהתחבק עם החוק. גם בליכוד, שרבים מחברי הכנסת שלו תמכו בחוק, כבר החלו השבוע להתכחש לתמיכתם.

לס מנסה לקדם את רעיון ביטול מס הבריאות ובליעתו לתוך מסגרת מס הכנסה. יש הצדקה מלאה לעשות זאת אפילו מבחינה ערכית, שהרי מי שנזקק להשלמת הכנסה אינו משלם מס הכנסה, אבל משלם מס בריאות.

מבחינה עניינית, אומר לס, מדובר בבלוף – זה לא מס בריאות אלא מס ישיר. "רמון מכר לציבור את הרעיון שלאחר 'מהפכת החוק' יילך כל כספו למימון הבריאות ולא למימון שאר ענייני ההסתדרות. עינינו הרואות – הכסף הולך למערכת הבריאות? אילו זה היה כך, לא היו מוציאים את מרכיב מס הבריאות ממדד המחירים לצרכן, המשקף את הוצאות משקי הבית. עיקור המס מהמדד הוא בבחינת הצהרה שאין מתייחסים אליו כהוצאה כזאת. אוצר המדינה יכול לעשות במס כל שהוא חפץ. עובדה – היתה תוכנית להשתמש במס כדי לקזז את תוספת היוקר. האוצר הציע זאת להסתדרות כמרכיב בעסקת החבילה. ומבחינה פוליטית – אם נבטל את מס הבריאות, נוכל לשקם את כבודנו שנהרס בגלל חוק הבריאות והשלכותיו.

"אם מס הבריאות הוא בלוף, הרי שמס ארגון הוא השקר. יו"ר ההסתדרות חושש להביא לחקיקה מס ארגון, משום שהוא יודע שהציבור יזכיר לו את ההבטחה שלא לכפות תשלומי מס למען ההסתדרות. הבדל, אמר רמון, כופה עליכם את המס האנטי דמוקרטי נזכור אותכם, נשחרר את ההסתדרות מכבלי הכפייה ונעשה את ההצטרפות אליה לוולונטרית. מה עושה עכשיו 'חיים חדש'? הוא עושה בדיוק את מה שעשה 'חיים ישן' – משתמש בחוק הגנת השכר, כדי לגבות מס חבר. נראה את רמון יוזם מפקד חברים להסתדרות החדשה – שילך לשכנע אנשים, במקומות העבודה, במפעלים, להצטרף אליה ולשלם מס חבר, כמו במדינות הנאורות בעולם".

עד כאן לס חוגג את צדקתו. אלא שגם הוא יודע שמדובר בנצחון פירוס, ורק קצת רפש, אם בכלל, ידבק ברמון ככל שייחשפו נזקי חוק הבריאות. הרפש ידבק, כפי שקורה בעת האחרונה, במפלגת העבודה. ■

יוסי לס. בבריאות. צילום: רבקה סינדר

רענן כהן. בפריימריס

רמון. ברטוריקה. צילום: אלון רון/ישראל סאן

אלי דיין. באופוזיציה. צילום: יצחק הררי

הבהרה

בשל תקלה טכנית נשמט שם העיתונאי, אבנר אשר, מראש הכתבה "רובין הוד בעל כורחו", שפורסמה בעמוד זה בשבוע שעבר.

האיום מדאיג, הבהלה מוגזמת

רן אבידן

"בכל הנראה האיראנים החליטו ללכת לתוכנית גרעינית צבאית. אבל לוח הזמנים איננו ברור. בשלהי 1992 סברו ראשי המודיעין בארה"ב ובישראל כי איראן תגיע ליכולת גרעינית צבאית תוך שמונה עד עשר שנים. היום עדיין מדברים על שמונה-עשר שנים, על-אף שכבר עברו שנתיים" – ד"ר אפרים קם

נוכח הפירסומים שהתפרסמו באחרונה בדבר התקרבותה של איראן לקראת יכולת לייצר נשק גרעיני, שוחחנו עם ד"ר אפרים קם, סגן ראש המרכז ללימודים אסטרטגיים על-שם יפה באוניברסיטת תל-אביב, על משמעויות האיום האיראני כלפי ישראל ומימדיו האמיתיים. הד"ר קם חוקר את המזרח התיכון שנים ארוכות עוד מהימים שבהם כיהן כקצין מחקר בדרגת אלוף-משנה באגף המודיעין של צה"ל. ידוע ספרו "מתקפת פתע" שבו הוא ניתח את תופעת התרחשות ההפתעה האסטרטגית.

מהו באמת הפוטנציאל הגרעיני של איראן?

העיסוק האיראני בתוכניות גרעיניות החל עוד בתקופת השאה. היתה לו תוכנית מגלומנית להשקיע הרבה מאוד כסף ומשאבים בפיתוח היכולת הגרעינית של איראן, בעיקר לצרכים אזרחיים. השאה התכוון להקים 20 כורי-כוח, כדי להעביר את עיקר האנרגיה של איראן, למרות היותה עשירה בנפט וגז טבעי, לתחום הגרעיני. הוא רק התחיל בתוכניות ולא הספיק להשלימן. כשמשטר חומייני עלה לשלטון ב-1979 הופסקה כל הפעילות הזו בתחום הגרעיני, בטענה אידיאולוגית, שהפעילות הגרעינית היא מהשטן, שכוחה של איראן באמונתה ולא בפעולות מהסוג הזה. משום כך, במשך כמה שנים, הופסקה כל הפעילות בתחום הגרעיני באיראן.

במהלך מלחמת עיראק-איראן הבינה איראן כי היא נמצאת בנחיתות אסטרטגית מול עיראק, בין השאר משום שעיראק מפתחת יכולת גרעינית צבאית. האיראנים הבינו אז, שכדי לשנות את המצב האסטרטגי עליהם להשקיע בבניית יכולת גרעינית צבאית. מאז סוף שנות ה-80, ככל הנראה, התקבלה ההחלטה האיראנית להשקיע משאבים בפיתוח היכולת הגרעינית הצבאית.

מה הם עשו קונקרטית בנדון?

לא לגמרי ברור מה בדיוק קורה באיראן בתחום זה. האיראנים עצמם מכחישים שהם עוסקים בפיתוח יכולת גרעינית צבאית. הם אומרים כי העיסוק שלהם בפיתוח גרעיני הוא לצורכי שלום – להוציא שתי התבטאויות של בכירים איראנים מ-1989, שבהן דובר באופן כללי מאוד על הצורך שאיראן תגיע ליכולת גרעינית צבאית. כך שכל מה שאנו מסיקים בנדון זה הוא על-פי סימנים מעידים, הערכות ומידע שמצוי בידי שירותי המודיעין במערב ובישראל.

מה הם סימנים מעידים אלה?

קודם כל, האיראנים הולכים להשקיע בבניית כורים גרעיניים. הם מתכוונים להקים חמישה-שישה כורי-כוח, שני כורי-מחקר, וברשותם עוד שני כורי-כוח בבושהר, לחוף המפרץ הפרסי, שבנייתם החלה בימי השאה ולא הושלמה. כורים אלה הופצצו על-ידי העיראקים במלחמת איראן-עיראק ונגרם להם נזק. בשנים האחרונות האיראנים חיפשו גורם שיהיה מוכן לשקם את שני הכורים ולהשלים את בנייתם. הם התקשו בכך בגלל לחצים אמריקאיים על מדינות שונות להימנע מלהתגייס לפעולה זו. באחרונה, הגיעה איראן להסכמה עם הרוסים שהם ישקמו את שני הכורים בבושהר.

ד"ר אפרים קם

"כנראה בלקח מתקיפת הכור הגרעיני העיראקי על-ידי ישראל, האיראנים מפזרים את המאמצים הגרעיניים שלהם בכמה אתרים. קיימים חמישה מתקנים גרעיניים עיקריים ברחבי איראן, מרוחקים, לפעמים, מאות ק"מ זה מזה, כדי לפזר את הסיכונים ולהקשות על תקיפה של האתרים האלה. והם לוקחים בחשבון שמישהו ירצה לתקוף אותם"

ב-1993 חתמו האיראנים על עיסקה עם רוסיה שתבנה להם עוד שני כורי-כוח נוספים. מלבד זאת, הם סיכמו עיסקה עם סין שתספק להם כור-כוח אחד או שניים. כך אמורים להיות להם חמישה או שישה כורי-כוח. מלבד זה הם מנסים להשיג כורי-מחקר, בעיקר מסין. כלומר, כרגע המצב הוא שאין לאיראן שום כור-כוח. הכל בעניין זה הם עיסקאות והסכמים שאמורים להתממש בשנים הבאות, ואף כור עוד לא נבנה או הושלם. אין להם גם שום כור-מחקר רציני, למעט כור-מחקר קטן וישן שהאמריקאים העניקו לאיראן ב-1967 בתקופת השאה. אבל אין ספק שהמאמץ של האיראנים להגיע לחמישה-שישה כורי-כוח וכור-מחקר אחד או שניים יכול בהחלט ללמד על כוונות להשיג יכולת גרעינית מעבר לצרכים אזרחיים. גם בכורי-כוח לצרכים אזרחיים יכול להפיק פלוטוניום שבעזרתו מדינה יכולה במשך השנים לצבור פוטנציאל גרעיני צבאי.

סימן מעיד שני לתחינת איראן להשיג פצצה גרעינית הוא שמתחילת שנות ה-90 האיראנים קונים ציוד שיש לו משמעות גרעינית. הם קונים אותו בכל מיני מקומות בעולם: באירופה, בסין, ברוסיה, ובמדינות העולם השלישי, ציוד העוסק בהעשרת אורניום ושיכול להיות מנוצל לצורכי פיתוח גרעיני צבאי. חלק מהבעיה היא שהציוד הזה יכול להיות מיועד גם לצרכים צבאיים וגם לצרכים אזרחיים. וזה חלק מהקושי לשים יד ולבלום את אספקת הציוד הזה לאיראן. האמריקאים משקיעים מאמץ די משמעותי בכך.

הסימן המעיד השלישי הוא, שהאיראנים עושים בשנים האחרונות הרבה מאמצים בהכשרת כוח-אדם בתחום הגרעיני. זה כולל אימון טכנאים ומדענים גם באיראן עצמה וגם באוניברסיטאות במערב. הם גם עושים ניסיון להחזיר אנשי מדע איראנים שברחו מאיראן לאחר מהפיכת חומייני, על-ידי פיתוי במשכורות שמנות והבטחה שלמדענים אלה ולמשפחותיהם לא יאונה שום רע עם שובם לאיראן.

מלבד שלושת הסימנים-המעידים העיקריים האלה, ישנו מידע יותר קונקרטי אצל שירותי מודיעין שונים על החתירה של איראן להגיע ליכולת לייצר נשק גרעיני.

מכל זה ניתן לומר, שככל הנראה האיראנים החליטו ללכת לתוכנית גרעינית צבאית. או לפחות לפתח תשתית גרעינית צבאית, שאם יחליטו לממש אותה יוכלו לעשות זאת. אבל לוח הזמנים אינו ברור: בשלהי 1992 סברו ראשי המודיעין בארה"ב ובישראל כי איראן תגיע ליכולת גרעינית צבאית תוך שמונה עד עשר שנים – אלא אם היא תעשה קפיצת דרך מבחינת לוח הזמנים, כלומר מישהו יספק לה את הידע או הציוד, כך שהיא תוכל לקצר את לוח הזמנים. היום עדיין מדברים על שמונה-עשר שנים כטווח הזמנים להשגת יכולת צבאית גרעינית איראנית, על-אף שכבר עברו שנתיים. השבוע, כששר ההגנה האמריקאי ביקר בארץ, הוא דיבר על שנים רבות עד שאיראן תוכל להשיג יכולת צבאית גרעינית. יצחק רבין דיבר על שבע עד 15 שנים. שתי הצהרות אלה משקפות את הבעייתיות בהערכת לוח הזמנים שבו איראן יכולה להשיג נשק גרעיני.

למה זה צריך לקחת כל-כך הרבה זמן?

קודם כל, התוכנית הגרעינית האיראנית נמצאת בראשיתה. שנית, נכון שהם קונים ציוד (לבניית נשק גרעיני) בכל מיני מקומות בהיקף די משמעותי, אבל לא ברור כמה יש סינכרוניזציה בקניית הציוד הזה. מכיוון שהם לא יכולים לקנות כל מה שהם רוצים בצורה מסודרת, הם קונים פה ושם, היכן שהם יכולים, לא ברור עד כמה כל זה מביא אותם לתוכנית מגובשת ומסודרת. לא ברור גם מהו הקצב שבו הם יוכלו להכשיר את המדענים שלהם. יש כל מיני ידיעות שהם מנסים להשתמש במדעני גרעין מרוסיה ומחבר המדינות, אבל אני לא יודע אם זה נכון. אני לא בטוח שמדינה כמו איראן תרצה להכניס לתוך תוכנית כל-כך רגישה מדענים לא-איראנים. עד כמה שאני יודע, נכון לשנה שחלפה, זה לא קרה. היו גם כמה הדלפות מצד חוגי המודיעין האמריקאי, בתידרוכים לעיתונאים, שבהם נאמר שהאמריקאים רואים הבדל בין תוכנית הגרעין האיראנית והעיראקית בשעתו. אצל העיראקים ראו פעילות מואצת. אצל האיראנים זה הרבה יותר איטי. גם זה יכול להאט את לוח הזמנים להשגת יכולת גרעינית-צבאית באיראן.

לאיראנים אין מספיק כסף?

זו סיבה נוספת. תוכנית גרעינית עולה הרבה כסף ולגבי כל צורכי התעצמות הצבאית שלהם יש לאיראנים בעיה של כסף, בגלל המצב הכלכלי הקשה באיראן. על זה ניתן להוסיף סיבה נוספת העשויה להאט את קצב התעצמות הגרעינית האיראנית: מאמצי האמריקאים לבלום זאת, בעיקר על-ידי הסימת צינורות האספקה לאיראן של חומרים לתוכנית הגרעינית. לאמריקאים היתה הצלחה מוגבלת. יש להם בעיה של השגת שיתוף-פעולה מצד האירופים וגם מצד חברות אמריקאיות, בעיקר בתחום שיווק ציוד לאיראן שניתן להשתמש בו גם לצרכים אזרחיים וגם לצרכים צבאיים.

מי המובילות במכירת ציוד "לשימוש כפול" לאיראן?

כמה מדינות אירופיות, בעיקר גרמניה, שווייץ ואולי גם צרפת. האיראנים ניסו גם להשיג ציוד בצ'כיה ובמדינות עולם שלישי, כמו ארגנטינה וברזיל. הם ניסו להשיג חומרים מסויימים בחבר המדינות, בקזחסטאן, למשל, שיש לה יכולת גרעינית מתקופת ברה"מ, ברוסיה, בסין.

עם פקיסטאן יש להם קשרים?

כן, אבל לא ברור כל-כך מה המשמעות שלהם. השאלה היא האם פקיסטאן (שלה יש יכולת גרעינית צבאית) מוכנה לעזור לאיראנים בתחום זה, כך שמדינה שכנה לפקיסטאן, בעלת דימוי "פרוע", תחזיק בפצצה גרעינית. אני מטיל ספק אם זהו האינטרס של פקיסטאן. אבל קשרים מסויימים בין איראן לפקיסטאן קיימים. יש מיגוון די גדול של מדינות שאיתן האיראנים קשורים בהסכמים כאלה ואחרים לגבי הספקת ציוד ספציפי מאוד, או לגבי העברת ידע, או סיוע בייעוץ.

איך יתכן שחברות אמריקאיות מספקות ציוד לתוכנית הגרעין של איראן?

הממשל האמריקאי מתקשה לומר לחברות שרוצות להרוויח לא לספק לאיראן ציוד, כשהחברות טוענות שאינו מיועד למטרות צבאיות.

מה בדבר האפשרות שאיראן תקנה פצצת אטום מן המוכן אצל אחת ממדינות חבר העמים שהיא בעלת נשק גרעיני?

אין תקדים שמדינה בעלת יכולת גרעינית צבאית מכרה פצצה מוכנה, או כמעט מוכנה, למדינה אחרת. היו בשעתו ידיעות שהאיראנים מנסים לרכוש פצצה גרעינית מן המוכן בקזחסטאן, אבל ידיעות אלה התבררו כבלתי נכונות. תיאורטית זה יכול לקרות בעתיד, אבל הסיכוי שמדינה אחראית תספק פצצה גרעינית מוכנה לאיראן הוא לא גבוה.

אז אולי כל הבהלה המצטיירת סביב הפוטנציאל הגרעיני האיראני קצת מוגזמת?

אני חושב שהבהלה מוגזמת קצת. זה בהחלט עניין מדאיג, אם איראן תגיע ליכולת לייצר פצצת אטום, ואינני יכול לומר שהיא לא תגיע לכך. אבל זה סיפור לא פשוט ולא מובטח. בכל מקרה, זה סיפור לשנים קדימה, אל מעבר לאמצע העשור הבא. ועד אז יכולים לקרות כל מיני דברים. מצד אחד, ניתן לקצר את לוח הזמנים על-ידי קיצורי דרך מסויימים לא פשוטים, אבל מצד שני לוח הזמנים הזה יכול גם להתארך. התוכנית הגרעינית יכולה להיתקע בגלל בעיית משאבים, מחסור בציוד וקשיים אחרים. כך שהסיפור בהחלט מדאיג, אבל עדיין ישנה דרך ארוכה מאוד עד שהם יגיעו לזה. צריך לעשות מה שניתן לעשות כדי לבלום את זה, וזה לא חסר סיכוי.

מה האמריקאים עושים במישורים השונים כדי לבלום את תוכנית הגרעין הצבאית האיראנית?

האמריקאים הודיעו כמדיניות רשמית, פחות או יותר, שהם רוצים לבלום את האיום הצבאי האיראני, ובכלל זה את האיום הגרעיני. הם נמצאים במגעים שוטפים ואינטנסיביים עם שורה ארוכה של מדינות, גם באירופה, גם בעולם השלישי, גם ברוסיה וסין, בניסיון לחסום כל ציוד הנראה להם חשוד ככזה היכול לשמש גם לתוכנית הגרעינית וגם לתוכניות צבאיות מדאיגות אחרות, כולל לתוכנית הטילים האיראנית, נשק כימי וכדומה. הקושי של האמריקאים הוא, כאמור, שהאירופים, בעיקר מסיבות כלכליות-כספיות, לא ממהרים לוותר לאמריקאים ולהסכים לדרישות האמריקאיות.

בשורה התחתונה, ההצלחה האמריקאית היא לא אפסית, אבל היא מוגבלת.

מה האמריקאים מעריכים לגבי הסכנה למזרח התיכון מהאפשרות של התחמשות איראנית בנשק גרעיני?

זה מטריד אותם מאוד. אני לא סבור שהאמריקאים מעריכים שברגע שאיראן תגיע ליכולת גרעינית צבאית היא תשתמש בזה לצרכים התקפיים. גם אנחנו צריכים לחשוב כרגע במונחים כאלה. אבל אם איראן תגיע ליכולת כזאת, היא תהיה המדינה היחידה במרחב המוסלמי ערבי, (בלי לכלול את פקיסטאן) בעלת יכולת גרעינית, והיא תדבר אחרת. גם המדינות הערביות המאויימות על-ידי איראן ידברו אחרת. מדינה שמנסה בעיתות משבר, או בעימות, להכתיב תנאים ודרישות כשמאחוריה גיבוי של נשק גרעיני, זה סיפור אחר ממדינה שאין לה יכולת גרעינית. כלומר, יכולת גרעינית צבאית איראנית תיקבע באופן יותר משמעותי את ההגמוניה האיראנית בכל מרחב המפרץ הפרסי, כשלערבים לא יהיה לזה מענה.

האם ישראל היא היעד האיראני המועדף להשלכת פצצה גרעינית עליה? או עיראק?

בפירוש לא. הסיבה הראשונה לכך שאיראן הלכה לכיוון הגרעיני, היא עיראק. הבעיה העיקרית של איראן והאוייב מספר אחד שלה, בראיה כוללת, זה עיראק. האיראנים לא שוכחים שרק בעשור הקודם העיראקים כפו עליהם את המלחמה הכי קשה בתולדות המזרח-התיכון החדיש. מלחמה שלגביהם היא היתה טראומה, ושמההרס שלה עד היום הם לא התאוששו. הם רוצים שהחולשות שנחשפו במהלך המלחמה הזאת, מבחינתם, לא יחזרו על עצמן. לא בתחום הגרעין, לא בתחום הטילים, ולא בתחומי חיל-האוויר, השריון, אספקת נשק, תעשיה ביטחונית וכו'. ישנם [illegible] שבעה תחומים שבהם איראן נחשפה בחולשתה האסטרטגית במלחמה זו. אחד מהם הוא תחום הגרעין, והם אמרו לעצמם שזה לא יקרה להם פעם נוספת. עיראק היא, לכן, היעד הראשון במעלה לאיום בנשק גרעיני איראני. זה לא אומר שהם הולכים להטיל פצצה אטומית על עיראק. אני מניח שגם מדינה בעלת דימוי פנאטי כמו איראן תתנהג במידה סבירה של אחריות. אבל היא תוכל להכתיב דרישות בצורה שונה (לעיראק ולמדינות אחרות), כשתצטרך, בשעה שמאחוריה תהיה יכולת גרעינית שכולם יודעו עליה.

היעד השני הוא ארה"ב. שוב, לא בבחינה זו שאיראן תטיל פצצה גרעינית על האמריקאים. זה בכלל לא סביר שזה יקרה. אבל, כשהם יהיו במשבר מול האמריקאים, הם יניחו שהאמריקאים יתנהגו אחרת כשמאחורי איראן ישנו גיבוי גרעיני. אלה הם היעדים הראשונים במעלה: עיראק, ארה"ב ומרחב המפרץ הפרסי בכללותו.

היכן נכנסת ישראל?

אחריהם באה ישראל. האיראנים תופסים כבר הרבה שנים שלישראל יש יכולת גרעינית צבאית. ברור להם שבעולם הערבי אין שום מדינה כרגע שמתקרבת לכך, כולל עיראק שנבלמה פעמיים: פעם אחת על-ידי ישראל, ופעם שניה על-ידי האמריקאים במלחמת המפרץ לפני ארבע שנים. כך שבתפיסה הפנימית האיראנית, כשהם יגיעו ליכולת גרעינית, הם יהוו הגורם המאזן האיסלאמי אזורי לאיום הגרעיני הישראלי.

מה ש[illegible] רצה להיות פעם?

כן.

איזה תקציבים ישנם לאיראנים כדי לפתח פצצת אטום? מדובר על כך שאיראן נתונה בקשיים כלכליים, ושוררת בה גם מידה מסויימת של חוסר יציבות פנימית. האם אפשר גם להיות שרוי במשבר כלכלי וגם לפתח נשק אטומי?

אפשר, אבל זה קשה יותר. הם יכולים לקבל החלטה פנימית שלמרות המצוקה הכלכלית הקשה ולמרות שזה כבר מתחיל לעורר תסיסה וחוסר שביעות רצון בקרב האוכלוסיה, הם את ההקצאות לתוכנית הגרעינית ולתוכנית ההתעצמות הצבאית בכלל – ממשיכים להקצות. אבל זה קשה יותר. אחד הדברים המעניינים, בתחום הצבאי הכולל הוא, מה שקורה לתוכנית ההתעצמות הצבאית בנשק קונבנציונאלי. היו הרבה פירסומים מראשית העשור שהאיראנים הולכים להשקיע הרבה משאבים בתחום ההתעצמות. דובר על תוכנית חומש להתעצמות צבאית, מ-1900 עד 1995 שעתה הגיעה לסיומה. זה כולל הקמת חיל אוויר חדש וגדול יותר, חיל שריון חדש, חיל תותחנים מחודש, וכיוצא בזה. המעניין הוא מה שקרה בפועל, הוא הרבה פחות מאשר התחזיות והידיעות על עיסקאות: רק עכשיו הם התחילו לחדש את חיל האוויר שלהם, באמצעות מטוסים רוסיים חדישים, אבל לא בכמויות כל-כך גדולות. התחילו לחדש את חיל השריון וקנו כמה מאות טנקים, אבל בהשוואה לאלפי הטנקים שיש לעיראק, זה עדיין משאיר את האיראנים במצב נחות.

הסיבה העיקרית לכך היא מחסור בכסף? מדובר על חוב גדול של כ-30 מיליארד דולר של איראן, והסכמים לפריסת חובות עם המדינות הנושות.

זה נובע קודם כל מכך שמחירי הנפט הם בירידה, ושהאיראנים צריכים להשקיע הרבה מאוד כספים גם בשיקום התשתית שנהרסה במלחמת עיראק-איראן. הם צריכים להשקיע בבת-אחת גם בשיקום התשתית האזרחית, גם בהתעצמות צבאית קונבנציונאלית, וגם בתוכנית הגרעינית. וזה הרבה. הם צריכים גם כל הזמן לפקוח עין שההשקעות האלה בתחום הגרעיני והצבאי בכלל, לא יהיו על חשבון המשאבים שהם משקיעים בתחום האזרחי שכבר מתחיל להראות תסיסה, שלא ברור לאן היא תגיע בסופו של דבר. אגב, לפי הסימנים וההערכות של רוב המומחים, התסיסה החברתית היא עדיין לא כזאת שמסכנת את המשטר האיראני. אבל לך תדע אם זה לא יהפוך לאיזה מין גל בלתי נשלט, אז כל הסיפור הגרעיני יכול גם לעלות על שרטון, במיוחד אם בטווח העשור יקרה משהו למשטר האיראני ויקום שם משטר יותר מתון.

אתה רואה אפשרות להיווצרות משטר פרגמטי באיראן?

כשאתה מדבר במונחים של עשור, זה יכול לקרות. אולי לא תהיה חזרה למשטר השאה, אבל יכול לקום משטר של אמצע הדרך בין משטר השאה למשטר חומייני.

אתה יכול לפרט יותר מה הן הדרכים שבהן האיראנים מנסים לפתח יכולת גרעינית?

הרושם שאני קבלתי, שהם הולכים, כפי שהעיראקים נהגו בעבר, ביותר מאשר במסלול אחד. מתוך כוונה לראות היכן הם יכולים להשיג פריצת דרך. רוב הידיעות אומרות שהם הולכים על המסלול של העשרת אורניום. אבל יש פה ושם ידיעות שהם הולכים גם במסלול המקביל השני של הפרדת פלוטוניום, על-אף שאין להם עדיין כורים פעילים. ישנם דברים שניתן לעשות גם שאין עדיין כורים. במעבדות בצנטריפוגות ובמתקנים אחרים. כור-מחקר קטן אחד יש להם, כפי שציינתי, מ-1967. הוא נמצא באוניברסיטת טהראן, שהיא אחד המרכזים הגרעיניים החשובים של איראן.

אגב, כנראה שכלקח מתקיפת הכור הגרעיני העיראקי על-ידי ישראל, האיראנים מפזרים את המאמצים הגרעיניים שלהם בכמה אתרים מרכזיים. קיימים חמישה מתקנים גרעיניים עיקריים ברחבי איראן, מרוחקים, לפעמים, מאות ק"מ זה מזה. כדי לפזר את הסיכונים ולהקשות על תקיפה של האתרים האלה. הם לוקחים בחשבון שמישהו ירצה לתקוף אותם.

מי בתוך איראן מפקח על הפעילות הגרעינית?

ההנחה היא שהנשיא האשמי רפסנג'אני מפקח אישית על כל הפעילות הזאת, וזה טבעי. כי בתחום כל-כך מרכזי ורגיש, סביר שהמנהיג הפוליטי של איראן יהיה זה שירכז את הדברים בידיו. ישנם גם כמה אישים איראנים המזוהים כמובילים של הפעילות הגרעינית, כמו יו"ר הוועדה לאנרגיה אטומית של איראן.

מהי המשמעות שאיראן חתומה על האמנה למניעת הפצת הנשק הגרעיני? האם הביקורת הבין-לאומית המתבצעת על מתקני הגרעין שלה יכולה להבטיח שהם לא ישתמשו באמנה לפיתוח נשק גרעיני?

איראן מכחישה מכל וכל שהיא הולכת לפתח יכולת גרעינית צבאית. שלא כישראל, היא חתמה על האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני. היא הזמינה גם ביקורות של הסוכנות הבין-לאומית לאנרגיה אטומית, כדי להסיר מעליה את החשד שהיא הולכת לתחום האנרגיה הגרעינית הצבאית. בשנים האחרונות היו לפחות שתי ביקורות כאלה בכמה אתרים גרעיניים. הוועדות שביקרו שם אמרו שהן לא מצאו שום דבר מחשיד. זה נותן, מצד אחד, מידה כלשהי של פיקוח על האיראנים, אבל זה לא מספיק. גם עיראק, בשעתו, חתמה על האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני והזמינה ביקורות על מתקני הגרעין שלה, אבל היא הטעתה את הוועדות שביקרו בה. זה ניתן לעשות גם במדינה כמו איראן, שבה האתרים הגרעיניים מפוזרים.

היכן עומד היום פרוייקט רכישת הטיל קרקע-קרקע הצפון קוריאני מטיפוס "נודונג" על-ידי האיראנים, שהטווח שלו מגיע לישראל?

איראן, כאחד הלקחים ממלחמת עיראק-איראן, החליטה להשקיע הרבה גם בתחום הטילים. הטראומה של ההפגזות של ערים איראניות על-ידי טילים עיראקיים במלחמה זאת, גרמה לכך שהאיראנים הבינו כי עליהם לעשות משהו בנדון, ולא להישאר כפותי-ידיים. עוד תוך כדי המלחמה, כמענה להתקפות הטילים העיראקיות, הם מיהרו להשיג טילי סקאד מהדור של אז. הם קיבלו קצת טילים מלוב וקנו קצת מצפון-קוריאה. כשהמלחמה נגמרה, הם החליטו בתחום הזה להשקיע. גם בקניית כמות נוספת של טילים מסוג "סקאד בי" ו"סקאד סי" וגם בהרכבה ולאחר מכן בייצור של טילי הסקאד אצלם. אחד הפרוייקטים המרכזיים של התעשיה הביטחונית האיראנית הוא בתחום הטילים. הם לפחות מרכיבים טילי סקאד ויתכן מאוד שהם יעברו בקרוב, או עוברים כבר, לשלב הייצור העצמי של הטילים. אלה טילים שאין להם טווח המגיע לישראל. מה שמדאיג את ישראל, איפוא, הם המאמצים האיראניים להשיג טיל שיש לו טווחים יותר ארוכים, שמגיע לישראל. הטיל שבו מדובר הוא ה"נודונג" הצפון-קוריאני. זה טיל שהמאפיינים שלו לא מספיק ברורים. הוא עבר ניסויים, הוא כנראה מיבצעי או שעומד להיות מיבצעי. וכנראה שהיה הסכם בין איראן לצפון קוריאה שזו תספק לאיראן טילים כאלה. הידיעות גם אמרו שהאיראנים רצו להאריך את הטווח של טיל ה"נודונג" עד ל-1,300 ק"מ כדי שיכסה את כל שטח ישראל. במקור, הטווח של הטיל הוא כמדומני 1,000 ק"מ. גם הוא פיתוח של ה"סקאד סי".

כנראה שהאיראנים נתנו כסף לצפון-קוריאנים לצורך פיתוח הטיל הזה. זה היה חלק מהעיסקה. מה שקרה, ככל הידוע, הוא שאיראן עמדה לקבל את המשלוח הראשון של הטילים בשלהי 1993. ברגע האחרון, ההנחה היתה כבר שהספינה הראשונה עם הטילים עומדת לצאת לדרך, המשלוח נעצר. ככל הנראה בעקבות לחץ אמריקאי על צפון-קוריאה. עד היום איראן לא קיבלה את הטילים האלה, כנראה. מה יקרה הלאה, אף אחד לא יודע. האם הצפון-קוריאנים ימשיכו לעצור את המשלוח, בעקבות לחץ אמריקאי, או שבגלל מערכת היחסים שלהם עם האמריקאים הם ירגישו חופשיים, מכאן ואילך, לשלוח את הטילים לאיראן. שתי האפשרויות קיימות.

ואם איראן תקבל את טילי ה"נודונג", ישראל תהווה יעד לירי טילים אלה, או שהם יכוונו לעיראק או לסעודיה, למשל?

אם הם קונים את ה"נודונג" זה בעיקר יוצר בעיה לישראל. כי כדי לאיים על עיראק האיראנים לא צריכים את ה"נודונג". לשם כך מספיקים להם הטווחים של טילי ה"סקאד בי" וה"סקאד סי". אם הם קונים טיל בטווח של 1,000 ק"מ ויותר, המטרה היא בראש וראשונה ישראל. זה לא אומר שהם הולכים לירות את הטיל הזה על ישראל, אבל יש להם נשק שהוא נשק הרתעה כלפי ישראל.

"גם אם לאיראן תהיה פצצה היא לא בהכרח תטיל אותה על איזושהי מדינה. אני מניח שגם מדינה בעלת דימוי פנאטי כמו איראן תתנהג במידה סבירה של אחריות. אבל היא תוכל להכתיב דרישות בצורה שונה (לעיראק ולמדינות אחרות), בשעה שמאחוריה תהיה יכולת גרעינית שכולם יודעו עליה"

קיים גם שיתוף-פעולה סורי-איראני בעניין ייצור ה"סקאד סי", הזמני.

יכול להיות. אבל המאמץ העיקרי של האיראנים בתחום הטילים הוא בשיתוף-פעולה עם הצפון-קוריאנים, בעיקר בכל הנוגע ל"סקאד סי" ול"נודונג". האיראנים גם מייצרים, מזה כמה שנים, טילים לטווחים יותר קצרים. אלה בעצם רקטות מונחות, שהן למעשה פיתוח של ה"פרוג" הרוסי הישן. אלה רקטות לטווח של כמה עשרות ק"מ ובתחום זה האיראנים משתפים-פעולה עם הסינים יותר מאשר עם צפון-קוריאה. עם סין משתפים האיראנים פעולה בתחום הטילים קצרי הטווח, ועם הצפון קוריאנים בתחום הטילים בעלי הטווח הבינוני והארוך.

האם קיימת סכנה שהאיראנים יעבירו ידע בתחום הגרעין או בתחום טילי הקרקע-קרקע למדינה ערבית?

בתחום הגרעין אני לא יודע אם יש להם כרגע מה להעביר. אני גם לא יודע איזו מדינה ערבית צריכה את זה. להוציא את עיראק, שיחסיה עם איראן כרגע אינם כאלה שמאפשרים שיתוף-פעולה בתחום הגרעיני. באשר לסוריה, עד כמה שאני יודע, היא לא עוסקת כרגע בפיתוח יכולת גרעינית צבאית. בתחום פיתוח טילי הקרקע-קרקע, יכול להיות שאיראן תסייע למדינות ערביות. איראן משקיעה, בין השאר, מאמצים בהארכת טווחים של טילים. יכול להיות שפה יהיה מקום לשיתוף-פעולה עם הסורים בעיקר. סוריה עלולה להזדקק לידע כזה, וכן מכיוון שסוריה היא המדינה הערבית המקורבת ביותר לאיראן.

האם יש לאיראנים נשק כימי וביולוגי?

ההנחה היא שכן, אבל אין כמעט ידיעות על-כך. רוב המידע התמקד בתחומים היותר בולטים של טילים, גרעין והיכולת הקונבנציונאלית, ופחות בתחום הכימי והביולוגי. אבל יש קצת ידיעות גם בעניין פיתוח נשק כימי וביולוגי באיראן.

יש סימנים לטרור איראני נגד ישראל, לא כן?

יש יותר מסימנים, בשלושה נושאים: האחד, בסיוע האיראני לחיזבאללה, שהוא המשמעותי והמקיף ביותר מבין קבוצות הטרור האיסלאמיות. שנית, הסיוע לארגונים איסלאמיים-פלסטיניים, שהוא בעיקר בכסף עם מעורבות הרבה יותר מצומצמת מאשר הסיוע לחיזבאללה. שלישית, המעורבות שלהם בכמה פיגועים בודדים, כמו בארגנטינה ובבריטניה ופיגוע אחד או שניים בתורכיה. אגב, תורכיה היא אחת המדינות שבהן ישנה מעורבות איראנית די גבוהה בטרור. האמריקאים אמרו במפורש, והם יודעים יותר ממה שאני יודע, שאיראן היא המדינה המעורבת ביותר בטרור בעולם. אבל לא תמיד יהיה נכון להדביק כל טרור שמבוצע על-ידי קבוצה איסלאמית לאיראן. ■

רפסנג'אני. מפקח אישית על הפעילות הגרעינית. צילום: אי.פי

מדברים על הסדר הביניים וחושבים על הסדר הקבע

מוטי בסוק

השבוע לא היטיב עם תהליך השלום. המתנחלים המשיכו בפרובוקציות שלהם והממשלה שוב גילתה אוזלת יד. ירדן העבירה לירושלים מסרים של תיסכול, ואפילו כעס, על הקצב האיטי שבו מתקדם השלום בכמה תחומים כלכליים, ואי הבנה להשהיות המתמשכות במינוי השגריר. עם סוריה לא זז דבר. עומאן הודיעה כי החליטה להשהות, בינתיים, את ההודעה על פתיחת משרדי אינטרסים עם ישראל, ובחריין וקטאר יילכו, כנראה, בדרכה.

בסוף השבוע הבא, כנראה ביום חמישי, אמור ראש הממשלה יצחק רבין לפגוש את ראש הרשות הפלסטינית יאסר ערפאת במחסום ארז, פגישה המוגדרת כחשובה מאוד. על סדר היום, יישום החלק השני בהסכמים בין ישראל והפלסטינים, כלומר יציאת צה"ל ממרכזי הערים בגדה ותחילת השלטון העצמי הפלסטיני שם. אין ספק, אם גם השלב השני בתהליך השלום הפלסטיני-ישראלי יסתיים בהצלחה, ומדובר בשלב מורכב מאוד ורווי מוקשים, ישראל תראה פירות מוצלחים גם במסלולי השלום האחרים, עם מדינות ערב.

בין השרים ובקרב החוגים הנקראים מדיניים מסתובבות שתי הערכות סותרות. האחת טוענת כי ראש הממשלה מתכוון לנהל את המו"מ עם ערפאת בצורה תכליתית, לפי העקרונות שעוצבו ב"הסכם העקרונות" וב"הסכם קהיר", כפוף למסקנות של מערכת הביטחון מביצוע השלב הראשון בהסכמים "עזה ויריחו תחילה". לפי גישה זו, השיקול העיקרי של ראש הממשלה יהיה ביטחוני: ישראל שולטת על קו הגבול עם ירדן בבקעה, וצה"ל הוא האחראי לבטחונם של המתנחלים והישראלים האחרים בגדה המערבית, כולל בכבישים. לפי הערכה השניה, ראש הממשלה אינו רץ עכשיו להסכמים חדשים עם הפלסטינים, גם בשל שיקולים של פוליטיקה ישראלית פנימית וגם מכיוון שהוא רוצה לראות את הפלסטינים ממלאים בצורה הרבה יותר טובה את ההתחייבויות שנטלו על עצמם ב"הסכם העקרונות" וב"הסכם קהיר" בנושאי הביטחון והמלחמה בטרור.

מעט מאוד שרים מתמצאים בפרטי המו"מ עם הפלסטינים. רבין נוהג לעדכן את הממשלה בהתקדמות או אי-ההתקדמות בשיחות רק בדיעבד. השרים נאלצים, איפוא, להסתפק באינפורמציה המופיעה בעיתונים. השיחות עם הפלסטינים מתקיימות בכמה דרגים. הדרג הבכיר ביותר הוא רבין מול ערפאת. לפעמים משתתף בפגישות גם שמעון פרס. בשיחות אלה נחתכים הדברים הגדולים. דרג פחות בכיר הוא ערפאת מול פרס. השנים נפגשים בתדירות גבוהה למדי. לאחר שערפאת ופרס מסיימים לשוחח בארבע עיניים בנושאים היותר עדינים ומורכבים, מצטרפים אליהם עוזריהם הבכירים. בצוות הישראלי מדובר בשר יוסי שריד ובאחרונה גם בשר משה שחל, האלופים דני רוטשילד ועוזי דיין ופקידים בכירים. בצד הפלסטיני מצטרף לשיחות ד"ר נביל שעת, ולעתים יאסר עבד ראבו, ד"ר סעיב עריקאת ואחרים. קיים גם דרג שיחות הקצינים והפקידים הבכירים בקהיר, בראשות אורי סביר, תת-אלוף גבי זוהר, שעת ועריקאת. כמו כן מתקיימות, כמעט באופן יום-יומי, פגישות המוגדרות כטכניות, אבל יודעי דבר מגדירים אותן כחשובות ביותר, בין קצינים ופקידים בכירים משני הצדדים.

בעוד ראש הממשלה מנווט את השיחות עם רגל חזקה מאוד, כל הזמן, על הברקס, שר החוץ לוחץ, כמעט בקביעות, על הגז, מתוך רצון לנוע קדימה. פרס סבור כי ישראל והפלסטינים צריכים, לטובתם ולטובת תהליך השלום, למצות את ההסכמות ביניהם, להגדיר את אי-ההסכמות ולנסות לפתור אותן, תוך הבנה והתחשבות הדדית בצרכים החיוניים של הצד השני. יוסי שריד, המגדיר את עצמו כאופטימיסט מושבע, מאמין כי שני הצדדים יגיעו להסכמים על היערכות החדשה של ישראל בגדה, אבל רק לאחר מאמץ ארוך, קשה ומתיש.

העמדה הפלסטינית אומרת, "הסכם העקרונות" ו"הסכם קהיר" מדברים על יציאת צה"ל מכל מרכזי האוכלוסיה הערביים בגדה, בשלב השני לישום ההסכמים, ומייד אחרי כן עריכת בחירות דמוקרטיות בכל השטחים למועצת האוטונומיה. העמדה הישראלית אומרת, לפני השלב השני היה השלב הראשון. ההסכמים אומרים, כי בשלב זה יופסקו כל פעולות הטרור נגד ישראל וישראלים, כולל המתנחלים וההתנחלויות. ישראל בבואה לדבר על השלב השני אינה יכולה להתעלם מהעובדה, כי הפלסטינים לא מילאו את חלקם בשלב הראשון, ובנושא מאוד מהותי ובסיסי. שריד מעריך, על סמך הדברים שערפאת משמיע באוזניו בפומבי, שוב ושוב, כי הפלסטינים מבינים עתה טוב יותר את צורכי הביטחון של ישראל ואת הקווים האדומים של הממשלה. להערכתו, בסופו של דבר הם יקבלו חלק מהדרישות הישראליות, לקראת ההיערכות החדשה של צה"ל.

כולם מדברים על הסדר הביניים וחושבים על הסדר הקבע. בצה"ל יושבים על המפות. יש מפות שונות למצבים שונים. רבין מכיר את המפות ואת מה שעומד מאחוריהן.

לפי ההסכמים, ישראל צריכה לצאת מכל מרכזי הערים בגדה, גם מחברון, אך היא מוכנה לצאת עתה רק מערים "לא פרובלמטיות". השאלה היא האם ערפאת יסכים להתפשר. בירושלים אומרים שאם הוא יסרב, הוא לא ירוויח בלום

ערפאת. יכול להיות יותר מ"מלך" הרצועה ויריחו. צילום: יפפא

רבין. יבוא עם המפות? צילום: אילן אוסטרוייכר

הפלסטינים דחו את כל ההצעות לקיים את הבחירות לפני יציאת צה"ל ממרכזי הערים. רבין, פרס ושריד עומדים מאחורי ההצעה לנסיגה מדורגת של צה"ל מערי הגדה. הצעה זו אומרת כי מערים לא פרובלמטיות, כמו ג'נין, רמאללה ובית לחם, צה"ל יצא לחלוטין. אפשר להוסיף לערים אלה גם את טול כרם ואת קלקיליה, אבל כאן מתעוררת בעיה. שתי ערים אלה יושבות על הקו הירוק במותניים הצרים של ישראל בשומרון. מייד אחרי מלחמת ששת הימים ניסה צה"ל למחוק את קלקיליה מעל פני האדמה. מקובל להניח, כי ערים שמהן צה"ל ייצא לחלוטין הן ערים שישראל מוכנה לוותר עליהן בהסדר הקבע. השאלה היא מה תפיסת צה"ל, ובעיקר מה תפיסת הדרג המדיני הבכיר, בנושא המותניים הצרים של ישראל.

יש ערים שאינן פרובלמטיות, אבל מאידך אי-אפשר להגדיר אותן כשקטות לחלוטין, או שהן עורק תחבורה חיוני, כמו שכם, למשל. במקרה כזה ישראל מציעה לפלסטינים כי כוחות הביטחון שלה יצאו מהעיר, אבל רק חלקית. ויש ערים, חברון בראש ובראשונה, שנחשבות לקשות במיוחד, ובהן מערכת הביטחון הישראלית מתכוונת להישאר, במלוא כוחה ועוצמתה, גם בתקופת הסדר הביניים.

לא ברור אם רבין יציג את תוכנית ההיערכות החדשה של צה"ל בגדה בפני ערפאת כבר בפגישתם בשבוע הבא, לא ברור אם ההצגה תהיה בקווים כלליים, או שרבין יבוא כבר עם המפות. ביום רביעי האחרון אמר ראש הממשלה, כי המפות טרם אושרו על-ידו. עם זאת, ערפאת כבר שמע, בפגישות קודמות, את עקרונות ההצעה הישראלית. הקצינים והפקידים הבכירים שלו, המנהלים מגעים שוטפים עם עמיתיהם הישראלים, שמעו גם הם את עקרונות ההצעה הישראלית, ואף מעבר לכך. השאלה הגדולה, כמובן, היא האם ערפאת יגיד כן להצעה. לפי ההסכמים, ישראל צריכה לצאת מכל מרכזי הערים בגדה, גם מחברון. השאלה האם ערפאת יסכים לוותר – בישראל אומרים להתפשר – – אינה תלויה רק בו. גם לו יש אופוזיציה בציבור, כולל בפת"ח. בירושלים אומרים: אם הוא יסרב, מה הוא ירוויח? אנחנו מציעים לו, גם אחרי הפשרה, שליטה ב-70 עד 80 אחוז משטח הגדה המערבית. במקום להיות "מלך" הרצועה ויריחו, הוא ישלוט, גם על הרוב המכריע של הגדה. בראשונה בהיסטוריה יזכו הפלסטינים לשלטון עצמי משלהם בגדה. גם מעמדו האישי בקרב בני עמו ישתנה לחלוטין. אם היום 46 אחוז "בלבד" מתושבי השטחים תומכים בערפאת במשאלי דעת הקהל, אחרי שהוא יקבל את הגדה, התמיכה בו תהיה גדולה בהרבה. ואז גם ייערכו הבחירות בשטחים.

הפגישה בין רבין וערפאת תתקיים אחרי ישיבת הממשלה, ביום ראשון, שבה יציג שר הבינוי והשיכון בנימין בן-אליעזר, בהנחיית ראש הממשלה ולפי דרישת שרי מרצ, את כל תוכניות הבניה בשטחים. לא ברור אם בסיום הישיבה יתקבלו החלטות, אבל אין ספק כי האווירה בישיבה, הקו שיקבע ראש הממשלה, ובעיקר היחס שתגלה הממשלה בימים הקרובים למתנחלים פורעי החוק, ישפיעו על נכונות הפלסטינים לבוא לקראת ישראל בנושא ההיערכות מחדש. ■

הפרו את שגרת האפליה

מיכל סלע

בעטרות עולים מאוב עידנים שכוחים, תורה חדשה-ישנה של יחסי עובד-מעביד: עובד המבקש שכר הוגן הוא בבחינת מפר סדר, איש האיגוד המקצועי הוא המסית למרד, "סכסוך עבודה" הוא מושג החל, כך נראה, רק בין עובדים ישראלים למעסיקים ישראלים

סגר בגדה. פלסטינים הפעילים למען זכויות עובדים נאשמו כ"מסיתים הפועלים בהנחיה מאוריינט האוס". צילום: אי.פי

אפליה של עובדים פלסטינים במפעלים ישראלים הפכה לעניין רגיל, שגרת חיים. עד כדי כך נורמטיבית האפליה שדרישה של עובד פלסטיני לקבל תנאים שווים לעובד ישראלי-יהודי היא חריגה המצדיקה פניה למשטרה, מעצרים ופיטורים.

לפחות שלושה פלסטינים שנעצרו בשבועות האחרונים לאחר שפנו בדרישה להבטיח את זכויות העובדים, נשאלו בחקירתם: מדוע הם מסיתים עובדים לדרישות כאלה? המעסיקים מגדירים אותם "מסיתים הפועלים בהנחיה מאוריינט האוס".

כך קרה ל-13 עובדים במפעל "בשקביץ אראאס בע"מ" באזור התעשיה עטרות בירושלים. המפעל, בבעלות אילן רג'ואן ואחרים, הוא מפעל מזון האורז ומשווק קפה, תבלינים, אבקות מרק וכיוצא בזה.

נשאת נצאר, בן 24, פוטר ב-12 בדצמבר, אחרי כשבע שנות עבודה. הוא החל כפועל פשוט והגיע לדרגה בכירה, "הייתי נותן משכורות לעובדים". לדבריו, יש במפעל כ-40 עובדים, כולם ערבים "חוץ משלושה רוסים, הם האחראים". נצאר מציג את רשימת 13 המפוטרים. "הוא פיטר אותנו לאחר שקיבל מכתב בפאקס מהמרכז לדמוקרטיה וזכויות העובד ברמאללה", מספר נצאר.

הסיבה הרשמית לפיטורים היתה היעדר היתר-העסקה משירות התעסוקה, המנפיק את ההיתרים רק על-פי אישורים של המימשל הצבאי. על-פי התקנות האחרונות, מורשים לעבודה בישראל רק בני 25 ומעלה, נשואים. נשאת נצאר אינו נשוי. "אין לי כל בעיות ביטחוניות, זו הבעיה של הנישואין".

המנהל הוא שהמעסיק, לא מבקש העבודה, הוא הפונה לשירות התעסוקה לבקש עובדים. הוא יכול לבקש עובדים בשמותיהם, אם מדובר באנשים שהוא מכיר והעסיק בעבר. לדברי נצאר, אמר לו רג'ואן בעבר כי פנה בבקשה לקבל היתרי עבודה אך לא קיבל בשביל העובדים הצעירים שאינם עומדים באמות המידה שנקבעו. כל עוד התנהלה העבודה על מי מנוחות לא הטרידה את בעלי המפעל העבירה שעבר על תקנות התעסוקה. באין מקורות תעסוקה אחרים לרווק צעיר, המשיך נצאר לעבוד, כמו פלסטינים רבים במצבים כאלה, בידיעה שיום אחד הוא עלול למצוא עצמו שוב מובטל.

"הוא המשיך להעסיק אותנו. כשפנינו בבקשה לשפר את התנאים – פוטרנו". נצאר מציג את תלוש המשכורת האחרון. 1,910 ש"ח, בניכוי ביטוח לאומי בלבד. אין ניכוי למס הכנסה, אין תשלום על חופשות, חגים, מחלה, דמי הבראה, דמי נסיעה. אחרי שבע שנות עבודה עומדת משכורתו מעט מעל לשכר המינימום ומעל הסכום המחייב ניכוי מס הכנסה. לא ברור מדוע לא שולם המס ממשכורתו. "עובדים מתחילים מקבלים 800 או 900 ש"ח בחודש", שכר המינימום הוא כ-1,550 ש"ח.

כשהחלה באיזור עטרות התארגנות לבקשת השוואת תנאי עבודה החלו גם מעצרים. נעצרו ראדי ג'אבר, מכפר ראפאת וזכריא מוחמד סוואדה, מג'דירה, כפרים באזור רמאללה. בחקירתם במשטרת ירושלים נדרשו למסור שמות של "העובדים מאחורי ההתארגנות". נעצר גם האיש "שמאחורי ההתארגנות", חסן ברגות'י, העומד בראש המרכז לדמוקרטיה וזכויות העובד ברמאללה, ארגון הדומה במטרותיו ודרכי עבודתו ל"קו לעובד", ארגון ישראלי הכנסה לסייע בדרכים ציבוריות ומשפטיות לעובדים פלסטינים מקופחים.

"הייתי עצור 31 שעות", מספר ברגות'י במשרדו ברמאללה. "שאלו אותי שוב ושוב מדוע אני מסית נגד בעלי המפעלים. טענו נגדי שאני כאילו על בעלי המפעלים. הרגשתי שהם בלחץ, כי היו טלפונים של גורמים בכירים לשחרר אותי". ברגות'י מוכר לישראלים רבים שצילצלו ל"גורמים בכירים" שדרשו מהמשטרה לשחרר אותו מייד.

"רציתי להיפגש עם רג'ואן כדי לדון איתו בשיפור תנאי העובדים. דיברנו פעם בטלפון, הוא סירב להיפגש. אני מעריך שהוא פנה למשטרה וטען שאיימתי עליו. לא היו דברים מעולם", אומר ברגות'י. לדבריו, אין להוציא מכלל אפשרות שבעלי המפעלים נפגשו עם ראש עיריית ירושלים ופנו למשטרה בדרישה לפעול נגדו ונגד העובדים הפעילים בהתארגנות להשוואת תנאי עבודתם.

ברגות'י פעיל זה כ-25 שנה באיגודי עובדים. הוא עבד בעבר בבניין, בבתי מלון, אך מרבית שנותיו היה פעיל באיגודים וידע כתוצאה מכך ימים רבים של מעצרים ומעצרי בית. ב-1973 היה שותף להקמת איגוד לעובדי בניין ברמאללה. ב-1978, כשעבד במלון בירושלים, היה שותף להקמת איגוד לעובדי מלונות ומסעדות בירושלים ועמד בראשו במשך שלוש שנים.

הוא כמעט רגיל לצרות. ב-1975 היה שותף לארגון שביתת עובדים במפעלים ברמאללה ונעצר. בכתב האישום נגדו נטען: הרגזת הציבור. "אני מעריך כי בעלי המפעלים התלוננו במימשל הצבאי, לכולם היו קשרים טובים עם הקצינים". ב-1980 היה שותף לדרישה לשיפור תנאי העבודה במלון בירושלים ואירגן שביתה בת 50 יום. הוא זומן לחקירה במשטרה, "קצין בשם דן חן איים עליי", הוא נזכר. ב-1981 הוטל עליו מעצר בית שנמשך חמש שנים.

עד לפני שנים אחדות היו מרבית פעילי האיגודים המקצועיים למיניהם בשטחים נתונים להטרדות של המשטרה והשב"כ. חלקם עסקו בפעילות פוליטית, המוגדרת במערכת הביטחון בישראל "פעילות חתרנית עויינת" והעוסקים בה נשפטים למאסר. האיגודים המקצועיים הפלסטיניים נמצאים זה שנים אחדות בתהליך של התארגנות והתמסדות במסגרת התאחדות איגודי העובדים. התארגנות זו נעשית לא מעט בסיוע ההתאחדויות הבין-לאומיות אך היא סובלת ממתיחויות פוליטיות.

ברגות'י מעדיף לפעול בנפרד מסיבות שחלקן שמורות עדיין עימו. "האיגודים אינם עצמאיים, הם שייכים לתנועות פוליטיות ואינם עוסקים בבעיות הפועלים. בעולם הערבי האיגודים הם חלק ממנגנון השלטון ועושי דברו", הוא אומר. "גם פעילות ההסתדרות בישראל אינה תמיד לטובת העובד". האיגודים עברו תקופות קשות של סכסוכים ויריבויות, כולל אלימות. מאז 1982 לא התקיימו בחירות בוועדי האיגודים ובהתאחדויות.

אכזבתו מגישת פעילי ההתאחדויות האיגודים מצאה חיזוק גם בפרשת עובדי אזור עטרות. "במשך חודש שלחנו מכתבים וביקשנו לעבוד יחד איתם. יום אחד נקבעה פגישה לשעה 10:00. בשעה 11:30 באו רק חלקם".

תופעה חמורה עוד יותר המטרידה את ברגות'י היא צייד הפועלים המנוצלים, עורכי-דין ישראלים המספסרים בכספי עובדים שפוטרו או נוצלו על-ידי מעסיק בישראל. ברגות'י מזכיר שני שמות. (מאחר שלא עלה בידינו לאתרם הם שמורים עמנו). י' נוהג לעבוד במכוניתו ברחובות ולהציע שירותי גביית דמי "מבטחים", תמורת 30 אחוז מדמי הביטוח. א' הוא עורך-דין המפרסם מודעות בעיתונים: "העובד, דע את זכויות העבודה שלך!" המודעה מפרסמת שמות ומספרי טלפון של אנשים במקומות שונים המשמשים כתובת ביניים לאותו עורך-דין. הפונים אליו מסתבכים בתשלום מרבית כספי הפיצויים שיקבלו לעורך הדין.

ברגות'י מעדיף לעסוק בתנאי עבודתו של העובד כחוק, לא במפלגות, ללא ניצול. לכן עבד עם "קו לעובד", בעקבות חילוקי דעות פרש. הניסיון שרכש, שיטת הפעולה, הקשרים עם עורכי-דין וארגונים בין-לאומיים הולידו את הרעיון להקים מרכז דומה אך עצמאי, פלסטינים למען עצמם. המרכז לדמוקרטיה וזכויות העובד הוקם בסיוע ומימון של קרן פרידריך אברט, קרן גרמנית המסייעת, בין היתר, להסתדרות, וארגון שוודי להכשרת עובדים.

"המטרה שלנו היא כפולה: לתת לעובד מידע על זכויותיו, להכשיר אותו להתמודד במשא-ומתן עם מעסיק, אך גם לשמש לו כתובת בשעת מצוקה", אומר ברגות'י. "אם אומר לאדם, בוא ללמוד, הוא יצחק עליי, לכן אנחנו מתחילים בטיפול בשטח בבעיות". במקביל התחיל המרכז להכין השתלמויות לעובדי מפעלים ולדבריו תחל בקרוב השתלמות שישתתפו בה כ-160 איש. ההשתלמות תיעשה בהנחיה של הגופים המסייעים.

כך הגיעו עובדי המרכז לעובד גם לאזור התעשיה בעטרות, שבו עובדים כ-2,000 פלסטינים במפעלים השונים. אזור התעשיה הוא בתחום העיר ירושלים, הגם שמן העבר השני של הכביש, שכונת אדאם היא בתחום המימשל הצבאי. המדרכה המערבית של הכביש היא ירושלים, המזרחית – גדה.

פלסטינים רבים עובדים במפעלים שנים רבות, חלקם פיתחו יחסי ידידות עם מעסיקיהם, אך עד כה לא העז איש לבקש תנאי עבודה בסיסיים, אפילו לשכר המינימום הקבוע בחוק בישראל אין מרביתם מגיעים.

הנסיון להיפגש עם בעלי מפעל בשקביץ, לראות את תנאי העבודה ולהבין את שיקולי המעסיק מכלי ראשון – נכשל. מנהל המפעל, אילן רג'ואן סירב להיפגש ולהציג את עמדת המפעל במלואה. "אני מסרב לדבר על הנושא, זה בחקירת משטרה, זה נעשה מאוריינט האוס, היו איומים וסחיטות", אמר בשיחת טלפון בקוצר רוח. בתשובה לשאלת תמיהה מה עניין "אוריינט האוס" לתנאי ההעסקה של עובדיו, עמד רג'ואן על דעתו שמדובר ב"אוריינט האוס", כי הרשות הפלסטינית איימה, "שלא יעמידו זאת אחרת, הוא מנסה להציג דברים אחרים". רג'ואן אמר עוד כי לא פיטר את העובדים, אלא נאלץ להפסיק את עבודתם בעקבות התרעה של שירות התעסוקה, מאחר שאין להם אישורי העסקה. מאחר שלא היה אפשר לפתח שיחה מלאה לא היה אפשר לקבל תשובה לשאלה: מדוע העסיק אותם ללא אישורי העסקה? שהרי האחריות להעסקתם שלא כחוק מוטלת עליו. מדוע כמוכה הדעת שירות התעסוקה לחקירת המשטרה? בירור במינהל האזרחי של המימשל הצבאי העלה כי מכל עובדיו הפלסטינים יש לו אישור להעסיק 15 בלבד.

המעסיק עבר עבירה בהעסיקו אדם ללא אישור ועל כך יש לקנוס אותו. מעת לעת מביאה המשטרה לידיעת הציבור מבצעים לאיתור עובדים פלסטינים ללא היתרי עבודה. בפרסומי המשטרה נמסר דיווח, כי המעסיקים נקנסים באלפי שקלים. לא היה אפשר לשאול את רג'ואן האם נקנס, או מדוע לא נקנס גם הוא? מדוע קיבל את ההתרעה רק לאחר שהעובדים החלו להתעניין במעמדם כעובדים. הוא הטיל את האחריות על העובדים, לא על עצמו. לא ידוע על כל "מבצע" של המשטרה באזור עטרות לאיתור עובדים שלא כחוק.

בתשובה לשאלת "דבר" בעניין מעורבות ראש עיריית ירושלים בהגנה על המעסיקים ובפניה לעזרת המשטרה, כטענת העובדים הפלסטינים, נמסר בשם דובר העיריה חגי אליאס, כי "כל הידיעה מסולפת, עובדה דמיון פרוע ומעט מאוד עובדות מוצקות ומידע לא נכון. בכל מקרה, מינהלת עטרות לא ביקשה את התערבות ראש העיריה בשום סכסוך עבודה. לא קיים סכסוך עבודה שידוע עליו בעטרות. במפעל בשקביץ לא פוטר עובד בגין סכסוך עבודה". הדובר מסר את דבריו באמצעות עובדת בלשכתו ולא מצא לנכון לשוחח שיחה מקיפה יותר בעניין או לאפשר שיחה עם גורם בעיריה הבקיא בבעיה.

הגם שזהו "דמיון פרוע" ידע הדובר בדיוק במה מדובר. העילה הרשמית לפיטורים היתה אכן היעדר אישורי עבודה. לשכת דובר העיריה לא מצאה לנכון להתייחס לעבירה של בעלי המפעל שהעסיק עובדים שלא כחוק: ללא היתר וללא תנאי שכר כחוק. קיום חוק שירות התעסוקה אינו מעניינה של העיריה, בכל מקרה. בירושלים ובכל מפעל אחר בארץ.

בעטרות עולים מאוב עידנים שכוחים, תורה חדשה-ישנה של יחסי עובד-מעביד: עובד המבקש שכר הוגן הוא בבחינת מפר סדר, איש האיגוד המקצועי הוא המסית למרד, "סכסוך עבודה" הוא מושג החל, כך נראה, רק בין עובדים ישראלים למעסיקים ישראלים.

המרכז לעובד רשם לעצמו גם הצלחה באזור עטרות: משא-ומתן עם מפעל המשקאות "סופר דרינק" הסתיים בהצלחה: הבעלים הסכימו לשלם את הפרשי ההתחייבויות לעובדים ולהבטיח את התשלומים בעתיד על פני התדיינות בבתי המשפט. המפעל שילם ל-18 עובדים כ-171 אלף ש"ח, כמחצית מן הסכום שדרשו העובדים. בסיוע עורך הדין אוסאמה סעדי, תמורת תשלום מינימלי, הושג במפעל מעין הסכם קיבוצי שעל-פיו מתחייב המפעל לשלם מעתה והלאה גם דמי הבראה, חופשה שנתית, נסיעות ושאר תשלומים מקובלים במפעל ישראלי. ■

שני רובינשטיינים

אמנון רובינשטיין הוא שר החינוך הכי שוויוני ואינטגרטיבי בעשור האחרון – בדיבורים. הבעיה שלו היא עם המעשים. בדיבוריו הוא מנסה להרגיע את שוחרי השוויון ואילו במעשיו להבטיח את האינטרסים של הקבוצה הפוליטית שהביאה אותו לממשלה

יעל פישביין

לפי הדיבורים, אמנון רובינשטיין הוא שר החינוך הכי שוויוני והכי אינטגרטיבי בעשור האחרון. ההתבטאויות שלו על הצורך לתמוך בחלשים ולמנוע את בידודם בכיתות נפרדות, על אינטגרציה ועל שוויון הזדמנויות, הן המהורהטות, הבהירות והחד־משמעיות שנשמעו אי פעם מפיו של שר חינוך. לא זו בלבד, אלא שהרעיונות היותר נכונים איך להיטיב את השוויון במערכת החינוך – שילוב ילדי החינוך המיוחד בכיתות הרגילות, מניעת נשירה, האצת הקמתן של חטיבות הביניים והגדלת מעגל מקבלי הבגרות – נולדו בלשכת השר ולא במימסד החינוכי הקונבנציונלי של משרד החינוך.

הבעיה עם רובינשטיין היא המעשים. בתחום הזה הוא לא רק חלש, אלא שלפעמים מעשיו סותרים את דיבוריו בצורה כל־כך בוטה עד שנדמה שיש שני רובינשטיינים, אחד של דיבורים ושני של מעשים. מכיוון שרובינשטיין הוא פוליטיקאי ותיק וממולח, חזקה עליו שהפער בין דיבור למעשה אצלו אינו מקרי, הדיבורים נועדו כנראה להרגיע את שוחרי השוויון ואילו המעשים להבטיח את האינטרסים של הקבוצה הפוליטית שהביאה אותו לממשלה.

הפער בין רובינשטיין של דיבורים לרובינשטיין של מעשים נחשף בחליפת מכתבים ייחודית שהתנהלה בחודשים האחרונים בינו לבין ד"ר אורית איכילוב, יועצת החינוך של ראש עיריית תל אביב רוני מילוא. ד"ר איכילוב היא דמות יוצאת דופן במערכת הפוליטית התל אביבית, מפני שהיא מסרבת להנות ממנעמי הקואליציה ונאבקת ללא ליאות על הגשמת המצע החינוכי השוויוני והאינטגרטיבי אותו הציגה בחגי בית לפני הבחירות. אחד הנושאים בו הבטיחה לטפל היה בתי הספר הייחודיים לטבע ולאמנויות בעיר. שני בתי הספר הללו השיגו שיא ארצי בציונות. הם ממוקמים בדרום העיר, אבל קולטים רק ילדי "צפון" חברתי. כל אימת שנבדק שיעור טעוני הטיפוח שהם קולטים, נמצא שהוא אפסי למרות התחייבותם לקלוט 30 אחוז טעוני טיפוח. כדי ל"מלא" את מיכסת טעוני הטיפוח לה הם מחויבים, נוקטים הייחודיים התל אביביים, לדבריה, התחכמות ומירמה: ראשית, הם יוצרים טישטוש מכוון בין "דרום" חברתי ל"דרום" גיאוגרפי וסופרים ילדים מבוססים שגרים ביפו ובשכונות הדרומיות של העיר כ"ילדי דרום" טעוני טיפוח. שנית, הם מזיזים את גבול הדרום צפונה, ואז ילדים שמתגוררים במרכז העיר נחשבים כ"דרומיים" לצורך מילוי המיכסה.

לאחר שנואשה מלשכנע את ראש העיר מילוא לערוך בדיקה אמיתית וישרה של שיעור טעוני הטיפוח בשני בתי הספר הללו, שיגרה ד"ר איכילוב מכתב אל שר החינוך וביקשה את התערבותו. "בתי הספר הייחודיים הפכו לכבישים עוקפי אינטגרציה, לדרכי מילוט לשכבות המבוססות, למסגרות אליטיסטיות, שבינן לבין מצויינות אין ולא כלום", כתבה איכילוב לרובינשטיין והוסיפה נתונים מספריים המוכיחים שבתי הספר הייחודיים בתל אביב לא רק מפרים את כללי האינטגרציה, אלא שהם גם זוכים לפרס מהקופה הציבורית על מעשיהם ומקבלים לכל תלמיד תקציב הגבוה פי ארבעה מהתקציב שמקבל כל ילד אחר בעיר.

שר, המתיימר לתמוך בלהט באינטגרציה ובשוויון, היה צריך להזדעזע ולבדוק אם יש ממש בתלונה, שהרי בתי הספר הייחודיים בתל אביב הם לא בתי־ספר עירוניים, אלא בתי־ספר ממלכתיים, הנתונים תחת פיקוחו של משרד החינוך ונמצאים באחריותו הממלכתית של שר החינוך.

מה עשה רובינשטיין? במקום לבדוק, הוא כתב למילוא וביקש ממנו לערוך את הבדיקה. כאילו מילוא הוא שר החינוך של תל אביב ולא רובינשטיין. וזו לשון המכתב: "הריני מליט את מכתביה של אורית איכילוב, חברת מועצת העיר ויועצתך, הקובלת על כך שעיריית תל אביב מפירה את הוראות משרד החינוך לגבי בתי ספר על־אזוריים בתל אביב־יפו. כמו כן היא קובלת על כך שבגלל 'המבנה הקואליציוני של מועצת העיר' אין היא יכולה למצוא סעד אצלך. אני מבקש ממך לבדוק את תלונתה של גב' איכילוב ולראות אם יש בה ממש". בהמשך המכתב מתנער רובינשטיין מכל אחריות לאפליה התקציבית בין בתי הספר הייחודיים והרגילים בתל אביב, וטוען כי "חילוקי הדעות בעניין מדיניות ההקצבות יוכרעו בתוך מועצת העיר". רובינשטיין מעלה פה טענה מוזרה ומסוכנת האומרת שאם העירייה מפלה בצורה בוטה בין בתי ספר, שר החינוך של מדינת ישראל אינו יכול להתערב.

אם לשתי הטענות של השר יש רגליים, משמעות הדבר שהאחריות על אינטגרציה ועל שוויון, אינה מוטלת על המדינה, אלא על הרשות המקומית ואם זה כך באמת, משרד החינוך ושר החינוך הן פונקציות מיותרות, שאפשר לוותר עליהן. עם העלאת הטענות הופך הפער בין דיבורים למעשים אצל רובינשטיין למדיניות: לשר החינוך יש תפקיד "דיבורי" בלבד, על המעשים הוא אינו אחראי.

ד"ר איכילוב התלוננה אצל רובינשטיין על עיוות נוסף: תרומה של ארבעה מיליון דולר שתרם הסבא סר אריסון לבית הספר לאמנויות בו לומדת נכדתו, הזרימה לבית הספר תרומה של העירייה באותו סכום, כך שבית הספר המיוחס זכה, הודות לפרוטקציה של הסבא, ב־8 מיליון דולר, מחציתם על חשבון משלם המסים. איכילוב טענה במועצת העיר שמדובר בפרוטקציוניזם הגורם לכך שהעשירים מנתבים, באמצעות תרומות, כספי ציבור לבתי הספר של ילדיהם. מילוא התחמק מהטענה באומרו שממילא בית הספר היה זקוק לבינוי, לסדנאות ולאודיטוריום והתרומה רק באה לסייע לעירייה.

בתקנות משרד החינוך נאמר שאסור להורה או למפלגה לתרום לבית ספר, מחשש לפרוטקציוניזם ולפוליטיזציה. איך התחמק רובינשטיין מהתערבות גם במקרה זה? הוא טען שסב אינו הורה ולכן מותר לסבא אריסון לתרום לבית הספר של נכדתו. הפניתי שאלה אל השר. האם הוא מתכוון לשנות את לשון התקנות כך שהאיסור יכלול גם את הסבים והסבתות. תשובה לא קיבלתי ולנוכח מכתביו לד"ר איכילוב נקל לשער שהוא כבר ימצא סיבה טובה למה לא לעשות משהו שעלול חלילה לפגוע בעשירים. לדבר על שוויון – זה התפקיד שלו, לפעול למען מימוש השוויון – זה עניין לאחרים. לא לו. ■

יתרון מיקי מאוס

האירופים רוצים למחוק את הסרטים האמריקאיים ממסכי הטלוויזיה שלהם, אך אינם עושים די סרטים או סרטים תיעודיים כדי למלא את זמן האוויר לצופים

"אקונומיסט" מיוחד ל"דבר"

הנציבות האירופית היוצאת, מסוחררת מן התרבות הצרפתית מצד אחד ומאילי הקולנוע האמריקאים מצד שני, נמנעה מהעברת חוקים חדשים על הקרנת טלוויזיה אל מעבר לגבולות האיחוד האירופי.

עכשיו חייב צוותו החדש של ז'אק סאנטר, הנוטל את הפיקוד מז'אק דלור ב־25 בינואר, להחליט כמה צפיית־הוליווד יאה לצופי הטלוויזיה של אירופה. אבל ככל שתאריך הנציבות בדיוניה, כן יוותקו הצופים האירופים לשידורים האמריקאים ותגדל הסבירות שהמכסות שכוונתן להרחיק סחורות לא־אירופיות יוקלו.

הנחיה אירופית בשם הבלתי־מתקבל על הדעת, "טלוויזיה ללא גבולות", הורתה ב־1989 לשדרנים לא לשדר תוכניות לא־אירופיות (למעשה, אמריקאיות) במשך יותר מ־49 אחוז מזמנם. כוחו של תכתיב תרבותי זה נפגם על־ידי סעיף האומר כי ההנחיה, הזוכה בעיון־מחדש השנה, תחול רק "ככל שהוא תהיה מעשית". רשויות שידור עברו דרך פרצה זו, אף שממשלת בלגיה נאבקת בבית המשפט האירופי נגד טד טרנר ומאשימה את "רשת השידור טרנר" בהפרת כללי המכסה על־ידי שידור סרטו המצויר, המהווה לדבריה איום תרבותי, בעיני צופי הטלוויזיה האירופיים.

הנציב המופקד על מדיניות אודיו־ויזואלית, חואו דה דאוס פינהיירו, אמר תחילה, בהמרצתה של צרפת, כי חוקי התוכן המקומי צריכים להיות מחייבים בהנחיה המתוקנת. אבל שתדלני עיר האורות, אנשי שוק חופשי וחברות טלוויזיה מסחריות באירופה אילצו אותו לסגת. ב־4 בינואר הוא הציע כי שדרנים שאינם רוצים לקבל את "מכסות התוכניות" רשאים לבחור תחת זאת ב"מכסות השקעה". כלומר, הם יכולים להקדיש חלק מתקציב ההשקעות שלהם לתוכניות שאינן מיוצרות באירופה. אחד היתרונות של תוכנית זו, אמרו פקידים אחדים בבריסל, שקשה יהיה לאכוף אותה.

בהריחם ניצחון, רוצים עתה אנשי השוק החופשי עוד. על־פי הצעותיו של פינהיירו, הצגות וראיונות בהפקה מקומית לא צריכות להיכלל ב־51 האחוזים של חוקי התוכן המקומי. הליברלים אומרים כי יש לכלול אותן. סר ליאון בריטאן, נציב המסחר, ביקש רשמית לדחות את המשך הדיון וביטל בכך את הסיכוי שהנציבות היוצאת תאמץ את ההנחיה. כאשר השאלה תשוב ותעלה, ככל הנראה בחודש הבא, ישמש פינהיירו בתפקיד אחר.

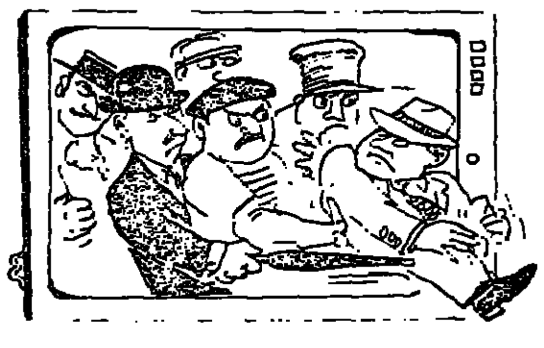

יורשו, מארסלינו אורחה, לא ייחפז לקבל החלטה שתקומם את הטלוויזיה לפני הכינוס בנושא "חברה של מידע" שיתקיים בבריסל בסוף פברואר בחסותה של קבוצת שבע המדינות העשירות. אבל הפשרה שהוצעה על־ידי פינהיירו הכעיסה את צרפת ושרי התקשורת והתרבות שלה, ניקולאס סארקוזי וז'אק טובון, ביקשו מדלור להחזיר את מכסת החובה לטיוטה.

צרת הצרפתים – וכל האירופים האחרים הרוצים למחוק את מיקי מאוס או את סילווסטר סטאלון – היא שהם אינם עושים די סרטים או סרטים תיעודיים כדי למלא את זמן האוויר לצופים. ההכנסות הגבוהות ביותר של קופות הכרטיסים בבתי־קולנוע צרפתיים בשנה שעברה היו מהסרטים "ליאון קינג", "מיסס דאוטפייר" (תעמולה יאנקית הרסנית) ו"ארבע חתונות ולוויה אחת" (נוסטלגיה בריטית כוזבת). ■

צבא חלש ומסוכן

אירועי החודש האחרון בגרוזני משקפים את תמצית הלקח של העשורים האחרונים ממלחמת וייטנאם, דרך אפגניסטאן ללבנון: כאשר כוח עדיף מאוד נתקל בכוח חלש מאוד, המשתמש בשיטות של לוחמת גרילה, אין הוא יכול לבטא את מלוא עוצמתו

פזית רבינא

לרוסיה יש גיבור סוף־שבוע חדש, האדמירל ולנטין סלימאנוב, ראש מטה הצי הרוסי. "הנחתים הרוסים הם בלתי מנוצחים", התפאר אתמול האדמירל סלימאנוב, בעוד שיירה ארוכה של חיילי הצי, המוצבים דרך קבע במזרח הרחוק הרוסי, נעה אתמול לכיוון גרוזני, בדרכה להנחית על בירת צ'צ'ניה המורדת את המהלומה הסופית.

יתכן מאוד שלסלימאנוב יש סיבה להיות אופטימי, מכיוון שגרוזני, הודות להפצצות המאסיביות של חיל האוויר הרוסי, כבר אינה אלא תל חורבות עשן. אבל גם שר ההגנה פאבל גראצ'וב היה יותר מאופטימי כשפרצה המלחמה בצ'צ'ניה לפני חודש. "כל מה שנחוץ לנו הוא גדוד־צנחנים אחד וכמה שעות כדי לכבוש את גרוזני", התפאר אז שר ההגנה הרוסי. וכבן, לא רק ששר ההגנה הרוסי התבדה, נראה כי קרב הרגע שבו יוגש ראשו של גראצ'וב על מגש של כסף למולך הפוליטיקה הרוסית. על־אף שבנתונים הנוכחיים לא כדאי להתנבא אפילו בעניין זה.

מידת הנזק שנגרם לרוסיה כתוצאה מן ההרפתקה הכושלת בצ'צ'ניה לא ניתנת עדיין להערכה. אבל לקח כפול אחד כבר אובחן: "התברר כי הצבא הרוסי חלש, והתברר גם כי הצבא הרוסי מסוכן", אמר השבוע פוליטיקאי מוסקואי חד עין. "הצירוף בין השניים הוא בהחלט צירוף רע". אם מוסיפים לאבחנה זו את העובדה שהצבא הרוסי גם הושפל קשות במלחמה בצ'צ'ניה, כבר עתה ברור שיהיו לכך השלכות דרמטיות ברמת הפיקוד העליון של הצבא הרוסי וברמה הפוליטית כאחת. אם השינויים האלה אינם מתרחשים כבר עתה, הרי שיש לשייך זאת, ככל הנראה, לרצונה של המערכת הפוליטית לשמור על סולידריות כל זמן שהקרב בעיצומו. משהו כמו "שקט יורים", נוסח מוסקווה. ואולם הביקורת, על־פי כל הסימנים, תבוא בקרוב והיא תהיה מרה ונוקבת. שלב ההלם המקדים לביקורת יגיע כשתאלץ הממשלה לחשוף את מספרם של ההרוגים במלחמה. סקר שנערך השבוע במוסקווה הראה כי 80 אחוז מהאוכלוסיה מתנגדים למלחמה בצ'צ'ניה. בנתונים אלה, ייאלצו אז ראשי הצבא כמו גם הממשלה וילצין בראשה לתת את הדין.

הצבא, כמו גופים גדולים אחרים ברוסיה אמור היה לעבור בשנים האחרונות תהליך של רפורמות מכאיבות, הכוללות התייעלות תוך קיצוץ מאסיבי בסדר הכוחות ובתקציב. אבל באופן פרדוקסלי התברר לראשי הצבא כי כדי לקצץ בתקציב – נחוץ תקציב

אבל עד אז, המאפיין הבולט ביותר של ההתרחשויות במוסקווה הוא התעלומה האופפת את מהלכי הממשלה והצבא במלחמה בצ'צ'ניה. נכון להיום, לא ברור מי נותן את הפקודות. סימן שאלה גדול מרחף על מידת שליטתו של ילצין במצב. ככלות הכל, הבטחה בשידור חי מפיו של ילצין להפסיק את הפגזת האוכלוסיה בצ'צ'ניה ערב השנה האזרחית התבדתה תוך דקות מזמן ההצהרה והציגו את ילצין באור מגוחך.

להערכתו של פרופסור אמנון סלע, מן האוניברסיטה העברית, שורש הניתוק של הקרמלין מקבלת־ההחלטות נובע מקיומן של שתי מערכות קבלת החלטות, הפועלות בשטח ומעבירות לקרמלין דיווחים סותרים על המצב בצ'צ'ניה. המערכת האחת היא המערכת הצבאית בפיקודו של שר ההגנה פאבל גראצ'וב. השנייה היא מערכת כוחות משרד הפנים, העוסקת בפעולות שיטור ואיסוף מידע פנימי, בפיקודו של שר הפנים ויקטור ירין. אליהן מצטרפת מערכת שלישית שכמעט תמיד אינה מיידעת את המערכות האחרות על פעולותיה: מערכת שירות הריגול הנגדי הרוסי, בפיקודו של הגנרל סרגי סטפאשין.

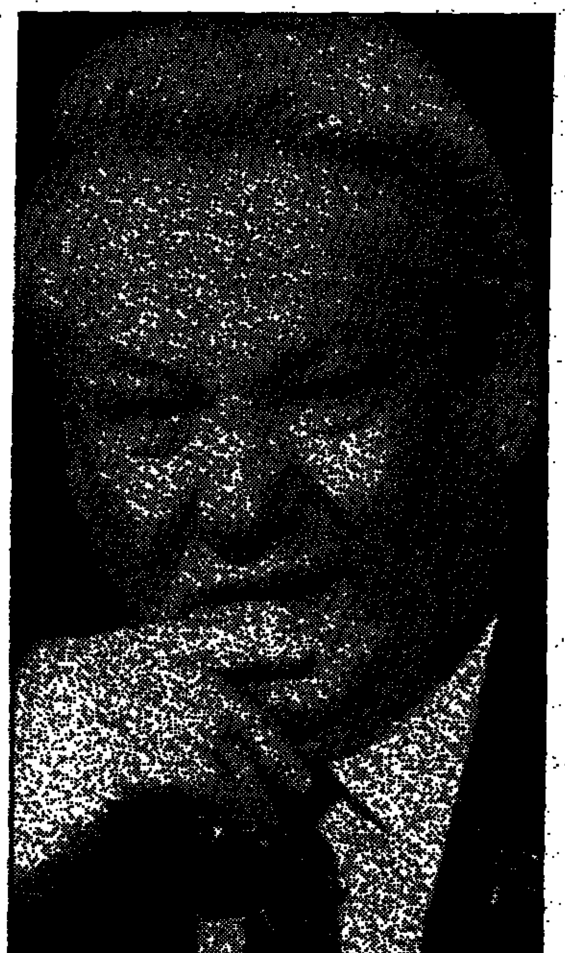
ילצין. בן ערובה של הצבא. צילום: י.פ

הצאר ניקולאי. מטה־עליון בכפוף ישירות

גראצ'וב. מלחמה דהלוקס. צילום: א.פי

דוגמא אופיינית לחוסר תיאום ממאיר כזה הביא, למשל, לתפיסתם ולהצגתם המביכה של שבויי מלחמה רוסים בצ'צ'ניה עוד לפני פרוץ המלחמה. שבויים אלה, כך התברר, אינם אלא חיילים צעירים שגוייסו בשנה האחרונה מתוך הצבא על־ידי שירות הריגול הנגדי בניסיון לייצר אופוזיציה מלאכותית לגנרל דודאייב. אבל לראשי הצבא הרוסי לא היה על כך שמץ מידע עד לאותו רגע מביך שבו הציגו הצ'צ'נים את השבויים לראווה, כדי להוכיח שהצבא הרוסי מעורב בפעילות חתרנית.

דברים שאמר אתמול הגנרל וולדימיר סמיונוב, ראש כוחות הקרקע הרוסיים, תומכים באבחנה של חוסר תיאום בין־מערכתי. סמיונוב אמר אתמול כי "במצב מלחמה על המטה־הכללי של כוחות הקרקע לקבל על עצמו את האחריות לשילוב ותיאום בין כוחות הצבא, כוחות הפנים וכוחות הביטחון". במקביל עלתה אתמול גם הצעה מוזרה למדי להכפיף את המטה־הכללי של הצבא ישירות לילצין, על־אף שלא היה בעצם מצב כזה, מאז ימיו של הצאר ניקולאי.

אבל לא פחות מעניינת היתה הערתו של סמיונוב כי "על משרד ההגנה להתרכז בעתיד הרבה יותר בהבטחת נתח כבד יותר מן התקציב הממשלתי לצורכי הצבא" וכי עליו "לספר את עמדותיו בקבלת החלטות פוליטיות ולוגיסטיות כגון רכישת ציוד צבאי".

הערה זו שופכת אור על הבעיה המרכזית המאיימת בשנים האחרונות על הצבא הרוסי – התקציב. הצבא, כמו גופים גדולים אחרים ברוסיה אמור היה לעבור בשנים האחרונות תהליך של רפורמות מכאיבות, הכוללות התייעלות תוך קיצוץ מאסיבי בסדר הכוחות ובתקציב. אבל באופן פרדוקסלי התברר לראשי הצבא כי כדי לקצץ בתקציב – נחוץ תקציב. בעיקר כדי להבטיח את קליטתם והסבתם של החיילים מחדש בחברה ולמנוע אי־שקט אזרחי. התברר גם כי ההתייעלות הדרושה כדי להפוך את הצבא הרוסי לצבא קטן, מקצועי ומודרני דורשת מאמצים נרחבים. אך אלה לא הגיעו בשנים האחרונות. על־אף שהפריסה מחדש של הצבא בתוך רוסיה דרשה בעצם תקציבים עצומים.

במקביל לקשיי התקציב חלה ירידה במורל הצבאי ונסיגה בדימוי העצמי של הצבא בעקבות הנסיגה המשפילה ממזרח־אירופה ומהרפובליקות הסובייטיות לשעבר. את הנסיגה הזו ליווה גם תהליך של התפשטות שחיתות וניוון בצבא הרוסי, שהעיתונות הרוסית החדשה עסקה בו בהרחבה והביאה את תדמיתו לשפל חסר תקדים. לשיאה ולתקיפותה הגיעה העיתונות לפני כשלושה חודשים, לאחר הרצח המסתורי של העיתונאי דימיטרי חולודוב, שעסק בחשיפת עיסקאות מכירת נשק בלתי חוקיות ממזרח־גרמניה בצמרת הצבא הרוסי. שר ההגנה גראצ'וב הואשם אז על־ידי העיתונות הרוסית במעורבות ישירה ברצח העיתונאי.

אבל למרבה הפלא ובניגוד לכל היגיון פוליטי, התייצב אז הנשיא ילצין אישית להגנתו של גראצ'וב. פרשנים נטו לייחס אז את תמיכתו המוזרה של ילצין בגראצ'וב למחוייבותו האישית של הנשיא לשר ההגנה בשל התמיכה שהעניק לו גראצ'וב בימי המרד על הבית הלבן באוקטובר 1993.

יתכן שכדי להבין באמת את ההתפתחויות שהביאו להתפרצות המלחמה בצ'צ'ניה יש להרחיק עד אוקטובר 1993. לפני כחצי שנה פירסם יורי אפנסייב, היסטוריון וחבר הפרלמנט הסובייטי לשעבר, מאמר ב"פורין אפיירס" תחת הכותרת "הרפורמה ברוסיה מתה". אחד הטיעונים המרכזיים בניתוח של אפנסייב היתה אז כי במהלך המרד על הבית הלבן הפך ילצין לבן ערובה של הצבא הרוסי.

באוקטובר 1993, טוען אפנסייב, היה נדמה כאילו הדמוקרטיה ברוסיה היא זו שנצחה. אבל במבט לאחור, המנצח האמיתי לא היה אלא הקומפלקס הצבאי־תעשייתי, על ראשיו המייצגים את הקו השמרני הנוקשה ברוסיה. הצבא, שחלק ניכר מן האינטרסים הכלכליים שלו מיוצג באמצעות ראשי אותה תשלובת תעשייתית־צבאית, לא הניע אז ציפורן כדי להבטיח את שלטונו החוקי של הנשיא ילצין, אלא לאחר שהוציא ממנו התחייבויות ברורות לטובת הצבא.

כדי להוכיח את טיעונו מזכיר אפנסייב כי בדיוק באותו יום בו הכריז הפרלמנט הסובייטי על מרד, כינס ילצין את המועצה לביטחון לאומי. אבל על סדר היום לא היו ההתפתחויות הביטחוניות והפוליטיות החמורות במוסקווה אלא סעיף אחד ויחיד תמוה למדי: בניית דוקטרינה חדשה לצבא הרוסי, שתתאים למציאות הרוסית החדשה לאחר הנסיגה ממזרח אירופה והרפובליקות. אותה דוקטרינה, לפי תפיסת הצבא, היתה אמורה לחזק מחדש את האינטרסים הביטחוניים של רוסיה ברפובליקות לשעבר ולהחזיר לה את מעמדה כמעצמה. בהתאם, הסעיף הדרמטי ביותר על אותו סדר היום היה "זכות התגובה הגרעינית הראשונה" של רוסיה. זאת בניגוד גמור לתפיסת הביטחון החדשה שאפיינה את עידן הרפורמות של גורבצ'וב.

רק לאחר שהתקבלו העקרונות החדשים האלה, טוען אפנסייב, נורו היריות הראשונות. רק אז נע הצבא כדי להבטיח את שלטונו של הנשיא הנבחר הראשון בתולדות רוסיה. והתוצאה: בשנה שלאחר מכן נפסקו ההצהרות מפיו של ילצין על קיצוץ שני־שלישים בתקציבו של הצבא וב־1994 היה תקציבו של הצבא זהה לזה שבשנה הקודמת. שום תוכנית רפורמה לא יצאה לפועל בשנה האחרונה.

עם כל הכבוד לתיאוריה של אפנסייב על ילצין כבן ערובה, אין די בכך כדי להסביר את ההתפתחות כולה. כי על־אף שהצבא כופף אולי את זרועו של ילצין באוקטובר '93, עדיין ניתן להסביר זאת בחוסר התלהבות אז של ראשי הצבא ליטול חלק בשפיכות דמים על רקע פוליטי. גם מצבו הכללי של הצבא לא השתפר ובחודשים האחרונים אף יצר מעמדו הפוליטי המידרדר של שר ההגנה גראצ'וב מציאות מעורבת.

להערכתו של פרופסור סלע, דווקא מצבו האקוטי של גראצ'וב הוא זה שגרם לו להיכנס בהתלהבות מוגזמת לתוך הסיטואציה הצ'צ'נית, מתוך הנחה כי מזומנת לו כאן מלחמה קלה ונקיה. מלחמה דהלוקס שתבסס דווקא את מעמדו הפוליטי. אלא שכישוריו של גראצ'וב כחוזה עתידות התגלו למרבה הצער כקלושים במקצת. יתרה מזאת, במקרה הבוחן הראשון שלו בעידן שלאחר המלחמה הקרה נכשל הצבא הרוסי כישלון מוחץ. ומנקודת מבט תיאורטית, הרי שאירועי החודש האחרון בגרוזני משקפים את תמצית הלקח של העשורים האחרונים ממלחמת וייטנאם, דרך אפגניסטאן ללבנון: כאשר כוח עדיף מאוד נתקל בכוח חלש מאוד, המשתמש בשיטות של לוחמת גרילה, אין הוא יכול לבטא את מלוא עוצמתו. הפעלה של מלוא העוצמה פירושה הפצצה נרחבת של האוכלוסיה האזרחית, אלא שהאמצעי הזה אינו מקובל ופועל תמיד כבומרנג פוליטי. ומכיוון שכמעט לעולם לא מוכנים לכך, פועל תמיד הצבא בכינון נמוך מדי שגורם להסתבכות המלחמה ולהפיכתה למלוכלכת ומביכה. כי אם היה הצבא הרוסי מפגיז את גרוזני כמו שהפציץ את הגרמנים במלחמת העולם השניה, כבר לא היתה נשארת שם אבן על אבן. אבל העולם של 1995 הוא עולם אחר והצ'צ'נים אינם בדיוק הנאצים של 1945.

התוצאה המצטברת היא, שלמרות הערפל בדבר זהות מקבלי ההחלטות, המלחמה בצ'צ'ניה גרמה כבר להרמת מסך מעל מצבו האמיתי של הצבא הרוסי. בצמרת הצבא התגלו בקיעים עקרוניים ואישיים. הגנרל בוריס גרומוב גיבור מלחמת אפגניסטאן יצא נגד המלחמה בצ'צ'ניה. הגנרל אלכסנדר לֶבֶד, המנהל אימפריה עצמאית בטרנס־דנייסטר במולדובה מתנגד באופן פרדוקסלי גם הוא למלחמה בצ'צ'ניה. זאת למרות שלבד עושה במולדובה בדיוק מה שעשה דודייב בצ'צ'ניה, ומעמדו שם מזכיר את מעמדו של הגנרל מקארתור ביפאן אחרי מלחמת העולם השניה. יותר מכל אחד אחר, נראה כי פעילותו של לבד במולדובה מחד ובצ'צ'ניה מאידך, למרות הסתירה המהותית שהיא משקפת, ממלאת יותר מכל את רצונו של העם הרוסי. יתכן שבשוך הסערה, לבד יהיה היחיד עם דיווידנדים צבאיים ופוליטיים מההסתבכות המחרה בצ'צ'ניה. בעידן הפוסט־ילציני קווזי צ'צ'ני יתכן ששמור לו מקום של כבוד. ■

לא צפויה שערוריה

מירי פז

בניגוד לשנים עברו לא הציגו ראשי הוצאת עם עובד את כל הספרים העומדים לראות אור השנה, משיקולים של אסטרטגיה מו"לית. מו"לים גדולים נוכחו לדעת שחשיפה מוקדמת לרשימת הספרים המלאה, ממקדת את תשומת לבה של התקשורת לספר אחד או יותר, ובכך מתקפחים ספרים רבים וטובים הנותרים מחוץ למרכז תשומת הלב של התקשורת

דורית רביניאן, סופרת בת 22, היא ההימור של ראשי מערכת הוצאת הספרים עם עובד בשנת 1995. ספרה הראשון "עומריג'אן" יופיע בסדרת המנויים ספריה לעם. עלילתו, גיבורותיו וזירת התרחשותו מתחברים לצירוף האטרקטיבי ביותר לטעם שנעשה דומיננטי בשנים האחרונות, של עורכים ספרותיים בהוצאות מכובדות במערב ובארה"ב בפרט: חשיפה לקולות השתוקים בתרבות – קולותיהן של נשים, של מסורות תרבותיות שלא זכו עד לא מכבר לביטוי רב. הגיבורות בספרה של רביניאן הן נשים, ועלילתו מתרחשת בשכונה יהודית בכפר פרסי בראשית המאה. "סיפור כל־כך פנטסטי, שהדמיון האשכנזי שלי לא יכול היה להעלות", מעידה העורכת אילנה המרמן. דורית רביניאן היא כלת פרס ההוצאה לסיפורת חדשה על שם יצחק וטובה ויגר. כתב היד של ספרה נבחר מתוך 70 כתבי יד של סופרים צעירים, רובם אלמונים, שהתמודדו על הפרס.

אלבר קאמי. אחרי התחרות עזה על הזכויות

גאוותה של נירה הראל העורכת הראשית ב"עם עובד" היא על הזכויות שהצליחה לרכוש ההוצאה על ספרו של אלבר קאמי "אדם הראשון" שכתב היד שלו הופיע בצרפת לפני כשנה, והותר לפרסום על־ידי בני משפחתו 35 שנה לאחר מותו של קאמי בתאונת דרכים מסתורית. על זכויות הספר, שהביקורות בחו"ל גמרו עליו את ההלל, התנהלה תחרות עזה בין המו"לים. מנויי "ספריה לעם" יוכלו ליהנות מן התעודה האישית המיוחדת של קאמי בתרגומה של אילנה המרמן, שוודאי יהיה רהוט ומשובח כתמיד.

שלושה מפעלים שאפתניים של ההוצאה יתממשו בשנה הקרובה. שניים מהם עוסקים במיתוסים. הראשון הוא השלמת ה"אנתולוגיה של המזרח הקדום" בעריכת ש. שפרה ופרופ' יעקב קליין – תרגום ראשון לעברית מאכדית ומשומרית של טקסטים עתיקים, ביניהם "גילגמש" המבנות ושירות. השני הוא מחקרה רחב־ההיקף של ד"ר נורית גרץ "שבויה בחלומה" המתחקה אחר שורשיהם של מיתוסים עבריים חדשים על־פי מקורות מגוונים במיוחד:

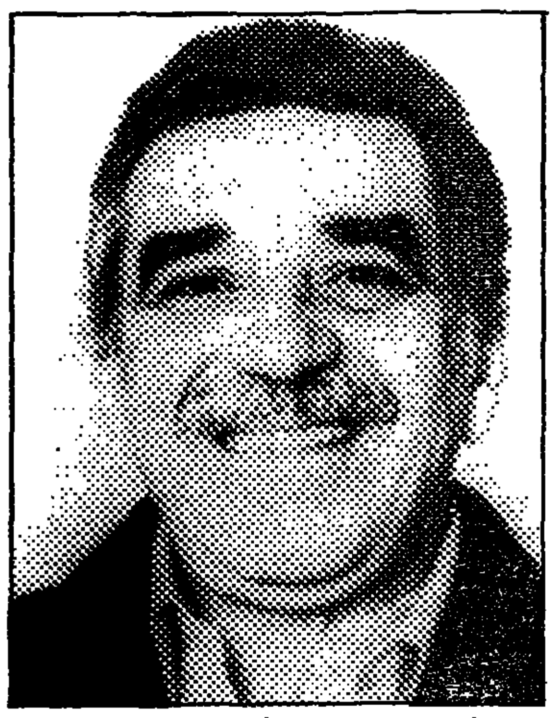
גבריאל גארסיה מארקס. "על אהבה ושדים אחרים"

יצירות ספרות, כרזות ונאומי בחירות, כתבות טלוויזיה ועוד. "שבויה בחלומה" יראה אור בסדרת העיון אופקים. המפעל השלישי שיגיע לסיומו השנה הוא קובץ מחקרי קבלה של גרשם שלום שהעורך ד"ר אברהם שפירא מגדיר כ"פסגת יצירתו של שלום". עבודת העריכה והתרגום מגרמנית ומאנגלית לספר זה נמשכת כבר 12 שנה.

בסדרת העיון אופקים בעריכת ד"ר אלי שאלתיאל יראו אור שני ספרים נוספים המעוררים ציפיות רבות. האחד של זאב שטרנהל "תיקון חברה" (שם לא סופי), העוסק הפעם במרכיב הלאומיות בחברה הישראלית שתנועותיה הסוציאל־דמוקרטיות הציבו את הלאום בראש סדר העדיפויות שלהם, לפני הנאמנות למצע החברתי. השני הוא הביוגרפיה של חנה רובינא שכתבה כרמית גיא. הביוגרפיה מבוססת על עשרות ראיונות, פרוטוקולים של ישיבות הנהלת "הבימה" ועזבונה המלא של חנה רובינא שנמצא לכל דורש בספריית התיאטרון של אוניברסיטת תל אביב ועד עכשיו איש לא התעניין בו.

בנוסף על "עומריג'אן" של דורית רביניאן יראו אור שלושה ספרי מקור נוספים ב"ספריה לעם". "מוכרת אהבה" של יצחק בר־יוסף הוא סיפורו האישי של המחבר על אביו המפורסם יהושע בר־יוסף המתואר בספר כ"רחוק, מתנשא, רודף נשים...מושך ודוחה". "זה עם הפנים אלינו" של רונית מטלון מגולל את קורותיה של משפחה יהודית מצרית, המתפרסים על שלוש ארצות: מצרים הקולוניאלית, קאמרון הפוסט־קולוניאלית וישראל. הרושם מן הפרק הקצר שקראה המחברת במסיבת העיתונאים שהתקיימה אתמול הוא של סגנון סיפור עז צבעים אך גם דק אבחנות ואירוני. במרכז הדיאלוגים והסיפורים בספרה של אידה פינק "רישומים לקורות חיים" משורטטות דמויותיהם הנרדפות של יהודים, הדבקים בצלם האנוש שלהם מתוך אהבה נואשת לחיים. ספרה של אידה פינק נכתב במקורו בפולנית ותורגם לעברית בידי דוד וינפלד.

מספרות העולם מגישה "ספריה לעם" מבחר של מי שכבר ידועים כקלסיקונים בטוחים: "על אהבה ושדים אחרים" מאת גבריאל גרסיה מארקס בתרגום עברי של ריטה מלצר ואמציה פורת, "מנהאטן טרנספר" מאת ג'ון דוס פסוס בתרגום דן דאור ואלי הירש, "ילדות" מאת מקסים גורקי בתרגומה של נילי מירסקי, "קבירה או חלום בסיציליה", ו"מועצת מצרים" שתי נובלות מאת הסופר האיטלקי ליאונרדו שאשא בתרגומה של מרים שוסטרמן ו"סיפורים מים הדרום", שלושה סיפורים מאת רוברט לואי סטיבנסון בתרגום אברהם יבין.

מנויי "ספריה לעם" יוכלו לבחור חמישה ספרים שאינם כלולים בסדרה ובהם תרגום חדש, בראשונה מן המקור היווני, לספרו המפורסם של ניקוס קזנצאקיס "חייו ומעלליו של אלכסיס זורבס". במהדורתו הקודמת, שתורגמה מאנגלית, נקרא הספר "זורבה היווני" והוא היה הספר הראשון שהציעה הסדרה למנויה עם היווסדה ב־1958. המהדורה החדשה תורגמה בידי אמיר צוקרמן. כן מוצעים לבחירת המנויים ספרה של עזה פגיס "לב פתאומי" על חיי בעלה המשורר דן פגיס המתבסס על שיחות עמו, מכתבים ועדויות אחרות; ספר הילדים של דוד גרוסמן "היה הייתה קופים" עם ציורים של אורה איתן; "שבויה בחלומה" של נורית גרץ ו"בעיקר על אהבה" – הרצאות של מאיר שלו על אהבה וגורל, טבע ובדיה בהתבסס על יצירות של אובידיוס, תומס מאן, נבוקוב ועוד.

גרשם שלום. עבודת העריכה והתרגום לקובץ מחקרי הקבלה שלו נמשכת כבר 12 שנה. צילום: בריאן

בניגוד לשנים עברו לא הציגו ראשי ההוצאה את כל הספרים העומדים לראות אור השנה, משיקולים של אסטרטגיה מו"לית. מו"לים גדולים נוכחו לדעת שחשיפה מוקדמת לרשימת הספרים המלאה, ממקדת את תשומת לבה של התקשורת לספר אחד או יותר, ובכך מתקפחים ספרים רבים וטובים הנותרים מחוץ למרכז תשומת הלב של התקשורת. כך, למשל, מיקד פירסום "עד סוף הלילה" של סלין לפני כשנה את כל תשומת הלב ואף עורר שערוריה שבצלה נותרו רוב ספרי ההוצאה. השנה לא צפויה שום שערוריה.

נירה הראל, שהעדיפה לא למסור את כל רשימת הספרים הצפויים השנה, אמרה "נוכחנו לדעת שנבון יהיה להציג חלק מן הספרים, אחד אחד, סמוך למועד הופעתם כדי שיקבלו את מלוא החשיפה שהם ראויים לה. יש דברים שיש לנו עניין לשמור כהפתעה". הראל אמרה עוד כי החידוש הגדול השנה הוא הכניסה לעולם המדיה האלקטרונית בשני פרוייקטים: משחק מחשב והשני הוא סידי־רום בשיתוף עם חברות אחרות. חידוש נוסף: נילי מירסקי, מתרגמת, הפעם כעורכת, סדרת סיפורת חדשה "מדף" שתעסוק בחלקה לתרגום ספריהם של סופרים ישראלים שאינם כותבים עברית.

כמו כן החליטו ראשי "עם עובד" לחדש את פירסומם של ספרי שירה אף כי לא הוכרע בינתיים מה יהיה המשכו של פרס לזריא לספר ביכורים לשירה. בעבר הביא הפרס לגילויים של שני משוררים: חזי לסקלי ושרית ילוב.

לדברי מנכ"ל ההוצאה אהרן קראוס, גדל היקף המכירות הכללי של ההוצאה ב־18 אחוז (גידול נומינלי) והגיע השנה ל־14.5 מיליון ש"ח. סדרת המנויים של "ספריה לעם" ממשיכה להיות הלהיט המכיר ביותר של ההוצאה – 34 אחוז מכלל המכירות, ואחריה ספרי ילדים – 24 אחוזים, צניחה של שני אחוזים לעומת השנה שעברה. ■

ויווה לאס וגאס

טל סילבר

הדיסק שמתעד את המחווה הגדולה והמתוקשרת לאלוויס פרסלי מפוצץ בשמות נוצצים ומונהג על־ידי מפיק־העל דון ווז. לכן די מפתיע לגלות שהאלבום הזה, ברגעיו הטובים, נשמע כמו הקלטה מקרית של ערב קריוקי. מתי באחרונה התאחדו אמנים מכובדים רבים כל־כך וביזו את עצמם בקלות כזאת? מתי שוב יתקיים ערב שקופיות באצטדיון הפירמידה בממפיס?

אף מחווה לאמן רוקיפופ, לא לבוב דילן ולא לקרפנטרס, מוצלחת ככל שתהיה, לא תפנה לאוזניים ובמיוחד לעיניים רבות כמו מחווה מכופלת היטב לאלוויס פרסלי. לא מזמן אפשר היה לצפות גם בכבלים אצלנו במופע הראווה It's Now or Never, שהוקדש לאותו אלוויס והורכב מביצועים חדשים לשיריו מפי אמנים מצליחים וחיים. המופע נערך באיצטדיון הפירמידה בממפיס טנסי ויצא השבוע על דיסק בעיתוי הבדוק והמדוייק ביותר שיכלו לחשוב עליו – חגיגות יום ההולדת של המנוח.

קשה להאשים את טוני בנט. ותיק ואהוב על רבים, על שב־Love Me Tender קרא לקהל להצטרף אליו בשירה בציבור, סטייל מזמור כריסטמס. בסופו של ערב לכבודו של האליל, אף לא אחד ממשתתפיו ידרוך על כוכב הצפון שעליו הוא גר. די מרגיז לגלות שהמוטו המנצח מבין כל אלה שהביא אלוויס פרסלי לעולם הוא כנראה "ויווה לאס־וגאס": די לדמיין את החיוך המרוח על פרצופו של סולן ה־Wet, Wet, Wet, להקה בריטית שקנתה את עולמה בעוד ביצוע מחוייך לקלסיקת סיקסטיז של הטרוגס (Love is All Around), בעת ששר את It's Now or Never. זו לא הפעם הראשונה וגם לא האחרונה שמישהו מחריב שירים של אלוויס, וכבר הוכח שאין סיבה להישמע כמו הקינג עלוב גם אם תרגיש שאינך ראוי למקור.

הדיסק שמתעד את המחווה הגדולה והמתוקשרת לפרסלי הוקלט בשנה שעברה, והוא מפוצץ בשמות נוצצים ומונהג על־ידי מפיק־על אחד, דון ווז. לאיש מגע זהב של מיינסטרים ונדיר למצוא אותו מגיש מוצר שלא היית רוצה לנגוס בו, גם אם שניה אחרי יתברר שאכלת שוקולד בטעם של גומי. ועם נתון פתיחה מושלם כמו זה די מפתיע לגלות שהאלבום הזה, ברגעיו הטובים, נשמע כמו הקלטה מקרית של ערב קריוקי. במקרה הזה מדובר ממש בהקלטה נדירה, חד פעמית – מתי באחרונה התאחדו אמנים מכובדים רבים כל־כך וביזו את עצמם בקלות כזאת? מתי שוב יתקיים ערב שקופיות באצטדיון הפירמידה?

בת 60 תהיה השנה אגדת הרוק הנערצת של כל הזמנים. גיל 60 לא אמור לשנות אותך אם אתה צעיר נצחי, אף גיל לא אמור לעשות את זה, בטח לא אם אתה מת. אלוויס פרסלי קיבל מתנה גדולה יותר – עם השנים אנשים העדיפו להרחיק את הימים שבהם הופיע בלאס־וגאס שמן ונפוח. אלוויס של התודעה הציבורית הוא הילדון שעוד לא צריך להתאמץ לנענע את הירכיים, שהשירים שלו נשמעו כמו בעיטה בכל מה שהיה ממוסד לפניו, שנוטף ממנו סקס ולא זעה מהבילה של אלכוהול. גם שכחו לו מזמן כמה היה מביך הרגע שבו החל לצחוק במהלך הופעה בביצוע של It's Now or Never, על אף שאותה דקה היתה אחת היחידיות שבהן הנצח על סף אובדנו המוחלט של סיווי מסקל, על החוט הדק שבין התרסקות פאתטית לבין מודעות עצמית בשיאה, רגע שאמור להעלות עיר ברווז בכל אדם המחזיק ביומרות אמנותיות. מנותקת בזמן ובמקום הפכה ההקלטה הזאת בעיני רבים לעוד סמל קלאסי לנעורי העד, לשובבות ולחן של האיש. מהמחווה החדשה עולה שאלוויס של פעם היה ילד טוב שמעולם לא סטה ימינה או שמאלה, תמיד חייך במקומות הנכונים, מקסימום רק הרים קצת את הקול.

קחו לדוגמה את בריאן אדאמס: בתיעוד המצולם של המופע הוא עומד, כולו התלהבות, כשמפסקתו שלוחה קדימה, גרונו ניחר מתמיד וראשו אומר כן לפי מכות התופים. בין אם הוא היה עסוק מדי בלהיראות כמו הקינג של אלוויס, או שפשוט היה כאן נרגש, אי־אפשר למצוא כאן אפילו שביב בריאן אדאמסי חביב אחד לרפואה, או אפילו פירוש מינימלי. האחרים, ברובם אמני קאנטרי וריתם אנד בלוז גדולים בארה"ב, כמו בילי ריי סיירוס, דווייט יואקם ושרווים קרייג, דהוייב לא פחות. אי־אפשר לצפות להרבה מאמני מיינסטרים עצום בגודלו כמו מייקל בולטון, שגם כבה שר לאמהות האמריקאיות, אבל דווקא אמני הקאנטרי יכלו לפסוע כאן צעד אחד קדימה, תוך הישענות על המיניות הספק מרומזות ספק משוחררת, שלבהות פוטנציאלית קיימת בתהום. מצד שני, מדובר פה באמנים מכובדים, וחסר שמישהו יעשה עוד איזושהי תנועת אגן שעלולה, מי יודע, להרעיד את אמריקה כולה.

את התקן המיני עלק ממלא מייקל הטצ'נס, הסולן הספק כריזמטי־ספק רובוט של אינקסס. הנוכחות המעייפת שלו העלה את השאלה – האם זה כל מה שנשאר לנו מאלוויס? האם זו שארית המורשת הפראית שלו? האם שכחנו שאלוויס פרסלי הזה בימי הזוהר שלו גבולות ונוכחות זה גם הצליחו? האם כל מה שלמדנו ממנו הוא כיצד לעכס ולשחק אותה קול? האם נתקענו רק עם מייקל הטצ'נס, בילי איידול, או שמא יגאל אותנו איאן אסטברי, הסולן של הקאלט? שלושתם מנפקים רוקיפופ־פלסטיקי, שלושתם עושים את זה משוכה, אבל משהו, לעזאזל, צריך לבעור באמת מתחת לעטיפה, וזה לא רק הירכיים. איגי פופ, פרינס, רוברט פלאנט, ידעו להטמיע את מה שהיה בו. חלק מזה הפך אותם למה שהם – ענקים (גם אם קצת לשעבר). היחידה במחווה החדשה שמתעלה מעל לספסל הדל היא מליסה אתרידג', זמרת אמריקאית בסביבות גיל ה־30, שאלבומה האחרון מסרב כבר זמן רב לצאת מ־20 האלבומים הנמכרים ביותר בארה"ב. Burning Love של אלוויס בביצועה הוא השיר היחיד שמקבל פירוש חדש ואישי, ובמקרה הזה גם בוער באמת, או לפחות יותר מהשאר.

משיקולי זכויות, כנראה, לא נכנסו כל השירים שנוגנו באותו מופע לאלבום, וזה רק למזלם של אלה שכן מוטבעים על הדיסק. לא הייתי רוצה להיות Wet, Wet, Wet ולעמוד בצילו של הביצוע המצמרר שהעניק ג'ון קייל ל־Heartbreak Hotel, או לדעת שלצידי מגיש בונו פירוש ל־Can't Help Falling in Love, אחד משיאיו של הזמר לאחר ההצלחה הגדולה של יו־2. זה גם לא ממש הוגן הדי כתנשא להסית טענות מתחסדות בפניהם של כל אלה. אבל הייתי עושה תזכורת לפחות לאדם אחד: כריס אייזק מוכיח שגם אבן יהודי ורב־קסם מסוגל להחוויר פניו של שיר. בסרט שבו התפרסם אייזק, "לב פראי" של דייוויד לינץ', מבצע ניקולאס קייג' כוכב הסרט את Love Me ו־Love Me Tender של פרסלי, בביצועים שנשמעים כמעט כמו גירסאות חיקוי למקור, מה שלא מונע מהם לקלוע לנקודות מדוייקות בלב.

הימים שבהם הופיע אלוויס בלאס־וגאס שמן ונפוח הורחקו. אלוויס של התודעה הציבורית הוא הילדון שעוד לא צריך להתאמץ לנענע את הירכיים

בעיה של חום

יש הרבה פחד בהתעסקות עם אמביינט. אנשים רבים חיים טוב בלי הסגנון המוסיקלי הזה, שמבעד לקליפות של קור, מרחיק אותם ממנו באופן כמעט מיידי. לא מזמן יצא Haunted Dancehall, אלבום חדש להרכב של בעד־אמביינט בשם Sabres of Paradise, והוא מאיר בצבעים חדשים את הסיפור.

הכל השתנה בזכות אנדרו וות'רהול, היום שמה של מנטרה מטילת אימה בפיו של כל חובב רוק או דאנס, או סתם מישהו שמעוניין בקניית הערכתם של אלה שמכירים שמות מגניבים־בעלי־אוריינטציה־בריטית שקצת קשה לבטא אבל די בטוח שהם שייכים לאיזה מפיק מוסיקלי שאם תכירי אותו או את בטח מגניבה בעצמך או שיש לך ידע מה זה קולי במוסיקה.

וות'רהול הנ"ל, הוא אכן מפיק מוסיקלי, וגם תקליטן ורמיקסר וגם בריטי, וכל זה לא שינה להרבה אנשים, עד 1991. אז הכל השתנה. פריימל סקרים, נכון ל־1994, כוכבנים בריטים עולים, ואז, רוקים מלעלות על איזשהו תדר ברדיו שלכם, עברו על אלבום ונזקקו למפיק מוסיקלי. "סקרימדליקה", תוצר העבודה המשותפת, הוא טריפ חושני מסנוור ומגרה, חידה עדינה ואיטית של הדאנס הצבעוני המבעבע של וות'רהול אל אושיות הרוק האפרו־בריטי טיפוסי של הפריימלים, וריקוקים ואושר על פני תהום. במקביל למהפיכת הגראנג' בארה"ב של אותם ימים, שינה התקליט הזה את פניו של הרוק הבריטי וקבע את צלילי הדאנס שישלטו בזירה מעתה והלאה. עם כל חשיבותו של התקליט, פריימל סקרים נשארה להקה לא חשובה. האלבום הזה שייך לוות'רהול. הלהקה היתה הגרעין, אבל הקישוטים, ההפקה, היו העיקר. הוא רכש לו שם של מפיק־על והפך לאחד המחוזרים שבהם, בין השאר על־ידי ביורק, הסטריאו אמסיה, ניו אורדר, סיינט אטיין, השיימן, ת'דאפי, בומב דה בייס ויו־2. האחרונים, אגב, הם היחידים שלהם אמר לא.

Sabre הוא סיף פרשים, חרב או פגיון בעלי קנה מעוקל, מכאן ש־Sabres of Paradise שם ההרכב שבו עובד וות'רהול, הוא "פגיונות גן העדן", או לפחות לא "סברס גן עדן", כמו שרבים חושבים (על־אף שללא ספק, זה נשמע הרבה יותר טוב). ב־Haunted dance hall, האלבום שהוציאו זה עתה, עורך וות'רהול מסע הפוך מהדרך שבה הלך ב"סקרימדליקה". הבסיס של "סברס" הוא האמבייאנט דאנס, וזה נוסף כאן בסימני ההיכר של עולם הרוק. האמבייאנט היא מוסיקה שימושית, היא לא אמורה להסעיר, לבלבל או להוציא אותך מריכוז. יש לה מטרה מעשית: היא אמורה להרגיע, לשמש מוסיקת רקע לא מלחיצה, והיא הדבר הכי נכון אופנתית לדור שלא רוצה להיראות ממוסד או מכובד מדי מכדי להירגע עם מוסיקת ניו אייג', הסגנון האופנתי לשעבר של המנסים לזכות בשלוות נפש. האמבייאנט מנוכר דיו כדי שלא יוחשדו שהתברגנו ומתוחכם מספיק כדי שלא יוחשדו שאתם לא בעניינים. היא מושתתת בעיקר על כלי נגינה אלקטרוניים, סאמפלרים (דוגמי־צליל) וסינטסייזרים.

הבעיה באלבום החדש היא שנשב שם איזשהו גל מחוך של חום. בעיה. הבעיה היא בהגדרה בעצם, המכשירים עדיין אלקטרוניים, הצלילים נשמעים כמו מתכות שמקבלות מכות חשמל, אבל משהו שם חם. וזה מה שוות'רהול עושה: הוא שוטף לנו את האמביינט עם צלילים מתכתיים, האנשים בטוחים, אם כך, שמדובר באמבייאנט דאנס אלקטרוני. אבל האנרגיות, המקצבים, ההיתוכים, באים מהרוק. בהמשך מתוספים עוד כלי הקשה, קסילופון, כלי נשיפה וגיטרות, והכל נשמע כעובר דרך מסך אלקטרוני אביך של אולם ריקודים במסיבה שהכי לא צפוי להרגיש בה בנוח. אבל עובדה.

המרקם שוות'רהול בוחר מרתק, ועם זאת הוא משתמש במגוון צלילים מינימלי, שוב, בדומה לרוק בסיסי. הוא מוסיף אלמנטים של רגאיי ושרטי פתח ישנים. המעניינת מכל היא ההשאבות של איזו התרחשות דמסית, אירוע פחות צפוי בתקליטי אמבייאנט מבוצעים. באופן לא מפתיע, עשו כאן מיקס לאחד השירים חברי להקת פורטיס הד, מבין אלופי הקמבינה של שנות ה־90, שידעו לחבר בחוכמה את אווירת הקור האורבני, המתוחכמת, לחום אנשי

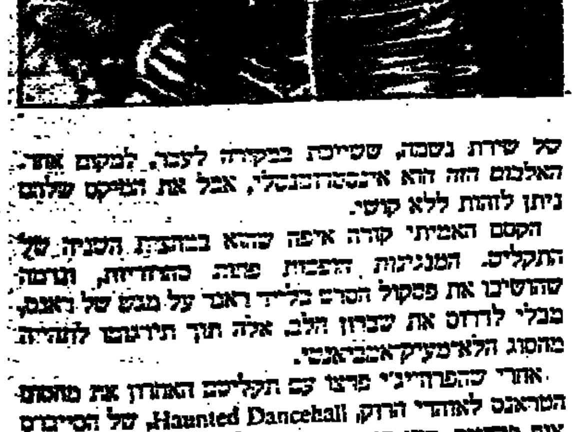

של שירה נשמה, שטייכת בבקירה לעבר, למקום אחר. האלבום הזה הוא אבסטרהבנלי, אבל את הטיקס שלהם ניתן להוזות ללא קושי.

הקסם האמיתי קורה איפה שהוא בהתצית הסניה של התקליט. המנגינות המבזות פתוח כהוויות, ונושה שהושיבו את פסקול הסרט בלייד ראנר על מגע של ראגא, מבלי לדרוס את עבזון הלב. אלה תוך תירגום להוויה מהסוג הלא־מעיק־אבבאבי.

אחרי כהפרוהייג' פרצו עם תקליטם האחרון את מחסום הטראנס לאוהדי הרוק, Haunted Dancehall, של הסייברס אוף פרדייס, הוא חצי הגשר במסלול של האמבייאנט אל עבר אותו שער. ■

פועלי כל העולם: כשנגיע לגשר נגור מתחתיו

דבר אחר

המערכת:
דני קרמן, שלמה ניצן,
יאיר גרבוז, אביב [illegible],
תומר קרמן, אורי קרמן,
תרזה איזנברג, אליהו שרייבר
(חתולי) ואבנר כץ — אלא מה.

המוסף הסאטירי הנפוץ ביותר במדינה • גליון מספר 569 • י"ב בשבט תשנ"ה • 13 בינואר 1995 • מוקדש למאורעות בצ'צ'ניה, שהסבו מעניין רוסי פנימי לעניין רוסי כירורגי

בכירים במפלגת העבודה לכתבנו:

עדיין מוקדם מדי למנות את אהוד ברק לשר ביטחון, עדיין מוקדם מדי למנות את אהוד ברק לשר ביטחון, עדיין מוקדם מדי למנות את אהוד ברק לשר ביטחון ודקה אחת

משבר חצי הקדנציה • משבר חצי הקדנציה • משבר חצי הקדנציה

בכירים בממשלה: נילחם בחצי הטרור כאילו אין חצי שלום ונמשיך בחצי המאמצים לחצי שלום כאילו אין חצי טרור עד שנעבור את משבר חצי הקדנציה

מתחדשים החיפושים אחרי מצביעים פוטנציאליים ל"עבודה": הוקמה ועדת חקירה ממלכתית שתבדוק לאן נעלמו ילדי תימן

ברגע האחרון

הממשלה החליטה על תוספת בנייה בשטחים, כי כבר אין מספיק מקום לכתובות שעל הקיר

פרשנים:

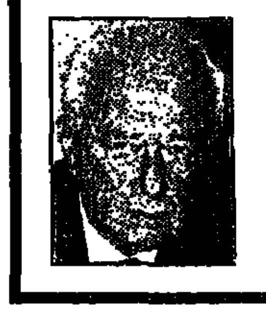

אין פלא שפרס שוקל להתמודד מול רבין ב־96'. כידוע התור ל"משען" ארוך מאד, וצריך לדרוך על גוויות כדי להתקבל

בשנייה האחרונה:

עוד שני ילדי תימן נמצאו בבית אבות

אני שואל

למה כל פעם שמישהו מסקר שואלים את שרון, רפול ושחל "מה דעתך"?

קרא ראיון בעמ' 8

אני נשבע

"היום... סתם... אני לא יודע בדיוק למה... בא לי... פתאום... לקחתי ספר תורה... שמתי עליו את היד... ונשבעתי... אני לא נותן שום... אני לא רוצה להיות שר בממשלת ישראל"...

קרא ראיון בעמ' 7

קונצנזוס

מאמר המערכת

הנפיחה המכונה "פרשת אבו־מאזן" היא לכל הדיעות הביתה באושה שנרקחה מביצה שלא נולדה, ואין ספק כי צודק אפרים סנה בעל העבר המפואר, ומפלגת העבודה לא עשתה קנוניה עם הגרועים שבחותמי השלום כדי שיסייעו לה בבחירות, ולכן אני ממליץ לקוראי להפסיק ולקרוא את הרשימה הזאת לאלתר ויפה שעה אחת קודם.

אבל, אם יסתבר - מה שלא רחוק מן המציאות - כי מפלגת העבודה אכן שיתפה פעולה במישור האלקטוראלי עם האויבים שבגרועינו, ואם אכן אצליח להוכיח כי אפרים סנה, בנו של האופורטו־קומוניסט משה סנה הידוע לשימצה, הוא אכן שקרן פתולוגי, או אז קוראים יקרים, הגענו לסופה של הציונות התרבות המערבית ואולי אפילו האמונה באל אחד ויפה שעה אחת קודם ואפילו יותר.

כך או כך הגעתי למחצית הטור שהוקצב לי ולא הזהרתי את הקוראים אלא מפני שתי אפשרויות בלבד.

ונשאלת השאלה: אם אכן כתבתי את מה שכתבתי לעיל, מי הוא האידיוט שהקציב לי טור שלם כדי לכתוב דבר והיפוכו! הרי לא יעלה על הדעת שעורך "דבר אחר", שידוע כאיש אמין ורציני, יבקש מחזיר כמוני לכתוב מאמר מערכת, ולכן יכולים הקוראים להפסיק ולקרוא כאן ולסיים ב"יפה שעה אחת קודם". אבל אם בכל זאת יסתבר כי עורך "דבר אחר" הוא אכן מטומטם כמו הטור שאני כותב, יהיה עלינו להסיק את המסקנות המתבקשות, ולהפסיק לכתוב מאמרי מערכת, או לפחות לנסות ולקרוא אותם שוב לאחר שכתבנו ויפה שעה אחת קודם.

העורך

אלף	בית

א: תגיד, בשביל מה נפגשו פרס וערפאת?
ב: מאותן סיבות המתוארות בספרו של אבו־מאזן: כדי להוריד את הליכוד מהשלטון.
א: אבל הליכוד עוד לא בשלטון!!!
ב: לא צריך להכות תמיד ברגע האחרון.

אלף	בית

א: תגיד, מתי לדעתך יהיו הבחירות?
ב: אני לא יכול להגיד לך בדיוק, אבל אני יכול להגיד לך בערך: שבועיים אחרי הפצצת הכור האירני.
א: ומתי יפציצו את הכור האירני?
ב: או, זה אני יכול להגיד לך בדיוק: שבועיים לפני הבחירות.

אלף	בית

א: אתה זוכר שביבי אמר לדוד לוי: כל אדם טועה לפעמים?
ב: אני זוכר.
א: אז ביבי הוא לא כמו כל אדם, הוא טועה תמיד.
ב: אבל העם רוצה אותו.
א: מה לעשות, גם העם שלנו הוא לא כמו כל העמים.

דעת יחיד

אנשים כן, בתים לא

לאחרונה שוחררו לפרסום הידיעות כי חמי־משלת מתכוונת לבנות 30,000 יחידות דיור בשטחים.

ידיעה זאת תביא לכך שגם תומכי השלום מבין אזרחי ישראל יסירו את תמיכתם בממשלה.

אין ספק כי יש לחזק את אוכלוסיית השטחים, אבל מצד שני אסור לממשלה לבנות בשטחים.

הפתרון היחיד להגדיל באופן משמעותי את האוכלוסיה בלי להזדקק לבתים, הוא לשבץ לשטחים את כל אוכלוסיית ההומלסים בישראל.

ויפה שעה אחת קודם.

ד. יחיד

דעת יחיד

להילחם באויב בנשקו שלו

קראנו בעיתונים כי לארץ הגיע במסגרת חוק השבות עולים ממדינה מוסלמית שאת שמה אסור לגלות. [illegible]

ד. יחיד

נחתם הסכם המסגרת בין ההסתדרות למעסיקים:

ההסתדרות מבטיחה שבשלוש השנים הקרובות לא יהיו שביתות, והמעסיקים מבטיחים, מצידם, שבתוך חמש שנים לא תהיה הסתדרות

החברות מעל לכל:

החשר שגב · הח"כ שגב

שר בממשלה גונן על ח"כ

השר גונן שגב לקח על עצמו את כל העבירות שביצע, לכאורה, הח"כ גונן שגב וכך יצא ח"כ גונן שגב נקי, והשר גונן שגב שר

אפשר לישון בשקט: הושג שיתוף פעולה בין ישראל לאיראן

בתגובה על מאמציו של השר שריד להנמיך את עוצמת צופרי האזעקה בישראל, הבטיח השר לאיכות הסביבה של איראן להשתדל להחליש את השריקה של טילי הסקאד האיראניים

אלף	בית

א: תגיד, שמעת שמייקל ג'קסון שוב הטריד ילד במשך 27 דקות?
ב: שמעתי. עכשיו לא תהיה לו ברירה והוא יצטרך להתחתן שוב, לחצי שעה.

אלף	בית

א: למה משרד החינוך לא מכניס את השואה שהטורקים עשו לארמנים לתוכנית הלימודים?
ב: זה בגלל שבארמניה עוד אין קאזינו אלא רק רולטה רוסית.

אלף	בית

א: תגיד, מה המצב?
ב: גרוע.
א: כמה גרוע?
ב: אם אני אגיד לך שאריק שרון התחיל ללכת שוב להלוויות זה מספיק?

דבר אחר נשים

מוסף "דבר אחר" לענייני בעלים, נשים ומה שביניהם

מומחים לביטחון אישי טרם החליטו סופית מה עדיף: מקלט לנשים מוכות או גבר אטום

הודעה לבעלים המכים במרכז הארץ

עקב עומס רב במקלטים לנשים מוכות, הוכם מתבקשים לגלות הבנה ולהכות את הנשים כך שלא יהיה להן כוח להגיע למקלט

ברגע האחרון

מתעכבת הקריאה לציבור הבעלים המכים להפסיק להכות את נשותיהם

הסיבה לעיכוב, לדברי דובר משרד הרווחה, היא שעדיין לא הוחלט אם לבקש מהגברים המכים להפסיק בגלל שנגמרו המקומות במקלטים לנשים מוכות, או בגלל השביתה בחברא־קרישא. בינתיים ממשיכות הנשים המוכות ליפול בין הכיסאות, השולחנות, המיטות וכו'.

משרד העבודה והרווחה מודיע:

ההרשמה למקלטים לנשים מוכות נסתיימה בימים אלו.
כיוון שהביקוש עולה על ההיצע, תיערך מחר בשעה 9.30 בבוקר הגרלת מספרי מוות בין כל הפונות לסיוע.

עם הפונות שיפסידו בהגרלת הסליחות הודעה תימסר למשפחתן

לגליון זה מצורף חינם:

לחיות רע - להיראות נפלא

המדריך המלא לאיפור לנשים מוכות
בהוצאת משרד העבודה והרווחה

דבר אחר כלכלה

מוסף "דבר אחר" לענייני כלכלה, חברה ומה שביניהן

הממשלה התחשבה ברגשות הציבור - והעלתה את מחיר הגבינה

מאות אנשים (בתמונה למטה) צילצלו והתלוננו שמאז שעלה מחיר הלחם, הם מרגישים טעם של משהו לא מתאים בפה כשהם אוכלים לחם עם גבינה. לכן הוחלט להעלות את מחיר הגבינה, כדי להתאים את הגבינה ללחם

בריחה המונית מדו"ח מבקרת המדינה

עשרות אלפי אזרחים (בתמונה מימין) שהחזיקו דולרים וכספי שחור בין דפי דו"ח מבקרת המדינה, הוציאו אותם השבוע מדו"ח מבקרת המדינה והעבירו אותם לדו"ח ועדת אגרנט. אחד החוסכים אמר: "את דו"ח מבקרת המדינה, מבקרת המדינה עוד יכולה פעם לפתוח בעצמה. את דו"ח ועדת אגרנט אין מי שיפתח עוד לעולם".

בתמונה: המון אנשים

החלב והאשל התייקרו כדי להיטיב עם החלשים

רבין תמך בהעלאת מחיר החלב רק לאחר שפסיכולוגים אמרו לו, שחשוב לתת גם לשכבות מצוקה ולעניים את ההרגשה שהם מסוגלים לקנות לעצמם מוצרי יוקרה

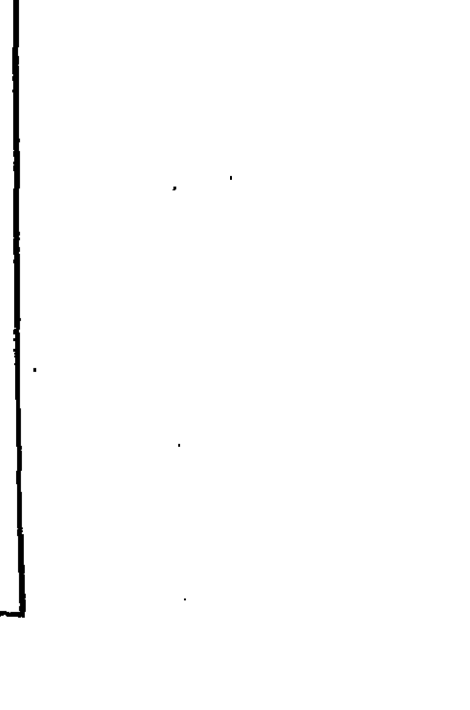

שופטת: "אחרי שהנאשם אנס טרמפיסטית במשך שש שעות, הוא כבר כל כך לא מסוכן, שאפשר לשחרר אותו בערבות כדי שיקפיץ אותי הביתה"

הסקר בו קיבלה מפלגת העבודה 27 מנדטים היה רק שמועה ולא סקר. כך התברר השבוע. מסקר שבו קיבלה מפלגת העבודה 22 מנדטים.

ברגע האחרון

● **קפיצה ברמת החיים** הבעל שאמר לאשתו שאם תפסיד לו בשחמט תצטרך לקפוץ מקומה רביעית, שוחרר בערבות וקנה דירת־גג במגדלי דיזנגוף.

● **רצח בדמקה** הבעל שאמר לאשתו שתקפוץ מקומה שמינית הסביר את עצמו לידי כתבנו לענייני פלילים: "מה לעשות שאני לא יודע לשחק שח".

● **לא כולל שירות** אזרח שהוזמין בשעתו מקום קבורה ליד אשתו ז"ל, עתר לבג"צ כדי שחברא קדישא תקזז לו מהחשבון את השעתיים של השביתה.

● **הצעת יעול** הרי אלה שחטפו את ילדי תימן הם אלה שבגדו במדינת ישראל ועשו יד אחת עם אש"ף. אז בשביל מה צריך שתי ועדות חקירה?

ספר חדש שיפורסם בקרוב מאוד קובע:

בכירים במפלגת העבודה נפגשו עם בכירים מאיראן וביקשו מהם לזרז את בניית הכור הגרעיני האיראני.

לטענתו של מחבר הספר הציעו נציגיה הבכירים של מפלגת העבודה לאיראנים לדאוג לכך שישראל תמכור להם כור גרעיני.

אחד מחברי המשלחת הישראלית הסביר לאיראנים הנדהמים: "ישראל מוכנה לעמוד מול כל איום גרעיני ממשי, אך בשום אופן לא תוכל להמשיך ולעמוד מול אי הידיעה, מול חוסר הוודאות ומול החשש שלאיראן אין נשק גרעיני. למדנו מן העבר לסמוך רק על עצמנו. אם אנחנו נמכור לאיראן נשק גרעיני נהיה בטוחים לחלוטין שיש לה נשק כזה".

כתבנו מוסיף: הידיעה בדבר הקשרים בין האיראנים לבין מפלגת העבודה, היכתה בתדהמה את הזירה הפוליטית. לשאלת כתב "דבר אחר": ממה חוששים יותר אנשי מפלגת העבודה – מתוצאות הסקר שפורסם ב־TIME ומנבא להם מפלה בבחירות, או מהספר החדש המאשים אותם בקשרים עם איראן... השיב דובר המפלגה: "הסקר לא היה ולא נברא ואיננו חוששים משום דבר, אבל למקרה שאנחנו כן חוששים, צריך לזכור שלסורים יש היום טילים שלצה"ל אין תשובה עליהם". "מה הקשר בין הסקר הצופה לכם תבוסה לבין הטילים הסוריים הצופים לכולנו תבוסה?" "אין שום קשר ואנחנו לא חוששים משום דבר כל זמן שהאזרחים חוששים, אבל צריך לדעת שגם לעיראק יש פוטנציאל לנשק כימי וביולוגי ואפילו יותר מזה". כתב "דבר אחר" לענייני מפלגות מוסיף: אם בסקר הבא תהיה ירידה נוספת בכוחה של מפלגת העבודה, אין כל ספק שלציבור הרחב יוודעו פרטים נוספים על סוגי הנשק הלא קונבנציונאלי שברשות הצבאות של מדינות ערב, על מצב חילות האויר והיבשה שלהם ועל כוונותיהם ההתקפיות.

קונצנזוס

ראוי בימים אלה של מחלוקת לחזק את ידיו של היועץ המשפטי לממשלה, שאמר שאין מניעה למנות את חבר הכנסת גונן שגב לשר, ויש להמשיך את החקירה נגדו. לא רק שאין מניעה למנותו לשר, אלא שיש הכרח לעשות זאת, ואולי אפילו למנותו לסגן ראש הממשלה, וזאת כדי שהצדק גם יעשה וגם ייראה. כשיימצא, חס וחלילה, גונן שגב אשם במעשים המיוחסים לו, לא תיאלץ מערכת הצדק להסתפק בפיטוריו של חבר כנסת פשוט, אלא תוכל להגדיל לעשות ולפטר שר, ואולי אפילו שר בכיר, ויפה שעה אחת קודם.

העורך

שאלת השבוע

אם אהוד ברק ימונה לשר בטחון, באיזה תיק יפוצה אמנון שחק?

אלף בית

א: תגיד, אתה מאמין שאנשי מפלגת העבודה היו מסוגלים לבקש מאנשי אש"ף שיטרפדו את שיחות השלום במדריד רק כדי להזיק לליכוד ולנצח בבחירות?

ב: אני מאמין שהם היו מסוגלים, אבל אני לא מאמין שהם היו זקוקים לזה, כי הם יכלו לגשת ישר ליצחק שמיר ולהשיג את אותה תוצאה בדיוק.

א: אבל בזמנו היה חוק שאסור לדבר עם טירוריסטים.

●

א: שמעת שאיראן קרובה מאוד לפצצה גרעינית?

ב: שמעתי.

א: נו, ומה אתה אומר?

ב: שמי שהכי קרוב לכפתור ילחץ עליו לפני שהיא תתרחק.

השחקן והבוהמיין אלי אשכול נעצר אמש בתל־אביב

מאת כתבנו לענייני פלילים

אמש בשעה 6.00 לפנות בוקר קיבלה המשטרה קריאה משכנה נרגשת שטענה כי ריח רע עולה מדירתו המוזנחת של השחקן הבלתי יציב אלי אשכול, שנפרד לאחרונה מחברתו המכורה לסמים. המשטרה הגיעה למקום ואחרי הרבה מאוד נסיונות שכנוע פתח השחקן את הדלת, מבטו היה בלתי ממוקד, עיניו אדומות, פרצופו לא מגולח, שערותיו פרועות, בזוית פיו שאריות קיא, גופייתו שמנונית ומסמורטטת, מכנסיו מוכתמים בכתמים טריים, בכפות ידיו כ־30 כדורים שונים המוגדרים מסוכנים ועל כפות רגליו היו שאריות של אוכל ולישבנו היה מודבק עיתון ישן. הוא מילמל משפטים לא ברורים שכתוצאה מהם נמלא פיו קצף ואפו נוזל ירקרק. היום הוא יובא להארכת מעצרו.

השחקן והבוהמיין אלי אשכול נעצר אמש בתל־אביב

מאת הפובליציסט אהרון הרצפלד

בתמונה: אהרון הרצפלד

מעצרו של השחקן והבוהמיין אלי אשכול לא היה בחזקת הפתעה לאיש. זה מכבר אנו יודעים היטב את מצבו המעורער, אך מכאן ועד לתיאור דוחה מלווה בפרטי פרטים של מראהו ומראה דירתו בשם הזכות כביכול של הציבור לדעת המרחק הוא רב. האם אין זו מציצנות עיתונאית פורנוגרפית לשמה לכתוב: "מבטו היה בלתי ממוקד, עיניו אדומות, פרצופו לא מגולח, שערותיו פרועות, בזוית פיו שאריות קיא, גופייתו שמנונית ומסמורטטת, מכנסיו מוכתמים בכתמים טריים, בכפות ידיו כ־30 כדורים שונים המוגדרים מסוכנים, על כפות רגליו היו שאריות של אוכל ולישבנו היה מודבק עיתון ישן. הוא מילמל משפטים לא ברורים שכתוצאה מהם נמלא פיו קצף ואפו נוזל ירקרק". נראה לי שהעיתונאי הגזים הפעם.

מכתבים למערכת

השחקן והבוהמיין אלי אשכול נעצר אמש בתל־אביב.

קראתי את מאמרו של הפובליציסט אהרון הרצפלד על מעצרו של אלי אשכול. בשם ביקורת נוקבת כביכול על העיתונאי אשר תיאר את מעצרו של אלי אשכול ומצבו הנפשי והגופני, חוזר מר הרצפלד בפרטי פרטים על כל התיאור ובזה מוסיף חטא על פשע שהוא איננו מסתפק בציטוט משפט אחד, אלא מביא את כל הציטוט כולו שבו כותב העיתונאי: "מבטו היה בלתי ממוקד, עיניו אדומות, פרצופו לא מגולח, שערותיו פרועות, בזוית פיו שאריות קיא, גופייתו שמנונית ומסמורטטת, מכנסיו מוכתמים בכתמים טריים, בכפות ידיו כ־30 כדורים שונים המוגדרים מסוכנים ועל כפות רגליו היו שאריות של אוכל ולישבנו היה מודבק עיתון ישן. הוא מילמל משפטים לא ברורים שכתוצאה מהם נמלא פיו קצף ואפו נוזל ירקרק".

מ. צטטניק, חיפה

אנדרגראונד
מכתב מלונדון – דני קרמי

חברים יקרים!

שבוע לפני חג המולד ראיתי בכניסה לארמון וינדסור את הכתובת על הקיר:

AVOID THE CHRISTMAS RUSH-DRINK NOW! וכבר באותו הערב הראו בטלוויזיה את התוצאות: האנגלים בניגוד אלינו, אינם זקוקים להכות ולרצוח את נשותיהם, הם פשוט נוהגים לאחר שתיה והנשים כבר נהרגות בתאונה.

כשנהג אנגלי עוצר ושואל אותך אם יש תחנת תידלוק בסביבה, ב־7 מתוך 10 מקרים הוא מתכוון לפאב.

"תראה איך הידיים שלי רועדות" אמר האיש לרופא.

"אתה שותה הרבה?" שאל הרופא.

"איזה הרבה", אמר האיש "אני רוצה אבל הרוב נשפך לי".

זה היה בטלוויזיה.

אבל בעיתון לעומת זה בערב ראש השנה שלהם הופיעה ידיעה מרעישה, זה היה ב"דיילי טלגראף" נדמה לי:

החל מהיום מותר להשתמש במשחק ה־SCRABLE (ויעני השבץ־נא שלהם) במילה QU שהיא מין מטבע טיבטי. אם הייתם יודעים כמה שמחים האנגלים לידיעה הזאת, ה־Q נותן המון נקודות ולרבים זה עושה באמת חג שמח. מישהו שאל אותי אם עתון ישראלי היה מפרסם בעמוד הראשון ידיעה כזאת. אמרתי לו שאם החמאס היה לוקח על זה אחריות, התשובה היא חיובית.

פתחתי את המכתב בביקורי בוינדסור. בכניסה לארמון ראיתי אמריקאי בעל כובע בוקרים וסיגר בעובי של כוס גינס מחפש את דרכו למשרדי הארמון. פתחתי איתו בשיחה והסתבר לי שהוא נציג של חברה מטקסס והוא בא כדי לקנות את ארמון וינדסור ולהעמיד אותו במרכז קניות בדאלס. שאלתי אותו מה הם צריכים את הגרוטאה העתיקה הזאת והאמריקאי אמר: "לא הבנת אותי נכון, אנחנו לא קונים את המלכה, רק את הארמון". נורא נעלבתי, מהרגע שאני עוזב את מטוס אל־על אני הופך להיות מעריץ של בית המלוכה. "מה ישו?" שאלתי "למה אתם לא קונים גם אותה?" "אם ימצאו אצלה נפט אנחנו מוכנים לקנות גם אותה" אמר הטקסני.

לונדון מלאה גם היא חסרי בית, מה שקוראים אצלנו "הומלסים". במוצאי חג המולד כשיצאתי מה"רד־ליון" עברתי ב"נייטסבריג'" וראיתי איש ישן על מדרגות "הרודס". נתתי לו מטבע של 50 פני והסתבר שעשיתי את טעות חיי. למחרת בערב ראיתי אותו בטלוויזיה. הסתבר שהאיש ישן כל הלילה בכניסה ל"הרודס" כדי להיות ראשון למחרת ב־SALE הגדול. הראו אותו בטלוויזיה מכניס בפנים מאושרות את הצ'לו שהוא קנה לרולס רויס שלו כשהוא מסביר לעבר המראיין: "לפני ה־SALE זה עלה 32 אלף פאונד, הבוקר קניתי אותו ב־25 אלף. לילה אחד על המדרגות והרווחתי שבעת אלפים פאונד. כעת אני מבין את כל אלה שישנים בחוץ".

הזכרתי כבר את "הרודס", אז הרשו לי לצטט באוזניכם דיאלוג קטן שהיה ביני ובין חבר אנגלי. כאחד הביקורים בהיכל הקניות הזה החבר אמר לי: "בוא ניכנס לאולמות האוכל שלהם".

אמרתי לו: "היכנס בלעדי, אני לא נכנס לשום מקום שמגביר לי את התיאבון שהוא גדול ממילא".

אמר לי האנגלי: "אם כך יש לי פתרון בשבילך, טוס תמיד באל־על".

שנה טובה לכולכם,
שלכם
דני

מה אפשר לעשות עם ראש ממשלה?

חלק מהאנגלים חושבים על ג'ון מייג'ור, בדיוק מה שחלק מהישראלים חושבים על יצחק רבין.
אבל, האנגלים הם יצירתיים יותר מן הישראלים. פטריק רייט מראה בספרו "101 שימושים בג'ון מייג'ור" שאין לך דבר בעולם שאי אפשר להשתמש בו.
הנה ארבע דוגמאות:

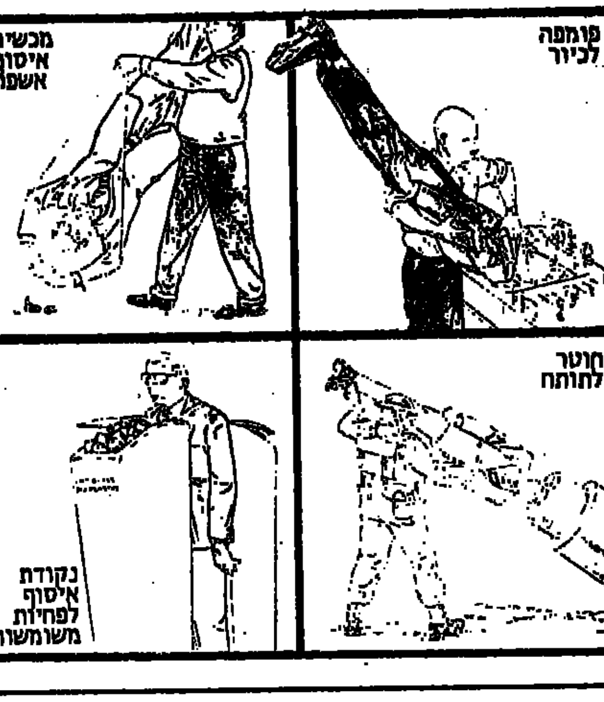

מסביב לעולם בקונצניקה

שלום קולגה "זיני וזי ווזי" (אני, כאמור, מסאמה ובאריכויה)
[illegible]

אני אבו מאזן, מודה ומתוודה כי באהבה העזובות של ספרי "הדרך לאוסלו", [illegible]

[illegible]

שלכם א', שאריות ישראל

טורי ישי

אתא ערב. הם עמדו בפתח הוויגוואם. רגל־קטנה, הציף של בני שבט האפאצ'ים, החזיק טומהוק. [illegible]

סקר חדש של מפלגת העבודה קובע:

● 80% מהנשאלים סוברים שהידיעה ב־TIME על הסקר לא היתה נכונה.

● 85% מהנשאלים סוברים [illegible]

● 90% מהנשאלים סוברים [illegible]

● 95% מהנשאלים סוברים [illegible]

משא

עורך: פסח מילין

שירה שמעבר לאישי

ראיון עם המשוררת אגי משעול מאת ראובן דותן

אמש הגיעה אלי במפתיע (לא בשעה שקבענו) המשוררת אגי משעול. השיחה בינינו החלה לקלוח כבר בראשית הפגישה ונמשכה זמן רב. את תוכנה תוכל אתה הקורא לקרוא עכשיו בשורות עצמן וביניהן.

שאלה: אגי משעול, במשוררת רציתי לשאול אותך בתחילה האם קיימת ביצירתך הפואטית שירית הקבלה כלשהי לביוגרפיה האישית שלך, או מה מקום הביוגרפיה שלך ביצירתך?

תשובה: כל אחד יש לו איזו שהיא ביוגרפיה. אין לביוגרפיה חשיבות בעיני והיא גם איננה מעניינת במיוחד. כל אדם חי ועשה דברים שונים. השירה בעיני נובעת ממקום שהוא מעבר לאישי. אני משתדלת לכתוב דרכי ככלי והמדיום ולא עלי. בכל זאת יש לי ביוגרפיה שתפקידה הוא בעצם לעצב אותי ככלי. אכתוב בעברית, כי אני חיה פה בארץ, אכתוב כאשה כי זה המין שלי. השירה הוא דבר טרנסצנדנטלי והוא נובע ממקור הרבה יותר גלובאלי מאשר אני אישית. המוטיבים בשירי לקוחים מן הסביבה שלי, כגון חיות, טבע ודמויות אדם. יכולתי במובן לכתוב על חומרים אחרים אילו הייתי חיה במקום אחר. בקיצור, קורות חיים הם לא כל כך חשובים. מי שנבלע רק בתוך קורות החיים שלו, זוהי מכשלה מאוד גדולה, זאת משום שהוא מסתיר לעצמו ומכשיל את עצמו. הוא מסתיר לעצמו מלראות את עצמו ואת הדברים, כעין מסך עשן. בסופו של דבר השירה מורה לעבר מה שמשותף לכולנו ומי שנבלע בתוך עצמו הוא מוגבל. אני חושבת שיש משהו באדם שהוא מעבר לביוגרפיה שלו. זהו רובד שהוא לא אישי, ומשם גם נובעת הכתיבה.

שאלה: האם את אדם מאמין? כוונתי מאמין במשהו הקיים מעבר ליישות של כאן ועכשיו, עבר הווה, היסטורי ואקטואלי, על פני הפלנטה שלנו?

תשובה: אני רואה את עצמי כבן־אדם דתי. אבל כיוון שהמושג דתי תפוס על־ידי הממסד הדתי, אני מעדיפה להגדיר זאת כרליגיוזי. ברליגיוזי במובן זה שמתקיים בי ואני גם חשה באופן מאוד מוחשי עוד מימד בנוסף למימד היומיומי של החיים, זה שבעצם מתקיים פה כל הזמן, אבל אנחנו אולי לא רוצים, מפחדים, ורוב הזמן אנחנו לא פתוחים אליו אבל הוא קיים.

בקשר לשאלתך לגבי הכאן והעכשיו – הרי שאין מעבר לו משום שעכשיו יש הכול. בעצם, השאלה היא רק אם פתוחים לזה. זה כמו שכולנו חיים כבית עם הרבה קומות ומעדיפים להיות רק בקומה הראשונה ומפחדים או מתעצלים לגור בקומות העליונות, אבל הן קיימות. בעוד שהמציאות חשובה כבסיס, במקום שמניחים בו את הרגליים אבל לא יותר מזה, אסור להזניח את הרובד היומיומי אבל בשום אופן אי־אפשר לראות בו את הכול. ההיפתחות לרבדים הנוספים של המציאות זוהי הדתיות בעיני. יש מי שקורא לזה אלוהים. אני לא מתווכחת על סמנטיקה, אפשר לקרוא לזה גם אלוהים.

כיוון שאני במצב של טרום ספר עכשיו, יש לי תחושה מאוד חזקה של רצון לחלוק את המתנה הזאת שקיבלתי אותה מ"שם". זהו מעין שמחה שרוצים להעביר הלאה ולהתחלק בה.

שאלה: אגי משעול, האם היצירה הפואטית שלך היא רצינית, או שיש בה עליזות ומבדרות והאם מתערב לעיתים גם יסוד פילוסופי מובהק ביצירתך?

תשובה: ברטרוספקטיבה לאחור הכיוון הוא כיוון של יותר פשטות וצימצום. אני חושבת שכשמשורר מתחיל לכתוב, וכך גם אני, הוא מקסם מכל האפשרויות הקיימות בשירה ויש לו נטיה להתקשט, לנצל ולהוכיח וירטואוזיות במעין חגיגה בכלים העומדים לרשותו, כמו לצייר תרנגול בכמה יותר צבעים שרק אפשר. זוהי מעין הפגנה של יכולת. לאחר מכן מתחיל איזה תהליך של ויתור על המניירה והתמקדות באמירה פשוטה מבלי לוותר על העומק. אם קודם דימיתי זאת לתרנגול בצבעים, הכוונה היא לבטא את התרנגול בקו אחד. זהו תהליך שבו אני מרגישה שאני מתפשטת מצעיפים, בגדים, ואדרת של פנים ונשארת בעצם עירומה, אני והכלים שלי. יש בזה משהו קצת מפחיד, משום שכשמגיעים לגבול הזה של הצימצום והפשטות אפשר בקלות לעבור אותו ולהגיע למצב שכבר אין צורך להגיד כלום, ורוצים רק להתרוחש.

לגבי חלקה השני של השאלה זוהי איננה שאלה שכל כך מתאימה לי, משום שאם קיים רובד פילוסופי והוא קיים, הרי שהוא צף ועולה באופן עקיף מתוך ההתנסות וההבנה, אבל אין כוונה ישירה מהסוג הזה והשירים שלי הם בעיקר על מילים. אני גם מתגרה יותר ממילים מאשר מרעיונות או ממצבים. להגיד משפט שאף אחד עוד לא אמר אותו בעברית זה יכול לעשות ממש צמרמורת בעיקר בשפה כמו עברית שהיא אובייקטיבית כמעט, חכמה מאוד וטמון בה גם הרבה ידע שאינו נמצא בשפות אחרות. אין שפה כזאת בעולם.

שיר מתחיל הרבה פעמים ממילה או מצירוף של מילים שבאות מתוך היסח דעת מוחלט ולאט לאט נוצרת איזו קומפוזיציה מילולית מאוד מגרה והנאמנות שלי לקומפוזיציה היא הרבה יותר גדולה מהנאמנות לסיטואציה שאני רוצה לתאר. יש גם שירים הנובעים מתמונה, אבל מה שקובע בסופו של דבר זה האיך. יכולה להיות תמונה נפלאה שכתובה לא טוב, ויכולה להיות תמונה פשוטה מאוד המתוארת נפלא. לפיכך מה שקובע בסופו של דבר זה האיך ולא המה.

שאלה: האם עיסוקך העיקרי והמרכזי הוא השירה?

תשובה: לא הייתי אומרת שהעיסוק המרכזי שלי הוא כתיבה. העיסוק המרכזי שלי הוא להיות, אבל להיות כל הזמן עם איזו עירנות כלפי יופי ואיזו דריכות לא ממוקדת כלפי הדברים, שהאופן שלי לבטא זאת היא דרך הכתיבה. זהו למעשה סוג של פתיחות ומצב של ספיגה וקבלה. אפשר לקרוא לזה פאסיביות אקטיבית. יש דברים שמעוררים דחייה שלילית מכל סוג כמו אלימות או מלחמה, רוע, רחמים עצמיים וכו', אבל אני משתדלת לא להיבלע בתוך זה ולא לבוא עם זה במגע, אני לא מתקני עולם. אולי זוהי חולשה מזווית מסויימת אבל אני רואה את עצמי יותר כמתבוננת מהצד. אני יכולה בעצם לסתור את עצמי ולומר, שהשירה היא כן העיסוק המרכזי שלי במובן הזה שאני מעין בלש שכזה השומע את השפה על כל משמעויותיה. כי השירה היא שפה בתוך שפה. לדוגמא אם על חלון ראווה של חנות נעליים כתוב: "זוגות בודדים" אז אי־אפשר שלא לראות את האירוניה הקיומית שבמילים. או על חלון של איטליז התנוססה כתובת: "הודיות מוכשרות בלי ראש", או בעצם הייעוד שלי כמשוררת הוא לא לתת לשפה להישחק אלא להצביע כל העת על השפה שבתוך השפה, לנער אותה ולגלותה מחדש בכל פעם. זאת העבודה שלי בעצם.

שאלה: ובכל זאת, איך נראים החיים היומיומיים? ממה את מתקיימת?

תשובה: אני גרה בכפר מרדכי ועוסקת בחקלאות, מגדלת אפרסקים וזיתים. בנוסף לזה אני מלמדת ספרות בבית־ספר תיכון "באר טוביה", דבר שאני מאוד אוהבת. לא כל כך את מערכת החינוך אבל אני אוהבת יותר את הדיבור שיש לי עם תלמידים בגיל הזה שהוא כל כך רענן ופתוח ושכל כך חשוב לא לסתום אותם. השנה קיבלתי את פרס ראש הממשלה שמאפשר לי ליצור לפי הקצב הפנימי, בלא התעכבות של אילוצים מבחוץ, כמו ללכת לעבודה, ובאמת זה דבר נפלא.

אגי משעול

שאלה: מהו יחסך למשוררים אחרים ואילו מהם את אוהבת במיוחד. אני מתכוון לאו דווקא למשוררים ישראליים, ומדוע?

תשובה: התחלתי לקרוא שירה בגיל מאוד מאוחר. כתבתי לפני שקראתי. המושג קרוא וכתוב היה מפורק קצת ולא היה כל כך קשר ביניהם. השאלה שאתה שואל היא שאלה מאוד אינטימית. המשורר האהוב עלי ביותר הוא יואל הופמן. יצירתו מתחברת אלי ישר דרך הווריד. כתיבתו היא כמו אצבע שמראה או מצביעה אל אותו דבר לא אישי שדיברתי עליו קודם שהוא השאלה הגדולה, הזירה הגדולה שהיא המגע של הקיום.

אני מאוד אוהבת גם את וואלאס סטיבנס ואת זביגנייב הרברט, את פסואה, את קוואפיס, את אהרון שבתאי, ועוד. המכנה המשותף לכל המשוררים האלה שיש בכתיבתם משהו שהוא מעבר לאישי וכתיבתם נוגעת באיזה מופלא שממשיך להתקיים בי זמן רב לאחר הקריאה ולא נותן מנוחה. זה כמו חומר שממשיך וממשיך לעבוד.

המשוררים שמדברים אלי הם משוררים הפועלים ברובד הלשוני. זוהי מעין עשייה בתוך השפה. שהשירה תאמר משהו על השפה, כמו שעושה את זה בפרוזה יזהר סמילנסקי שהכתיבה שלו זו חגיגה אחת גדולה של העברית. אני מאוד כואבת את האינפלאציה שהשירה לוקה בה היום.

שאלה: את מסכימה שספרך השישי זה העתיד לראות אור בקרוב בהוצאת "הקיבוץ המאוחד", הוא הבשל ביותר מכל חמשת ספרייך הקודמים. האם תמיד ראית בבשלות כתיבתית יעד או מטרה לעצמה?

תשובה: את התשובה לשאלה זאת כבר תיתן הביקורת אבל לפי הרגשתי זהו הספר הכי בשל והמדוייק שלי. קרה איתו דבר מאוד מעניין. כשכתבתי את השירים אחד אחד לא יכולתי עוד לדעת לאיזה כיוון הספר יפנה, ורק בסוף כשעבדתי על הקומפוזיציה של השירים בתוך הקובץ כולו הכיוון התבהר לגמרי, האם הספר הקודם ששמו "יונת פקסימיליה" היה בסימן ארוס, הרי שהספר הזה הוא בסימן תנטוס. כשקראתי אותו נפלה עלי עצבות די גדולה שלמזלי איזן אותה ההומור אשר בלעדיו אי־אפשר בכלל. יש לי בראש ליצן־תמיד אחד קבוע שתמיד רואה את ההומור המצחיק שבכל מצב. אי־אפשר באמת לקחת שום דבר ברצינות. באחד מהשירים אני קוראת לו "ליצן התמיד של התודעה".

אני רוצה להגיד עוד דבר שסבל הוא מצב רגשי קשה אבל ברגע שהוא הופך לאובייקט שכותבים עליו הוא הופך להיות חץ לכיוון החופש. הספר הזה כל הזמן מרחף מעל איזה תהום או ריק שלקח לי הרבה שנים להגיע אל המקום הזה ולראות אותו בלי פחד. לכן גם קוראים לו "השפלה הפנימית".

שאלה: מהו יחסך לזמן במימד רביעי, ואיך הוא מצטייר בעינייך, האם כמשהו שיש לעוצרו מדי פעם כדי שלא יישטף חלילה, או כמבוע מרחף של אירועים?

תשובה: דבר אחד בטוח שהזמן חל על הגוף שלי ברמה הזאת. כמו כל אורגניזם אני חולפת, ואפילו עכשיו כשאני יושבת ומדברת איתך המנגנון מתקתק. כל הזמן מתים אנשים, אבי מת, אבל אולי בגלל הנטייה הזאת של הפיזי להתפורר יש בנפש דווקא שאיפה הפוכה לפנות אל הנצח ולא אל הזמן ומפה המשיכה שלי לדברים העל־זמניים שמתקיימים במלואם בכל רגע, אם יש מספיק פתיחות אליהם. הזמן הוא דבר מאוד גורף ומאוד קשה לעצור אותו. מי שעושה מדיטאציה יודע כמה קשה להפסיק לרגע את הזרימה של הזמן ולשבת עשרים דקות בשקט ולהיפתח למימד אחר וכמה קשה לעצור את הראש והזימזום המתמיד שרוצה לנוע קדימה.

שאלה: מהו הקשר בין ילדותך הריאלית לבין הצורך שלך בביטוי שירי?

תשובה: בדיוק השבוע מיסגרתי תמונת ילדות שמצאתי משום שאין לי כמעט תמונות מן הילדות. הורי הם ניצולי שואה וכל מה שהם הביאו ארצה הן שתי שמיכות פוך. כשאני מסתכלת על הילדה שהייתי יש לי כלפיה איזו הרבה חמלה. הונגריה שבאה לארץ בגיל ארבע לתוך שפה זרה ולתוך גרדה. למעבר הלשוני הזה מהונגרית לעברית יש תפקיד מרכזי בכתיבה שלי כי הייתי צריכה למזוג משפה לשפה את הדיבור, דבר שחידד מאוד את תחושת הלשון. רוב הילדות שלי עברה כעולה חדשה בתוך סביבה של צברים, כמו שיואל הופמן אמר: "בעלי הזפק שהסתובבו בפלסטינה ואמרו אהלן". מבחינת התכנים אין לילדות שלי שום ביטוי בשירה, אבל כמובן שבאופן עקיף יש לה השפעה גדולה מאוד על האופק שבו אני חווה את הדברים כיום. אני מתכוונת לסוג של בדידות, התבודלות, תחושה של זר המתבונן בדברים מן הצד, לא בדיוק שייך, שומע שתי שפות ביחד ואולי יותר. כלומר, משהו בי נשאר מאוד אירופי ולא מכאן. אגב, השנה הייתי בהונגריה פעם ראשונה וראיתי שאני גם לא משם והבנתי שאני בעצם גרה בתוך עצמי. זו הטריטוריה. אמנם הכול היה מאוד מוכר כגון, השפה, האוכל, המוסיקה, המנהגים ועם זאת מאוד זר.

שאלה: מהן ציפיותייך מספרך "השפלה הפנימית", זה העתיד לראות אור בקרוב. אני מתכוון לציפיותייך מעצמך ומקהל הקוראים שלך?

תשובה: כל אמן הוא אקסהיביציוניסט ורוצה להראות וגם אני ככה. מאוד חשוב לי שאנשים אחרים יקראו כי כל פגישה של בן־אדם עם הטקסט היא מימוש מחדש של השיר. אי־אפשר שלא להיזכר בביאליק: "לא זכיתי באור מן ההפקר" שבו הוא אומר באופן מעצבן: "ואני מחלבי ובדמי את הבעירה אשלם". כאילו שהקורא חייב משהו לכותב. הקורא לא חייב שום דבר לכותב. אני כותבת כי אני רוצה לכתוב וזה לא מחייב את אף אחד לשום דבר. בסך הכול יש כאן שמחה גדולה להראות ולחלוק עם אנשים מתנה שהתממשה דרכי.

גיורא סגל

מנפרד הרבסט

לגרשון שקד

אפלו המחולות ההונגריים
של ברהמס, עכשו מדמיעים
רגוש להולתי
ברחוב שנקרא פעם
הסולל
ומנפרד הרבסט היה מהלך
שם לא
מסדר באפן קיצוני
מהעלמותה של שירה
או של השירה
מצנן עצמו בקהוה קפואה
נמהלת עכשו בפיה
ומן הסתם מלבינים מצחצחי נעלים
במעון לקשישים
מחולות ההונגריים
מדמיעים
ושוב את מנסה לקחת עצמך
ואני אינני מנפרד

★

צורב כאן כמו צלילה במליחות הים
כשעיני פקוחות
אני מרגיש
פקחות
מחמת שהמחשבה פקחה אבל
צורב בעקר בפה
והאישונים סומים
בנסיון להנציח את הפלח הבשרי
שעתה בנטש
עד להתעצמות הבאה

במקום הקרוב ביותר לרחוק

אשה של תחרה לבנה
באור ירח קר
מחליק על שברי זכוכית
ונופי מחטים
עדין לא לבנים ורכים
כמו שרציתי
אשה של תחרה
אני נושב סמוך על עורך
במקום הקרוב ביותר למקום
הרחוק ביותר
שרציתי
משילה עצמך מעל
עצמך
אשה ושברי זכוכית
נתזים

חוק שימור המראה

כשחזרנו לשם
ראיתי שבעצם לא עזבנו בפעם
הקודמת
כלומר לפחות הארנים סוככו עדין
בצל מאבק
על צלנו העבה
וגם העקים הפיצו בנובמבר
מין חמימות מזמזמת של קיץ
ארנים מן מיתר שומרים
על מראה הזמן שלנו
והאויר מסדר כבועה, ממתין לכניסתנו
בבשר קודם

★

עכשו כבר איננו סוסים מיזעים
אלא סוסי פורצלן סומים
יצוקים פנים אל אחור
על בן משמני
נטולי חששות והתרפקות גם
לא מתנועות שיש בהן מן העזות
ושוב גם כך.

"דת העבודה" וה"מעדר הקדוש"

דן יהב

שמואל אלמוג, יהודה ריינהרץ ואניטה שפירא (עורכים), ציונות ודת, ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, בהשתף: מכון מאגר, אוניברסיטת ברנדייס, 1994, 416 עמודים.

היחסים בין המהפיכה הציונית בכלל וזו הסוציאליסטית בפרט לבין היהדות המסורתית היתה נדונו בבמות שונות. נראה שבין שתי המגמות זו של רוח "בית סבא" וזו של רוח החילוניות, קיימים יחסים מוכלים: מסורות, חגים, מושגים, ערכים ונורמות התנהגותיות, נארגים שתי וערב, ללא יכולת הפרדה ויותר מאשר ניתוק מוגמר, אנו מוצאים עצמנו בוררים ומפתחים את הנכון והרצוי לתקופתנו ולחברתנו.

בסוגיה זו העיקרית, שעוסק הקובץ הנכבד לפנינו, התלבט קשות, בין הראשונים, אהרון דוד גורדון שחיפש את גאולת־האדם כדרך לגאולת־האומה, בדמותו ניתן למצוא את מכלול הסוגיות והבעייתיות־אידיאולוגיות, מחד – חלוץ, מורה־דרך, אישיותה של הנשמה אישית, ומאידך דמות דתית ויש אומרים אף, מיתולוגית, שבאחד ממכתביו ליעקב פיכמן כתב:

"הספרות העתיקה, התנ"ך, התלמוד והמדרש, הזוהר וכו'... קרובה לי יותר מן הספרות החדשה". (1920).

גורדון כרבים מחלוצי העליה השניה השיל אט אט את קליפות דתיותו, ומהפיכתם העיקרית היתה למצוא "חלופות" ברמות הנוח ומעט חדשים. מהפיכה זו ומחקרה, הפכו ברבות הימים ל"דת" ולאתוס חברתי בפני עצמם.

רעיונות אלו שזורים כחוט השני בכל עשרים המאמרים שבקובץ ובפרט בזה של פרופ' אניטה שפירא: "המוטיבים הדתיים של תנועת העבודה" וכן באלו של פרופ' ישראל קולת, יהודה ריינהרץ א. לה ואחרים.

"שבירת הכלים" איננה מוחלטת אך היא מלווה אותנו כיובל שנים ובעיקר בתקופת המהפיכה של "העליות העממיות ההמוניות".

התפיסה שיתכן להיות איש דתי, ללא אמונה באלוהים ובדברי גורדון: "בכל מקום שיש נפש עמוקה ויחס עמוק אל החיים, כלומר קודם כל אל חיי־הטבע בלי אמצעי, שם יש יחס דתי" ("התחשבנו עם עצמנו", האומה והעבודה, עמ' 351).

תפיסותיו המורכבות והבלתי־נפרדות של "זקן הפועלים" בארץ־ישראל השפיע להורות על מנהיגים הגדירעות ציוניים. מושגים, כ"עם־אדם" ("גאולת־האדם"), "עבודה עצמית", "לא עבודה לשם מחיה, ולא עבודה לשם מצווה, כי אם עבודה לשם חיים" ("החלום ופתרונו" שם, עמ' 87) ומגבר מושגים דתיים־קבליים כ"היניקה הנעלמה", ה"כפירה הקטנה והגדולה", ה"סוק", "חיים של התפשטות", "התפרטות החיים", ה"שכל הנעלם", "אהבה עליונה" וכו'...

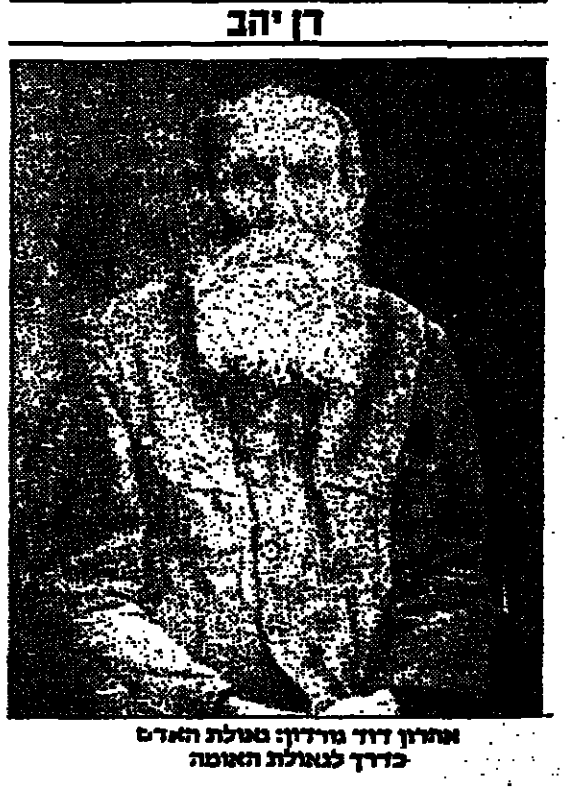

אהרון דוד גורדון: גאולת האדם כדרך לגאולת האומה

מושגים כאלו ואחרים נמצא מאוחר יותר גם בכתביהם של י.ח. ברנר, ברל כצנלסון, מרטין בובר, הוגו ברגמן, נתן רוטנשטרייך, אליעזר שביד ואף אצל מנהיגים שונים מתנועת־העבודה בעת האחרונה כדוד בן־גוריון, קדיש לוז, זלמן שזר ואחרים.

תהליך החילון והיחס בין התנועה הציונית לדת היהודית, מצביע יותר מכול על מצב משברי בעם היהודי, אשר שאף להגדיר: לאומית וטריטוריאלית וכשוו הגשמה, גולשה זיקתו לדת, ככוח מלכד ומסייע לשרידות העם. (יעקב כץ: "הדת ככוח מאחד ומפריד בהיסטוריה היהודית המודרנית". לאומיות יהודית – מסות ומחקרים, ירושלים: הספריה הציונית, תשל"ט).

המהפיכה הציונית יצרה מעין "דת אזרחית", דהיינו, נתיבה פנו לאידיאולוגיות פוליטיות ומערכות ערכים מודרניות, מושפעות מהמהפיכות המערביות ההיסטוריות יותר מאשר מהדת הקלאסית (אילנה שלח: ממנהגים לדת חילונית בישראל. ירושלים: האוניברסיטה העברית, מוקדים בסוציולוגיה, 1975). זו שימשה תחליף, אך לא עמדה בניגוד מוחלט לדת המסורתית, והציונות עשתה בשתיהן שימוש מקביל, בכל תקופותיה ובכל זרמיה והאידיאולוגים וכיום יותר ויותר עושים בה שימוש הנגים הלאומניים שבקרבנו. (מנחם בגין ז"ל עשה שימוש נפוץ במונחים דתיים לצרכים פוליטיים חילוניים).

הציונות החילונית, בניגוד לזו הדתית, שניסתה לגשר בין שני העולמות, בתהליך החילון, שללה רבים מערכיה ומושגיה של היהדות הדתית־מסורתית, אך כדי לתת ל"תורתה" החדשה, "לגיטימציה יהודית", טבעה בלקסיקונה, מושגים ומטבעות־לשון וכן דפוסי חג וטכסים ממקורות היהדות המסורתית, תוך חילונם. תופעה זו נפוצה בעיקר בחגים שנהוגו בתנועה הקיבוצית: כהבאת־העומר, ליל־הסדר, חנוכה וכו'...

לאורך כל המאמרים שבקובץ נראה, שהציונות לגרמיה השונים לא היתה עשוייה מיקשה אחת ביחסה לדת, וניתן לזהות רצף של יחסים הרדיים, מאנטי־דתיים מובהקים ועד לגישה חיובית לדת ולמסורת.

רצף ההתייחסויות והזיקות שבין הציונות לדת בא לידי ביטויים במספר מרכיבים מרכזיים, שעמדו ברומו של עולם בתפיסת הציונות את תהליך החילון, הלאומיות היהודית והמהפיכה החברתית. בהקשרים אלו נבחנים תהליכים ותופעות בהתייחסות לגולה ולגלות, התייחסות למקצועות גלותיים ("הפירמידה ההפוכה" של בר בורוכוב), ההתייחסות לתנ"ך, לתלמוד ולהלכה, כמשקפת את ההתייחסות ל"דת המקראית" הלגיטימית כנגד ה"דת התלמודית המעשית", שהיא "תוצר גלותי", בעוד שהציונות שאפה ליצור "תכנים חדשים של היהדות", ו"אידיאולוגיה חדשה שתוכל להתרומם לדרגת רליגיה".

רעיון ה"גאולה" נתפס במשמעותו החילונית כ"שחרור עצמי" ("גאולת האדם" במובנו הגורדוני) והמובנים רציונאליים ולא כציפייה פאסיבית לגאולה משמים, או בגירסא ה"אמונית" של "אתחלתא דגאולתא" על־ידי חידוש מיתוסים דתיים "בארץ הקדושה".

התייחסות למועדים דתיים כחילוניים: "האחד במאי", כחג נקי מכל צביון דתי, לליל־הסדר ו"ההגדה החדשה", יום ט' באב וכו'...

נראה מכל אלה, שבתנועה הציונית התקיימו גישות שונות לדת, מ"הריסה כוללת" ל"התפכחות בונה", מהינתקות מוחלטת מהדת, לשמירת הזיקה ושאיבה ממיינת מן המקורות הדתיים. ודוגמאות לכך קיימות רבות ביותר בכתבים ציוניים ובהגות הציונית: תפיסת האל הקדושה, המצוה, הברית, התורה, הקורבן וההקרבה, רעיון גאולת הארץ והקרקע, אלו תפסו מונחים וזהים במובנם ההלכתי־משיחי ואלו במובנם הטבעי, הפרודוקטיביסטי, הפרקטי־מהפכני, כהתיישבות ובעלות על קרקע, כדרך לשחרור "האני" הפרטי והכללי. (רות קרק: גאולת הקרקע בהגות הציונית ברעיון ובמעשה. ירושלים, יד יצחק בן־צבי, 1992).

הקובץ שלפנינו מציג ומסכם את הגישות השונות בציונות ובדת היהודית לנושאים, שמשמעותם הרוחנית האקטואלית, "לא גם ליום" עד היום ונראה שיעסיקו עוד ימים רבים, אם בכלל, שסוגיות אלו תיפתרנה, או לחילופין תוכלנה להיות זו לצד זו בנחת ובשלווה.

צביקה יעקבי

FIGUREN

תשעים וארבע איננה עונה
חרס היא על יד כלה לבנה
לבנה על לבנה
גל פריחה עונתי.
דמות מקשקשת תחת גשר ואין יד
אך הגזנות עודך דין מכבה,
ארון ק. מודיע כי יום הדין
אינו אלא בית דין שדה
שדה שדה אלא כה
בראשית היתה המהומה
ועכשיו זוכרת את הלילה בו חבלו אותה
הוריה ומוריה ואחיות בית החולים, והיא
מתנדפת לקול הצוצרות
עולם נקים על הבורות
שורות צלבות ואורות
עולם נקי על הבורות
מקלע מדסס סמכא הונה
דם אפל בכבכם רגבי אדמה
הן בראשית היתה מלחמה
ועלתה נהמה
לכל איש אין שם
לכל אשה להחשת אושה
והיה
כי ישוב
מגודו
את דמו
אסבאה
בנשיקה
הלזו

לא באו לי כאן אלא ציטטות ושברי ציטטות, בין השאר, כפרסו של קלוד לנצמן, "שואה" ו־"FIGUREN" – כינויות, לשון נקיה שהתגשמו בה הנאצים לתיאור גופות ההרוגים, בסרטון של פוצ'ו "גבעה 24 איננה עונה", "הנבילה" לאלבר קאמי, גרשם שלום על קפקא וב"ולטר בנימין, סיפורו של ידידות", שירה של עגת גוטפל ז"ל "אני זוכרת" ובחוברת זיכרון "גמינעת", בעריכת מרים גוטפל, זלדה, א.ב. גנסין (שירה של דינה ב"אצל" ועוד). כל אלה בהתאמה.

[illegible]

דבר יום שישי י"ב בשבט תשנ"ה 13.1.95

משא

אבי אליאס

ינשוף

לאסא כשר

ינשוף שואף מלא אויר שק ראות
על עץ הדעת שותק לרגע, חכמת מעשה.
כף בני, עוף און קשב
בקדמת ראשו עיני ליל
לעגל קצוות קשים מיום אתמול.
חכם אף יגיע בכונה תחלה
לקרא בעדשת ראית כפלים
עת כסיל יפל בפח להג פה.

יגאל בן־אריה

חלום שלא עלה יפה

צער, צער עמק על חלום
שלא עלה יפה
חלום של שני אנשים שהגיעו
לפני ששים שבעים שנה
ודקמו בעמל רב מציאות אחרת
בית קטן, משפחה, גינה
שבועת נצח, קשר שיעמד לעד,
הכל נפרם ומתפורר
חלום שלא עלה יפה.

אני שב מקץ שבעים שנה
על עקבותי והולך בעקבותיהם
לא נתן להרחיק מעבר לשני דורות.
הדחף המיתולוגי להעביר את האש
לדור הבא בוער בעצמותי
לתור ברמץ הכבה אחר הוכחות.

לעת נעילה

לעת נעילה כאדימים ההרים,
בשווי משקל מסלם
נח הים כחול שקוף
בין הירח העולה והשמש השוקעת.
אתה הבדלת אנוש מראש
ועכשיו מתעוררות שאלות נוספות
שלא נשאלו כשעמדנו לפניך
חסרי דעת, נטולי הכרת האפשריות
להיות ככלם
להיות אור
להיות לא כמותם
להיות לא כאן ולא עכשיו כאן ועכשיו
לעת נעילה.

בצרכניה של מעונות עובדים

בצרכניה שעודה עומדת על סף
מעונות עובדים המטיחים לבן
הם היו צעירים כמוני
וכיום נראים כהורי לפני עשרים שנה
ואני בעוד עשרים שנה
אראה כהורי לפני עשרים שנה.
רק לפני רגע יכלתי לבחר
בכל העולה על רוחי, לגור במדינות הים,
לכתב בחסר כל
לבחור בחיי שאותם אני חי
ועוד מעט יותרו חיי והם בלבד
והבחירה הולכת ומצטמצמת
וגם הרצון כבר לא מה שהיה.

וגם המתכנת שלא נתן לעלות על הדעת
שהיתה למישהו נותנת, בהפסקה הגדולה כנחמה
היתה מצלמת בעודה יושבה כמונו
על שפת המדרכה ודרכיה מסמאות את עינינו
כמדמני שסבדס מוכרים פחות
וגם עגלונים המובילים בלוקים של קרח
נפט בג'ריקנים וגבינה באוקיה
אינם ברחובות ושילינג אין למי לתת
ונותרה החידה המצמררת מהתרגשות
מה עלה בגורל שדיה של סופי שהיתה
שטוחה כמו שדה תעופה
ודאגנו וחרדנו עד בלי די
וסופי כלל לא ידעה
כאשר היתה מוליכה אותנו אל הגג ממול
כדי להציץ לחלון חדרה של אחותה המתפשטת.

"יצירה"

[רפרטים על רעיונות אקזיסטנציאליסטיים תוך הצצה בבעיית הרלוונטיות שלהם]

יצחק בנימיני

מוקדש לרחל שיזור, שבסמינר שלה "אקזיסטנציאליזם דתי", באוניברסיטת ת"א, הקרא טקסט זה

א. הקדמה: טקסט זה מתחמק, אירוני והודף ביקורות קטנוניות על משפט פה ועל שם. בהלילת מדעי־בדיוני, הטקסט מהווה כלפי עצמו מנגנון להשמדה עצמית. המנגנון יסתרר בלעדי עזרת הקורא הנכבד.

ב. האלוהים, ממתין בטקסט לשליפת הקורא המפעיל את, האלוהים. באותו הקשר, כדאי להזכיר שבמיסטיקה יהודית קדומה, האל הבורא באמצעות המילה הוא עצמו המילה והתורה עצמה היא האלוהים. וכמובן, בנצרות המושג הוא לוגוס – ישו היה בראשית הדבר, הלוגוס, מפעיל את העולם. מכאן, האם אלוהים מפעיל את העולם, שהוא מהווה לו, או הוא מפעיל את עצמו? ואולי האלוהים המופעל על־ידי האדם, הוא כלי להפעלת העולם, על־ידי הפרט הקורא את המילה – "אלוהים"?

ג. Deus ex machina – האל היווני מורד על־ידי מנוף לקראת סוף הצגת הטרגדיה, כדי להציל את המחזה ממבוא סתום, לעבר פואנטה. ואצלנו, בני העם היהודי, האלוהים מציל ב"תהילים" את דוד המלך המזמר את סבלו, את יגונו, את פגיעותו בתשעים אחוזים ראשונים של הטקסט. בעשרה האחרונים (לפעמים חמישה) (האמן מעניק לעצמו מתנת פיצוי) האלוהים מופיע כפתרון למבוי הנעול, הנועל בפני האדם את האושר. האושר אינו בנמצא מפני שהאדם כבול לזמן הרגעי והחומרי. רק בעבדות לאלוהים ולו בלבד, האדם זוכה בחירות. לעצמי גיליתי סכימה זו בעקבות השיעורים, שבהם אני מלמד את תלמידי את שירת יהודי תור הזהב בספרד. הם, כולל הנער הרומנטי שלמה אבן גבירול, מעתיקים סכימה מגונות זו. ונזכרתי שגם אצל קהלת (בין אם הפרק המסיים הוא תוספת מלאכותית או לא) "האלוהים" שולף ומושיע מהשיממון שמתחת לשמש.

אתמול בשיחת הטלפון שרי אמרה לי, שאצלי כל דבר מסתיים במוסר השכל. כנראה בגלל שאני אופטימי לגבי התנועות שמחוץ לגופי (שהן תוספת גלותית), כשם שאני מאזין כעת למלחין העכשווי־בריטי־אורתודוקסי ג'ון טבנר העובד את האלוהים ואילו אני הכותב מוגבל, כבול, מתוסכל. מתנחם בידיעה שגם האלוהים טיפל בגלים.

ד. הלא־אותנטי אותנטי באפסיותו, הוא שאומר שהטקסט העמוק אינו רלוונטי לחיים. אין זה ברור לה, שישנו הפרש בין עירית ליגור לוירג'יניה וולף, בעוד שותפי לדירה בטוחים שאופרה (הגדרתם המקצועית לכל מוזיקה ווקאלית) היא עניין מפחיד למדי. (נהפוכו, הם צודקים). הנקניק המקולקל שבמקרר מעסיק את האגוצנטריגיבור, שבחייו הוא גיבור מאבקי האישים (ההוגה הוגה כאין סוף), פרטי הוא נשאר ואז מת וזהו.

ה. אם אני רוצה להיות "אני" ומקורי אני חייב לשקר, אני חייב לטעות. זוהי טענה נאיבית ותבונה באותה מידה שמיניות היא כל הכתיבה הזו.

ו. באמצעות האירוניה, אתה משתחרר מכל סימן דיו שנטש אותך בזה הרגע.

ז. הכותב הלא־משוכלל מכריע את המילה הבאה הנכתבת בדיו. כל מילה ומילה כבודה במקומה. והרות, לכן, היא עילגת, מתקשה, מכירה במגבלותיה, מפוחדת: כשם שבקט חיבר בצרפתית, שלא היתה שפת אמו; וכשם שמיכאלאנג'לו עיצב את האבן הסוררת.

ח. הפחד מושתל בטקסט, ומהווה מסכת מוות מגבס לכותב. הקורא שלא רץ בקריאה, כבאיטיות הכתובה, מפחד את פחד התגלמות הקרבה. ההפרש בין המת לחי, בין הכותב לקורא נגזר, נזרק ושני הקצוות מודבקים. ואז מתבטא הדיאלוג הפיסי בין המפחד הכותב למפחד המקריא, המוציא לאור. אך בקרבה כזו מתגלם הניגוד בין שני הקצוות. (ואילו הביקורת הפסאודו־דמוקרטית מתיימרת להשוות קרעים הרקלטיים של המציאות, ומשכיחה אלמנטים של ייחוד).

ט. הקורא בספר והמבין אותו פועל בהתאם, ומחבר כתיבה אישית הפותחת בשיווה בין אנשים פרטיים שווים זה מול זה ועצמאיים זה מול זה (בין הכותב החי לבין הנקרא המת). הגות כזו היוצרת דיאלוגים להשפעה הדדית, היא פתיחה לדת.

י. בתחושות מדייקות לו כלבד, שוהה הסופר בחדרו. אנו רחוקים מקיומו ומעבר להיותנו אדם כמוהו אין אנו מכירים בו אלא מקבילים את תחושותינו לתחושותיו שאנו מניחים את קיומם.

הערה: אסור להתעלם מקיומי שלי ככותב בסיטואציה זו – המחשב מונח על השולחן, המקלדת על המיטה (זו שבה אהבתי שלשום בצהרים עם שרי), מפה אני משתעשע בלחיצה על הריבועים הצעצועיים. ברקע רוקדת תמיד מוזיקה וממתינים בצד אוכל או נס קפה. יתכן שבתנוחה אחרת המלים הן שונות.

כ. בטהובן ההרואי (מעריץ את בונפרטה נפוליאון) (סימפוניה מספר שבע) מתמוגג מהבדידות. הוא לכוד. חייב להעביר הלאה, לשתף, אך בשעה ההלהטה הפעולה הזו עוקפת, כי הקהל לא צופה במחזאי. כך, בטהובן סוחב את המאזין עד לקצה, עוד קצת, עוד קצת ונוגע בדבר. אז ימצא הפתרון באי־הפתרון, בפרק המסיים והמתעקם בסימפוניה. כמו הלדרלין רך־השנים המבטיח לכוכבים את עצמו, או כמו ניטשה העולה עד להתפגרותו אל מול הסוס.

[אינטרמצו על מטבח אפוקליפטי: המוות – זהו הבור שממנו משלכים ואליו נקברים חזרה. את ההגיג הסוריאליסטי הזה העליתי בזכות ברז הגז – היצור שהתיימר להפסיק את בניית פרוייקט־עשרים־ושש־השנים, במכה אחת האורכת שלושים שניות של חום. זה התחיל בטיגון צ'יפס וקציצות מבשר קצוץ שאימא שלי הכינה בעוד מועד לפני כחודש והקפאתי, לארוחת צהריים. הנחתי את המחבת אך הגז לא הוצת, בעוד הגפרור דלוק. אבל ריח מתנדף. והאיד הציבור השחור לא תקע בתוך המה שמו בקיר וזה משתרר כמהירות הכתיבה, גז קוטל. אז החלטתי לנעול את הברז, אבל עם יד שמאל האוחזת בגפרור. איכשהו ניצלתי למרות שפרצה שריפה זעירה.]

ל. ככל שהתרבות שופעת יותר, כך הפרט מתבלבל יותר, מתנתק יותר ומכוון עצמו לתופעה אחת כדי שתפרנס אותו ולתופעה אחרת כדי שתשעשע לו את הזמן הפנוי מהעיסוק המפרנס.

מ. ב"אקסיסטי" של טבנר, כל אחד מארבע עשר הפרקים נפתח בסקוונצה מקהלתית. ואני המאזין, מתלים האם זהו טריק מוזיקלי זול או אמירה עמוקה בצמצומה?

גם הדת, מכריזה את ההכרעה של עצמה, כמו הגאון המכריע את גדולתו. כל מילה בכתבים נצחית, ומיקומה ומשמעותה הכרחיים.

נ. ההגות מניחה פוטנציאליות של שוויון דמוקרטי ביכולת ההכרעה, אך פיסית, ההוגה מתמודד עם הרוב, שוחים באפסיותם כאספסוף מאיים. עבור האחרים, ההוגים ניטשה ושפינוזה ב"מסה קצרה על האלוהים האדם ואושרו" פותרים לאדם את בעיותיו הקיומיות, כזקני השבט או כפסיכולוג, כפי שניטשה מכנה עצמו.

ס. אני משגיח על חירות הזולת. אני מקפיד שלא לדרוש משותפי לדירה לשטוף כלים, בציפייה שהם, בתמורה, לא ידרשו ממני.

ע. מתוך השותפים לדירה מבצבץ קולו הצורמני של הזמר ג'קסון ומאידך המקהלה בשנגבות מתוך משמיעה Credo in unum Deum מהמיסה של באך. ההבחנה שאני מפריד נעה על אותו ציר הקיים אצל ההוגים בין תרבות גבוהה לנמוכה, במקביל לציר אחר בהבחנה בין אותנטי לאפסון. בהמשך לתרבות האליטיסטית הממקדת את תשומת ליבה בעמוק, במודע לקיומו, ידיעה המועצמת, וניזונה מכתבים ויצירות המופת של המתים, מורישי ויורשי התרבות. אותה ירושה מהדת האומרת שהמאושר הוא זה העובד את אלוהיו, הלומד את כתבי־ידו של האלוהים בכבודו ובעצמו. אותם כתבים, שאנו החכמים יודעים שנכתבו על־ידי בני תמותה כמונו, אך גאונים או עמוקים מאתנו.

הערה: ראוי לציין גאונים תרבותיים וחכיבים כרוסו והרומנטיקנים שזרעו כנגד הדיכוטומיה הזו, אבל עדיין פעלו על סמך אותו ציר ולא יצאו מהמערכת. היום אנו מודעים לכך שמושאי התיימרות: יציאה מהמערכת, או ביקורת, או מחאה, הן אשליות מתוקות בלבד. יותר משאנו צורכים תרבות, התרבות צורכת התנגדויות לה.

פ. לפעמים, אחרי תקופה של חודשים־שלושה בהאזנה רצופה למגניפיקטים וקריאה בטקסטים מרכאים, צצה המועקה. מתחשק לי לנטוש את הרצינות לטובת פשטות. בריחה אל המחוז הפנימי, תוך גילויי אהבה, שמחה והתפעמות. כך זה מגיע בגלים. בפעם האחרונה, עצרתי את הרכוך בכך שהחלטתי שזוהי מועקה משחררת המעניקה לי הבחנה יותר חדה של ההגות ויכולת לכתוב אמיתות פרטיות.

צ. סיום – אני צופה ב"ערוץ 2", בו מוקרנת פרסומת לליפסטיק של Revlon בהדגמת קלאודיה שיפר, דוגמנית העל.

נספח – "היבטים של הדת":

1. אני ממתין ששותפי לדירה יגמשו אותה, או יגעלו את חדרם, או אני פתוח לחדרי, נועל אותו, משמיע כמובן מוזיקה יפה ומועילה לנפש, מדליק את המחשב – "כלי הציור" שלי ב"סדנה" הפנימית הזו, ואוכל חומר גלם כתוב, שיגבא לי את היצירה הבאה. רק או הפרטי, כמה מצחיק, יצטרף אל העליונות, כשיגביל עצמו.

2. זו התיאולוגיה של האני שלא מקבל את הסיום ושלא מסתפק במציאות.

3. הרהרתי במארחי בברלין של הקיץ האחרון. הם משתייכים לכנסיה העצמאית בקרויצברג. זו המבליטה את האהבה, כלומר הקשר לאחר. להרהור הצטרף הזיכרון על בנם הבכור שנפטר מסרטן.

4. הם טענו שהאיסלם איננה דת כי "האלוהים שלהם" אכזרי.

5. הצעה לדתיות: במקום לדמות אל, או דת, אתה מתמקד בהתגלויות של רוח האלוהים: שהן התגלויות מוזיקליות, ספרותיות או דתיות (כתבי הקודש) ושהן ביחסי אדם לאדם: במקום להמתין לקפיצה של האלוהים לתוך המציאות הזו, לביקור – האלוהים, שרוחו קיימת יותר ממנו עצמו, מגופו.

פגישה שכזאת

סיפור מאת זאב ורדי

כמנהגי בכל יום חמישי ישבתי גם אותו יום בבית־הקפה שליד הטיילת, כשמבעד החלון השתקפה תמונת הים הפסטוראלית. לא שיערתי לעצמי איזה סיפור מסעיר ובלתי־יאמן כמעט יתרגש אותי בישיבתי הנינוחה תוך לגימת קפה ועל רקע הים הרוגע המתפרש לנגד עיני עד מלוא האופק.

בית־הקפה היה ריק כמעט בשעת בוקר מוקדמת זו. רק פה ושם איזה זוג צעיר השקוע באהבתו וגברים שרנו בעיסקי ממון.

לפתע נפתחה הדלת ובמסגרתה ניצב אדם לבוש בקפידה וכבר במבט ראשון הבחנתי שהוא נתון בסערת־נפש. עיניו סוקרו בעצבנות על פני היושבים בחדר המרווח כמחפש מקום לישיבה. לפתע נפל מבטו עלי ולהפתעתי הוא התקרב אל שולחני, קד קידה קלה ושאל בקול סדוק כלשהו, אם יוכל לשבת לידי. ניענעתי בראשי, אך האיש היה זר לי ולא הבינותי מדוע בחר דווקא את שולחני, גו בזמן שמרבית השולחנות שבבית־הקפה היו פנויים. הוא התיישב בכבדות על הכיסא שמולי וסקר אותי בעיניו העצבניות, שפילבלו מחוריהם. לאחר שהזמין כוס קפה חריף – כך ביקש מן המלצר – הוא התכופף לעברי ולחש בקול צרוד: "יסלח לי אדוני, אם אני מטריד אותו, אך אני חייב להתפרק בפני מישהו, לפני שאתהלך ברחובות בצעקות אימים".

הוא החריש כשהוא לא מסיר את עיניו ממני, חרד שמא אסרב להקשיב לסיפורו של אדם זר. העליתי על שפתי חיוך מרגיע ואמרתי לו, שאני לא ממהר לשום מקום ומוכן להקשיב. הוא נשם לרווחה, לקח לגימה ארוכה מן הקפה, שהמלצר הביא לו ואז שמעתי מפיו סיפור, שמלווה אותי עד עצם היום הזה, אם כי עברו מאז שנים רבות.

"אני ישראלי" פתח, "שכבר למעלה מ־20 שנה חי באנגליה. אני יליד גרמניה, והורי הילדות שלי עברו בברלין. כשנה אחרי עלותו לשלטון של אותו רשע היטלר נשלחתי ארצה במסגרת עליית הנוער. לאחר שהייתי בארץ למעלה מ־20 שנה עברתי להתגורר ללונדון, לרגל עיסוקי הפיננסיים, אך לפחות פעמיים בשנה אני מגיע ארצה, אם כי לא נותרו לי כאן בני משפחה. יש לי כאן ידיד אחד קרוב המתגורר באילת, שהוא גם בעל דירה בתל־אביב. כאשר הודעתי לו, שברצוני לערוך ביקור קצר בארץ הוא כתב לי, שאוכל לגור בדירתו שבתל־אביב ושאת המפתח אוכל לקבל אצל השכנה".

האיש שמולי החריש לרגע קט, כשעיניו עצומות. "איני מאמין באלוהים", המשיך. "אך כאשר יורדות עליך מכות, מבלי שאתה אשם בכך ומבלי שהתגרית בגורל בצורה כלשהי, אתה תולה את האשמה באיזו כוונת זדון, נסתרת לבינתך, של אלוהים. מדוע הוא צריך היה או הגורל או השד יודע איזו אינטליגנציה לפתוח לי את שערי גן־עדן, כדי לסגור אותם מייד בטריקה מכאיבה. הגעתי לארץ לפני שבוע ובכדה התשופה לקחתי מונית שהביאה אותי לתל־אביב, לדירתו של חברי. ניצבתי מול דלת דירתה של השכנה שאצלה היה מופקד המפתח. הפעלתי את הפעמון ושמעתי מבפנים צעדי אדם אגב חבטה של מקל על גבי הרצפה. הדלת נפתחה ובמסגרתה עמדה אשה כסופת־שיער, שנשענה על מקל הליכה.

שעה ארוכה עמדנו פנים אל פנים כאילו מסומרים לרצפה. ואז כמעט בעת ובעונה אחת היא צעקה 'היינץ' ואני 'דינה' וכבר אנחנו נופלים איש בזרועות רעהו.

היא נצמדה אלי בפרעות ונשקה אותי שוב ושוב. לאחר מכן היא משכה אותי לדירה ושנינו התיישבנו על הספה כששעה ארוכה לא היינו מסוגלים להוציא הגה מפינו.

חלפו חמישים שנה מאז התראינו לאחרונה. היינו תלמידים באותה כיתה בבית־ספר גויי ועם עלותי ארצה נפרדו דרכינו.

היא עזבה את בית־הספר כחודש לפני, לאחר שבנים

אחרים מתלמידי הכיתה שלנו הכו בה במקל בכל חלקי גופה, משום שהשמיעה – לדעתם – דברי עלבון כלפי הפיהרר הנערץ. היה צורך בניתוח ברגלה ומאז נאלצה להיעזר במקל הליכה.

והנה אנו יושבים צמודים ומעלים זכרונות משותפים וסיפרנו זו לזה את תולדות היינו מאז שנפרדנו.

ואז שנינו התוודינו על איזה סוד מעברנו המשותף בכיתת בית־הספר לפני יותר מחמישים שנה. "אתה יודע", אמרה, "שאהבתי אותך בסתר ליבי, אך אתה היית אדיש אלי וזה כאב לי מאוד. כל מיני בנים נטפלו אלי, אך לא היה לי שום עניין בהם. רציתי רק אותך". היא הביטה בי, לראות כיצד אגיב על וידוי זה של אהבה בימים הרחוקים ההם. "אל אלוהים" התפרצתי, "ואני לא העזתי כלל לגשת אליך, אם כי גם אני נמשכתי אליך. אך כל הבחורים, שחיפשו את אהבתך היו יפים ופקחים ממני והייתי סבור שלא יהיה לי שום סיכוי להתמודד איתם על אהבתך". שנינו פרצנו בצחוק על אהבה שלא התממשה בשל טפשותנו לגלות אותה איש לרעותו.

היינו כה נרגשים מגילוי זה, שהתאחר 50 שנה ששוב נצמדנו זו לזה ומכאן הדרך למיטה לא היתה רחוקה. שנינו התאלמנו זה שנים רבות וכבר השלמנו עם העובדה שחיי המין שייכים לעבר ולפתע אחזה בנו אש נעורים והתעלסנו שוב ושוב באיזו פרעות נפלאה כאילו ביקשנו למצות את עצמנו על השנים הרבות, שלא ידענו אהבה.

במשך כל היום והלילה לא נטשנו את המיטה, גם לא כדי לטעום משהו, כי אהבה מאוחרת זאת השביעה אותנו די והותר.

בשיחה שניהלנו בבוקר שלמחרת סיכמנו שלא ניפרד יותר, שאחזור ללונדון, כדי לחסל את עסקי ושנחיה בארץ כבעל ואשה ללא תעודת נישואים.

אמרתי לה שעלי לנסוע לשניים־שלושה ימים לאילת לביקור אצל חברי ושאני אחזור מהר ככל האפשר.

בימים המעטים באילת לא חדלתי להרהר באשה שם בתל־אביב, שחיסלה במחי־יד את פער 50 השנה, שלא התראינו.

הנה חזרתי לתל־אביב, אני ניצב שוב לפני דלת דירתה של בת כיתתי לשעבר, שבוודאי מחכה לשובי בקוצר־רוח, כפי שגם אני השתוקקתי לחבק אותה בזרועותי. אני מפעיל את הפעמון ומצפה לשמוע את צעדיה וחבטת המקל על גבי הרצפה. אך אין קול ואין עונה גם לאחר ששוב לחצתי על כפתור הפעמון.

"היא יצאה לקנות משהו בסופר הקרוב" הירהרתי בייני לבין עצמי. עתה נפתחה הדלת ממול ובמסגרתה עמדה אשה. "את מי מחפש אדוני?" שאלה. "את בעלת הדירה הזאת" השבתי. "מי אתה, אדוני?" המשיכה לשאול. התפלאתי קצת על הסקרנות החשדני. "אנחנו מכרים מלפני חמישים שנה", אמרתי בחיוך.

האשה היססה רגע. "היא נפטרה שלשום", אמרה "מצאו אותה בחדר המדרגות ללא רוח חיים. הרופא שהוזעק קבע, שהיא מתה מהתקף לב. אתמול היתה הלוויה". היא חזרה אל דירתה כשאני ניצב כמסומר למקום מסרב לקלוט את האמת המרה כשהאשה שמצאתי אותה סוף־סוף אחרי 50 שנים ארוכות נלקחה ממני".

הוא החריש לרגע ואז קם מכיסאו בכבדות. "הבטחתי לך סיפור", אמר, כשהוא מעלה על שפתיו חיוך מריר, "ותודה על שהסכמת להקשיב לי". הוא הניח על השולחן כמה פרוטות עבור הקפה וצעד לעבר הדלת.

עוד שעה ארוכה ישבתי במקומי ללא נוע בניסיון לעכל את הסיפור האכזרי. זכרתי את דברי האיש "מדוע אלוהים או הגורל או השד יודע איזו אינטליגנציה, פתחו לי את שערי גן־העדן, כדי מיד לסגור אותם בטריקה".

משה בן הראש

מן המחזור
שירת סוף העולם

★

פעם חשבתי הרבה על המות
הייתי קובע תאריכים מדויקים
בהם אמות, האחרון היה
בגיל עשרים ושמונה
עכשיו בגיל שלשים ושלש אני
הולך בפריז ורואה אנשים מתים
שחושבים שהם חיים, ואני
חי שחושב שהוא מת, אני
הולך בפריז מחנות לחנות ולא
מוצא ספרי שירה, הם בפנה שאיש אינו
רואה, בעיר של אנשים מתים
אנשים ללא שירה.

★

פעם חשבתי הרבה על המות
עכשיו כל יום מרחיק אותי מן המות
אני הולך מן המות אל החיים
אל האור ויום אחד אראה את האור הגדול
ביום שבו כל האנשים מכבים מות
זה יהיה מזמן כמו תמיד
שם אפגוש אותך בגיל שבע עשרה
לומר לך שיש אהבה, ולא רק אכזבה
שם תפגשי אותי בגיל שבע עשרה
לומר לי שיש חיים, לא רק מות
וכל חיינו יהיו משתנים ללא סוף.
זמן עבר וזמן עתיד
יצטלבו יתנשקו בתוך מגן דוד
זמן עבר זמן עתיד וזמן הוה
יתאחדו יתפוצצו
אז אומר לך אלה לא החיים
זה לא העולם כי יש, את יודעת,
מעל כל זה יש משהו אחר
עולם אחר בו את ואני אחד
בו אין מות בו יש רק חיים
עולם אחר בו האור לא יהיה צל
בו אפשר להביט בשמש
עולם אחר בו איננו בו אינני
בו איננו בו אנו היחידים
בו אין אנו רואים את עצמנו
בו אין אנו אלא אנחנו

ככל שאני חי יותר
כך
המות מתרחק ממני.

★

וכי מה היה כל כך טוב בעולם הזה
שנבכה על סופו
מלבד הצפיה לסופו
ולעולם אחר
לעולם שבא.

★

המלה היא געגועים למלה
האהבה געגועים לאהבה
האשה געגועים לאשה
התפלה געגועים לתפלה
האור געגועים לאור
האמונה געגועים לאמונה
האמת געגועים לאמת

הכל
צל
געגועים
לאור.

★

המשורר מולי
בפארק מקס ג'קוב
רושם פתקים
מרגל אחר סוף העולם
רושם את העולם
מיליוני משוררים בפארקים בכל העולם
כותבים לעתיד
לעבר.

★

האהבה לא מנחמת
השגעון לא מציל
השירה לא פתרון
ולכן אני כותב את השיר הזה
כדי לא להשתגע
כדי לעשות סדר בשגעון
וסדר אין.

מ ש א

חיטוט פנימה

נתן שחם, נקניקיות חמות, ספריית פועלים, 1993.

משה אופיר

קובץ של שמונה סיפורים קצרים של סופר פורה במיוחד שעסק בעבר כמעט בכל תחומי הספרות ושב אל הסיפור הקצר בו התמקד בתחילת דרכו.

הקובץ עוסק רובו ככולו ברטרוספקטיבית כאשר הנופים והדמויות משתנים בעוד החיטוט הפנימי נשאר כמעט קבוע: כל סיפור לוכד כבר בתחילתו מאורע, תמונה, רגשיה קצר שצובר תאוצה במהלך הסיפור. והופך לנקודת חיכוך המצריכה/מצדיקה עיון ובדיקה מחודשת של מערכות יחסים, עמדות והויות. כך, אם כן, משחזרים גיבורי הקובץ – אנטי־גיבורים מובהקים ודמויות ישראליות מן היום־יום את טיב יחסיהם המשפחתיים, החברתיים, חוזרים אל השקפות עולם ונוהות, מאבקים, תיזות נושנות ומבקשים להתבונן כהן לאורה של הסיטואציה החדשה המאיימת לעיתים להרוס את המערך הקודם אם כי לא תמיד מציגה אלטרנטיבה הולמת.

בסיפור "סרייבר" מהלך זה מופיע בבירור. באזה אשתו של סגן־אלוף מנשה אינה נעתרת לפתע לחיזוריו. בטלוויזיה ראתה זקנה מסרייבו שנהרגה תוך כדי חילופי ירי ומצב רוחה הפך עגום מאוד. את הקשר בין מות הזקנה לריגושיה המיניים מתקשה באזה להבהיר אפילו לעצמה. נסיונות הגישוש של מנשה הופכים תובעניים והמריבה שלא מאורת לבוא מעלה מתהום הנשיה שברי זכרונות. מהיחסים האתניים טעוני האלימות ביוגוסלביה משליכה באזה על היחסים בין משפחתה, אשכנזית אליטיסטית, למשפחתו של מנשה, ספרדית פשוטה ועממית. תוך כדי איסוף הזכרונות מטיחים הצדדים עלבונות זה בזה ואף אחד לא מצפה לסערה שעתידה להתחולל. כשמנשה יתקשה להבין בדיוק כמו הקורא את הקשר בין הדברים תאמר באזה: "רחוק. הלא זה כל כך קרוב" (עמ' 128). שחם נכנס ויוצא אל הסיפור וממנו כמי שתפקידו לסתום חורים במחשבתה המבולבלת של באזה ולשוות לשברי הרעיונות קו רציף והגיוני. אלא שנדמה שהוא מאבד את המושכות ובמידה מסויימת גם את אמונו של הקורא. האם באזה לא מפריזה בנסותה לרתום מטען אמוציונאלי כבד כל־כך לתוך אירוע שלא משכנע במרכזיותו ובמשקל שהסיפור מבקש לתת לו? האם משתכנע הקורא שזה באמת כל כך קרוב? אפשר, לכן שחם ממהר לתקן את יחסיהם שאיימו להתפרק. לקראת סוף הסיפור נרגעות הרוחות בעקבות ליבון אפיזודה שמעולם לא דובר בה בגלוי "דיבורי שטויות, נכון?" תשאל באזה. "לא במיוחד," יענה לה מנשה" (עמ' 141). שחם כמו מגלה שלא ביקש להרסתף. בסיומו של הסיפור נשארה עוד מריבה משפחתית די מקובלת שמפה פיוס נוסח "בוא למיטה" אלא שבכל זאת המילה האחרונה שמורה למנשה: "ועכשיו כל הזמן אני אחשוב על סרייבו" (עמ' 141). הדרמה אם כן אינה מסתיימת. האם המריבה והפיוס קירבו אותם בשנית? או שמא כיוון שהועלו חילוקי הדעות מעל לפני השכחה עתידים הם להמשיך ולהתגוש ביניהם? הקורא נשאר סקפטי מאוד בטיבה של מערכת יחסים זו. הסיפור לא מבקש לנקוט עמדה ומסתפק בכך שהעלה את הספק הזה וגירה את הקורא.

הסיפור "פיצויים" נכתב תחת אותם קודים כמעט, רק חבל שמערכות יחסים רבות ומורכבות מדי משתחלות אל תוך סיפור קצר אחד. יהושע האפרתי שנטש את הקיבוץ מספיק להתחשבן עם אשתו שנשארה מאחור עם בנו, כלתו, עם אידיאלים סוציאליסטים עליהם ויתר ולימים ליתמר בקיבוץ (נוף שהסופר מכיר באופן אישי), ועל הכל מרחף צילו של אבנר בנו המת. כל זה יוצר צפיפות רעיונית־רגשית שלא לצורך. החוטים המרכיבים את חייו של יהושע נפתלים

נתן שחם

ומסובכים מדי אלו באלו עד שהם חונקים את הסיפור ולא מאפשרים קריאה חופשית ומשוחררת.

הסיפור הבולט בקובץ הוא "נקניקיות חמות" ולא לחינם נקרא הספר על שמו. הטכניקה שמהווה מוטיב בכל הסיפורים בקובץ זה מגיעה כאן לשיא בשלותה. גם כאן בצומת הדרכים המשורטטת יפה נפגשים אנשים שונים המייצגים עולם ומלואו. מתעמתות השקפות עולם מנוגדות ומביאות בעקבותיהם את אותו חיטוט פנימה שהוזכר. שילוב האספקטים השונים נעשה באלגנטיות וכחן רב ויוצר שלימות ספרותית נפלאה. הרמן באומגרטן, איש עסקים משופשף, אינו מסכים להוציא עיתון ספרותי בשפה הרוסית. את ההצעה העלה עולה חדש מרוסיה, משורר נאיבי, אחיין של אשתו שעלתה עשרות שנים קודם מרוסיה. גניה מצודדת בדעת אחיינה וסירובו של הרמן חושף קרע עמוק בחיי הנישואים שלהם. המתח שנוצר הולך ומחריף ואינו עתיד להסתיים בפיוס כמו בסיפור "סרייבו". אלא שכאן, בניגוד לסיפור "סרייבו", שנדמה שהמריבה בין בני הזוג הגיעה משומקום, דואג שחם לפזר עקבות ורמזים שמתפקידם ללמד על הבדלי המגמות וצופנים בתוכם את הקרע הזה שאינו ניתן לאיחוי. "אפשר להבין אותה. היא גדלה בכפר על גבול היער ואין היא מסוגלת להבין את היופי והכוח האצור בגופה של עיר. לדידה שדה ויער הם נוף כדרך שרק התולשה היא רגש. (עמ' 8). הנה כי כן כבר עתה נבנית ונקבעת דמותה הרוחנית־תרבותית של גניה, כמוה כאחיינה כאנטיתיזה לאופיו המטריאליסטי של הרמן. שחם רואה בשוני זה תהום שאינה ניתנת לגישור, ונותן להבין שחייהם המשותפים היו מין פשרה שאינה מתקבלת לאורך זמן. הם שונים באופיים, בבריגותיהם, בשאיפותיהם, והמכנה המשותף עליו הושתת קשר הנישואים היה שולי ולא נגע בנקודות הבסיסיות. ובעצם: "היא אינה מי שהוא חושב שהיא, והוא אינו מי שהיא חושבת שהוא. שניהם שוכבים עם זר". (עמ' 9).

בהמשך הם ייזכרו במריבה קודמת שגרמה לפירוד בן שלושה חודשים – גניה ברחה מהבית עם מוסיקאי והרמן נקם בה עם המזכירה שלו. בחירת המוסיקאי והמזכירה אינה מקרית ובאה להעמיק את הפער ולחדד אותו. גניה בגדה בו עם איש רוח והוא מצא את אהבתו בעבודה. דמותו של האחיין בוריס משתלבת להפליא במריבה המשפחתית שהוא גרם ומספקת זווית נוספת לבדיקת היחס בין אנשי רוח בלתי־פרגמטיים לאיש החומר השכלתני והמעשי. ברובד נוסף מעיין שחם ביחסים שמנהל הישראלי המוצג כאן בלא מעט ביקורת כרודף כסף המרוקן מערכים ותרבות שלא שמע על דמויות כמו: "גוגול, דוסטוייבסקי, טולסטוי, צ'כוב ורבים אחרים". (עמ' 20), לבין העולה החדש המתגלה כנאיבי (מה שכנראה לא מבקש ללמד על הכלל) אך נטוע חזק בעולם של ספרות ושירה. אם תרצו עולם מסורתי שלא הפנה את גבו לתור־הזהב של עמו ומולדתו. בשביל הרמן עיסוק בשירה זה מותרות כאלו שמתאפשרות רק בשעות הפנאי, בעוד בוריס "חי על השירים", התרבות – בשר מבשרו. "אצלי שירים, ליטרטורה זה לא אחר הצהרים. אצלי זה מבוקר. מרגע פותח עיניים" (עמ' 18), יעיד על עצמו בשפה עילגת. גם אם הסיפור לא עומד לחלוטין מאחורי דמותו של בוריס גם אם לעיתים נדמה שהוא מצטייר בצורה נלעגת מעט וגם אם שחם לא ממהר לקבל את החלומות הנאיביים ולהיסחף עם הפאתוס הילדותי הרי שחזראי מופנית ביקורת להרמן שהסיפור לא נוטה עימו חסד. בלי ספק, שחם מתחשבן בסיפור זה עם הישראלי החדש האמון על תרבות המערב. החי כאן ועכשיו ומחפש כסף ועוד כסף ומזניח לחלוטין את האוצרות התרבותיים־לאומיים אותם טיפחו אבותיו.

כך, אם כן, הדיאלוג של הרוח והחומר בעל האופי האוניברסאלי התורג מתחומי המקום והזמן פושט את צורתו המקורית ומקבל בכשרון רב צביון מקומי אקטואלי מאוד. הסיפור מסתיים בפואנטה שגם בקריאה חוזרת תשנית נראה שהסתפחותה לסיפור לא מעלה ולא מורידה. תפקידו של סיום כזה בדרך כלל להאיר מחדש את כל הסיפור ולכפות על הקורא מתן אינטרפרטציה שאליה מבקש הכותב להוביל את מהלך העניינים. הפואנטה שבסוף הסיפור (שמטעמים מובנים אני נמנע מלהזכירה בפירוש) אינה מסוגלת ואינה יכולה לספק את "השירות" הזה. ייתכן וכל תפקידה להוות בסיס למשפט הסיום: "איש לא היה יכול להעלות בדעתו שכך זה יסתיים" (עמ' 30). הדברים יוצאים מפיו של הרמן, ולא קשה לחוש בתיחכום של האירוניה הדקה המכוונת כלפיו. איש העסקים שהתגאה בכשרונו ללמד את "היריב" לפני ולפנים שבעסקיו, ביכולתו לעלות בדעתו אפשרויות שונות מגוונות, בתחום הבין־אישי חוטא בעיוורון. פתאום הוא מאבד את עירנותו אינו מסוגל להיות קשוב להתרחשויות סמויות ולהבין עד היכן הדברים מגיעים. בעצם הוא מתגלה כמי שאינו רואה הרבה מעבר לקצה חוטמו. שחם שבהחלט לא חסך שבטו בין השורות מהרמן באומגרטן סוגר איתו עכשיו את החשבון הסופי.

"סיפור ארוך" אינו מורכב כל כך אך הוא כתוב בצורה נקיה ונדמה שדווקא פשטותו הופכת אותה ליפה כל כך. גם כאן מתבצע טיפול בפצעים שנפתחו בעבר הרחוק ואינם מגלידים. אלא שבעוד בסיפורים הקודמים אותה "נקודת חיכוך" נתונה את האות לפתיחת המסע הרטרוספקטיבי, ב"סיפור ארוך" המפגש מהווה את התחנה הסופית. מה שלא עושה הזמן עושה נקמה מתוקה המסיימת מין דיה ודלוחה של הגיבור. להבדיל מרוב הסיפורים בקובץ זה שאינם מצליחים להשתחרר מאפרוריות מסויימת, "סיפור ארוך" צבעוני מאוד משוח בצבעים חיים, מלא חיוניות ורעננות.

עבודת אלוהים ועבודת האדם ומלאכתו ההכרחית של המשורר

דן יניל

* אור נילי אזולאי, עבודת אלוהים ועבודת אדם, שירים, הוצאת ירון גולן, 43 עמ'.

עבודת האלוהים נפרדת ומתחברת אל עבודת האדם וחוזר חלילה, זוהי דרכו של עולם, וזהו המסר העולה מתוך שירתה של אור נילי אזולאי. בשירים עצמם גלום כוח פיוטי רב. כלומר, המחברת שלפנינו היא ברוכת כשרון, ועם זאת קיים משהו בוסרי ומאוד יומרני, לא דייקני, בשירתה של המשוררת. השירים ברובם הם שירי אהבה הבנים סביב האמצעי האמנותי הקרוי אוקסימורון: מעין האחדת ניגודים לכדי יצירת מושג חווייתי חדש. ארגיש:

"שיר גשום בשרב הגדול הכר" (עמ' 13).

"ומעמקים גבוהים בשקפים" (עמ' 12).

"התקוות, התגשמות, התולה אחרונה" (עמ' 40) ועוד רבות הדוגמאות. חלק מן האמצעים האמנותיים שבהן נוקטת המחברת, יש בהם מקוריות. דימוי כגון "ונסתממו בארות עיניך התכולות" הוא שחוק מעין כמותו לא רק בשירה הנדרשת לנועזות ונסיוניות, אלא גם בפרוזה הסימואטיבית והאינפורמטיבית ביותר, קשה מאוד להפתיע עם דימויים ואמצעים אמנותיים מעין אלה.

הצד היפה שבשירים הוא המכלול וקרבתם האסתטית לציורים המופשטים הבאים בתוכו. ציורים שנעים מחוסר בהירות אפרורית לעבר מירקם מתוחם ומופשט, אך ברור בקווי המיתאר שלו, המסמן אופטימיות בעולם פסימי. צד מעניין אחר של הספר הוא נושאיות השירים הקצרים העוסקים בקרובי משפחה, כגון: אב, סב, סבתא, ועוד. הקירבה המשפחתית מולידה שירים נאיביים במקצת, אך כנים באמירתם. יש בשירים אלה משהו בתולי המדבר אל לב הקורא ונראה אמין.

אבא – – אתה הלך ונעלם ממני/ אני שכובה בגוף אחר/ של אהבה אחת/ ועורות אחת/ איפה כל האחרים?/ שערי בנפשך – –/ כל הימים האלה וכל הקנאה הזו/ ופורץ רק בכי אחר/ ואינו מכבה מאומה/ תגידי/ לאן את הולכת ומה/ עם חייך שבהזה האיש/ מן האהבות תגמור אותך/ בוזי לדידי, זהו השיר האישי החזק ביותר בקובץ הזה.

את כל השירים מלווה עולם מיסטי, תנועתי, ריקודי, הכולל: שטנים ומכשפות, מחול עורעים, גשמים, קשתות, אלים, נשיכות נחש, וכן נשים הנושאות פרחים משכרים. עולם מיסטי זה עובר יפה בינות לשורות אותן כותבת המחברת ומוסיף נופך של עניין לכלל עולמה הפואטי הסתום של הוצאת.

לצער, הנמען, שהוא "האהוב המכזיב" את הדוברת במקרה דנן, נשאר אנמי וסכני מאוד. נראה, שמדובר באהוב קונקרטי, שעבר תהליכי העדנה לצרכי השירה, אך יצא מכל זאת בשן ועין. והוא עולה מתוך השירים כמושא לאהבה די משעמם העסוק רוב הזמן בהמקנות גחמנית ממה שקרוי בפי הדוברת אהבה. נמען מסוג כזה משולל כל עניין לטמי, הוא גוהר את הדוברת למין טון בכייני מלא יגון ומתייסר הטומן בתוכו לא מעט פאתוס מיוסר ומיותר.

כללם של השירים כתובים בלשון די נמלצת ותגיגית מדי. אל אלה מצטרפים הצירופים הסתומים, הצפופים, ההופכים לעיתים לבלתי־אפשריים לפיענוח ולאינטרפרטציה. משהו מן הנשגבות האיזוטרית הבלתי־נעוצה, הכתובה בלשון פסבדו־אגדתית. ואני נתכוון לחלק משיריו של הרביץ מאמצע דרכו הפואטית. למשל: "נרקיסים למלכות מרמנה". מכאן איפוא כלט כוח האהבה המליצי.

לבסוף אציין בעיה אחרונה הנראית לי קרדינאלית בשירה של אור נילי אזולאי, והיא בעיית סיומות השירים. הרבה מן השירים מסתיימים בצורה הבנאלית והמסכנת את כל מעמדו של השיר: אני כבר לא אוהבת אותך, או, אני בכל זאת אוהבת אותך. סיומות מן הסוג הזה מותירות טעם לפגם בעיני קורא מיומן, והן מצטיירות בעיניו כמוצא קל לסוף שיר, המעיב לעיתים על השיר כולו. עם כל זאת, הרי כספר שירים ראשון יש כאן הישג די אה, עם מעט שירים צרופים וטובים כגון אותו אחד שהדגמתי.

אור נילי אזולאי

עדה חרמוני

עַל מסילת היוניון

לֹא הִתְכַּוַּנְתִּי כְּלָל לִבְכּוֹת אִלּוּ לֹא הָיָה הַגּוּשׁ הַזֶּה חוֹסֵם אֶת הַנְּשִׁימָה
הִיא רַק נִרְגֶּשֶׁת מִן הַנְּסִיעָה אָמַר הָאִישׁ מֵהַבִּיא אֶת הַיְּכוֹל
וַאֲנִי לָרִאשׁוֹנָה דוֹהֶרֶת עַל מְסִלַּת הַיּוּנְיוֹן מְחַבֶּרֶת מֶרְחַקִּים
בִּשְׁעוֹת הָאוֹר גַּמְעְנוּ נוֹפִים בְּתַאֲוָה לֹא מְרֻסֶּנֶת
בַּחֲשֵׁכָה בְּעוֹד הָאֲנָשִׁים שֶׁבַּקָּרוֹן גּוֹנְחִים מִתּוֹךְ שְׁנָתָם
הָיוּ כַּנְפֵי עֵינַיִן לְחוּצִים אֶל הַזְּגוּגִית עֵינֵי תָּרוֹת בַּחֲשֵׁכָה לְהַפְשִׁיטָהּ
בְּרָקִים קוֹרְעִים בַּחַלּוֹנוֹת מְסַגְּרִים חוֹמַת הָרִים צִלְלֵי הַיְּעָרוֹת
בַּהֲפוּגוֹת מְנוֹרוֹת חַשְׁמַל מְפַזְּרוֹת אוֹרָן הַקַּר עַל גֶּשֶׁם לַיְלָה עָרִים מְנֻמְנָמוֹת
וּפוֹעֲלִים נִפְחֵי עֵינַיִם מְשַׁחְזְרִים פֶּחָם פְּלָדָה צַיִד צְבָאִים בְּרֶכֶס הַמִּשְׁלָג
לֹא לְהַפְסִיד כְּלוּם לֹא לְהַפְסִיד בְּקֶצֶב הָרַכֶּבֶת הַדּוֹהֶרֶת עַל פַּסֵּי הַיּוּנְיוֹן
וּצְפִירוֹתֶיהָ פּוֹשְׁטוֹת בַּמְּסִלָּה כּוֹבְשׁוֹת לִי אֶת כָּל הַיַּבֶּשֶׁת
בְּאוֹר הַשָּׁב חוֹזְרִים הַמִּישׁוֹרִים שׁוּרוֹת הַתִּירָס לְמֶרְחַקֵּי אֵין קֵץ
חַוַּת פָּרוֹת סְנָדֵרִים רָצִים בִּשְׂדוֹת הָאַסְפָּסֶת
לֹא לֹא רָצִיתִי כְּלָל לִבְכּוֹת כַּאֲשֶׁר מְעַדְתִּי עִם הַצְּרוֹרוֹת בְּפֶתַח הַקָּרוֹן
הִיא רַק נִרְגֶּשֶׁת מִן הַנְּסִיעָה מִצְּפִירוֹת הַלַּיְלָה עַל מְסִלַּת הַיּוּנְיוֹן
חִיֵּךְ הָאִישׁ אֶל בְּנִי חוֹבֵק כְּתֵפוֹ כְּמוֹ לְפָנִים

עיר תחתיות

לִפְנֵי הָיְתָה הָאָרֶץ מְקֻרְטַעַת תַּחַת גַּלְגַּלֵּי הַמְּכוֹנִיּוֹת
מְכַסָּה עַל סוֹד גָּדוֹל שִׁכְבָה מִתַּחַת לְשִׁכְבָה זוֹחֶלֶת עִיר הַתַּחְתִּיּוֹת
מִסְתַּעֶפֶת חֲלָלִים וּמִסְדְּרוֹנוֹת כְּמוֹ אֶשְׁכּוֹל רְאוֹת נָגוּעַ בְּפַחֶמֶת
מוֹבִיל אֶל רֶשֶׁת פּוֹלֶטֶת גַּלֵּי אֲוִיר נָשׁוּם עִם אֲנָשִׁים מְשַׁמְּשִׁים
בְּבְאֵרִים יוֹצֵאת כְּמוֹ אֶל פְּגִישָׁה עִוֶּרֶת רִאשׁוֹנָה
אֲגָרוֹף הַהַפְתָּעָה עוֹצֵר אֶת הַנְּשִׁימָה
וּבִלוּנְדוֹן סוֹבְבִים בְּסִירְקְל מוֹנוֹטוֹנִי תַּחַת לִרְחוֹבוֹת כְּמוֹ בְּגַלְגַּל עֲנָק
נִפְתָּח לִסְעִיפֵי הַחֲצֵרוֹת לִמְבוֹכֵי הַמִּסְדְּרוֹנוֹת עוֹלִים יוֹרְדִים בְּמַדְרֵגוֹת נָעוֹת מַעֲלִיּוֹת
וְשָׁם בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם פְּגִשָׁה בְּנוֹ הָאֲדִיבוּת הַבְּרִיטִית בִּדְמוּת גֶ'נְטֶלְמֶן קָשִׁישׁ
וּבְנְיוּ יוֹרְק וּבְנְיוּ יוֹרְק אַחַר הָלַם הַצֶּבַע הַשָּׁחוֹר שֶׁל הַגְּרָפִיטִי
עִם גַּל שֶׁל מְהִירוּת סוֹבֶבֶת כְּמוֹ צִפּוֹר עַל גּוֹזָלֶיהָ
וּכְמוֹ שְׁכֵנַי סְבַר אָזְנַי כִּי טוֹב שֶׁלֹּא עָזְרוּ לָךְ בְּנְיוּ יוֹרְק
חֲנִיתִי לְבַסּוֹף לְצַד שׁוֹטֵר שָׁחוֹר בְּמַחְלְצוֹת מַדָּיו
לְהֵרָגַע מִן הַסּוֹפָה מִן הַמַּבָּטִים בְּצַוְּארֵי מַקִּיפִים שָׁרְשֵׁי יָדַי
נוֹסֶפֶת טִפּוֹת בְּבָרוּת שֶׁל פַּחַד וְזוֹחֲלוֹת מִתַּחַת לְחֻלְצָה
כְּבָר אַחַר שָׁעָה קַלָּה הִתְוַדִּיתִי בְּאָזְנָיו עַל הַחֵשֶׁשׁ כִּי בַּעֲלֵי אֵבֶר בַּסְּבַךְ
בְּחִיּוּךְ רָחָב הִבְטִיחַ לִי כִּי עוֹד יַחֲזֹר וְלֹא גַּם לֹא נוֹרָא
כִּי אַתְּ עֲדַיִן צְעִירָה עוֹד יִזְדַּמֵּן לָךְ מִישֶׁהוּ אַחֵר

מֵעל מגדל הסירס

וְכַאֲשֶׁר הִגַּעְנוּ בְּרַכֶּבֶת לַיְלָה לָעִיר זְקוּרַת הַמִּגְדָּלִים
הָיָה עָשָׁן הַקַּיִץ מִתְאַבֵּךְ עֲדַיִן עַל זְגוּגִיּוֹת הַחַלּוֹנוֹת
רוּחוֹת חַמּוֹת נָשְׁבוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם וּסְבִיב בָּתֵּי הָעֵץ
מַקִּפִים בְּמִשְׁבְּצוֹת הַדֶּשֶׁא חוֹזְרוֹת עַצְמָן לְאֹרֶךְ הַפַּרְוָר
וְזוֹ סְקוֹקִי פַּרְוַר הַיְּהוּדִים עוֹדוֹ זוֹכֵר אֶת עֵינֵי הַמִּצְנְפוֹת אֶת הַצְּלָבִים הַבּוֹעֲרִים
הֶשַׁבְנוּ לְאַמֵּץ אֶת הַדְּרֵי הָעִיר אֶת מַאֲמַץ הַבַּנָּאִים לְהַעְפִּיל אֶל הַשָּׁמַיִם
כְּמוֹ תַּיָּרִים מִשְׁבְּרֵי רָעָה עָקַבְנוּ אַחֲרֵי פִּלְאֵי חוֹף הָאֲגַם
סוֹקְרִים אֶת מִתְאֲרֵי הָעִיר הָעֲנָקִית זוֹרַת פִּשְׁעֵי הַמַּאֲפְיָה אַתָּר לַצִּלּוּמִים
מֵעַל מִגְדַּל הַסִּירְס שֶׁלֶד פְּלָדָה וּמַרְאוֹת זְכוּכִית שְׁחוֹרָה
הֲכִי גָּבוֹהַּ בָּעוֹלָם
אֶפְשָׁר לִרְאוֹת סִירוֹת מֵירוֹץ קַלּוֹת וַאֲנִיּוֹת סוֹחַר כְּבֵדוֹת מִבַּע
וְאָז נִפְרַדְנוּ מִן הַבֵּן אֲשֶׁר יָצָא בְּטֶרֶם גָּזַרְתִּי שְׂעָרִי
וְכַאֲשֶׁר תַּחֲזֹר בְּעוֹד שָׁנִים תִּמְצָא אוֹתָנוּ לְבָנִים

סנט לואיס שער למערב

וְאָז נִלְקַחְנוּ בְּמַסַּע הָאַמְטְרַק אֶל לִבָּם שֶׁל הַמִּישׁוֹרִים
כְּשֶׁיַּקְנוּ אֵילֵינוּ חוֹף הַיַּמִּים הַגְּדוֹלִים דְּרוֹמָה בִּמְדִינוֹת הַבְּרִית
וְשָׁמָּה בְּבִקְעָה דְּרוֹמִית כִּמְעַט מִמְּקוֹם חִבּוּר הַנְּהָרוֹת
הִמְתִּינוּ לָנוּ בְּדְרִיכוּת סֶנְט לוּאִיס עַל הַמִּיסִיסִיפִּי וְקֶשֶׁת הַפְּלָדָה הַשַּׁעַר לַמַּעֲרָב
לְרַגְלֶיהָ סְפִינוֹת קִיטוּר כִּצְבָעוֹת הוֹתְרוֹת בְּגַלְגַּלֵּי עֲנָק
בַּמָּרוֹם הָאֲשֶׁר אֲשֶׁר לָקַח דְּרוֹמָה אֶת הַנַּעַר וְהָעֶבֶד הַשָּׁחוֹר
כָּאן נוֹלְבִים רֵיחוֹת מִן הָעֵבֶר שֶׁל גְּדֵרוֹת מְסִידוֹת לָבָן דּוֹדָה פּוֹלִי מְעָרַת עֲטַלֵּפִים
שֶׁל אָהָה הַהֶרֶת שֶׁל דוֹד תוֹם שֶׁל שַׁיָּרוֹת יוֹצְאוֹת לַמַּעֲרָב
וּבְדָאוּן טָאוּן בִּגְנֵי זְגוּגִית וְהוֹבוֹת מְרֻצָּפִים אָדֹם וּנְסִיעַת חִנָּם לַתַּיָּרִים
גַּם קָזִינוֹ כְּאַר לִרְכֹּשׁ לִבָּם בְּתַחֲנַת הַיּוּנְיוֹן הַמְּשֻׁחְזֶרֶת
וּבֵית מִשְׁפָּט וְרִיצִ'יצִ'י כְּקְשָׁרִים בְּכַלְטוּלֵי בַרְזֶל בְּנוֹסָח הַקְּרֶאוֹלִי
מְחַבֵּר אֶת לוּק הָעֲבָדִים עִם מִתְרָאוֹן כְּהִתְבָּאֵר בִּנְתִיבֵי הַשַּׁיָּרוֹת
וּמַחְזִיר לָנוּ סֶנְט לוּאִיס שֶׁל רֵיחוֹת הַיַּעַר פְּגִישַׁת הַנְּהָרוֹת וְהַדְּרֵי הָאִינְדְיָאנִים
עִיר עִם קֶשֶׁת שֶׁל פְּלָדָה לַכְּחֻלָּה מְבָרֶכֶת אֶת שַׁיֶּרֶת הַקְּרוֹנוֹת לַמַּעֲרָב
לְהִלָּחֵם בָּאִינְדְיָאנִים לַחְפֹּר מִכְרוֹת שֶׁל כֶּסֶף בְּהָרֵי הַסֶּלַע וְלִסְחֹף עַפְרוֹת זָהָב
סֶנְט לוּאִיס שֶׁל מִרְק בְּרִין שִׁירַת הַמִּיסִיסִיפִּי שֶׁל סְפִינוֹת נָהָר מְצֻבָּעוֹת
וּבוֹכֵל לַתַּיָּרִים בִּקְצֵה אֶרֶץ הַשְּׁחוֹרִים.

ידמיצר

חידה קשה ומעצבנת / דן חמיצר

משימה מס' 190

הגזמת, למה?

הוראות לפיצוח: לפניכם חידה מצויירת, שפתרונה עשוי לזכות אתכם בפרס מיוחד: עותק חתום של ספר הקריקטורות של מושיק לין "מתים לעשות שלום", בהוצאת זמורה ביתן מודן. הזוכה ייבחר מבין הפותרים שתשובתם הנכונה תגיע אלינו תוך עשרה ימים מיום פרסום החידה.

פתרון משימה 187: אהוד ברק מקבל את המיל. פתר את החידה אהרון מסוס מכפר יחזקאל. הספר יישלח לכתובתו.

המען למשלוח תשובות: מוכירות מערכת "דבר", רח' שינקין 45, תל־אביב. מיקוד: 65233.
נא לציין על המעטפה את מספר המשימה.

טובת הילד כאייטם עסיסי

טוביה מנדלסון

אנטנה

ילדים ובני נוער יועילו מאוד לעצמם אם יזדרזו לתפוס מחסה. יותר מדי אנשים מבוגרים, לבושים היטב, מתנסחים בבהירות או צועקים בקולניות, מצטלמים יופי ובודקים בעיקר לעצמם, דיברו השבוע בטלוויזיה על "טובת הילד" ועל כך שדאגתם העיקרית היא "טובת הקטין". ברגעים מסויימים, למשמע כמה מהדוברים היה אפשר להשתכנע שעם קצת פחות אנשים מלומדים המתפרנסים מהדאגה לטובת הילד – אולי היו גם קצת פחות ילדים שאנשים יודעי־כל מצליחים לאמלל, לפעמים אפילו בחסות החוק.

"טובת הילד", בניגוד למה שעלול להשתמע מאופני העיסוק בנושא, אינה מושג אקדמי ולא איזה עניין שאפשר לסכמו בכמה סעיפים נהלים ותקנונים של משרד ממשלתי זה או אחר. יתר על כן: יש מספיק דוגמאות שעל־פיהן אפשר להוכיח שאת טובת הקטין אי־אפשר להגדיר ולתחום רק בקודים מקצועיים וסעיפי חוק נוקשים. לכאורה אין מי שיחלוק על כך שמה שטוב לילד אחד אינו טוב, אינו מתאים, אינו נכון ולגמרי בלתי־רלוונטי לגבי ילד אחר. אבל עובדי הוראה או עובדים סוציאליים אינם מתעסקים באמת במה שטוב לילדים, אלא במה שטוב למבוגרים לכלול בסיסמה הכזובה, הגורפת והמרושעת המכונה "טובת הילד".

לא אמנה כאן את כל המקרים שבהם ירדתי לחיי ילדי הדיכוי את זכויותיהם הבסיסיות רק מפני ש"טובתם" עמדה לנגד עיני. אני יכול רק לדמיין מה יכול לעלות בגורלם של ילדים שמה־שטוב־בשבילם מוכרע במשרד ממשלתי, בבעדכת סוציאלית או במסגרת של פסקדין בבית־משפט. ב"פופוליטיקה" (יום ב', 21:30, ערוץ 1) הוכח שאם אין שום דבר אחר, טובת הילד יכולה להיות אייטם נורא עסיסי בשואו טלוויזיוני.

נציגות העמותה החדשה של נפגעי העובדות הסוציאליות הגיעו ל"פופוליטיקה" בהנחה שתינתן להן הזדמנות נאותה לספר את סיפוריהן. מצוקתן של האמהות המסכנות הללו, שהתנהגו דווקא על־פי הכלל המקודש של התוכנית שעיקרו צעק כפי יכולתך, היתה לדובדבן הקינוח של התוכנית, וזעקתן היתה לפסקול שליווה את כותרות הסיום שלה. בניסיונותיו של פרופ' שגיא, שלא הצליח להרים את קולו, להציג מסקנות מחקר שערך על עובדים סוציאליים נכשלו, אם כי מהמעט שאמר על שרידות ליבן של עובדות סוציאליות יש חיזוק לטענות שניסו להעלות האמהות. ברקע הוויכוח הקולני והעצוב הזה עמד כמובן גורלם של הילדים שעובדות סוציאליות חרצו את גורלם, אבל בתוכנית של דן מרגלית טובת הילד היתה רק קלף חזק, ג'וקר, בסיעתה המלוטשים של יעל הרמל, שעל־פי תוארה היא העובדת הסוציאלית של המדינה.

ב"אולפן לילה" (יום א', 21:00, ערוץ 1) תיפשו את טובת הילדים בבית הספר. הוכניתם של רבקה פרידמן־סנה המפיקה ומני פאר המנחה, שני אנשי מקצוע מעולים, לא היתה ממוקדת. היא נסחפה לדיון בשאלות משניות, אחרות מהן שוליות לגמרי, שלא היו קשורות לשאלה אם צריך לדחוף ילדים למצוינות, לתחרותיות ולהישגיות בכל מחיר, והוחמצה בה הזדמנות לא תדירה לעמת את שר החינוך אמנון רובינשטיין עם כמה מהולשותיה של המערכת

הראבן. לא מוסרות מהסגירות של העולים

הגדולה, החשובה הדפוקה שהוא עומד בראשה. עד שהתוכנית הגיעה לסיומה כבר לא היה ברור מה בכלל היתה נקודת המוצא של הדיון. זה לא הפריע ליאיר בן העשר להגיע למסקנה אפוריסטית אחת. "אמא", אמר אחרי ששמע בהשתאות את דבריה של מנהלת בית הספר הפתוח ברחובות, "בואי נעבור לרחובות". טובת הילד או לא – אני נשאר בירושלים.

איזה גטו נפלא

משהו השתבש – במובן החיובי, ככל שזה נשמע מוזר – בתוכנית המרתקת של "מבט שני" (יום ג', 21:30 ערוץ 1), שתחת הכותרת הדרמטית, המטעונה "גמר" עסקה בעלייה מרוסיה. השיבוש הזה נבע מהפער בין התיזה שמיכאל קרפין ניסה להוכיח באולפן לבין הכתבות שלו את התוכנית, שהוליכו במעט את ההיפך. קרפין דיבר על ניתוק, על בידוד, על קשיים חברתיים, על קשיים במציאת תעסוקה ועל גטו. אבל הכתבות הראו רוסים מאושרים המתפרנסים ממקצועם, ורוסים מאושרים רוקדים ריקודים סלוניים, ורוסים שאוהבים וקונים ממתקים מיובאים ממוסקווה, ורוסים המלקקים את האצבעות עם הדג המלוח שלהם וכן הלאה וכן הלאה.

הפער הזה, בלי שקרפין התכוון אליו ככל הנראה, לא רק שלא פגם באיכות התוכנית, אלא העניק לה את הממד הנכון, משום שאת ההערכה על עלייתם וקליטתם של העולים מחבר המדינות אי־אפשר לעשות בשחור ולבן. דומה שגיל הראבן, אחת משלושת המשתתפים בדיון שנערך באולפן בין הכתבות השונות, היתה היחידה שעמדה על כך. "אני לא מוטרדת מהסגירות", אמרה ופסקה ש"זה טוב" משום שזה משמר מסורות ומעניק למהגרים קבוצת התייחסות מיידית. "למה אנחנו מרגישים מאוימים כל־כך בגלל זה?" שאלה הראבן. היא כמובן צדקה, גם באומרה שמה שיותר מטריד אותה היא הסגירות של הישראלים בפני העולים מרוסיה.

אם יש מחדלים בקליטת העולים מרוסיה – ויש הרבה – הם לא בכך שהעולים יצרו לעצמם מסגרות של פעילות חברתית ותרבותית. להיפך, בכתבות ששודרו במסגרת התוכנית היה משהו מרגש ויפהפה, לפעמים אפילו מעורר קנאה, באופן שבו העולים מרוסיה יצרו לעצמם עולם חברתי ותרבותי. מדוע איננו טוענים כי ברעננה יצרו לעצמם יוצאי דרום־אפריקה גטו חברתי ותרבותי? מדוע לא נראה מוזר שעולים מארצות דוברות אנגלית מקפידים לדבר עם ילדיהם באנגלית ויצרו בשבילם מסגרות מיוחדות ללמוד ולהתקדם בשפת אמם? ומדוע נראה תמוה בעיני קרפין שרב קונטודר, העיתונאי מ"רוססי" שהשתתף אף הוא בדיון באולפן, שולח את בנו ללמוד רוסית בשעות הערב?

המהנדס עמנואל דיאמנט, עולה ותיק מברית־המועצות לשעבר, המשתתף השלישי בדיון באולפן, אמר שמה שמדאיג אותו ומפריע לו הן לא המסגרות התרבותיות הרוסיות, אלא התחושה שאין שום דבר המאחד בין שתי התרבויות – הרוסית והישראלית. דומני כי הראבן נתנה לו בעקיפין את התשובה: יעברו עוד כמה שנים עד שאפשר יהיה להעריך את ההשפעה העצומה, בכל תחומי החיים בארץ, שתהיה ליותר מחצי מיליון העולים מרוסיה שהגיעו ארצה משנת 1989. ומה בינתיים? בינתיים נסתפק במיכאל קרפין וב"מבט שני", ספינת הדגל של הערוץ הראשון אליבא דכולי־עלמא.

ראיון אימה

מי שרצה ללמוד השבוע איך לא עושים ראיון עם מחברם של ספרי אימה רב־מכר היה צריך לעשות את המאמץ האינטלקטואלי ולראות את הסטיבן קינג ספיישל" בתוכנית הספרים The W H Smith Book Show של סקיי־ניוז (יום ב', 17:30). המראיין המנופח, שהוא המנחה המנופח הקבוע של התוכנית, הצליח לשבת חצי שעה מול הסופר המיליונר הנודע, שרבים מספריו הופיעו בעברית ורבים מספריו עובדו לקולנוע ("מיזרי", "הניצוץ", "ברודי שינה", "חומות של תקווה" ועוד ועוד), ולהפציץ אותו בשאלות מלאות חשיבות עצמית וחסרות כל עניין. עד סוף הראיון לא הצלחתי לגבש דעה מי יצא ממנו יותר רע: המראיין או המרואיין.

בסקיי־ניוז עשו הרבה רעש מקיום לקראת ה"סטיבן קינג ספיישל" שבסיומו נשאר הצופה עם המידע החשוב על כך שקינג כותב כל יום למעט ארבעה ימים בשנה: ראש השנה, כריסמס, חג ההודיה ויום הולדת שלו. קינג קרא ספרי אימה בילדותו "ולא הרבה יותר מזה", ויש מי שאומרים שזה ניכר היטב בכתיבתו. לקראת סוף הראיון המייגע אפשר היה לעצור את הנשימה כשהמראיין הרים גבה, חייך חיוך עקמומי ורב־משמעי, ושאל את הסופר המפחיד מיליוני קוראים ברחבי העולם: "מיסטר קינג, מה מפחיד אותך?" ורק אל תצפו ממני לחזור על התשובה של קינג, שאני מעריך לסכמה במלה אחת בשפתו של המחבר: בולשיט.

סאר. תוכניות לא מבוקשות וההזדמנות מוחמצת

ולסיום

ולסיום אני מבקש לציין בסיפוק שהצלחתי לעמוד בפיתוי ולא עשיתי שום השוואות בין הקומדי־סטור לבין החמישייה הקאמרית ושעלה בידי לכתוב רשימה של אלף מלים בלי להשתמש אפילו פעם אחת במלת הקסם הלסטרה. ■

שמיים פתוחים? לא אצלנו

אביבה זלצמן

רשת סי.אן.אן רוצה לשדר למנויים בארץ חדשות בין־לאומיות עם תרגום לעברית. חברות הכבלים נעמדו על הרגליים האחוריות: זה לא חוקי ובלתי אפשרי, ובכלל זה רק תרגיל ביחסי ציבור לקראת המו"מ על המשך ההתקשרות בינינו. נציגי סי.אן.אן בארץ לא מתכוונים לוותר

פה זה לא אמריקה, ומה שאנחנו, הישראלים, יודעים כבר מזמן, יודעים עכשיו גם בסי.אן.אן, או ליתר דיוק בחברת DST – Direct Satellite Television, הנציגים המסחריים בארץ של "טרנר אינטרנשיונל", הבעלים של סי.אן.אן.

לפני כחודש הוציאה DST הודעה לעיתונות: החברה רוצה להעביר לטובת המנויים בישראל את חדשות השעה 21:00 עם תרגום לעברית, ואולי אף להגיע לשיתוף פעולה עם חברות הכבלים לגבי חדשות ארציות שיועברו דרך רשת סי.אן.אן. ההודעה, שפורסמה בעיתונות כבר לפני שבועות אחדים, וכתבת צבע גדולה בעיתון סוף שבוע רב־תפוצה, זרזו את חברות הכבלים להסביר לסי.אן.אן מי כאן בעל הבית ולהראות שהביורוקרטיה והחוקים במדינת ישראל עדיין לא שמעו על תקשורת של שמיים פתוחים.

בתחילת השבוע הוציאו חברות הכבלים הודעה לעיתונות, לפיה "הודעתה של סי.אן.אן על שידורי חדשות בשפה העברית אינן מתואמות עמנו. לחברות הכבלים לא ידוע על כוונת סי.אן.אן לתרגם לעברית את שידוריה, להעבירן בשפה העברית או להפיק במשותף משדרי חדשות, כפי שאפשר היה להבין מכתבה שפורסמה בסוף השבוע בעיתון". בעל־פה מסבירים בחברות הכבלים, כי כל הסיפור הוא "בלתי־חוקי ובלתי־אפשרי".

העובדה שהתאחדות חברות הכבלים מצאה לנכון להגיב על כתבה בעיתון, ולא להתעניין אצל נציגי סי.אן.אן בארץ על מה מדובר, מעוררת תהיות במחשבה ראשונה, אך מתבהרת כאשר מנכ"ל DST, עבר זוסמן, מגלה כי הודעת סי.אן.אן להעביר את החדשות עם תרגום לעברית, הגיעה לשולחן מנכ"לי חברות הכבלים כבר באוקטובר 1994, "אולם לא זכתה מהם לאף תגובה". ולא בכדי.

בסוף פברואר השנה עומד לפוג חוזה ההתקשרות בין חברות הכבלים בארץ לבין ערוץ הלוויין של סי.אן.אן. בימים אלה מתנהל מו"מ מחודש לגבי התנאים להמשך ההתקשרות ביניהם. בחברות הכבלים טוענים, כי הודעות סי.אן.אן על חדשות בעברית ובעיתוי הנוכחי, "אינן אלא מערך של יחסי ציבור וניסיון לנפח את המוצר שלהם, לקראת המו"מ". בתגובה אומר זוסמן: "זה עצוב, אם זה באמת מה שהם חושבים. כי אם זה כך, זה מראה שלחברות הכבלים בארץ לא אכפת מהמנויים שלהם. נכון, שכשעומדים לחדש את חוזה ההתקשרות, יש לסי.אן.אן מדיניות לשפר את המוצר שהיא נותנת, וחלק ממדיניות זו הם החדשות הבין־לאומיות, המועברות עם כתוביות לשפה המקומית. אנחנו רוצים לשמור על מעמדה של סי.אן.אן כרשת החשובה ביותר לחדשות בין־לאומיות, ולפי מחקרים שלנו מנויים רבים בעולם היו מעדיפים שחלק מהחדשות יהיו בשפה מובנת להם. השעה 21:00 נבחרה להעברת חדשות בעברית, משום שזו השעה שהצופה הישראלי היה רוצה לראות חדשות, על־פי מחקרים שלנו. כל ההשקעה הכספית לכך היא שלנו, חברות הכבלים לא נדרשות להשקיע אגורה. לא ברור לי מדוע הגישה שלהם היא כל־כך אנטי ולמה הם אומרים שזה בלתי־אפשרי".

מה שנראה בארץ כבלתי־אפשרי, או לא חוקי, מקובל היום בכמה מדינות בעולם, וילך ויתרחב למדינות נוספות שאינן דוברות אנגלית ומספר מנויי הכבלים שם מצדיק. מבחינת סי.אן.אן, את ה־SUB CARRIER, סיב אופטי מיוחד שמעביר את שידורי הלוויין הכבליים בתדר מיוחד עם תוספת טקסט או אודיו בשפה שונה. התוצאה הסופית שיקבל מנוי בישראל היא חדשות בין־לאומיות המשודרות

טרנר. במסגרת הרצון של סי.אן.אן לשמור על מעמדה כרשת החשובה ביותר לחדשות בין־לאומיות

בלוויין באותו רגע, אשר נקלטות בכל מקום שבו משדרת סי.אן.אן, אלא שהשידור בארץ ייקלט עם כתוביות או דיבוב לעברית. סי.אן.אן מפעילה כיום סידור כזה בפינלנד, גרמניה, נורווגיה ויפאן, ונמצאת במו"מ לגבי ארצות נוספות.

בשלב שני, מציעה סי.אן.אן "שתילת" חדשות מקומיות, או ארציות, ברשת הלוויינית. בשביל זה אכן דרוש שיתוף פעולה של חברות הכבלים, וזה מתבצע על־ידי הגדרת סון אלקטרוני על הלוויין לשעה שבה מחליפות חברות הכבלים את השידור הבין־לאומי של סי.אן.אן ומשתילות את החדשות שלהם, שנקלטות רק אצל מנויי כבלים בישראל אבל דרך שידורי הסי.אן.אן. ברשת חשבו להגיע לשיתוף פעולה כזה כמה פעמים ביום, שתי דקות בכל פעם, כפי שזה נעשה בארצות מסוימות. "אני מבין שזה יותר בעייתי כרגע, ודורש אישור ותיאום, אבל זה לא בלתי־אפשרי. כרגע אנחנו מדברים על כתוביות לחדשות הבין־לאומיות שלנו, במהדורה אחת במהלך היממה, וזה שינוי שמשודר מחו"ל ולא מהארץ", מסביר זוסמן. "אבל לחברות הכבלים בארץ ומועצת הכבלים יש גישה האומרת, ששידור כזה הוא שידור המיועד לארץ ולכן זה צריך לעבור דרך האישורים שלהם. לא ברור לי למה. לדעתי, זו בעצם התערבות שלהם בשידורים שלנו ובנכס שלנו. סי.אן.אן שייך לסי.אן.אן ולא למיכל רפאלי".

מיכל רפאלי־כדורי, יו"ר המועצה לשידורי כבלים, אחראית, למעשה, על ביצוע "חוק הבזק", החוק המסדיר בארץ את שידורי הכבלים. רפאלי־כדורי: "אם סי.אן.אן משדרים חדשות עם כתוביות בעברית, שנקלטות באותו זמן גם בפאריס, הם אינם זקוקים לאישור שלנו ואנחנו לא יכולים להתערב בזה. אבל אם הם מתכוונים לשדר לישראל דרך ערוץ מיוחד, החוק לא מאפשר להם את זה". כדי לחזק את הטיעון מזכירה רפאלי־כדורי את בג"ץ ערוץ המזרח התיכון (לבנון) שעדיין עומד ותלוי בבית המשפט הישראלי.

לפני כשנה יצא ערוץ המזרח התיכון בהגיגה תקשורתית לקראת ההילת שידוריו בערוץ מיוחד (SUB CARRIER) בעברית, לטובת המנויים בארץ. אגב, אותו ערוץ לבנוני, המשדר בלוויין ונקלט בכל אזור המזרח התיכון, נקלט גם בבתים בארץ עם אנטנה רגילה, אלו שאין להם כבלים. השידור בעברית, לו הועבר, היה נקלט רק אצל מנויי הכבלים, וכוונת בעלי ערוץ המזרח התיכון, היה להעביר חלק מהתוכניות שלהם – בעיקר סדרות אמריקאיות ותוכניות דת – עם כתוביות בעברית בשביל הציבור בישראל. יו"ר המועצה הורתה לחברות הכבלים שלא להעביר את השידור המיוחד ונציגי ערוץ המזרח התיכון בארץ פנו לבג"ץ, שעדיין לא נתן את החלטתו.

מדובר בשידור שמגיע מהלוויין והוא אותו שידור בכל מקום בעולם, שנקלט בארץ עם כתוביות בעברית, וזה בעצם לטובת המנוי. מדוע צריך לתת פרשנות כל־כך מחמירה לחוק? אולי יש מקום לשינוי החוק הזה?

רפאלי־כדורי: "שידור לוויין עם כתוביות בעברית הוא לא מצב חוקי אפשרי. אולי זה לטובת המנויים, ואולי צריך לבדוק את החוק ולחשוב על מדיניות חדשה, אבל כרגע זה לא אפשרי. החוק היום אינו מאפשר לחברות הכבלים לעשות כל שינוי בשידורים המגיעים מהלוויין, החוק לא מאפשר לסי.אן.אן, או לכל אחד אחר, לשדר ערוץ מיוחד לישראל. סי.אן.אן לא קיימת כדי להעביר את החדשות המקומיות מפעולה או מבית שאן, ולא זו היתה כוונת המחוקק שאיפשר להעביר שידורי לוויין".

זוסמן לא מתכוון לוותר. כבר בשבוע הקרוב יש ברצונו להגיע לכנסת לאותה ועדה שעל שולחנה יונח חוק הלוויינים, שעבר בתחילת השבוע בקריאה ראשונה. חוק הלוויינים, שהונח על שולחן הכנסת על־ידי שרת התקשורת שולמית אלוני, נועד להסדיר בחקיקה את העברת שידורי לוויינים הנקלטים בישראל באמצעות הטלוויזיה בכבלים. או במלים אחרות, למנוע מצב שחברות הכבלים בארץ "ישדרו" את ערוצי הלוויין ללא תמורה. בוועדה מתכוון זוסמן לבקש שבמסגרת החוק "שמגדיר את הקשר בין בעל ערוץ הלוויין לחברות הכבלים, יהיה סעיף שיאפשר לערוצי לוויין, אם הם רוצים, להעביר שידורים עם תרגום. דבר כזה יתרום לכיבוד האינטגריטי של הערוץ ולא יאפשר לכל פקיד לשים רגליים לנושאים השייכים, בעצם, לתוכן הערוץ".

נראה, כי בחברות הכבלים מתפתלים קצת עם כל הפרשה, ומעדיפים להסתתר מאחורי החוק "שלא אנחנו קבענו אותו", והכל כדי לא להופיע בפני מנויי הכבלים כמי שלא הולכים לקראתם, מחד, ולא לתת לסי.אן.אן לשפר את המוצר, מאידך, משום שכל שיפור מוצר יעלה את מחירו. ובימים אלה, כאמור, מתווכחים נציגי סי.אן.אן והכבלים על המחיר. "בעיקרון, חברות הכבלים מעוניינות בכל דבר כדי לשפר ולהיטיב את המוצר. אין לנו התנגדות לסי.אן.אן בעברית, אבל החוק לא מאפשר לנו לעשות דבר כזה", אומר גוסטבו טרייבר, מנכ"ל התאחדות הכבלים. הוא דוחה את הצעת זוסמן לקשור את חוק הלוויינים לשינוי חוק הבזק, "כי זה לא קשור אחד בשני".

חוק הוא חוק, אבל למידת ההיגיון שלו אף אחד לא רוצה להתייחס. שלא לציטוט מסביר בכיר בתקשורת את מהותה: "רשויות השלטון בישראל החליטו ששידורי חדשות בישראל נעשים על־פי הקיקה, באופן מסודר, תוך כדי בקרה וכללים. אצלנו, יש רגולציה שלטונית על שידורי החדשות ופתאום בא הסי.אן.אן ורוצה לשדר פה?"

רגע, הסי.אן.אן משדר פה, באנגלית אמנם, אבל משדר ללא רגולציה שלטונית. אז חוק הבזק הוא כנראה עוד אחד מאותם חוקים מתנשאים, במקרה זה של מביני האנגלית על אלו שלא מבינים שפה זרה. האזרחים, יקבלו חדשות עם רגולציה שלטונית, חדשות מן העולם, ללא צנזורה ובקרה, יישארו נחלת חלק מהציבור בלבד, זה שהשכיל ללמוד גם שפה זרה. ■